

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

**ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (ΕΚΠΑ)**

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2007-2008

**ΑΘΗΝΑ
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008**

ΟΜΑΔΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ: Γεώργιος Βουγιουκλάκης-Πρόεδρος,
Κωνσταντίνος Τσιχλάκης, Αφροδίτη Κακάμπουρα, Ευθυμία Κιτράκη, Δημήτριος Χαλαζωνίτης,
Αναστασία Κοσσιώνη, Βασίλης Παπαϊωάννου, Σεραφείμ Καλλίθρακας, Ιωάννης Τρανούδης

Για το **Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ**, η αξιολόγηση, η οποία θεσμοθετήθηκε από τη πολιτεία για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με το νόμο 3374/2-8-05, ήταν σχετικά οικεία τόσο ως έννοια όσο και ως διαδικασία, για ΔΕΠ και φοιτητές. Και τούτο γιατί το Τμήμα είχε αξιολογηθεί, κατόπιν δικού του αιτήματος, το 1999, από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης DentEd. Η επιτροπή αυτή, είχε αναλάβει, στο πλαίσιο του εναρμονισμού των εκπαιδευτικών προγραμμάτων των ευρωπαϊκών οδοντιατρικών σχολών, την αξιολόγηση της κάθε σχολής, σε προαιρετική βάση. Η διαδικασία αυτή δε, θα έπρεπε να επαναλαμβάνεται από τις σχολές ανά πενταετία.

Έτσι, το Τμήμα μας, θέλησε να προχωρήσει στην υλοποίηση του νόμου, μέσα από την ενεργοποίηση της διαδικασίας επαναξιολόγησής του από την DentEd. Με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος (Γ.Σ.) στις 28/9/06 συστήνεται ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από τους: Γεώργιο Βουγιουκλάκη, Καθηγητή-Πρόεδρο, Κων/νο Τσιχλάκη, Καθηγητή, Αφροδίτη Κακάμπουρα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ευθυμία Κιτράκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Δημήτριο Χαλαζωνίτη, Επίκουρο Καθηγητή, Αναστασία Κοσσιώνη, Λέκτορα, και Βασίλη Παπαϊωάννου, Λέκτορα, με σκοπό τον προγραμματισμό και προετοιμασία των απαραίτητων σχετικών διαδικασιών. Θα πρέπει ιδιαίτερα να σημειωθεί ότι οι φοιτητές του τμήματος, με απόφαση του συλλόγου τους (ΣΦΟΑ) (Αρ. Πρωτ. 973/13.11.2007) τοποθετήθηκαν θετικά στην απόφαση αυτή.

Στη πορεία των εργασιών της συσταθείσας ομάδας και με την έκδοση των πρώτων οδηγιών και πρότυπων ερωτηματολογίων αξιολόγησης από την Α.ΔΙ.Π – το δεύτερο εξάμηνο του 2007 – διαπιστώνεται ότι οι δύο αξιολογήσεις ακολουθούσαν κοινούς άξονες. Με αυτό ως γνώμονα, αποφασίζεται, στη συνεδρίαση της Γ.Σ. 20/2/2008, η μετατροπή της ομάδας εργασίας σε ομάδα ΟΜ.Ε.Α - με τα ίδια μέλη και την προσθήκη δύο εκπροσώπων των φοιτητών (Σεραφείμ Καλλίθρακας, Ιωάννης Τρανούδης) – η οποία θα προχωρούσε πλέον στη σύνταξη της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης. Παράλληλα, δε, σε συναντήσεις της ΟΜ.Ε.Α με εκπροσώπους της Α.ΔΙ.Π, αποφασίστηκε ότι με την κατάθεση αυτής της πρώτης έκθεσης, η Α.ΔΙ.Π θα ενεργοποιούσε και τη διαδικασία Εξωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος, εντάσσοντάς το στην πρώτη, πιλοτική φάση εφαρμογής του νέου νόμου.

Η ΟΜ.Ε.Α, εργαζόμενη συστηματικά, μέσα από διαδικασίες που περιγράφονται λεπτομερώς στη συνέχεια, συνέταξε την παρούσα έκθεση, ενεργώντας σύμφωνα με τα όσα ορίζονται από το νόμο. Η μόνη, ουσιαστική και τυπική παρέκκλιση, αφορά στο ότι η όλη διαδικασία έγινε χωρίς τη συνεργασία και χωρίς την ευθύνη της Μονάδας Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π) του ΕΚΠΑ, επειδή αυτή, μέχρι τη συγγραφή του παρόντος σημειώματος δεν έχει ακόμα συσταθεί.

Το τελικό κείμενο της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης έλαβε την έγκριση της Γ.Σ του Τμήματος την 1/10/2008 και στη συνέχεια κατατέθηκε στην Α.ΔΙ.Π, προκειμένου να ενεργοποιηθεί από αυτήν, η φάση της εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος.

Για την Ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης

Οδοντιατρικού Τμήματος ΕΚΠΑ

Καθηγητής Γ. Βουγιουκλάκης

Πρόεδρος ΟΜ.Ε.Α

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	ΣΕΛΙΔΑ
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ.....	4
2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	9
3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	12
4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	31
5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	43
6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ.....	51
7. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ.....	72
8. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ /ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ /ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.....	79
9. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	81
10. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ.....	82
11. ΚΛΙΝΙΚΟ ΕΡΓΟ – ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ.....	89
12. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	106
13. ΣΧΕΔΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ.....	112
14. ΠΙΝΑΚΕΣ.....	Π1-Π68

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ είναι η μία από τις δύο οδοντιατρικές σχολές, οι οποίες υπάρχουν στην Ελλάδα και από την οποία οι φοιτητές μετά από πενταετή φοίτηση, οδηγούνται στην απόκτηση του πτυχίου του οδοντιάτρου, το οποίο εξασφαλίζει την δυνατότητα άμεσης άσκησης του οδοντιατρικού επαγγέλματος.

Η ίδρυση του Οδοντιατρικού Τμήματος ξεκινά το 1911, όπου στο νόμο περί οργανισμού του Εθνικού Πανεπιστημίου (ΓΩΚΓ' υπ' αριθμ. 3823), στο άρθρο 20, αναφερόταν ότι «συνιστάται Οδοντιατρικόν Σχολείον». Μέσα από μια σειρά νόμων και διατάξεων που ακολούθησαν, έφθασε να λειτουργεί στη σημερινή του μορφή, δηλαδή ως ανεξάρτητο Τμήμα του ΕΚΠΑ. Αποτελείται από πέντε (5) Τομείς, οι οποίοι περιλαμβάνουν σε σύνολο δεκαπέντε (15) Εργαστήρια/Κλινικές. Κάθε εργαστήριο/κλινική έχει διάφορα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία και επανακαθορίστηκαν τον Σεπτέμβριο του 2007.

Σημαντικός σταθμός στην ιστορία της Οδοντιατρικής ήταν η θέσπιση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, τα οποία θεσμοθετήθηκαν το 1994. Μετά από μια σειρά μετεξελίξεων και νομοθετημάτων, έφθασαν να λειτουργούν στην σημερινή τους μορφή, που περιλαμβάνει δύο κύκλους Μεταπτυχιακών Σπουδών. Στον πρώτο κύκλο χορηγείται το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε δεκατέσσερις (14) Ειδικεύσεις, εκ των οποίων οι δέκα (10) είναι κλινικές και οι τέσσερις (4) των βασικών επιστημών, ενώ ο δεύτερος κύκλος οδηγεί στο Διδακτορικό Δίπλωμα.

Άλλος σημαντικός σταθμός του τμήματος ήταν το 1999, όταν για πρώτη φορά αξιολογήθηκε από Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DentEd) σχετικά με τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες του, με αποτελέσματα ιδιαίτερα θετικά.

Τέλος, από το 2003, το οδοντιατρικό τμήμα έχει ξεκινήσει, με την ευκαιρία των προγραμμάτων ΕΠΕΑΕΚ II του ΥΠΕΠΘ αναμόρφωση του προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών του.

Σκοπός του Οδοντιατρικού Τμήματος είναι η εκπαίδευση των προπτυχιακών φοιτητών ώστε να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες για να εξασκήσουν το οδοντιατρικό επάγγελμα. Επίσης, σκοπός είναι η μεταπτυχιακή εκπαίδευση σε εξειδικευμένα και προωθημένα γνωστικά πεδία και στην έρευνα, ώστε να εξασφαλίζεται η καλλιέργεια και ανάπτυξη της οδοντιατρικής επιστήμης, η κατάκτηση νέων επιστημονικών δεδομένων, η προαγωγή της επιστημονικής σκέψης και η παροχή υψηλού επιπέδου περίθαλψης στους ασθενείς.

Παράλληλα, μέσα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών, στην οδοντιατρική παρέχεται οδοντιατρική θεραπεία σε ένα μεγάλο αριθμό ασθενών, που μάλιστα κάποιοι από αυτούς ανήκουν σε ειδικές ομάδες και κάποιοι άλλοι χαρακτηρίζονται ως ιδιαίτερα περίπλοκα περιστατικά.

1. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Το μέλη που συγκροτούν την ΟΜΕΑ ορίστηκαν από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος στις 20/2/2008 και είναι, οι:

1. Γεώργιος Βουγιουκλάκης, Καθηγητής
2. Κων/νος Τσιχλάκης, Καθηγητής
3. Αφροδίτη Κακάμπουρα, Καθηγήτρια
4. Ευθυμία Κιτράκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
5. Δημήτριος Χαλαζωνίτης, Επίκουρος Καθηγητής
6. Αναστασία Κοσσιώνη, Επίκουρη Καθηγήτρια
7. Βασίλης Παπαϊωάννου, Λέκτορας
8. Σεραφείμ Καλλίθρακας, Φοιτητής
9. Ιωάννης Τρανούδης, Φοιτητής

Οι Δημήτριος Χαλαζωνίτης, Αναστασία Κοσσιώνη και Βασίλης Παπαϊωάννου, επειδή δεν ανήκουν στις δύο ανώτερες βαθμίδες, λειτουργούν επικουρικά στο έργο της ΟΜΕΑ.

Για τη διαμόρφωση της παρούσας έκθεσης τα μέλη της ΟΜΕΑ συνεργάστηκαν με:

- Όλους τους συντονιστές μαθημάτων, προκειμένου να συμπληρώσουν τα ειδικά διαμορφωμένα ερωτηματολόγια που αφορούσαν στην καταγραφή των μαθημάτων, που είχαν την ευθύνη διδασκαλίας τους.
- Όλους τους διευθυντές Εργαστηρίων/Κλινικών του Τμήματος για τη συλλογή στοιχείων που αφορούσαν το κλινικό έργο της θεραπείας ασθενών που παρέχει η Οδοντιατρική στο πλαίσιο της προπτυχιακής και μεταπτυχιακής εκπαίδευσης.
- Την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών – δύο μέλη της επιτροπής ανήκουν και στην ΟΜΕΑ – για την παροχή πολλών στοιχείων που σχετίζονται με τη δόμηση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (ΠΠΣ) καθώς και τη λειτουργία της επιτροπής.
- Μέλη ΔΕΠ, που είχαν οριστεί υπεύθυνα από το Εργαστήριο/Κλινική τους, για να βοηθήσουν στη συλλογή των προαναφερόμενων στοιχείων.
- Διοικητικό προσωπικό καθώς και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό που χειρίζεται θέματα που αφορούν στη διαχείριση των φοιτητών, στη διακίνηση των ασθενών, ή ανήκουν στην επιμελητεία και εποπτεία του τμήματος.

Για τη διαμόρφωση της έκθεσης χρησιμοποιήθηκαν πολλαπλές πηγές πληροφοριών. Οι πληροφορίες αναλύθηκαν, διασταυρώθηκαν, συζητήθηκαν και στη συνέχεια αξιολογήθηκαν ανάλογα από τα μέλη της ΟΜΕΑ. Οι επιμέρους διαδικασίες που ακολουθήθηκαν ήταν οι ακόλουθες:

- Για την ανάλυση των μαθημάτων του ΠΠΣ τα στοιχεία αντλήθηκαν από τον Οδηγό Σπουδών 2006-07 και από δύο ερωτηματολόγια που δημιουργήθηκαν. Το πρώτο συμπληρωνόταν από τον συντονιστή του κάθε μαθήματος όπου κατέγραφε όλα τα εκπαιδευτικά χαρακτηριστικά του μαθήματος του καθώς και τα θετικά-αρνητικά στοιχεία και μελλοντικές προοπτικές και ευκαιρίες που βλέπει (βλέπε Παράρτημα, «Ερωτηματολόγιο Καταγραφής Μαθήματος»). Το δεύτερο ήταν το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του κάθε μαθήματος από τους φοιτητές (βλέπε Παράρτημα, «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθημάτων_1ου έτους»). Πρόσθετα, υπήρξαν διευκρινιστικές συζητήσεις με τους συντονιστές μαθημάτων, Διευθυντές Εργαστηρίων/Κλινικών, μέλη ΔΕΠ και φοιτητές.
- Για την ανάλυση των μαθημάτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) πρώτου και δεύτερου κύκλου, τα στοιχεία αντλήθηκαν από τους υπεύθυνους των 14 μεταπτυχιακών προγραμμάτων ειδίκευσης (ΜΠΕ), που περιλαμβάνει το ΠΜΣ της Οδοντιατρικής, τον συντονιστή του Β! κύκλου, τη Γραμματεία των μεταπτυχιακών σπουδών, τον Εσωτερικό Κανονισμό του ΠΜΣ, ο οποίος έχει πρόσφατα αναμορφωθεί (2006), τους αναλυτικούς Εσωτερικούς Κανονισμούς που διαθέτουν κάποια από τα ΜΠΕ και την αξιολόγηση που είχαν πραγματοποιήσει οι μεταπτυχιακοί φοιτητές το 2007 για τα μαθήματα του ΠΜΣ, στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών σπουδών».
- Η Γραμματεία που ασχολείται με θέματα προπτυχιακών φοιτητών υπήρξε, επίσης, μια πηγή πληροφοριών σε ό,τι σχετιζόταν με εξετάσεις και βαθμολογίες φοιτητών.
- Η επιστημονική δραστηριότητα του κάθε μέλους ΔΕΠ καταγράφηκε σε ένα ειδικά διαμορφωμένο δελτίο (βλέπε Παράρτημα, «Δελτίο Καταγραφής Επιστημονικών Δραστηριοτήτων Μέλους ΔΕΠ»), που συμπλήρωσαν όσα από τα μέλη ΔΕΠ ήθελαν, και από τις ηλεκτρονικές βάσεις καταχώρησης επιστημονικών δημοσιεύσεων διεθνών επιστημονικών περιοδικών που φιλοξενούν οδοντιατρικά θέματα (π.χ. Scopus) καθώς και των αναφορών στα άρθρα αυτά.
- Όσον αφορά την υλικοτεχνική υποδομή, τον ηλεκτρονικό εξοπλισμό, τα εποπτικά μέσα, τον επιστημονικό εξοπλισμό (εκπαιδευτικό, ερευνητικό και παροχής οδοντιατρικής περίθαλψης) και τους χώρους γραφείων, εργαστηρίων και κλινικών υπήρξε συνεργασία με το τεχνικό προσωπικό του τμήματος, καθώς και με μέλη ΔΕΠ, ώστε να γίνει εφικτή αυτή η καταγραφή.

Η έκθεση κοινοποιήθηκε στους Διευθυντές Εργαστηρίων/Κλινικών, Τομέων, στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, στον Διευθυντή ΠΜΣ και στους καθηγητές του τμήματος. Μετά τη συγκέντρωση παρατηρήσεων και συζητήσεων το κείμενο επαναδιαμορφώθηκε ανάλογα. Στη συνέχεια, το νέο αυτό κείμενο κοινοποιήθηκε στα μέλη της Γ.Σ του Τμήματος, τα οποία κλήθηκαν να τοποθετηθούν στη συνεδρίαση της Γ.Σ. (1/10/2008) στην οποία συζητήθηκε η έκθεση. Μετά το πέρας και αυτής της διαδικασίας, διαμορφώθηκε το παρόν τελικό κείμενο. Η έκθεση αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της Οδοντιατρικής (www.dent.uoa.gr>Σχολή>Αξιολόγηση), για να είναι

προσβάσιμη σε όλα τα μέλη ΔΕΠ της σχολής καθώς και σε κάθε άλλο ενδιαφερόμενο. Στο μεσοδιάστημα, τα αποτελέσματα της ανάλυσης του κάθε μαθήματος του ΠΠΣ δόθηκαν στον κάθε συντονιστή και θα υπάρξουν συζητήσεις της ΟΜΕΑ και της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών με τους συντονιστές μαθημάτων, στα οποία εμφανίζονται συγκεκριμένα προβλήματα.

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη διαμόρφωση της παρούσας έκθεσης αξιολόγησης και η εμπειρία που αποκτήθηκε επιτρέπουν στη διατύπωση κάποιων συμπερασμάτων για τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της διαδικασίας καθώς επίσης και προτάσεων που θα μπορούσαν να την βελτιστοποιήσουν.

Το Οδοντιατρικό Τμήμα είχε και στο παρελθόν (1999) αξιολογηθεί από ευρωπαϊκό φορέα που ασχολείται με την οδοντιατρική εκπαίδευση (DentED) και ως εκ τούτου, υπήρχε μια ανάλογη εμπειρία. Μάλιστα, την αξιολόγηση του 1999 την είχε βιώσει θετικά το μεγαλύτερο ποσοστό των μελών ΔΕΠ, οι φοιτητές, καθώς και το διοικητικό, τεχνικό και νοσηλευτικό προσωπικό. Γι αυτό και δεν υπήρξε αρχική δυσκολία στην κατανόηση και στην αποδοχή της νέας διαδικασίας αξιολόγησης, που θεωρήθηκε ως μια επανάληψη της προηγούμενης.

Ενώ όμως το εσωτερικό κλίμα του τμήματος ήταν θετικό, ως ΟΜΕΑ αντιμετωπίσαμε προβλήματα από την έλλειψη κεντρικού μηχανισμού υποστήριξης από το ΕΚΠΑ, το οποίο αγνόησε και τις όποιες πληροφορίες του στάλθηκαν αρχικά επί της διαδικασίας που ξεκινήσαμε.

Η έλλειψη οργάνωσης κεντρικού τύπου μας υποχρέωσε να δημιουργήσουμε από μόνοι μας και να χρηματοδοτήσουμε από ίδια έσοδα του τμήματος, την απαραίτητη υποδομή και στελέχωση (γραμματειακή) για την υποστήριξη του συστήματος της αξιολόγησης που δημιουργήσαμε.

Παράλληλα, δεν υπήρξε και η ανάλογη υποστήριξη σε τεχνογνωσία, σχετικά με θέματα αξιολόγησης, τα οποία, το όποιο τμήμα, μέχρι σήμερα, δεν ήταν υποχρεωμένο να κατέχει. Είναι δε απόλυτο σίγουρο ότι αν δεν υπήρχε η εμπειρία του 1999 και η ιδιαίτερη ενασχόληση κάποιων από τα μέλη ΔΕΠ με το θέμα, καθώς και με θέματα εκπαίδευσης, και αν δεν είχαμε βιώσει την προσπάθεια αναμόρφωσης του ΠΠΣ και ΠΜΣ μας στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II, η παρούσα έκθεση αξιολόγησης δεν θα μπορούσε να είχε διαμορφωθεί, ούτε και σε πολύ μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Τα ερωτηματολόγια καταγραφής μαθημάτων αν και λειτούργησαν ως μέθοδος συλλογής πληροφοριών, συμπληρώνονταν κάποιες φορές με μια σχετική προχειρότητα, γεγονός που μας υποχρέωσε σε ελέγχους διασταύρωσης από άλλες πηγές (φοιτητές, ΔΕΠ).

Ενώ η συνεργασία της ΟΜΕΑ με όλους όσους ενεπλάκησαν σε θέματα ΠΠΣ, έρευνας και υποδομών υπήρξε σχεδόν άψογη, αντιμετωπίσαμε κάποιες δυσκολίες από τα μέλη ΔΕΠ σχετικά με την καταγραφή των επιστημονικών δραστηριοτήτων τους. Η καχυποψία ότι αυτό αποτελεί μια μορφή προσωπικής τους κρίσης - παρότι επανειλημμένα υπήρξαν διαβεβαιώσεις περί του αντιθέτου - μαζί με τις δυσκολίες που προέτασαν στο να συμπληρώσουν όλα αυτά τα πεδία που ζητά η έκθεση, είχε ως

αποτέλεσμα τον μέχρι σήμερα μικρό βαθμό ανταπόκρισης, αν και η προσπάθεια μας συνεχίζεται. Αποτέλεσμα τούτου, είναι ότι στην παράθεση στοιχείων σχετικά με το ερευνητικό έργο, στην παρούσα έκθεση, υπάρχει έλλειμμα σε κάποια πεδία πληροφοριών.

Η συγκέντρωση της ευθύνης υλοποίησης ενός τόσο μεγάλου έργου, όπως είναι η παρούσα αξιολόγηση, με τόσα πολλά διαφορετικά πεδία, σε ένα μικρό αριθμό μελών ΔΕΠ (ομάδα ΟΜΕΑ) ειδικά στην πρώτη αυτή καταγραφή, δημιουργήσε ένα μεγάλο εργασιακό φορτίο στα μέλη της ομάδας, γεγονός το οποίο επηρέαζε αρνητικά τα εκπαιδευτικά, ερευνητικά και διοικητικά καθήκοντα τους. Η εμπλοκή ακόμα περισσότερων μελών ΔΕΠ, πιστεύουμε ότι από ένα σημείο και πέρα μάλλον περιπλέκει παρά διευκολύνει την κατάσταση, λόγω των διαφορετικών αντιλήψεων που μπορεί να έχει ο καθένας, κάτι που είναι δύσκολο να μην αποτυπωθεί στο συνολικό έργο.

Παρότι θα μπορούσαν να διατυπωθούν πολλά επιμέρους θετικά στοιχεία της αξιολόγησης που διανύσαμε, εκτιμούμε ότι το σημαντικότερο όλων, είναι ότι μέσα από μια υποχρεωτικά συστηματική διαδικασία, που ακολουθούσε μονοπάτια επιστημονικής έρευνας, καταγράφηκαν συγκεντρωμένα όλα τα στοιχεία του Τμήματος, αναλύθηκαν και έτσι αναδύθηκαν και τεκμηριώθηκαν παθογένειες, θετικά στοιχεία και ιδιαιτερότητες των προγραμμάτων σπουδών μας, της έρευνας του τμήματος, του προσωπικού μας (επιστημονικού, διοικητικού, τεχνικού, νοσηλευτικού) και του συστήματος παροχής οδοντιατρικής περίθαλψης που ακολουθούμε, κάποια των οποίων μπορεί να υποψιαζόμασταν αλλά δεν είχαμε ποτέ τεκμηριώσει ενώ κάποια άλλα παρέμειναν σε αφάνεια.

Κάποια σημεία που πιστεύουμε ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν, όχι μόνο το τμήμα μας αλλά όλα τα πανεπιστημιακά τμήματα και ΤΕΙ στη διαδικασία αξιολόγησης τους, είναι τα ακόλουθα:

- Θα πρέπει το κάθε πανεπιστήμιο, μέσα από συνεχή ενημέρωση και ανάδειξη των θετικών στοιχείων της αξιολόγησης, να καλλιεργήσει την ανάλογη συνείδηση στο ΔΕΠ και στο λοιπό προσωπικό του, ώστε να στηρίζουν και να βοηθούν την αξιολόγηση στα τμήματα τους.
- Θα πρέπει οι διοικήσεις των πανεπιστημίων να δημιουργήσουν μηχανισμούς για την συνεχή καταγραφή όλων των υποδομών, του διοικητικού και ερευνητικού έργου των τμημάτων, ώστε η διαδικασία αξιολόγησης, τουλάχιστον σε αυτούς τους τομείς, να είναι λιγότερο επίπονη για τα τμήματα.
- Πρόσθετα, στο κάθε πανεπιστήμιο θα πρέπει να οργανωθεί υπηρεσία, η οποία να παρέχει στα τμήματα την απαραίτητη τεχνογνωσία, ενημέρωση και υποστήριξη για την υλοποίηση της αξιολόγησης, χρησιμοποιώντας κοινές δομές για όλα.
- Οι γραμματείες των μονάδων αξιολόγησης των τμημάτων θα πρέπει να είναι στελεχωμένες με προσωπικό, το οποίο να έχει εμπειρία σε θέματα

αξιολόγησης και να την υλοποιεί, έτσι ώστε τα μέλη ΔΕΠ να έχουν μεν την ευθύνη της όλης διαδικασίας όχι όμως και την ευθύνη υλοποίησής της.

- Η πολιτεία θα πρέπει να υποστηρίξει οικονομικά τα πανεπιστήμια και τα τμήματα να οργανώσουν τις υπηρεσίες/μονάδες αξιολόγησης τους, οι οποίες θα πρέπει να λειτουργούν σε μόνιμη βάση ώστε η αξιολόγηση να αποτελέσει μια βιώσιμη διαδικασία.

2. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ βρίσκεται στην Αθήνα (Θηβών 2, Γουδή) και όλες οι εγκαταστάσεις του είναι συγκεντρωμένες σε δύο κτήρια (παλαιό και νέο κτήριο), τα οποία συνδέονται μεταξύ τους και είναι αποκλειστικής χρήσης του τμήματος.

Η στελέχωση του σε διδακτικό, διοικητικό και λοιπό υποστηρικτικό προσωπικό, καθώς και ο αριθμός και κατανομή των φοιτητών του (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία, φαίνονται στους Πίνακες 1 και 2, αντίστοιχα (βλέπε Πίνακες).

Τα διάφορα ΦΕΚ που αφορούν στην Οδοντιατρική, όπως χαρακτηριστικά περιγράφονται στις σελίδες 20-24 του Οδηγού Σπουδών (βλέπε Παράρτημα, «Οδηγός Σπουδών 2007-08 α! Μέρος»), ρυθμίζουν θέματα λειτουργίας και δομής του τμήματος, σύστασης Εργαστηρίων/Κλινικών, σχέσεων με την Ιατρική, και δεν αναφέρονται στους σκοπούς και στόχους του τμήματος. Αυτοί όμως περιγράφονται με σαφήνεια στον Οδηγό Σπουδών, από όπου και μεταφέρεται αυτούσια το παρακάτω κείμενο:

«Ο σκοπός του ΠΠΣ είναι να εκπαιδεύσει τον κάθε φοιτητή, έτσι ώστε, με το πέρας των σπουδών του, να έχει αναπτύξει τις απαραίτητες εκείνες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις, που θα του επιτρέψουν την άσκηση της γενικής οδοντιατρικής, με στόχο την αποκατάσταση καθώς και διατήρηση της στοματικής αλλά και της γενικής υγείας του πληθυσμού. Για να θεωρηθεί ο πτυχιούχος της οδοντιατρικής ως ένας ολοκληρωμένος επιστήμονας, είναι σημαντικό, όλες αυτές οι ικανότητες να στηρίζονται, σε: Βιολογικές βάσεις, Προληπτική κατεύθυνση, Κοινωνική ευαισθησία, και Έφεση για δια βίου μάθηση. Οι βιολογικές βάσεις είναι απαραίτητες για την άσκηση της σύγχρονης οδοντιατρικής, αφού χωρίς αυτές, η οδοντιατρική παραμένει μόνο “τέχνη” και όχι επιστήμη. Η προληπτική κατεύθυνση αποτελεί τον θεμέλιο λίθο της ιατρικής επιστήμης, μια και πρώτιστος στόχος είναι όχι η θεραπεία της βλάβης ή της νόσου αλλά η πρόληψη τους καθώς επίσης, και η διατήρηση του όποιου θεραπευτικού αποτελέσματος. Η κοινωνική ευαισθησία είναι εκείνη που εξασφαλίζει, ο οδοντίατρος, εκτός από επαγγελματίας να είναι συγχρόνως και λειτουργός της υγείας. Η έφεση για δια βίου μάθηση, αφορά την νοοτροπία, που θα πρέπει να αναπτύξει ο κάθε φοιτητής κατά τη διάρκεια των σπουδών του, για ίδια ανάγκη συνεχούς ενημέρωσης και βελτίωσης των ικανοτήτων του σε όλη την επαγγελματική διαδρομή του. Αναγκαία συνθήκη, μέσα στο συνεχώς και δυναμικά εξελισσόμενο επιστημονικό και επαγγελματικό οδοντιατρικό περιβάλλον».

Οι στόχοι αυτοί εναρμονίζονται με τις αρχές οδοντιατρικής εκπαίδευσης, που εκπορεύονται από σχετικούς διεθνείς Οργανισμούς (American Dental Education Association-ADEA, Association for Dental Education in Europe-ADEE, International Federation of Dental Education Association- IFDEA, General Dental Council-GDC). Κύρια, δε το ΠΠΣ στηρίζεται στο κείμενο-πρόταση «Φυσιογνωμία και Ικανότητες του Ευρωπαϊκού Οδοντίατρου», έτσι όπως αυτό διαμορφώθηκε από την ADEE και εγκρίθηκε στην ετήσια συνέλευση της, που συνήλθε στην Αθήνα, το 2005.

Συγχρόνως, στόχος του ΠΜΣ είναι η κατάρτιση πτυχιούχων οδοντιάτρων σε εξειδικευμένα και προωθημένα γνωστικά πεδία καθώς και στην έρευνα.

Οι βασικοί στόχοι του τμήματος σε προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση εκτιμάται ότι εκφράζουν αυτούς της σύγχρονης οδοντιατρικής σε παγκόσμιο επίπεδο και επιτυγχάνονται σε μεγάλο βαθμό παρά τις όποιες βελτιώσεις, που θα φανεί στη συνέχεια ότι απαιτούνται, για τις συνεχείς προσαρμογές που είναι απαραίτητες.

Το τμήμα διοικητικά είναι διαρθρωμένο σε πέντε (5) Τομείς: Κοινωνικής Οδοντιατρικής, Οδοντικής Παθολογίας και Θεραπευτικής, Προσθετολογίας, Παθολογίας και Χειρουργικής Στόματος, και Βασικών Επιστημών & Βιολογίας Στόματος, οι οποίοι στο σύνολο τους περιλαμβάνουν δεκατέσσερα (14) Εργαστήρια/Κλινικές, με διάφορα γνωστικά αντικείμενα και Μονάδες το καθένα. Η τελευταία αναμόρφωση Τομέων έγινε το 1999, με τη δημιουργία του 5ου τομέα, των Βασικών Επιστημών και Βιολογίας Στόματος. Η σημερινή διάρθρωση των Τομέων πιστεύεται ότι ανταποκρίνεται στις παρούσες εκπαιδευτικές και ερευνητικές απαιτήσεις του τμήματος.

Οι τομείς περιλαμβάνουν τα ακόλουθα Εργαστήρια/Κλινικές. Τομέας Κοινωνικής Οδοντιατρικής: Εργαστήριο Ορθοδοντικής, Εργαστήριο Παιδοδοντιατρικής και Εργαστήριο Προληπτικής & Κοινωνικής Οδοντιατρικής. Τομέας Οδοντικής Παθολογίας & Θεραπευτικής: Εργαστήριο Οδοντικής Χειρουργικής, Εργαστήριο Ενδοδοντίας και Εργαστήριο Περιοδοντολογίας. Τομέας Προσθετολογίας: Εργαστήριο Προσθετικής και Κλινική Αντιμετώπισης Στοματοπροσωπικού Πόνου. Τομέας Παθολογίας & Χειρουργικής Στόματος : Εργαστήριο Στοματολογίας, Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής, Κλινική Διαγνωστικής & Ακτινολογίας Στόματος και Κλινική Νοσοκομειακής Οδοντιατρικής. Τομέας Βασικών Επιστημών & Βιολογίας Στόματος: Εργαστήριο Βιοϋλικών , Εργαστήριο Βασικών Ιατροβιολογικών Επιστημών και Εργαστήριο Βιολογίας Στόματος. Επίσης, στο τμήμα υπάρχει και μία ανεξάρτητη Μονάδα, η Μονάδα Οστεοενσωματούμενων Εμφυτευμάτων.

Τα Εργαστήρια/Κλινικές της Παιδοδοντιατρικής, Προσθετικής, Βιοϋλικών, Βασικών Επιστημών και Βιολογίας Στόματος λειτουργούν με θεσμοθετημένους, βάσει ΦΕΚ, Εσωτερικούς Κανονισμούς. Τα υπόλοιπα Εργαστήρια/Κλινικές έχουν συσταθεί πριν από το 1987, οπότε και δεν απαιτείτο η σύσταση εσωτερικών κανονισμών. Επιπλέον, υπάρχουν εσωτερικοί κανονισμοί λειτουργίας των Μονάδων Οδοντιατρικής Αντιμετώπισης του Ογκολογικού Ασθενή, Ιατροδικαστικής του Στόματος, Στοματογναθικής Προσθετικής, Άπνοιας Ύπνου και Εμφυτευμάτων.

Στο Τμήμα υπάρχει ο Εσωτερικός Κανονισμός Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, που περιγράφει τις κοινές διαδικασίες και κανόνες που ισχύουν για τα

δεκατέσσερα (14) ΜΠΕ του ΠΜΣ, καθώς και επιμέρους εσωτερικοί κανονισμοί, που αφορούν μεμονωμένα κάποια από τα ΜΠΕ.

Βάσει του υφιστάμενου νομικού πλαισίου λειτουργίας των ΑΕΙ, στο οδοντιατρικό τμήμα είναι θεσμοθετημένες η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, η Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών και η ομάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης (ΟΜΕΑ). Μη θεσμοθετημένες επιτροπές, που επίσης λειτουργούν, είναι: Δεοντολογίας και Έρευνας, Οδοντιατρικού Σπουδαστηρίου, Ελέγχου Λοιμώξεων, Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων, Φοιτητικών Δραστηριοτήτων και Επιτροπή Προγραμματισμού Τμήματος.

3. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

3.1 Βαθμός ανταπόκρισης του ΠΠΣ στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης, αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΠΣ, οι τρόποι δημοσιοποίησής του καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων.

Αρμόδια για την παρακολούθηση του ΠΠΣ είναι η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών (ΕΠΣ). Η ΕΠΣ παρακολουθεί την συστηματική εφαρμογή του ωρολογίου προγράμματος και διευθετεί τυχόν προβλήματα που προκύπτουν. Πρόσθετα, κατ' έτος, η ΕΠΣ μπορεί να διατυπώνει προς τη Γ.Σ. του τμήματος προτάσεις τροποποιήσεων κάποιων μαθημάτων, που αφορούν περισσότερο στη χωρο-χρονική τοποθέτηση τους στο πρόγραμμα, και όχι στα εκπαιδευτικά τους στοιχεία, στη βάση της όποιας προσαρμογής τους στους στόχους του ΠΠΣ. Οι προτάσεις μάλιστα αυτές διαμορφώνονται, συνήθως, μετά από αιτήματα των συντονιστών μαθημάτων προς την ΕΠΣ και όχι αντίστροφα. Εξαίρεση σε όλα αυτά, την τελευταία δεκαετία, αποτέλεσε η δημιουργία της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης (ΚΣΑ), απόφαση που πάρθηκε το 1999 μετά από πρόταση της ΕΠΣ και απόφαση της Γ.Σ τμήματος, οπότε Εργαστήρια/Κλινικές και συντονιστές μαθημάτων προσαρμόστηκαν σε αυτήν.

Ενέργειες όπως, αξιολογήσεις μαθημάτων από τους φοιτητές, καταγραφή της άποψης των διδασκόντων, παρακολούθηση των ποσοστών επιτυχίας και της κλίμακας βαθμολογίας των φοιτητών στις εξετάσεις εφαρμόζονται από τους συντονιστές κάποιων μαθημάτων, οι οποίοι με βάση τις πληροφορίες αυτές μπορούν να πραγματοποιούν τις όποιες τροποποιήσεις. Τα αποτελέσματα αυτά μένουν προς ίδια χρήση και δεν κοινοποιούνται προς την επιτροπή σπουδών, μιας και δεν υπάρχει τέτοια υποχρέωση.

Από όσα προαναφέρθηκαν προκύπτει ότι δεν υπάρχουν ανεπτυγμένες, θεσμικές και συστηματικά εφαρμοζόμενες μέθοδοι παρακολούθησης, ελέγχου και μέτρησης των στόχων του ΠΠΣ κεντρικά, αλλά και δυνατότητες της όποιας παρέμβασης. Η ευθύνη βρίσκεται στον κάθε συντονιστή μαθήματος να προσαρμόζει το μάθημα του στους στόχους του ΠΠΣ του τμήματος.

Αυτό μπορεί μεν να είναι θετικό γιατί προσδίδει σημαντικό βαθμό ευελιξίας στα μαθήματα, είναι όμως συγχρόνως και ιδιαίτερα αρνητικό, μιας και οι όποιες παρεκκλίσεις από τους στόχους το ΠΠΣ δεν είναι εύκολο να εντοπιστούν και περισσότερο, να αντιμετωπιστούν παρεμβατικά.

Εν τούτοις, από το 2003, στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II «Αναμόρφωση ΠΠΣ», (2003-2008) πραγματοποιήθηκε μια συστηματική καταγραφή των στόχων, μεθόδων διδασκαλίας κλπ των μαθημάτων του ΠΠΣ συνολικά. Στη συνέχεια συζητήθηκαν αναμορφώσεις των μαθημάτων, με σκοπό να λάβουν ένα πιο σύγχρονο περιεχόμενο και να πραγματοποιούνται με σύγχρονες μεθόδους διδασκαλίας και αξιολόγησης των φοιτητών, προσαρμοσμένα όλα στους στόχους του ΠΠΣ. Οι αναμορφώσεις των μαθημάτων πραγματοποιούνται σταδιακά μέχρι και σήμερα. Επίσης, μέσα στις ενέργειες του προγράμματος πραγματοποιήθηκαν και διάφορες μορφές αξιολόγησης των μαθημάτων, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε κάποια συμπεράσματα, που θα αποτελούν τους άξονες αναμόρφωσης του ΠΠΣ, τα επόμενα χρόνια.

Τέλος, στο εαρινό εξάμηνο του 2008, πραγματοποιήθηκε, για πρώτη φορά στην οδοντιατρική, συστηματική διαδικασία αξιολόγησης από τους φοιτητές όλων των μαθημάτων του ΠΠΣ, με κοινό ερωτηματολόγιο για όλα τα μαθήματα. Οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων αξιολογούνται και θα αποτελέσουν και αυτές βάση συζητήσεων για αναμορφώσεις μαθημάτων και επαναπροσδιορισμό, πιθανόν, κάποιων στόχων και εκπαιδευτικών διαδικασιών του ΠΠΣ.

Κρίνεται απαραίτητο να ενισχυθεί η κεντρική διαδικασία ελέγχου και μέτρησης της επίτευξης αυτών των στόχων των μαθημάτων του ΠΠΣ, και να αποκτήσει μια συστηματική, ετήσια βάση, που θα έχει ως αποτέλεσμα τη διατύπωση τεκμηριωμένων προτάσεων για τις όποιες τροποποιήσεις και αναμορφώσεις μαθημάτων.

Η δημοσιοποίηση του ΠΠΣ γίνεται μέσω του Οδηγού Σπουδών, ο οποίος εκδίδεται κάθε έτος και μοιράζεται στους πρωτοετείς φοιτητές και στα Εργαστήρια/Κλινικές και δημοσιοποιείται στον ιστότοπο του Τμήματος. Τέλος, κάθε εργαστήριο στην ιστοσελίδα του δημοσιεύει τα μαθήματα που βρίσκονται στην ευθύνη διδασκαλίας του, περιγράφοντας στόχους-περιεχόμενο-μεθόδους διδασκαλίας-αξιολόγησης του καθενός στα ελληνικά και στα αγγλικά. Με τους προαναφερθέντες τρόπους εκτιμάται ότι το ΠΠΣ που ακολουθούνται απολαμβάνει πλήρους δημοσιότητας.

Το Τμήμα δεν έχει αναπτύξει δραστηριότητα παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων του, ούτε αυτόνομα, ούτε σε συνεργασία με επαγγελματικούς φορείς. Κάτι τέτοιο κρίνεται ότι θα πρέπει να αποτελέσει ένα μελλοντικό στόχο, όχι με την έννοια παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης, μιας και δεν υπάρχουν ιδιαίτερες εναλλακτικές επαγγελματικές επιλογές για τους απόφοιτους, αφού το συντριπτικό ποσοστό τους ασχολείται με την παροχή ιδιωτικής οδοντιατρικής περίθαλψης. Αυτό που θα είχε ενδιαφέρον, είναι η καταγραφή του βαθμού ικανοποίησης των απόφοιτων από την εκπαίδευση που τους παρέχει το ΠΠΣ, με κριτήριο το κατά πόσο τους ετοιμάζει για την αντιμετώπιση της επαγγελματικής πραγματικότητας που βιώνουν.

Στο μέλλον, θα πρέπει να αναπτυχθεί η κατάλληλη διαδικασία προκειμένου να γίνεται η συλλογή τέτοιων πληροφοριών από τους αποφοίτους μας.

3.2 Δομή, Συνεκτικότητα Λειτουργικότητα του ΠΠΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται τα μαθήματα του ΠΠΣ, ως προς τον τρόπο διαχωρισμού τους (κορμού ειδίκευσης / κατευθύνσεων, υποχρεωτικά/επιλογής, υποβάθρου/επιστημονικής περιοχής/γενικών γνώσεων/ανάπτυξης δεξιοτήτων, μεθόδων διδασκαλίας, προαπαιτούμενων, οργάνωσης και συντονισμού της ύλης)

Τα μαθήματα στο ΠΠΣ της οδοντιατρικής δεν διαχωρίζονται σε κορμού ειδίκευσης / κατευθύνσεων, όπως στα περισσότερα άλλα πανεπιστημιακά τμήματα, γιατί στην οδοντιατρική, ο απόφοιτος, με το πέρας των σπουδών, θα πρέπει να έχει ισότιμα εκπαιδευτεί σε όλο το φάσμα και τα πεδία της επιστήμης της, ώστε να γίνει εφικτός ο σκοπός του ΠΠΣ, έτσι όπως έχει περιγραφεί. Οι ειδικεύσεις και κατευθύνσεις αποτελούν στόχο του ολοκληρωμένου κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών, που προσφέρεται και περιλαμβάνει δεκατέσσερις (14) κατευθύνσεις. (βλέπε πεδίο παρούσας έκθεσης, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδές).

Τα θετικά στοιχεία του συστήματος εντοπίζονται στο ότι όλοι οι απόφοιτοι είναι εκπαιδευμένοι να προσφέρουν το σύνολο των υπηρεσιών στοματικής υγείας ενός γενικού οδοντιάτρου, στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού, εκτός από ειδικές ομάδες ασθενών, και πολύ εξειδικευμένα περιστατικά, που απαιτούν μεγαλύτερο επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων.

Το αρνητικό είναι ότι φοιτητές με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, σε ένα συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης τους, δεν μπορούν να το αναπτύξουν μέσα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών τους και θα πρέπει να το επιδιώξουν είτε σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών, είτε μέσα από τη σωστή επιμόρφωση ή και αυτο-εκπαίδευση.

Η αύξηση και οργάνωση των μαθημάτων επιλογής, κατά τρόπο που ένας αριθμός τους να αποτελούν έναν ενιαίο κύκλο, που να καλύπτει συγκεκριμένη θεματική ενότητα-κατεύθυνση και τον οποίο ο φοιτητής θα ήταν σε θέση να παρακολουθεί στο σύνολο του, θα μπορούσε να εμπλουτίσει το ΠΠΣ και με κάποιες ειδικεύσεις/κατευθύνσεις.

Από το σύνολο των 95 μαθημάτων του ΠΠΣ της Οδοντιατρικής τα ογδόντα οκτώ (88) είναι Υποχρεωτικά και τα επτά (7) Επιλογής (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 6). Από τα Επιλογής, ο φοιτητής, κατά τη διάρκεια των σπουδών του, θα πρέπει να παρακολουθήσει υποχρεωτικά και να περατώσει επιτυχώς τουλάχιστον δύο (2). Ο θεσμός των μαθημάτων επιλογής εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στο ΠΠΣ της

Οδοντιατρικής από το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, με την εισαγωγή των πρώτων πέντε (5) μαθημάτων, ενώ μέχρι τότε, το σύνολο των διδασκομένων μαθημάτων ήταν Υποχρεωτικά. Συντονιστές και των επτά μαθημάτων είναι μέλη ΔΕΠ της Οδοντιατρικής και διδάσκοντες μέλη ΔΕΠ της Οδοντιατρικής και εξειδικευμένοι επιστήμονες ανάλογα με το αντικείμενο του μαθήματος.

Η Οδοντιατρική, πέραν από επιστημονική είναι και επαγγελματική σχολή, αφού ο απόφοιτος της, άμεσα, και χωρίς άλλη διαδικασία, αποκτά όλα τα επαγγελματικά δικαιώματα του χειρουργού οδοντιάτρου υπεύθυνου για την παροχή στοματικής υγείας. Αυτό οδηγεί στο να πρέπει το ΠΠΣ να παρέχει στο φοιτητή το μεγαλύτερο δυνατό γνωσιακό φάσμα και να τον βοηθά να αποκτήσει την μεγαλύτερη δυνατή κλινική εμπειρία. Αυτό είναι και το βασικό αίτιο για τη σημαντικά μεγάλη αναλογία μαθημάτων Υποχρεωτικών/Επιλογής.

Η παρουσία των μαθημάτων επιλογής στο ΠΠΣ μέχρι σήμερα, στη βάση ότι είναι ένας θεσμός που δοκιμάστηκε πολύ πρόσφατα για πρώτη φορά, κρίνεται θετική στο σύνολο της, για τους κάτωθι λόγους. Τα μαθήματα αυτά αφορούν μεν πεδία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, δεν καλύπτουν όμως βασικές ανάγκες του ΠΠΣ, ώστε να ενταχθούν στα Υποχρεωτικά. Επίσης, ασχολούνται με σύγχρονα θέματα που έχουν σχέση: με την τεχνολογία των Η/Υ (Εισαγωγή στην Πληροφορική, Οδοντιατρική Πληροφορική), με εξειδικευμένα οδοντιατρικά πεδία (Ακτίνες laser στην Οδοντιατρική, Γηροδοντιατρική-Νοσοκομειακή Οδοντιατρική, Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Οδοντιατρική, Ιατροδικαστική του Στόματος) και με επαγγελματικά θέματα (Οργάνωση και Διαχείριση Οδοντιατρείου).

Στα αρνητικά τους καταλογίζονται τα ακόλουθα: 1) αποτελούν επιπλέον απασχόληση για τα μέλη ΔΕΠ της Σχολής, τα οποία είναι ήδη επιφορτισμένα με μεγάλο προπτυχιακό και μεταπτυχιακό εκπαιδευτικό έργο, 2) η διδασκαλία κάποιων από αυτά απαιτεί εξειδικευμένο προσωπικό, για το οποίο θα πρέπει να εξασφαλίζεται αποζημίωση, κάτι που μεταφέρεται ως ευθύνη στο τμήμα μια και δεν παρέχεται από την πολιτεία, 3) κάποια από τα περιεχόμενα των μαθημάτων απαξιώνονται ταχύτατα, κάποια άλλα κρίνονται ως ιδιαίτερα εξειδικευμένα και δύσκολα για τους φοιτητές της οδοντιατρικής, κάποια πιθανόν να επαναλαμβάνουν μέρος ύλης που έχει διδαχτεί σε προηγούμενα εξάμηνα σπουδών, 4) εστιάζονται σχεδόν αποκλειστικά σε θέματα της οδοντιατρικής επιστήμης και δεν περιλαμβάνουν θέματα ευρύτερης παιδείας.

Ο θεσμός των μαθημάτων επιλογής, απαραίτητος σε ένα ΠΠΣ, θα μπορούσε να ενισχυθεί με μέτρα, όπως τα ακόλουθα: α) θέσπιση από το ίδιο το τμήμα των αξόνων ενδιαφέροντος στους οποίους θα πρέπει να εντάσσεται κάθε μάθημα Επιλογής, ώστε να μην αποτελούν τυχαίες επιλογές, β) θέσπιση κριτηρίων για την παραμονή ή όχι του κάθε μαθήματος στο ΠΠΣ, μετά από παρακολούθησή του για κάποιο αριθμό ακαδημαϊκών ετών, γ) για μαθήματα που εμφανίζουν αυξημένο ενδιαφέρον από τους φοιτητές, να συζητάται στο τμήμα η πιθανότητα τους να ενταχθούν στα Υποχρεωτικά, δ) εκσυγχρονισμός ή και διαφοροποίηση του περιεχομένου κάποιων από αυτά, στ) αλλαγή του εξαμήνου διδασκαλίας σε κάποια από αυτά, ζ) να

αναζητηθούν και να ενταχθούν μαθήματα επιλογής (τα οποία να ανήκουν σε ΠΠΣ άλλων Τμημάτων) τα οποία να είναι ευρύτερου ανθρωπιστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.

Ο διαχωρισμός μεταξύ μαθημάτων Υποβάθρου (Υ), Επιστημονικής περιοχής (ΕΠ), Γενικών γνώσεων (ΓΓ) και μαθημάτων Ανάπτυξης δεξιοτήτων (ΑΔ) ισχύει καθαρά στα Υποχρεωτικά μαθήματα του ΠΠΣ, μόνον σε ότι αφορά στις κατηγορίες Γενικών Γνώσεων και Υπόβαθρου, όπου ανήκουν 2 και 22 μαθήματα, αντίστοιχα (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 7). Στα μαθήματα Υπόβαθρου ανήκουν τα 4 μαθήματα Βασικών Επιστημών και τα 16 Ιατροβιολογικά και Ιατρικά.

Τα υπόλοιπα 71 χαρακτηρίζονται συγχρόνως ως επιστημονικής περιοχής και ως δεξιοτήτων, οι οποίες δεξιότητες σε ένα μεγάλο βαθμό αφορούν τεχνικές δεξιότητες. Ο μεγάλος συγκριτικά αριθμός μαθημάτων συνδυασμού ΕΠ/ΑΔ κρίνεται ως θετικό στοιχείο του ΠΠΣ γιατί αυτό σημαίνει ότι καλύπτεται ο σκοπός του. Η οδοντιατρική είναι μια απόλυτα εφαρμοσμένη επιστήμη, όπου οι επιστημονικές γνώσεις ανά περιοχή δεν μπορούν να οδηγήσουν από μόνες τους στην εφαρμογή της, αν δεν συνοδεύονται και με την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Παράλληλα, η σύγχρονη οδοντιατρική δεν μπορεί να εφαρμοστεί αν δεν συνοδεύεται και από ισχυρό επιστημονικό υπόβαθρο.

Με την ταχεία εξέλιξη της οδοντιατρικής τα τελευταία χρόνια – λόγω της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών και υλικών – υπάρχει ο κίνδυνος η εκπαίδευση να στραφεί περισσότερο προς τεχνικά θέματα και να στερηθεί το βασικό υπόβαθρο επιστημονικών γνώσεων. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών παρακολουθεί την εφαρμογή του ισχύοντος ΠΠΣ και προσπαθεί να κάνει τις απαραίτητες προς τούτο παρεμβάσεις.

Στα Υποχρεωτικά μαθήματα του ΠΠΣ της οδοντιατρικής ακολουθείται ένας διαφορετικός διαχωρισμός, ο οποίος και εξυπηρετεί την οδοντιατρική επιστήμη. Αυτός είναι Βασικών Επιστημών (ΒΕ) (ανήκουν 4 μαθήματα), Ιατροβιολογικά και Ιατρικά (Ι) (16) και Οδοντιατρικά (Ο) (68) εκ των οποίων οκτώ (8) είναι βασικά θεωρητικά (Εισαγωγή στην Οδοντιατρική και στις Επιστήμες Συμπεριφοράς, Οδοντική Μορφολογία και Εισαγωγή στη Σύγκλειση, Οδοντιατρικά Υλικά, Ιστολογία και Εμβρυολογία Στόματος, Παθολογία Σκληρών Οδοντικών Ιστών, Κοινωνική Οδοντιατρική, Κλινική Εφαρμογή Οδοντιατρικών Βιοϋλικών και Εισαγωγή στην Εμφυτευματολογία) και εξήντα (60) κλινικά. Τα μαθήματα των δύο πρώτων κατηγοριών διδάσκονται κατά πλειονότητα στα δύο πρώτα έτη σπουδών και ακολουθούν μετά τα οδοντιατρικά, σε ένα διαγώνιο πρότυπο ΠΣ. Κάθε κατηγορία έχει τα δικά της χαρακτηριστικά και τα μαθήματά της εξυπηρετούν κοινό σκοπό.

Τα (ΒΕ) μαθήματα (π.χ. Ιατρική Χημεία, Βιολογία), τα οποία και διδάσκονται στην αρχή των σπουδών, ανήκουν σε πεδία των βασικών επιστημών, και παρέχουν εκείνες τις γνώσεις, οι οποίες κρίνονται ως απαραίτητες για την κατανόηση και εμβάθυνση των ιατροβιολογικών και οδοντιατρικών μαθημάτων, που έπονται.

Τα (Ι) μαθήματα (π.χ. Περιγραφική Ανατομική, Βιολογική Χημεία), τα περισσότερα των οποίων διδάσκονται επίσης στα πρώτα έτη σπουδών, εξασφαλίζουν το γνωσιακό εκείνο υπόβαθρο, που κάνει τους φοιτητές της οδοντιατρικής να κατανοήσουν τους μηχανισμούς λειτουργίας του ανθρώπινου σώματος, οι οποίοι είναι κοινοί και στο στοματογναθικό σύστημα και πρόσθετα, να αντιληφθούν τη συσχέτιση της στοματικής με τη γενική υγεία.

Τα (Ο) μαθήματα (π.χ. Περιοδοντολογία, Στοματική Χειρουργική, Προσθετική), αποτελούν την πλειοψηφία των μαθημάτων του ΠΠΣ, διδάσκονται από την αρχή μέχρι το πέρας των σπουδών και αφορούν τα επιμέρους γνωστικά αντικείμενα της οδοντιατρικής επιστήμης.

Ο χρόνος που είναι τοποθετημένα τα μαθήματα της κάθε κατηγορίας στο ΠΣ, αλλά κυρίως ο ανεξάρτητος τρόπος που διδάσκεται το καθένα, χωρίς στην ουσία να διασυνδέονται μαθήματα ΒΕ και Ι δεν βοηθά τους φοιτητές στη διασύνδεση βασικών γνώσεων και κλινικής εφαρμογής τους στην οδοντιατρική. Αυτό βέβαια έχει προκύψει για αρκετά από αυτά τα μαθήματα ως ανάγκη, γιατί γίνεται συνδιδασκαλία τους με τους φοιτητές της Ιατρικής, οπότε το πρόγραμμα έχει προσαρμοστεί ανάλογα. Το ΠΣ θα πρέπει να διαφοροποιηθεί ως προς αυτό και κάποιοι τρόποι περιγράφονται στη συνέχεια.

Το ΠΠΣ περιλαμβάνει θεωρητική διδασκαλία και πρακτική (εργαστηριακή και κλινική). Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζεται αυτή η κατανομή σε σύνολο ωρών του ΠΠΣ, καθώς και οι εκπαιδευτικές τεχνικές που συνήθως ακολουθούνται κατά τη διδασκαλία των μαθημάτων.

Πίνακας. Σύνολο ωρών της κάθε εκπαιδευτικής μεθόδου, στην οποία εκτίθεται ο κάθε φοιτητής, στο σύνολο των μαθημάτων του κάθε εξαμήνου σπουδών (13 διδακτικές εβδομάδες) και στο σύνολο όλων των εξαμήνων.

	Διαλέξεις	Σεμιναριακές Παραδόσεις	Σεμινάρια σε ομάδες	Εργαστηριακή Άσκηση	Κλινική Άσκηση
1ο εξάμηνο	274	0	0	25	0
2ο εξάμηνο	148	11	0	121	0
3ο εξάμηνο	170	21	0	68	0
4ο εξάμηνο	190	24	22	30	0
5ο εξάμηνο	94	70	39	173	0
6ο εξάμηνο	103	49	25	149	28
7ο εξάμηνο	19	46	50	75	219
8ο εξάμηνο	26	25	88	25	254
9ο εξάμηνο	0	12	85	1	274
10ο εξάμηνο	26	62	52	0	274
ΣΥΝΟΛΟ	1050	320	361	667	1049

Πίνακας. Παρουσιάζεται ο αριθμός των μαθημάτων που χρησιμοποιεί την κάθε εκπαιδευτική τεχνική στο σύνολο των εκπαιδευτικών του μεθόδων (κάθε μάθημα μπορεί να χρησιμοποιεί περισσότερες της μίας εκπαιδευτικές τεχνικές).

Εκπαιδευτική τεχνική	Αριθμός μαθημάτων	% ποσοστό μαθημάτων
Διαλέξεις	76	80,0
Επιδείξεις Εργαστηριακές ασκήσεις	48	50,5
Συζήτηση σε ομάδες	54	56,8
Ερωτήσεις – απαντήσεις	62	65,2
Παρουσίαση εργασιών από τους φοιτητές	14	14,7
Συγγραφή εργασίας	15	15,8
Παρουσίαση περιστατικών από τους φοιτητές	10	10,5
Βιβλιογραφική ενημέρωση	6	6,3
Ανάλυση / παρουσίαση κλινικών περιστατικών	35	36,9
Εκπαιδευτικό βίντεο / cd	46	48,4
Άλλο	18	18,9

Από την αξιολόγηση των παραπάνω πινάκων, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1) Η θεωρητική διδασκαλία, που περιλαμβάνει διαλέξεις & σεμιναριακές παραδόσεις & σεμινάρια σε ομάδες καλύπτει ίσο αριθμό ωρών (1731 ή 50,3%) με την πρακτική, που περιλαμβάνει εργαστηριακή & κλινική άσκηση (1716 ή 49,7%). Το στοιχείο αυτό υποδηλώνει την προσπάθεια των διδασκόντων να δοθεί στους φοιτητές ισχυρό θεωρητικό επιστημονικό υπόβαθρο, ισότιμα με την πρακτική τους εκπαίδευση.

Η θεωρητική αυτή διδασκαλία φαίνεται να χρησιμοποιεί στο μεγαλύτερο ποσοστό των μαθημάτων (80%) την κλασσική τεχνική της διάλεξης, ενώ μέθοδοι που στηρίζονται στην καθοδηγούμενη μάθηση του φοιτητή (π.χ. Συγγραφή εργασίας, Παρουσίαση περιστατικών από τους φοιτητές, Βιβλιογραφική ενημέρωση) χρησιμοποιούνται σε πολύ μικρό ποσοστό μαθημάτων (6-15%). Αντίθετα, είναι αξιοσημείωτο ότι οι διδάσκοντες, κατά τη θεωρητική διδασκαλία, προσπαθούν να διεγείρουν την ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών (π.χ. Συζήτηση σε ομάδες, Ερωτήσεις – απαντήσεις) σε ένα ποσοστό που φθάνει και το 65,2% των μαθημάτων. Επίσης, στα θετικά επισημαίνεται η χρησιμοποίηση της τεχνικής «Ανάλυση / παρουσίαση κλινικών περιστατικών» σε ένα ποσοστό 36,9% των μαθημάτων.

Κρίνεται απαραίτητος ο περιορισμός των θεωρητικών ωρών διδασκαλίας, ώστε να προκύψει χρόνος για περαιτέρω ενίσχυση των ωρών της πρακτικής, χωρίς αυτό να αποβαίνει σε βάρος του θεωρητικού υποβάθρου που αποκτά ο φοιτητής. Αυτό θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με διάφορους τρόπους: διάφορες μορφές διαδραστικού εκπαιδευτικού υλικού, ενίσχυση των σημειώσεων και των εργαστηριακών-κλινικών οδηγιών, υιοθέτηση κάποιων μορφών καθοδηγούμενης μάθησης που δεν απαιτούν την παρουσία του φοιτητή στην αίθουσα διδασκαλίας και προσφέρουν και αρκετά άλλα πλεονεκτήματα.

2) Η διδασκαλία σε μικρές ομάδες φοιτητών (δηλαδή σεμιναριακές παραδόσεις & σεμινάρια σε ομάδες) υστερεί (681 ώρες) σε σχέση με τις διαλέξεις, που απευθύνονται στο σύνολο των φοιτητών (1050 ώρες). Θα πρέπει να υποστημηωθεί ότι τα τελευταία τέσσερα (4) χρόνια έχει γίνει μια συστηματική προσπάθεια από διάφορα μαθήματα να ενισχύσουν τη διδασκαλία καθ' ομάδες («σεμιναρικές παραδόσεις», μέθοδος που δεν χρησιμοποιείτο πριν την αναθεώρηση του ΠΠΣ που ξεκίνησε το 2003 και επίσης ενσωμάτωση της θεωρητικής διδασκαλίας στη διάρκεια εργαστηριακής άσκησης).

Παρότι έχει υπάρξει βελτίωση, θα πρέπει να γίνει προσπάθεια ώστε η αναλογία αυτή να αναστραφεί υπέρ εκείνης των μικρών ομάδων, γιατί η διδασκαλία σε περιορισμένο αριθμό φοιτητών περιέχει πολλά θετικά στοιχεία. Η εφαρμογή πιθανόν να απαιτεί περιορισμό του περιεχομένου ενός μαθήματος ή αύξηση των συνολικών ωρών του στο ΠΠΣ ή χρησιμοποίηση εναλλακτικών εκπαιδευτικών τεχνικών, που να μην απαιτούν την παρουσία του φοιτητή στην αίθουσα διδασκαλίας (π.χ ηλεκτρονική μάθηση). Όλα αυτά, λαμβανομένου υπόψιν ότι η διδασκαλία σε μικρές ομάδες απαιτεί περισσότερες ώρες απασχόλησης του ΔΕΠ, αφού το ίδιο μάθημα επαναλαμβάνεται τουλάχιστον 4 φορές εβδομαδιαία.

3) Στην πρακτική άσκηση (δηλαδή εργαστηριακή και κλινική άσκηση) η κλινική υπερτερεί (1049 ώρες) έναντι της εργαστηριακής άσκησης (667 ώρες), σε μία αναλογία περίπου 3/2. Είναι επιθυμητή η αύξηση των ωρών της κλινικής άσκησης, χωρίς αυτό να γίνει εις βάρος των ωρών της εργαστηριακής άσκησης, η οποία είναι θεμελιώδης για να αποκτήσει ο φοιτητής την αρχική επιδεξιότητα, προκειμένου να προχωρήσει στην κλινική πρακτική. ***Κρίνεται απαραίτητο να αυξηθούν και οι ώρες εργαστηριακής άσκησης, κυρίως για φοιτητές που χρειάζονται μεγαλύτερη προσπάθεια προκειμένου να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες.***

4) Από την κατανομή των μεθόδων διδασκαλίας στα εξάμηνα, προκύπτει η απόλυτη κυριαρχία των διαλέξεων στο 1^ο εξάμηνο, η είσοδος και εργαστηριακής άσκησης στο 2^ο εξάμηνο (159 ώρες διαλέξεις, 121 ώρες εργαστηριακή άσκηση), στο 3^ο εξάμηνο η αναλογία διαλέξεων/εργαστηριακής άσκησης είναι 3/1, στο 4^ο εξάμηνο 4/1 και η ίδια σχέση γίνεται σχεδόν 1/1 στο 5^ο και 6^ο εξάμηνο. Από το 7^ο εξάμηνο ενσωματώνεται και η κλινική άσκηση που η παρουσία της είναι σχεδόν ίδια σε ώρες ανά εξάμηνο μέχρι το 10^ο εξάμηνο (219-274 ώρες), σημαντικά μεγαλύτερη των αντίστοιχων ωρών της θεωρητικής διδασκαλίας (η οποία κυμαίνεται από 97 μέχρι 140 ώρες) και στην οποία προέχουν τα σεμινάρια σε ομάδες.

5) 32 μαθήματα χρησιμοποιούν τις Διαλέξεις ως μια μέθοδο εκπαίδευσης, 20 τις Σεμιναριακές παραδόσεις, 27 τα Σεμινάρια σε ομάδες, 30 την Εργαστηριακή άσκηση και 40 την Κλινική άσκηση. Τα 59 από τα 95 μαθήματα όμως χρησιμοποιούν περισσότερες από μία από τις προαναφερόμενες μεθόδους.

Το κάθε μάθημα βρίσκεται στην ευθύνη διδασκαλίας κάποιου Εργαστηρίου/Κλινικής, στον επιστημονικό χώρο του οποίου εμπίπτει. Εξαίρεση

αποτελούν τα μαθήματα επιλογής του ΠΠΣ, τα οποία δεν ανήκουν σε εργαστήρια. Αν κάποιο μάθημα εμπίπτει σε διάφορους επιστημονικούς χώρους, τότε αποφασίζεται από το τμήμα ποιο από όλα τα εργαστήρια θα αναλάβει την ευθύνη του. Για κάθε μάθημα ορίζεται συντονιστής, ο οποίος συνήθως προτείνεται από το διευθυντή του εργαστηρίου. Ο συντονιστής και η διδακτική ομάδα του κάθε μαθήματος οριοθετούν τους στόχους του στη βάση των κεντρικών στόχων του ΠΠΣ και του τμήματος, χωρίς όμως να λαμβάνουν υπόψιν τους τα άλλα μαθήματα και δομούν ανάλογα την ύλη διδασκαλίας του. Ο συντονιστής έχει την ευθύνη παρακολούθησης του μαθήματος. Η προσαρμογή στους στόχους του ΠΠΣ, στην πράξη ισχύει μόνο για τα Οδοντιατρικά μαθήματα (Ο) και όχι για τις άλλες κατηγορίες (Ι και ΒΕ), τα οποία βρίσκονται στο συντονισμό μελών ΔΕΠ που δεν ανήκουν σε αυτό της Οδοντιατρικής. Τα περισσότερα από αυτά είναι προσαρμοσμένα στους στόχους του δικού τους ΠΠΣ (π.χ. Ιατρικής), δημιουργώντας διάφορα προβλήματα.

Στα (Ο) μαθήματα, πολλές φορές, η μη επικοινωνία μεταξύ των συντονιστών όλων των μαθημάτων ή ομάδων μαθημάτων, προκαλεί διάφορα φαινόμενα όπως, αλληλοεπικαλύψεις, κενά, επαναλήψεις ύλης, μη ορθολογική παροχή της γνώσης στους φοιτητές στο χρόνο του προγράμματος. Μάλιστα, τα φαινόμενα αυτά είναι πιο έντονα στα μαθήματα των τριών πρώτων ετών σπουδών, τα οποία στο σύνολο τους προετοιμάζουν τους φοιτητές για την κλινική πρακτική τους τα τελευταία δύο χρόνια. Η δόμηση των μαθημάτων αυτών με ύλη που να καλύπτει μέρος του περιεχομένου διαφόρων μαθημάτων, σε ένα ενιαίο σύνολο θεωρείται απαραίτητο. ***Επίσης, η συνεργασία των συντονιστών κάποιων μαθημάτων, τα οποία έχουν πιθανόν ορισμένες κοινές επιστημονικές περιοχές, θεωρείται απαραίτητη για την αποτελεσματικότερη και ορθολογικότερη διδασκαλία των μαθημάτων καθώς επίσης και για την οικονομία χρόνου φοιτητών και διδασκόντων.***

Όσον αφορά τα Ι και ΒΕ μαθήματα, απαιτείται συνολική αναδιάρθρωση της ύλης τους, ώστε να προσαρμοστούν πολύ περισσότερο απ' όσο είναι σήμερα στο ΠΠΣ της οδοντιατρικής.

Το σύστημα των προαπαιτούμενων μαθημάτων είναι ενταγμένο στο ΠΠΣ της οδοντιατρικής εδώ και 15 χρόνια και, σήμερα, περιλαμβάνει 14 μαθήματα, όλα της κατηγορίας των κλινικών οδοντιατρικών (βλέπε Παράρτημα, Οδηγός Σπουδών 2007-08 β! Μέρος, σελ. 44-45). Τα μαθήματα αυτά χαρακτηρίστηκαν προαπαιτούμενα με βάση το κριτήριο των γνώσεων και δεξιοτήτων που παρέχουν στο φοιτητή, οι οποίες είναι απαραίτητες για την έναρξη της κλινικής άσκησης του. Η μέχρι σήμερα εκτίμηση είναι ότι λειτούργησαν θετικά στο όλο εκπαιδευτικό σύστημα, ως κίνητρο σωστότερης εκπαίδευσης του φοιτητή και ως ασφαλιστική δικλείδα, σε ένα βαθμό, της θεραπείας που καλείται να προσφέρει ο φοιτητής στους ασθενείς του. Η παρακολούθηση του αν ένας φοιτητής περατώνει επιτυχώς τα όποια προαπαιτούμενα του για να μπορέσει να δηλώσει τα επόμενα, δεν γίνεται κεντρικά από το σύστημα μηχανοργάνωσης της γραμματείας των φοιτητών, αλλά βρίσκεται στην ευθύνη του

συντονιστή που διδάσκει το κάθε επόμενο μάθημα. Μάλιστα, επειδή τα προαπαιτούμενα μαθήματα καθορίζουν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους και την έναρξη ή όχι της κλινικής άσκησης του φοιτητή, δημιουργούνται πρόβλημα πολλές φορές στην έγκαιρη κατάρτιση των αντίστοιχων καταλόγων και οργάνωση της κλινικής άσκησης.

Σήμερα, κρίνεται απαραίτητο να ενταχθούν κι άλλα μαθήματα στα προαπαιτούμενα(π.χ μαθήματα ΒΕ, Ι, όπως Περιγραφική Ανατομική, Φαρμακολογία). Τα μαθήματα αυτά μπορεί μεν να μην έχουν άμεση σχέση με την κλινική οδοντιατρική και να παρέχουν περισσότερο θεωρητικό υπόβαθρο γνώσεων, είναι όμως απαραίτητα για τη διδασκαλία, κατανόηση και αφομοίωση άλλων, επόμενων οδοντιατρικών μαθημάτων του ΠΠΣ (π.χ. Στοματολογία, Περιοδοντολογία).

Επίσης, κρίνεται ως απαραίτητη η οργάνωση κεντρικής παρακολούθησης, από τη γραμματεία της σχολής, της πορείας του κάθε φοιτητή όσον αφορά στην επιτυχή περάτωση των προαπαιτούμενων μαθημάτων του. Η δυνατότητα αυτή όπως και πολλές άλλες που είναι αναγκαίες προϋποθέσεις θα πρέπει να οργανωθούν κεντρικά από το ΕΚΠΑ, με την αναδιαμόρφωση του υπάρχοντος λογισμικού μηχανοργάνωσης των φοιτητών, σε συνεργασία όμως με τα τμήματα, ώστε να συμπεριληφθούν οι ιδιαιτερότητες του καθενός.

Δεκαεπτά (17) μαθήματα, όλα ανήκοντα στα ΒΕ και στα Ι, προσφέρονται από την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ, είτε σε συνδιδασκαλία με τους φοιτητές της Ιατρικής (8) είτε αποκλειστικά για τους οδοντίατρους (9). Αντίθετα, η οδοντιατρική δεν προσφέρει μαθήματα σε άλλη σχολή ή τμήμα Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι.

Η οργάνωση των προαναφερόμενων μαθημάτων από την Ιατρική είχε προκύψει ως ανάγκη τόσο λόγω απαίτησης εργαστηριακών και κλινικών χώρων-υποδομών για τη διδασκαλία αυτών των μαθημάτων, όσο και εξειδικευμένου διδακτικού προσωπικού, αμφότερα των οποίων δεν διέθετε η οδοντιατρική.

Η παρούσα κατάσταση, σε σχέση με την εργαστηριακή άσκηση στα ΒΕ και Ι μαθήματα, έχει ως εξής: 5 από τα 17 μαθήματα, [1 ΒΕ, η Ιατρική Φυσική και 4 Ι, η Γενική Ιστολογία-Εμβρυολογία, Γενική Μικροβιολογία, Περιγραφική Ανατομική, Παθολογική Ανατομική] χρησιμοποιούν εργαστηριακή άσκηση. 3 άλλα (Γενική Χειρουργική, Ειδική Νοσολογία και Ω.Ρ.Λ.) περιλαμβάνουν κλινική άσκηση σε χώρο νοσοκομείου. Συνεπώς, ο αριθμός των μαθημάτων που απαιτούν εργαστηριακή υποδομή είναι μικρός και ας σημειωθεί ότι έχει σταδιακά μειωθεί τα τελευταία χρόνια, ενώ η κλινική άσκηση χρησιμοποιείται από το σύνολο των μαθημάτων που την απαιτούν.

Μέχρι σήμερα, η οργάνωση των μαθημάτων που προσφέρει η ιατρική γίνεται αυτόνομα από τον κάθε συντονιστή μαθήματος, με αποτέλεσμα το περιεχόμενο των περισσότερων να οργανώνεται με βάση τον σκοπό και στόχους του ΠΠΣ της Ιατρικής

- αφού μάλιστα στα μισά από τα μαθήματα υπάρχει συνδιδασκαλία με τους φοιτητές της ιατρικής - οι οποίοι στόχοι δεν συμπίπτουν με αυτούς της οδοντιατρικής, όπως επίσης δεν συμπίπτει και το εξάμηνο διδασκαλίας, σε πολλά από αυτά. Αυτό σημαίνει ότι το ιατροβιολογικό υπόβαθρο γνώσεων - κεντρικός στόχος αυτών των μαθημάτων, στο οποίο στη συνέχεια στηρίζεται η διδασκαλία των οδοντιατρικών μαθημάτων - δεν καλύπτεται σε αρκετά ΒΕ και Ι μαθήματα, γεγονός που δημιουργεί μια αλληλουχία προβλημάτων σε πολλά μαθήματα του ΠΠΣ της οδοντιατρικής.

Για τους λόγους αυτούς, στους επόμενους στόχους της ΕΠΣ είναι σε συνεργασία με τον κάθε συντονιστή - μεμονωμένα για το κάθε ΒΕ και Ι μάθημα - να συζητηθεί το αν το παρόν περιεχόμενο του και οι μέθοδοι διδασκαλίας που χρησιμοποιεί καλύπτουν τα Ο μαθήματα του ΠΠΣ κι αν υποστηρίζουν, όπου χρειάζεται, τους στόχους τους.

Τα σημαντικότερα προβλήματα, που φαίνεται να υπάρχουν σε μια πρώτη εκτίμηση (ερωτηματολόγια μαθημάτων από τους συντονιστές, αξιολόγηση μαθημάτων από τους φοιτητές) είναι η μεγάλη έκταση της διδακτέας ύλης, η έλλειψη στόχευσης στην απαραίτητη γνώση για τον οδοντίατρο, η μη επισήμανση της σημαντικής γνώσης μέσα στην πληθώρα της πληροφορίας που παρέχεται, η χρησιμοποίηση της διάλεξης σχεδόν ως αποκλειστικός τρόπος διδασκαλίας, τα μεγάλα ακροατήρια φοιτητών, ειδικά στα μαθήματα συνδιδασκαλίας και η τελική γραπτή εξέταση ως μοναδικός τρόπος αξιολόγησης σχεδόν από το σύνολο αυτών των μαθημάτων.

Δράσεις που θα μπορούσαν να συζητηθούν, για την αναμόρφωση τους είναι: α) η απάλειψη ή συρρίκνωση από του ΠΠΣ κάποιων από τα μαθήματα, των οποίων η ύλη δεν είναι αναγκαία ή μπορεί να απορροφηθεί από κάποια άλλα μαθήματα, β) η αναμόρφωση του περιεχομένου σπουδών κάποιων ή και η αντικατάσταση ορισμένων με άλλα μαθήματα, του ίδιου γνωστικού χώρου αλλά προσανατολισμένα στο περιεχόμενο της σύγχρονης οδοντιατρικής επιστήμης, γ) σημαντικές τροποποιήσεις στις μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγησης, ώστε να γίνει πιο ελκυστική για τους φοιτητές.

Η κατάργηση της συνδιδασκαλίας με τους φοιτητές της ιατρικής των οκτώ μαθημάτων, ο συν-συντονισμός μαθημάτων από μέλη ΔΕΠ Ιατρικής και Οδοντιατρικής, άλλων μαθημάτων αποκλειστικά από μέλη ΔΕΠ της Οδοντιατρικής, η συμμετοχή μελών ΔΕΠ της οδοντιατρικής ως διδάσκοντες μέρους των μαθημάτων που προαναφέρονται – σήμερα το ποσοστό αυτό τείνει στο μηδέν - η συμμετοχή στη διδασκαλία μελών ΔΕΠ και από άλλες σχολές/τμήματα (π.χ. Φαρμακευτική, Νοσηλευτική, Χημικό) είναι κάποιες προτάσεις που θα βοηθούσαν στην υλοποίηση της αναμόρφωσης που προτείνεται για τα ΒΕ και Ι μαθήματα.

Στα μαθήματα του ΠΠΣ δεν περιλαμβάνεται διδασκαλία ξένων γλωσσών. Οι εισαγόμενοι στην οδοντιατρική στην συντριπτική πλειοψηφία τους είναι γνώστες μιας (αγγλικά) και οι περισσότεροι και δεύτερης (γαλλικά ή γερμανικά) γλώσσας. Γι αυτό

και επιχειρείται μόνο η εξοικείωση των φοιτητών με την οδοντιατρική ορολογία (ανάγνωση ξενόγλωσσας-αγγλόφωνης επί το πλείστον βιβλιογραφίας, και αγγλικοί όροι σε σημειώσεις ή και βιβλία), αλλά όχι μέσα από ένα συστηματικό, υποχρεωτικό εκπαιδευτικό πλαίσιο για όλα τα μαθήματα.

Θα πρέπει να επιδιωχτεί η ενίσχυση του εκπαιδευτικού υλικού της μορφής των ξενόγλωσσων επιστημονικών άρθρων και η προτροπή-σύσταση προς τα μαθήματα να συμπεριλάβουν συστηματικά αγγλικούς όρους του γνωστικού τους αντικείμενου, στη μορφή που κρίνουν αποτελεσματική, καθώς και να προτείνουν ξενόγλωσσα συγγράμματα σε συνδυασμό με τα ελληνικά.

3.3 Εξεταστικό Σύστημα Μαθημάτων ΠΠΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι **τρόποι που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των φοιτητών στα μαθήματα, η διαφάνεια της διαδικασίας που ακολουθείται, τα κριτήρια αξιολόγησης και η αξιολόγηση του ίδιου του εξεταστικού συστήματος.**

Η γραπτή και προφορική αξιολόγηση, η αξιολόγηση πράξεων εργαστηριακής άσκησης του φοιτητή, καθώς και η αξιολόγηση κλινικών πράξεων που πραγματοποιεί ο φοιτητής σε ασθενείς είναι οι τρόποι που χρησιμοποιούνται στα διάφορα μαθήματα του ΠΠΣ. Υπάρχει αυτονομία των μαθημάτων στο ποιο ή ποια μέθοδο αξιολόγησης θα χρησιμοποιήσουν, γι αυτό και καταγράφεται μια ποικιλομορφία μεταξύ τους όσον αφορά στις μεθόδους αξιολόγησης που εφαρμόζουν. Επιπροσθέτως και στην ίδια με αυτή που περιγράφηκε φιλοσοφία, χρησιμοποιείται πέραν της τελικής και η ενδιάμεση αξιολόγηση μαθημάτων.

Αναλυτικότερα, η μέθοδος αξιολόγησης που χρησιμοποιείται από την συντριπτική πλειοψηφία των μαθημάτων είναι η τελική γραπτή αξιολόγηση, η οποία σε πολλά από αυτά αποτελεί και την μοναδική μέθοδο. Η προφορική αξιολόγηση εφαρμόζεται σε εννιά (9) μαθήματα, εκ των οποίων τα επτά (7) είναι οδοντιατρικά μαθήματα στο τελευταίο εξάμηνο διδασκαλίας, όπου και αξιολογείται η συνολική γνώση και τρόπος προσέγγισης του φοιτητή στο συγκεκριμένο αντικείμενο. Η ενδιάμεση γραπτή αξιολόγηση, σε μαθήματα με θεωρητική διδασκαλία εφαρμόζεται σε μικρό αριθμό Οδοντιατρικών μαθημάτων (Ο), που δεν υπερβαίνουν τα δέκα (10).

Θα πρέπει να υποσημειωθεί ότι κατά την γραπτή εξέταση χρησιμοποιούνται ποικίλοι και συνδυαστικοί τύποι ερωτήσεων όπως ανάπτυξης, σωστό-λάθος, αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωση κενών. Η αξιολόγηση γραπτής εργασίας, ατομικής ή ομαδικής, που να πραγματοποιηθεί από τους φοιτητές ή η παρουσίαση μιας τέτοιας εργασίας ή η ανάπτυξη κλινικών περιστατικών χρησιμοποιούνται από πολύ μικρό αριθμό μαθημάτων.

Η αξιολόγηση πράξεων εργαστηριακής άσκησης πραγματοποιείται σχεδόν στο 50% των μαθημάτων που τη χρησιμοποιούν, τα ίδια δε εφαρμόζουν, αντίστοιχα, και ενδιάμεσες αξιολογήσεις.

Η αξιολόγηση των κλινικών πράξεων δεν εφαρμόζεται σχεδόν σε κανένα μάθημα αν και στα ερωτηματολόγια καταγραφής μαθημάτων έχει δηλωθεί για επτά (7) μαθήματα. Πιθανόν να καταγράφεται η τυχαία και περιστασιακή εφαρμογή της, η οποία όμως δεν έχει την μορφή της συστηματικής αξιολόγησης.

Το σύστημα της ελεύθερης επιλογής των τρόπων αξιολόγησης για κάθε μάθημα από τον συντονιστή και τους διδάσκοντες κρίνεται ως θετικό, λόγω των ιδιαιτεροτήτων που εμφανίζει το καθένα. Παρόλα αυτά θα μπορούσαν να υπάρξουν κάποιοι κοινοί άξονες-οδηγίες που να ακολουθούνται ανάλογα με τον τύπο διδασκαλίας που χρησιμοποιείται από το μάθημα, ώστε να υπάρξει ένα είδος εναρμονισμού μεταξύ των μαθημάτων που να επιτρέπει σχετικά ισότιμη αξιολόγηση των φοιτητών από όλα τα μαθήματα. Πρόσθετα, επειδή η αξιολόγηση αποτελεί και μέθοδο εκπαίδευσης, θα βοηθούσε και σε αυτή την κατεύθυνση.

Με βάση την παρούσα κατάσταση, έτσι όπως αυτή προαναφέρθηκε, θα μπορούσαν να προταθούν τα ακόλουθα:

α) όλα τα μαθήματα να αποκτήσουν πολλαπλούς τρόπους αξιολόγησης, β) η ενδιάμεση/ες αξιολόγηση/εις να χρησιμοποιούνται κατά το δυνατόν από όλα τα μαθήματα, οπωσδήποτε όμως στην εργαστηριακή άσκηση, γ) να αυξηθούν οι ατομικές ή ομαδικές εργασίες ως τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών; για να μην υπάρξει όμως υπερφόρτωση τους θα πρέπει αυτό να γίνεται με ένα συλλογικό προγραμματισμό από τα μαθήματα του κάθε εξάμηνου, δ) να επανεξεταστεί ο θεσμός των προφορικών εξετάσεων, που ναι μεν μπορεί να επιτρέπει την γενικότερη εκτίμηση του φοιτητή αλλά θα πρέπει να γίνεται με κοινές, υποχρεωτικές διαδικασίες για όλα τα μαθήματα, δημοσιοποιημένες στους φοιτητές, που θα περιορίζουν την υποκειμενικότητα των εξεταστών (π.χ. οι αξιολογητές να είναι ζευγάρια, να γίνεται ίσος αριθμός ερωτήσεων σε όλους τους φοιτητές, οι ερωτήσεις να ανήκουν σε μια λίστα ερωτήσεων που να έχει δημιουργηθεί από όλους τους διδάσκοντες κλπ), ε) να αναπτυχθεί η κλινική αξιολόγηση, η οποία σήμερα είναι ο πλέον υποβαθμισμένος τρόπος αξιολόγησης, τη στιγμή που η κλινική άσκηση καλύπτει σχεδόν το 1/3 των ωρών του ΠΠΣ; η αξιολόγηση αυτή μπορεί να είναι ένας συνδυασμός που να αφορά μεμονωμένες οδοντιατρικές πράξεις και συνεπώς μαθήματα, θα πρέπει όμως να περιλαμβάνει και ολοκληρωμένο/α κλινικό/α περιστατικό/α αφού ο φοιτητής πλέον ασκείται σε συνολική αντιμετώπιση ασθενή. Η τελευταία αυτή πρόταση έγινε από την επιτροπή σπουδών του 2007-08, εγκρίθηκε από τη Γ.Σ της οδοντιατρικής και βρίσκεται σε φάση σχεδιασμού και υλοποίησης από το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 και στ) να υιοθετηθεί η αξιολόγηση των φοιτητών, σε συνθήκες κλινικής προσομοίωσης πριν την έναρξη της κλινικής τους άσκησης, για την είσοδο τους στην Κλινική Συνολικής Αντιμετώπισης.

Συνολικά και συμπερασματικά, θα πρέπει να μελετηθούν μέθοδοι αξιολόγησης του φοιτητή που να εξετάζουν την κριτική προσέγγιση του φοιτητή στα διάφορα θέματα. Αυτό βέβαια προϋποθέτει και εφαρμογή διαφορετικών μεθόδων διδασκαλίας από τους διδάσκοντες, ώστε να ενισχυθεί η ενεργητική συμμετοχή του φοιτητή και να οξυνθεί το κριτικό πνεύμα του φοιτητή.

Όσον αφορά τη διαφάνεια της διαδικασίας εξέτασης, αυτή θα πρέπει να εξεταστεί σε ξεχωριστό επίπεδο και ανάλογα με τον τρόπο αξιολόγησης. Οι συχνότερες μορφές αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται στα μαθήματα του ΠΠΣ είναι η γραπτή εξέταση, η προφορική, η εξέταση σε εργαστηριακή πράξη/εις και η αντίστοιχη κλινική. Η τελευταία έχει την κατ' ελάχιστο εφαρμογή και δεν συμμετέχει στη διαμόρφωση βαθμολογίας μαθημάτων. Για την προφορική εξέταση, η οποία γενικά πάσχει ως προς τη διαφάνεια της, έχουν διατυπωθεί προηγουμένως προτάσεις για την ενίσχυση της διαφάνειας αυτής της διαδικασίας. Όσον αφορά στη γραπτή εξέταση, δίνεται η δυνατότητα ο φοιτητής κατόπιν αιτήματος του στον συντονιστή του μαθήματος να συζητήσουν μαζί το γραπτό του.

Συμπερασματικά, διαπιστώνεται έλλειψη ύπαρξης κάποιας συγκεκριμένης, επίσημης διαδικασίας διαφάνειας, θεσμοθετημένης από το ακαδημαϊκό ίδρυμα ή από το τμήμα, που να ισχύει υποχρεωτικά για όλα τα μαθήματα του ΠΠΣ

Η εφαρμογή κριτηρίων αξιολόγησης κατά την εξεταστική διαδικασία θα πρέπει να σχολιάζεται ξεχωριστά για κάθε μέθοδο αξιολόγησης των φοιτητών. Όσον αφορά στην αξιολόγηση με γραπτή εξέταση, η χρησιμοποίηση ερωτήσεων σωστό-λάθος, αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, που χρησιμοποιούνται από αρκετά μαθήματα, εξασφαλίζει εύκολα την ισότιμη αξιολόγηση. Στην προφορική εξέταση, στα μαθήματα που χρησιμοποιείται, δεν φαίνεται να ακολουθούνται τυποποιημένες διαδικασίες, γι αυτό και σε προηγούμενες παραγράφους προτείνονται τρόποι αντιμετώπισης.

Για την αξιολόγηση των εργαστηριακών πράξεων σχεδόν το 50% των μαθημάτων που χρησιμοποιούν εργαστηριακή εκπαίδευση έχει θεσπισμένα κριτήρια αξιολόγησης και στο συντριπτικό ποσοστό δηλώνουν ότι τα χρησιμοποιούν στις αξιολογήσεις τους. Παρόλα αυτά οι φοιτητές στις αξιολογήσεις των μαθημάτων, όσον αφορά στην αξιολόγηση τους σε εργαστηριακές πράξεις δηλώνουν, σε κάποια μαθήματα, διαφοροποιήσεις μεταξύ των εξεταστών. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά περίπτωση μαθήματος μετά από συζήτηση με τον κάθε συντονιστή.

Για την αξιολόγηση των κλινικών πράξεων, αν και δηλώνεται ύπαρξη κριτηρίων από περίπου το 50% των μαθημάτων με κλινική άσκηση, δεν χρησιμοποιούνται ούτε στα μισά από αυτά, ακόμα και στον τυχαίο τρόπο εφαρμογής της. ***Η θέσπιση κριτηρίων και στα υπόλοιπα μαθήματα που έχουν κλινικές πράξεις δεν θα λύσει το πρόβλημα της μη ύπαρξης κλινικής αξιολόγησης γενικότερα.***

Δεν υφίσταται σε θεσμοθετημένη, οργανωμένη και συστηματική βάση αξιολόγηση της εξεταστικής διαδικασίας. Επειδή από το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 οργανώθηκε σε βάση τμήματος η αξιολόγηση όλων των μαθημάτων, ανάλογα ερωτήματα θα συμπεριληφθούν, στην ανανεωμένη έκδοση ερωτηματολογίων που θα χρησιμοποιηθεί στο χειμερινό εξάμηνο του 2008-09.

3.4 Διεθνής Διάσταση ΠΠΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η συμμετοχή ή μη διδασκόντων από το εξωτερικό σε μαθήματα, η ύπαρξη αλλοδαπών φοιτητών, τα προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας που υπάρχουν, καθώς και το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων-ECTS.

Στη διδασκαλία μαθημάτων του ΠΠΣ δεν συμμετέχουν διδάσκοντες του εξωτερικού. Η μετακίνηση κάποιου επιστήμονα από την έδρα του συνεπάγεται ένα σημαντικό κόστος, που θα πρέπει να καλυφθεί είτε από κάποιο ερευνητικό πρόγραμμα, είτε από τα προγράμματα ανταλλαγής ΔΕΠ μεταξύ των πανεπιστημίων. Ούτε το ένα, ούτε το άλλο είναι ανεπτυγμένα στην οδοντιατρική. Συγχρόνως, υφίσταται και το πρόβλημα των γλώσσας, αν και οι περισσότεροι φοιτητές στην οδοντιατρική είναι γνώστες τουλάχιστον της αγγλικής γλώσσας.

Παρόλα αυτά, ακόμα κι αν δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε συστηματική βάση, θα μπορούσαν επισκέπτες-επιστήμονες, που έρχονται στη χώρα μας με άλλες ευκαιρίες, να δίνουν κάποιες διαλέξεις στους προπτυχιακούς φοιτητές.

Για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, οι αλλοδαποί φοιτητές που ήταν εγγεγραμμένοι στην οδοντιατρική φαίνονται κατά χώρα και φύλο στον παρακάτω Πίνακα.

***Πίνακας.** Σύνολο αλλοδαπών φοιτητών κατά το έτος 2006-07 (όλων των εξαμήνων).*

Χώρα Υπηκοότητας	Άρρενες	Θήλεις
Ακαθόριστη	1	
Αίγυπτος	0	1
Αιθιοπία	0	1
Αλβανία	6	12
Βουλγαρία	0	3
Γαλλία	0	1
Ιορδανία	4	1
Ιράκ	0	1
Ιράν	0	2
Ισραήλ	2	0
Κύπρος	18	22
Λιβύη	0	1
Μολδαβία	0	1
Ουκρανία	0	1
Παλαιστίνη	1	1

Πολωνία	0	2
Ρωσία	0	2
Σαουδική Αραβία	1	0
Συρία	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	34	52
Σύνολο Φοιτητών (κανονικής φοίτησης)	219	366
Σύνολο Φοιτητών (και πέραν κανονικής φοίτησης)	362	484
Ποσοστό Αλλοδαπών	9%	11%

Το ποσοστό αλλοδαπών είναι αρκετά υψηλό (περίπου 10%). Σε μεγάλο βαθμό αυτό οφείλεται στην παρουσία των Κυπρίων φοιτητών (περίπου 45% των αλλοδαπών), οι οποίοι πάντα αποτελούσαν μεγάλο ποσοστό, λόγω έλλειψης Οδοντιατρικής Σχολής στην Κύπρο. Οι φοιτητές εξ Αλβανίας δικαιολογούνται από το κύμα μετανάστευσης των τελευταίων ετών. Φοιτητές από άλλα κράτη είναι σπάνιοι.

Ο αριθμός των αλλοδαπών φοιτητών θεωρείται ότι αντανακλά την ποιότητα της εκπαίδευσης γιατί δείχνει τον βαθμό προσέλκυσης φοιτητών από άλλες χώρες. Στο ΠΠΣ της οδοντιατρικής δεν υπάρχουν μαθήματα, που να διδάσκονται σε ξένη γλώσσα. Όλοι οι φοιτητές, και οι αλλοδαποί υποχρεούνται να είναι γνώστες της ελληνικής γλώσσας και για την παρακολούθηση των μαθημάτων, αλλά και για τη συνεννόηση με τους ασθενείς. ***Ο παράγοντας της γλώσσας λειτουργεί ως αντικίνητρο στην προσέλευση αλλοδαπών φοιτητών, καθιστώντας δύσκολη την εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τη σχέση ποιότητας της εκπαίδευσης με βάση τον αριθμό των αλλοδαπών φοιτητών.***

Όσον αφορά τα προγράμματα διεθνούς συνεργασίας στα οποία συμμετέχει το ΠΠΣ αυτά εστιάζονται μόνο στο Erasmus (Socrates). Υπάρχει συμφωνία με την οδοντιατρική του Gotteborg Σουηδίας, να υποδέχονται κάθε ακαδημαϊκό έτος 1-2 τελειόφοιτους της οδοντιατρικής της Αθήνας – που δεν έχουν λάβει πτυχίο - στη σχολή τους και να τους εντάσσουν στο 10^ο εξάμηνο σπουδών.

Η έλλειψη εναρμόνισης των προγραμμάτων σπουδών των δύο πανεπιστημίων καθώς επίσης και το γεγονός ότι μετάβαση φοιτητών σε ευρωπαϊκό πανεπιστήμιο σε προηγούμενα εξάμηνα σπουδών, σημαίνει και απώλεια του εξαμήνου στην οδοντιατρική της Αθήνας – λόγω αδυναμίας πρακτικής άσκησης των φοιτητών στο πανεπιστήμιο φιλοξενίας – είναι οι λόγοι που έχουν οδηγήσει στον προαναφερόμενο διακανονισμό. Η εμπειρία του παρελθόντος έχει δείξει ότι αν και οι φοιτητές που μετέβαιναν σε πανεπιστήμια του εξωτερικού ήταν σε κλινικά εξάμηνα σπουδών, δεν τους επιτρεπόταν να θεραπεύσουν εκεί ασθενείς, με συνέπεια απώλεια του εκπαιδευτικού τους χρόνου. Αντίστοιχα και την οδοντιατρική της Αθήνας, την τελευταία πενταετία, δεν την έχει επισκεφτεί προπτυχιακός φοιτητής Erasmus/Socrates από το εξωτερικό, για τους ίδιους λόγους. ***Όλα τα στοιχεία καταδεικνύουν τις μεγάλες δυσκολίες εφαρμογής των προγραμμάτων ανταλλαγής φοιτητών σε επιστήμες που η πρακτική εκπαίδευση έχει τον κυρίαρχο ρόλο.***

Πρόσφατα, υπεγράφη μια νέα διμερής συμφωνία κινητικότητας για τα ακαδημαϊκά έτη 2008-2010 μεταξύ της Οδοντιατρικής Σχολής και της αντίστοιχης Σχολής του Πανεπιστημίου της Μασσαλίας (Université de la Méditerranée Aix-Marseille II). Η συμφωνία αφορά στην ανταλλαγή φοιτητών σε προπτυχιακό ή/και μεταπτυχιακό επίπεδο ανάμεσα στις δύο σχολές για διάστημα 4-6 μηνών, καθώς και τις σύντομες επισκέψεις διδασκαλίας μελών του διδακτικού προσωπικού.

Το ECTS δεν εφαρμόζεται ακόμα στην οδοντιατρική, αν και έχει δημιουργηθεί η λίστα των πιστωτικών μονάδων για όλα τα μαθήματα, η οποία και έχει συμπεριληφθεί στο Οδηγό Σπουδών 2008-09. Ο μη εναρμονισμός του ΕΚΠΑ στο νέο νόμο σχετικά με το ECTS έχει προκαλέσει προβλήματα εφαρμογής του συστήματος στο τμήμα, καθώς και έκδοσης του Παραρτήματος Διπλώματος. Κι αυτό γιατί δεν υποστηρίζεται από το πρόγραμμα μηχανοργάνωσης γραμματειών του ΕΚΠΑ. Η οδοντιατρική προχώρησε στη δημιουργία δικού της τρόπου ανάκτησης των απαραίτητων στοιχείων των φοιτητών από το υπάρχον πρόγραμμα της γραμματείας, με στόχο την εφαρμογή κατά το νέο ακαδημαϊκό έτος. Όταν εδραιωθεί η όλη διαδικασία που προαναφέρθηκε, τότε θα προβεί και στην ανάλογη δημοσιοποίηση.

3.5 Πρακτική Άσκηση των Φοιτητών

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται το καθεστώς του θεσμού της πρακτικής άσκησης, ο τρόπος που είναι οργανωμένη, πώς κινητοποιείται το ενδιαφέρον των φοιτητών και ποιο ποσοστό συμμετέχει, οι ευκολίες/δυσκολίες που εμφανίζονται στην εφαρμογή της, και τα αποτελέσματα της για τους φοιτητές.

Μια από τις ιδιαιτερότητες της οδοντιατρικής εκπαίδευσης είναι η κλινική πρακτική άσκηση των φοιτητών στα τελευταία έτη σπουδών του. Αυτό εξασφαλίζει την εκπαίδευση του φοιτητή σε συνθήκες που προσομοιάζουν εκείνες του μελλοντικού επαγγελματικού του χώρου. Ειδικά, τα τελευταία δέκα χρόνια, που ο φοιτητής κάνει την άσκηση του στην Κλινική Συνολικής Αντιμετώπισης, εκτίθεται σε σημαντικό βαθμό και στη διαχείριση του ασθενή του. Παρόλα αυτά, το πανεπιστημιακό περιβάλλον δεν μπορεί απόλυτα να μιμηθεί εκείνο ενός ιδιωτικού οδοντιατρείου, γι αυτό και για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, οι φοιτητές μπορούν να κάνουν πρακτική άσκηση σε οδοντιατρείο, χωρίς όμως αυτό να είναι υποχρεωτικό για όλους τους φοιτητές.

Το τμήμα της Οδοντιατρικής θεσμοθέτησε την πρακτική άσκηση ως μέρος του προγράμματος Σπουδών του με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Τμήματος της 7-7-98. Η απόφαση αυτή είναι σύμφωνη με τις επιταγές του Νόμο 2327/95 για την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Συμμετείχε για πρώτη φορά στην κεντρική πρόταση του ΕΚΠΑ κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-99, το έτος 2000 πραγματοποιήθηκε για δεύτερη φορά πρόγραμμα πρακτικής άσκησης, με τμηματική πρόταση, το 2002-2003

επαναλήφθηκε για τρίτη φορά και τέλος για το 2005-2008 πραγματοποιείται για τέταρτη φορά.

Στα δύο πρώτα προγράμματα ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν είκοσι (20) φοιτητές ενώ των αιτούντων πολλαπλάσιος. Ο αριθμός των οδοντιάτρων – εργοδοτών ήταν 16 και 20 αντίστοιχα, ενώ οι επόπτες – μέλη ΔΕΠ τέσσερις (4). Στο τρίτο πρόγραμμα ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν 120 και οι επόπτες – μέλη ΔΕΠ τέσσερις (4). Στο τέταρτο πρόγραμμα ο αριθμός των συμμετεχόντων ήταν 83 και οι επόπτες – μέλη ΔΕΠ πέντε (5).

Και τα τέσσερα προγράμματα ήταν χρηματοδοτούμενα (ΕΠΕΑΕΚΙ και ΙΙ), με ένα συγκεκριμένο ποσό, γι αυτό και ήταν συγκεκριμένος και ο αριθμός των φοιτητών που θα μπορούσε να συμπεριληφθεί στην πρακτική άσκηση. Συνεπώς, διακοπή της όποιας χρηματοδότησης θα σημάνει και διακοπή αυτής της προαιρετικής πρακτικής άσκησης των φοιτητών.

Η δημοσιοποίηση των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης γίνονται με ανακοινώσεις στις Γραμματείες, στους χώρους συγκέντρωσης των φοιτητών, καθώς και στην ιστοσελίδα της Οδοντιατρικής Σχολής. Επίσης διοργανώνεται σεμινάριο ενημέρωσης των φοιτητών. Την συμμετοχή του στην πρακτική άσκηση, επιλέγει περίπου το 40% των φοιτητών.

Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει το τμήμα προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών στα πλαίσια της εκπαιδευτικής τους δραστηριότητας, και να διατηρηθεί το πρόγραμμα πρακτικής άσκησης αφορούν στη σύνταξη και στην υποβολή προτάσεων υλοποίησης της Πρακτικής Άσκησης φοιτητών σε οδοντιατρεία με συγκεκριμένους στόχους, στην επιτυχή υλοποίηση των προγραμμάτων αυτών και στην απορρόφηση των σχετικών χρηματοδοτήσεων για την αποζημίωση των ασκούμενων φοιτητών. Ο Οδοντιατρικός Σύλλογος Αττικής, που δεν είναι παραγωγικός αλλά επαγγελματικός φορέας και συμμετέχει στο πρόγραμμα, είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ του οδοντιατρικού τμήματος και των ιδιωτών οδοντιάτρων.

Η Πρακτική Άσκηση λειτουργεί χωρίς θεσμοθετημένο μεν εσωτερικό κανονισμό, η όλη όμως διαδικασία ακολουθεί κάποιους κανόνες που περιγράφονται στην εγκεκριμένη πρόταση του προγράμματος.

Υπάρχει στενή συνεργασία και συνεχής επαφή μεταξύ των εκπροσώπων των φορέων εκτέλεσης και των εκπαιδευτικών/εποπτών του Τμήματος και καταγράφονται αναλυτικές αναφορές σχετικά με τη δραστηριότητα των φοιτητών κατά την υλοποίηση του προγράμματος, όπου αναφέρονται η εργατικότητα και η συνέπεια, η κατανόηση ή μη των στόχων του προγράμματος, η σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία και η συνεργασία με τον οδοντίατρο.

Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης, βάση των οποίων θεσπίστηκαν κριτήρια ως προς: α) την επιστημονική τους κατάρτιση, β) την επαγγελματική τους εμπειρία, γ) την καταλληλότητα του χώρου-οδοντιατρείου και τον εξοπλισμό, δ) τη διάθεση για

συνεργασία, τόσο με τους φοιτητές όσο και με τα εποπτεύοντα μέλη ΔΕΠ και τον Επιστημονικό Υπεύθυνο

Επίσης, υπάρχει άμεση και συχνή επαφή με τους ασκούμενους με συνεχή παρακολούθηση βάσει των ενδιάμεσων εκθέσεων προόδου που συντάσσονται από τους φορείς εκτέλεσης και τους επόπτες των ασκούμενων, καθώς και παρακολούθηση των εκθέσεων αυτοαξιολόγησης που συντάσσονται από τους φοιτητές.

Στο τέλος του προγράμματος γίνεται επεξεργασία των ερωτηματολογίων αξιολόγησης που συμπληρώνονται τόσο από τους ασκούμενους, όσο και από τους εκπαιδευτικούς/επόπτες και τους οδοντιάτρους και τα οποία στοχεύουν: α) στην διερεύνηση του βαθμού ικανοποίησης και επίτευξης των στόχων του προγράμματος καθώς και β) στη διατύπωση προτάσεων για μελλοντικές βελτιώσεις

Οι στόχοι του Προγράμματος Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών είναι:

- η απόκτηση πρώτης εμπειρίας – προϋπηρεσίας σχετικής με το επάγγελμα
- η ουσιαστικότερη αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης μέσα από τη διαδικασία της επαγγελματικής επιστημονικής εξάσκησης
- η εξοικείωση των φοιτητών της ανώτατης εκπαίδευσης με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου, καθώς και
- η εξοικείωση των φοιτητών της ανώτατης εκπαίδευσης με τις εργασιακές σχέσεις σε πραγματικές συνθήκες ιατρείου

Τα αποτελέσματα μετά την επεξεργασία των φύλλων αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι φοιτητές, μέχρι σήμερα, κρίθηκαν απόλυτα επιτυχή όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων του προγράμματος. Η εξοικείωση των ασκούμενων με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου, καθώς και με τις εργασιακές σχέσεις σε πραγματικές συνθήκες ιατρείου κρίθηκε ως «άριστη» από το 78% των εμπλεκόμενων στο πρόγραμμα (ασκούμενοι, παραγωγικοί φορείς, εκπαιδευτικοί/επόπτες), ενώ από το υπόλοιπο 22% κρίθηκε ως «πολύ καλή».

Στα θετικά στοιχεία του προγράμματος προσμετράται επίσης η δημιουργία ευκαιριών μελλοντικής απασχόλησης για τους ασκούμενους στις επιχειρήσεις (οδοντιατρεία) κυρίως ως συνεργάτες, μετά τη λήψη του πτυχίου τους. Δεν υπάρχει όμως μηχανισμός καταγραφής αυτού του ποσοστού.

Επειδή πιστεύουμε στη θετική συμβολή της Πρακτικής Άσκησης, θα πρέπει αυτή ή να ανεξαρτοποιηθεί από την όποια χρηματοδότηση και να δημιουργηθεί ένα άλλο πλαίσιο ένταξης της ή το τμήμα θα πρέπει να επεξεργαστεί εναλλακτικά σχέδια χρηματοδότησης, σε συνεργασία με διάφορους φορείς.

4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το ΠΜΣ που υλοποιείται στην Οδοντιατρική είναι ένα (1) και έχει τον τίτλο «**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οδοντιατρική του Τμήματος Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (ΠΜΣ)**». Σε αυτό δε, συμμετέχει μόνο το Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ.

(Από το ακαδημαϊκό έτος 2008-09 θα λειτουργήσει το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα με τίτλο «Υλικά Οδοντικής τεχνολογίας» που οργανώνει το Τμήμα Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών σε σύμπραξη με το Τμήμα Οδοντικής Τεχνολογίας του ΤΕΙ Αθήνας. Ο σκοπός του προγράμματος είναι η παροχή εκπαίδευσης σε μεταπτυχιακούς φοιτητές προκειμένου να αποκτήσουν βαθύτερη και πιο εξειδικευμένη γνώση στο πεδίο των υλικών, συνδέοντάς τα με την εφαρμογή).

4.1 Βαθμός ανταπόκρισης του ΠΜΣ στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης, αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΜΣ, οι τρόποι δημοσιοποίησής του, καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων.

Οι στόχοι του τμήματος από το ΠΜΣ - έτσι όπως περιγράφονται στον Εσωτερικό Κανονισμό (ΕΚ) του (βλέπε Παράρτημα, «Εσωτερικός Κανονισμός ΠΜΣ», σελ 8) - είναι η κατάρτιση πτυχιούχων οδοντιάτρων σε εξειδικευμένα και προωθημένα γνωστικά πεδία καθώς και στην έρευνα. Έτσι, ώστε να εξασφαλίζεται η συμβολή τους στην καλλιέργεια και ανάπτυξη της οδοντιατρικής επιστήμης, στην αναζήτηση και κατάκτηση νέων επιστημονικών δεδομένων, στη διαμόρφωση και προαγωγή της επιστημονικής σκέψης καθώς επίσης και στην παροχή υψηλού επιπέδου οδοντιατρικής περίθαλψης, με έμφαση στην αντιμετώπιση ειδικών κλινικών περιστατικών.

Η παροχή υπηρεσιών στοματικής υγείας υψηλού επιπέδου και η διατήρησή της, κάτω από διαδικασίες θεραπείας που να ακολουθούν κανόνες ηθικής και δεοντολογίας, καθώς και η δυνατότητα αντιμετώπισης εξειδικευμένων περιστατικών στοιχειοθετούν τις απαιτήσεις της σημερινής κοινωνίας.

Η διάρθρωση του ΠΜΣ της Οδοντιατρικής πιστεύεται ότι ανταποκρίνεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στο σύνολο των προαναφερόμενων στόχων, όπως στοιχειοθετείται από την αμέσως επόμενη περιγραφή.

Το ΠΜΣ αποτελείται από δύο (2) κατευθύνσεις Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Ειδίκευσης (ΜΠΕ).

Η πρώτη, των Βασικών Επιστημών, περιλαμβάνει τέσσερα (4) ΜΠΕ (Κοινωνική Οδοντιατρική, Βιολογία Στόματος, Οδοντιατρικά Βιοϋλικά και Παθοβιολογία Στόματος). Τα επιστημονικά αυτά πεδία αφορούν στις βασικές επιστήμες που ανήκουν στο ευρύτερο γνωστικό αντικείμενο της οδοντιατρικής και έχουν ως κύριο

σκοπό την πρωτογενή επιστημονική ανάπτυξη, την επιστημονική έρευνα και την σε βάθος μελέτη του αντίστοιχου πεδίου.

Η δεύτερη κατεύθυνση περιλαμβάνει δέκα (10) ΜΠΕ (Ορθοδοντική, Παιδοδοντιατρική, Οδοντική Χειρουργική, Περιοδοντολογία, Ενδοδοντία, Προσθετική, Στοματολογία, Διαγνωστική και Ακτινολογία Στόματος, Κλινική Αντιμετώπιση Στοματοπροσωπικού Πόνου, Παθοβιολογία Στόματος με κατεύθυνση Στοματική Χειρουργική), που αφορούν στις Κλινικές Ειδικεύσεις της οδοντιατρικής. Στο σύνολο τους αυτά τα ΜΠΕ έχουν ως κύριο σκοπό την απόκτηση κλινικών δεξιοτήτων με ισχυρό υπόβαθρο βασικών βιολογικών επιστημονικών γνώσεων, με προληπτική κατεύθυνση και με έφεση για συνεχή ενημέρωση και βελτίωση.

Όσον αφορά τις διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΜΣ στους στόχους του τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας, δεν υπάρχουν συστηματικά οργανωμένες και εφαρμοζόμενες διαδικασίες, που να ελέγχουν άμεσα την ανταπόκριση του ΠΜΣ.

Η διαδικασία αξιολόγησης των μαθημάτων και του ΠΜΣ γενικότερα που έγινε από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές στο πλαίσιο του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II, το 2007, έπεισε ότι η αξιολόγηση θα πρέπει να ενσωματωθεί μόνιμα στο ΠΜΣ. Γι αυτό και σχεδιάζεται η ετήσια επανάληψη της.

Το ΠΜΣ έχει δεχτεί μια σειρά σημαντικών αναθεωρήσεων, για την προσαρμογή του σε σύγχρονα επιστημονικά και κοινωνικά δεδομένα. Από το 1994 που άρχισε να λειτουργεί το ΠΜΣ της Οδοντιατρικής, μέχρι σήμερα, έχουν δημοσιευθεί τέσσερις επιπλέον υπουργικές αποφάσεις, μετά από εισήγηση του οδοντιατρικού τμήματος, οι οποίες τροποποίησαν την αρχική απόφαση. Οι αποφάσεις αυτές είναι η Β7/476 (ΦΕΚ, Αρ.Φύλλου 989 της 12^{ης} Σεπτεμβρίου 1998), η 107060/Β7 μαζί με την 92449/Β7 (ΦΕΚ, Αρ.Φύλλου 1506 της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2002), η 28105/Β7 (ΦΕΚ Αρ.Φύλλου 355, της 18^{ης} Μαρτίου 2005), η 53990/Β7 (ΦΕΚ Αρ.Φύλλου 772, της 28^{ης} Ιουνίου 2006) και η 50249/Β7 (ΦΕΚ 766/30.04.2008) με σημαντικότερες εκείνες του 1998, του 2005 και 2006.

Στην πρώτη, στα 4 ΜΠΕ των βασικών επιστημών προστέθηκαν οι κλινικές ειδικεύσεις, οι οποίες οδηγούσαν σε πιστοποιητικό κλινικής εξειδίκευσης κι όχι σε ΜΠΕ, ως μια πρώτη σημαντική προσαρμογή του ΠΜΣ στα διεθνή πρότυπα, όπου οι κλινικές ειδικεύσεις πλειοψηφούσαν σημαντικά εκείνων των βασικών επιστημών, αλλά και για να ανταποκριθεί στα συνεχή αιτήματα των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών, που διατυπώνονταν ποικιλότροπα. Η τροποποίηση του 2005 ήρθε να ολοκληρώσει αυτή την προσπάθεια, καθώς αυξήθηκαν τα πεδία των κλινικών ειδικεύσεων αλλά και αναβαθμίστηκαν, αφού μετά από 3ετή φοίτηση οδηγούν πλέον σε ΜΠΕ σε 10 κλινικές ειδικεύσεις (μετά την τροποποίηση του 2006). Έτσι, σήμερα, έχει περιοριστεί σημαντικά ο αριθμός των ελλήνων πτυχιούχων οδοντιάτρων, που μεταναστεύουν στο εξωτερικό για μεταπτυχιακές σπουδές σε κλινικές ειδικεύσεις της οδοντιατρικής επιστήμης, ενώ συγχρόνως αυξάνεται ο αριθμός των ειδικών

οδοντιάτρων σε αναλογία πληθυσμού, αφού μεγαλύτερος αριθμός υποψηφίων αποκτούν πρόσβαση σε μεταπτυχιακές σπουδών.

Όλα όσα περιγράφηκαν καταδεικνύουν ότι υπάρχει μια συνεχής και ταχεία αναθεώρηση-προσαρμογή του ΠΜΣ της οδοντιατρικής στα σύγχρονα ζητούμενα, όσο κι αν αυτή πιθανόν δεν γίνεται μέσα από θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, αλλά περισσότερο τα θέματα αυτά συζητούνται και αποφασίζονται μέσα στα αρμόδια όργανα [Συντονιστική Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΣΕ), Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης Τμήματος (ΓΣΕΣ)].

Η δημοσιοποίηση του Προγράμματος Σπουδών γίνεται μέσα από την ιστοσελίδα του Τμήματος, όπου υπάρχει ο ΕΚ του και η ανάλυση του κάθε ΜΠΕ (στόχοι, μαθήματα, διδακτικές μονάδες), στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, εξασφαλίζοντας την καλύτερη δυνατή δημοσιότητα.

Δεν εφαρμόζεται κάποιο οργανωμένο, συστηματικό σύστημα παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας των αποφοίτων του ΠΜΣ. Παρόλα αυτά, οι απόφοιτοι, σε ένα μεγάλο ποσοστό, βρίσκονται σε επαφή τόσο με τα ακαδημαϊκά δρώμενα - ένα ποσοστό τους συνεχίζουν για διδακτορικές σπουδές στην οδοντιατρική και άλλοι παραμένουν ως διδάσκοντες των φοιτητών μέσα σε μια εθελοντική βάση συνεργασίας με το τμήμα - όσο και με τα επιστημονικά, συμμετέχοντας μαζί με συναδέλφους τους πανεπιστημιακούς σε σεμινάρια συνεχούς επιμόρφωσης, συνέδρια και λοιπές επιστημονικές εκδηλώσεις του οδοντιατρικού χώρου. Η επαφή αυτή επιτρέπει τη διαμόρφωση άποψης σχετικά με την επαγγελματική πορεία των αποφοίτων του ΠΜΣ, η οποία είναι θετική.

4.2 Δομή, Συνεκτικότητα Λειτουργικότητα του ΠΜΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η οργανωτική δομή του ΠΜΣ, τα μαθήματα του ΠΜΣ, ως προς τον τρόπο διαχωρισμού τους (κορμού ειδίκευσης/κατευθύνσεων, υποχρεωτικά/επιλογής, υποβάθρου/επιστημονικής περιοχής/γενικών γνώσεων/ανάπτυξης δεξιοτήτων, μεθόδων διδασκαλίας, προαπαιτούμενων, οργάνωσης και συντονισμού της ύλης).

Η οργανωτική δομή και ο επιμερισμός αρμοδιοτήτων και υπευθυνοτήτων, όπως περιγράφεται στον ΕΚ (βλέπε Παράρτημα, «Εσωτερικός Κανονισμός ΠΜΣ», σελ 9-10), που ακολουθείται στο ΠΜΣ πιστεύεται ότι οδηγεί σε ένα συνεκτικό και ενιαίου τρόπου λειτουργίας πρόγραμμα, παρόλο το μεγάλο σχετικά αριθμό ΜΠΕ (14) που περιλαμβάνει. Πρόσθετα, η προσαρμογή και των 14 ΜΠΕ σε κοινούς κανόνες λειτουργίας (χρόνια φοίτησης και σύνολο διδακτικών μονάδων μαθημάτων είναι ίδια για ΜΠΕ της αυτής κατεύθυνσης - με εξαίρεση το ΜΠΕ «Παθολογία Στόματος με κατεύθυνση στη Στοματική Χειρουργική» το οποίο είναι Κλινικής κατεύθυνσης αλλά διετές, 3 κατηγορίες μαθημάτων είναι υποχρεωτικές για κάθε ΜΠΕ,

συνδυασμός θεωρίας και πρακτικής επίσης, η ερευνητικής φύσης Διπλωματική Εργασία για όλα τα ΜΠΕ κλπ) εξασφαλίζουν ότι το ΠΜΣ, είναι ένα και ενιαίο. Συγχρόνως, με το να έχει το κάθε ΜΠΕ τον δικό του Υπεύθυνο, αναγνωρίζεται η ιδιαιτερότητα της κάθε ειδίκευσης και διατηρείται η σχετική ανεξαρτησία της.

Η κατηγοριοποίηση των μαθημάτων του ΠΜΣ (σύνολο 260) (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 10 και 11) και οι τρόποι επιλογής τους, έχουν ως ακολούθως:

1. Μαθήματα Κορμού: Η παρακολούθηση των μαθημάτων αυτών, που αφορούν τις Βασικές Επιστήμες της Οδοντιατρικής, είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές του ΠΜΣ. Οι φοιτητές στις ειδικεύσεις της Κλινικής Οδοντιατρικής θα πρέπει να παρακολουθήσουν επιλεκτικά ορισμένα από τα Μαθήματα Κορμού με συμπλήρωση 10-16 ΔΜ. Τα Μαθήματα Κορμού που προσφέρονται είναι 10.
2. Ειδικά Μαθήματα: Η παρακολούθηση επιλεγμένων Ειδικών Μαθημάτων είναι υποχρεωτική για τους φοιτητές του ΜΠΕ των Βασικών Επιστημών. Μπορεί όμως αυτά να αποτελέσουν και μαθήματα επιλογής για ΜΦ άλλων ειδিকেύσεων. Οι φοιτητές του ΜΠΕ στις ειδικεύσεις της Κλινικής Οδοντιατρικής θα πρέπει να παρακολουθήσουν επιλεκτικά ορισμένα από τα Ειδικά Μαθήματα με συμπλήρωση 6-11 ΔΜ. Τα Ειδικά Μαθήματα που προσφέρονται είναι 22.
3. Μαθήματα Κλινικών Ειδিকেύσεων: Οι φοιτητές του ΜΠΕ στις ειδικεύσεις της Κλινικής Οδοντιατρικής με τριετές πρόγραμμα παρακολουθούν υποχρεωτικά όλα τα μαθήματα (κλινικά σεμινάρια, βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις, κλινικές, παρακλινικές και προκλινικές ασκήσεις) που συμπεριλαμβάνονται σε κάθε μια από τις Κλινικές Ειδিকেύσεις. Τα μαθήματα των κλινικών Ειδিকেύσεων μπορούν να συγκεντρώνουν 55-61 ΔΜ. Ως μαθήματα Κλινικών Ειδিকেύσεων χαρακτηρίζονται και τα ανήκοντα στην κατηγορία Ερευνητικά Θέματα-Τεχνικές των 4 ΜΠΕ Βασικών Επιστημών. Σε αυτή τη λογική τα Μαθήματα Κλινικών Ειδিকেύσεων που προσφέρονται είναι 228.

Η ευελιξία επιλογής μαθημάτων των φοιτητών σε κάθε ΜΠΕ είναι πολύ μικρή, γιατί η κάθε ειδίκευση προκαθορίζει, σε πολύ μεγάλο βαθμό, τα μαθήματα, που θα πρέπει παρακολουθήσουν οι φοιτητές από τις προαναφερόμενες κατηγορίες. Η ελευθερία μάλιστα αυτή εντοπίζεται μόνο στα 4 ΜΠΕ των Βασικών Επιστημών κι όχι στα 10 των Κλινικών Ειδিকেύσεων της Οδοντιατρικής. Η απόκτηση συγκεκριμένων κλινικών ικανοτήτων από τον απόφοιτο του κάθε τέτοιου προγράμματος αποτελεί βασικό στόχο και συγχρόνως, την αιτία που οδηγεί σε αυτό τον αυστηρό προγραμματισμό του προγράμματος σπουδών τους.

Από το σύνολο των 260 μαθημάτων του ΠΜΣ το 1 είναι γενικών γνώσεων (Πληροφορική), τα 9 υποβάθρου, τα 36 επιστημονικής περιοχής και τα 214 μαθήματα είναι συνδυασμός επιστημονικής περιοχής και ανάπτυξης δεξιοτήτων (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 10 και 11). Η συντριπτική πλειοψηφία αυτών των

τελευταίων, που κυριαρχούν στο ΠΜΣ, εκφράζει όλα εκείνα τα Μαθήματα Κλινικών Ειδικεύσεων, τα οποία έχουν αυτή τη μικτή φύση. Αυτό το τελευταίο αποτελεί θετικό σημείο του ΠΜΣ γιατί αποδεικνύει την ισχυρή επιστημονική βάση που έχουν και τα 10 ΜΠΕ των Κλινικών Ειδικεύσεων.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που χρησιμοποιούν τα μαθήματα του ΠΜΣ ποικίλουν και αφορούν θεωρητική διδασκαλία (διάλεξη, σεμινάριο, ανασκόπηση βιβλιογραφίας), εργαστηριακή άσκηση, παρακλινική, κλινική άσκηση και ερευνητική ενασχόληση όχι μέσα στο πλαίσιο ΔΕ αλλά μαθήματος.

Ανάλογα με τη φύση του κάθε ΜΠΕ, τον σκοπό και τις ιδιαιτερότητες που το χαρακτηρίζουν, η αναλογία των ωρών απασχόλησης ποικίλει σημαντικά μεταξύ των εκπαιδευτικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται, ακόμα κι αν τα ΜΠΕ ανήκουν στην ίδια κατεύθυνση. Έτσι, υπάρχει ΜΠΕ κλινικής κατεύθυνσης με αναλογία θεωρητικής διδασκαλίας/κλινικής άσκησης 1/3 (Παιδοδοντιατρική) κι άλλο με αντίστοιχη αναλογία 1/2 (Ενδοδοντία). Αυτό που έχει επιδιωχθεί και ακολουθείται ως κανόνας είναι ΜΠΕ που ανήκουν στην μία ή στην άλλη κατεύθυνση να χρησιμοποιούν οπωσδήποτε κάποιες κοινές μεθόδους (π.χ. εργαστηριακή πρακτική σε ερευνητικά θέματα, στα ΜΠΕ των βασικών επιστημών ή κλινική άσκηση τα ΜΠΕ των κλινικών) και αυτές να πραγματοποιούνται σε ένα ελάχιστο όριο εβδομαδιαίων ωρών.

Η οργάνωση της ύλης των μαθημάτων θα πρέπει να εξεταστεί ξεχωριστά για κάθε κατηγορία μαθημάτων.

Τα μαθήματα Κλινικών Ειδικεύσεων, βρίσκονται στην αποκλειστική ευθύνη οργάνωσης του Υπεύθυνου ΜΠΕ που δίνει το συγκεκριμένο μάθημα, και ο οποίος το δομεί, σύμφωνα με τις ανάγκες του προγράμματος. Αν κάποιο άλλο ΜΠΕ συμπεριλαμβάνει μαθήματα από άλλο/α ΜΠΕ ακολουθεί το περιεχόμενο του μαθήματος έτσι όπως έχει διαρθρωθεί από το ΜΠΕ που το διδάσκει. Η επιλογή γίνεται με γνώμονα να μην δίνεται η ίδια ύλη και σε κάποιο μάθημα του δικού του ΜΠΕ. Η προσαρμοστικότητα και επικαιροποίηση αυτών των μαθημάτων είναι ευέλικτη, και πραγματοποιείται με διάφορους τρόπους όπως, μεταβολές διδασκόντων, βιβλιογραφίας, τίτλων σεμιναρίων, εκπόνησης εργασιών από τους φοιτητές, ώστε να ανταποκρίνεται συνεχώς στα νεώτερα δεδομένα του επιστημονικού του χώρου.

Τα μαθήματα Κορμού και τα Ειδικά μαθήματα, οργανώνονται από συντονιστές που μπορεί να ανήκουν ή και όχι σε κάποιο ΜΠΕ, αλλά ο στόχος τους είναι η ύλη που περιλαμβάνουν να είναι προσαρμοσμένη στις κοινές ανάγκες των ΜΠΕ, που το συμπεριλαμβάνουν στο πρόγραμμά τους. Αυτό, σύμφωνα με τις αξιολογήσεις των φοιτητών, τις συζητήσεις στη ΣΕ δεν επιτυγχάνεται σε όλα τα μαθήματα. Η ύλη, στα περισσότερα, διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με την εκπαιδευτική άποψη του συντονιστή μαθήματος ως προς τις ανάγκες των φοιτητών κι όχι σε καταγραφή αυτών των αναγκών από τα επιμέρους ΜΠΕ. Η διαδικασία αυτή έχει ως συνέπεια να υπάρχουν φαινόμενα επικάλυψης ύλης ή και μη κάλυψης άλλων τμημάτων της μιας

και δεν υπάρχει γενικός συντονισμός διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων όπως στα Κλινικά Ειδίκευσης ανά ΜΠΕ. Το ίδιο, σε κάποιο βαθμό, ισχύει και για την επικαιροποίηση και προσαρμογή τους.

Στο ΕΚ σελ. 14 περιγράφεται η διαδικασία αξιολόγησης των φοιτητών του πρώτου κύκλου στα μαθήματα, όπου φαίνεται ότι δεν υπάρχουν προαπαιτούμενα μαθήματα με τη συνήθη έννοια του όρου. Από τη συνολική δόμηση και τη φιλοσοφία του ΠΜΣ, ο φοιτητής υποχρεούται να περάσει επιτυχώς το σύνολο των μαθημάτων του εξαμήνου φοίτησης του. Απλά, μέσα από τη διαδικασία αξιολόγησης, δίνεται στο φοιτητή μία δυνατότητα επαναξιολόγησής του και μία επαναπαρακολούθησης σε περίπτωση αποτυχίας σε επόμενη εξεταστική περίοδο.

4.3 Εξεταστικό Σύστημα Μαθημάτων ΠΜΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι **τρόποι που εφαρμόζονται για την αξιολόγηση των φοιτητών στα μαθήματα, η διαφάνεια και αξιολόγηση της διαδικασίας που ακολουθείται, τα κριτήρια αξιολόγησης, η διαδικασία ανάθεσης, εκπόνησης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας και η αξιολόγηση της ποιότητας της.**

Λόγω της ευρείας ποικιλότητας του τύπου των μαθημάτων που περιλαμβάνει το ΠΜΣ, εφαρμόζονται πολλές και διαφορετικές μέθοδοι αξιολόγησης. Υπάρχει πλήρης ανεξαρτησία κάθε μαθήματος να επιλέξει τον τρόπο αξιολόγησης που κρίνει κατάλληλο. Η γραπτή εξέταση, ενδιάμεση και τελική είναι η λιγότερο χρησιμοποιούμενη μέθοδος και αφορά μόνο κάποια από τα μαθήματα Κορμού και Ειδίκευσης. Συνηθέστερες μέθοδοι είναι η γραπτή ατομική ή ομαδική εργασία, και η παρουσίαση εργασιών σε προκαθορισμένα θέματα που αναλαμβάνουν οι φοιτητές, οι οποίες εργασίες μπορεί να είναι μία ή περισσότερες ανά εξαμηνιαίο μάθημα. Επίσης, στα μαθήματα Κλινικών Ειδিকেύσεων, συνήθης διαδικασία αξιολόγησης είναι η παρουσίαση από τους φοιτητές κλινικού/ών περιστατικού/ών και η αξιολόγηση της κλινικής πρακτικής τους και συμπεριφοράς/διαχείρισης των ασθενών τους. Το portfolio του κάθε φοιτητή, που περιλαμβάνει το σύνολο των περιστατικών που αντιμετώπισε σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο, εφαρμόζεται, επίσης, ως τρόπος αξιολόγησης. Τέλος, σε κάποιο μάθημα μπορεί να χρησιμοποιούνται περισσότερες της μίας μέθοδοι αξιολόγησης.

Πιστεύεται ότι όλοι οι μέθοδοι, αποτελούν κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης για τον τύπο των μαθημάτων του ΠΜΣ και η ελευθερία επιλογής που υπάρχει για τους συντονιστές των μαθημάτων εξασφαλίζει την επιλογή του καταλληλότερου κατά περίπτωση.

Η αξιολόγηση σε πολλές από τις μεθόδους που προαναφέρθηκαν (συγγραφή, παρουσίαση εργασίας, κλινικού περιστατικού, κλινικής πρακτικής κλπ)

πραγματοποιείται από περισσότερες του ενός εξεταστές, ενώ οι παρουσιάσεις περιστατικών και εργασιών συνήθως γίνονται και ενώπιον όλης της ομάδας των φοιτητών, οι οποίοι μπορούν να συμμετάσχουν με τη διατύπωση κρίσης, όχι όμως βαθμού. Στην γραπτή εξέταση δίνεται η δυνατότητα στον εξεταζόμενο να συζητήσει το γραπτό του με τον/ους βαθμολογητές αν υπάρχει οποιαδήποτε αμφισβήτηση ή απορία.

Αν παρόλα αυτά ανακύψει το οποιοδήποτε θέμα που δεν μπορεί να επιλυθεί, τότε υπάρχουν οι συντονιστές των δύο κατευθύνσεων, ο πρόεδρος της επιτροπής μεταπτυχιακών και η ΣΕ όπου και μπορεί να συζητηθεί το οποιοδήποτε τέτοιο θέμα.

Επί του πρακτικού, θέματα διαφάνειας και αμφισβητήσεων της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών δεν έχουν απασχολήσει την τελευταία πενταετία κανένα θεσμοθετημένο όργανο του τμήματος.

Για τα περισσότερα μαθήματα του ΠΜΣ, στον εσωτερικό κανονισμό του ΜΠΕ που ανήκει-διδάσκεται το καθένα, υπάρχει καταγεγραμμένη η διαδικασία εξέτασης του μαθήματος (ενδεικτικό παράδειγμα βλέπε Παράρτημα, «Εσωτερικός Κανονισμός ΜΠΕ Οδοντικής Χειρουργικής») η οποία μπορεί και να τροποποιείται ανά ακαδημαϊκό έτος. Τα κριτήρια αξιολόγησης δεν υφίστανται, στα περισσότερα των μαθημάτων, με την έννοια της εφαρμογής συγκεκριμένων, κατατεθειμένων και βαθμονομημένων καταλόγων ελέγχου (check-list) που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και από τον φοιτητή για αυτοαξιολόγηση. Σε ό,τι αφορά στην κλινική άσκηση, ανάλογα με το ΜΠΕ, μπορεί να υπάρχουν συγκεκριμένες ποιοτικές ή και αριθμητικές απαιτήσεις. Υπάρχουν όμως και μαθήματα που παρέχουν τα κριτήρια αξιολόγησης, για παράδειγμα μιας γραπτής εργασίας ή μιας προφορικής παρουσίασης, χωρίς αυτό να γίνεται σε μια συστηματική και υποχρεωτική βάση για όλα, όπως θα πρέπει να συμβαίνει.

Όσον αφορά στην αξιολόγηση της εξεταστικής διαδικασίας, η αξιολόγηση των μαθημάτων του ΠΜΣ, που πραγματοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2006-07, δεν περιλάμβανε το πεδίο αυτό, όπως ίσως θα έπρεπε μέσα στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διαδικασίας αξιολόγησης. Από την άλλη πλευρά αυτό δείχνει ότι είναι ένα σημείο που δεν απασχολεί διδάσκοντες και φοιτητές, ώστε να χρήζει διερεύνησης. Το γεγονός αυτό μπορεί να δικαιολογηθεί από το ότι λόγω της φύσης των περισσότερων μαθημάτων του ΠΜΣ (ειδικά των Κλινικών ειδικοτήσεων), ο μεταπτυχιακός φοιτητής βρίσκεται σε καθημερινή και συχνή επαφή με τους διδάσκοντες του, οι οποίοι τον αξιολογούν και συζητούν μαζί του, βοηθώντας τον σημαντικά σε μια πορεία συνεχούς αυτοβελτίωσης καθημερινά στις σπουδές του.

Για τις Μεταπτυχιακές Διπλωματικές Εργασίες (ΔΕ) ορίζεται ότι το αντικείμενο τους, ανεξάρτητα ΜΠΕ, θα πρέπει να είναι ερευνητικό (πειραματική μελέτη, κλινική μελέτη, μελέτη περιπτώσεων, επιδημιολογική μελέτη, συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση) και συναφές με το γνωστικό πεδίο των μεταπτυχιακών σπουδών του

υποψηφίου του, όπως ορίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό. Έτσι εξασφαλίζεται, στο μέτρο του δυνατού, μια ομοιομορφία στο βαθμό δυσκολίας των ΔΕ που εκπονούνται.

Ο υπεύθυνος του κάθε ΜΠΕ συζητά με τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του και συμφωνεί, σχετικά με το σύμβουλο, μέλος ΔΕΠ, ο οποίος θα αναλάβει την παρακολούθηση της ΔΕ του. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται μέχρι το τέλος του πρώτου χρόνου σπουδών του φοιτητή, και θα πρέπει να ενημερωθεί έγγραφα η γραμματεία μεταπτυχιακού του τμήματος.

Ο φοιτητής σε συνεργασία με τον σύμβουλο του εκπονεί τη ΔΕ, κατά τη διάρκεια του χρόνου σπουδών του (υπάρχει δυνατότητα παράτασης μέχρι και το ½ του συνολικού χρόνου σπουδών του ΜΠΕ του), την οποία αφού συγγράψει, καταθέτει με αίτησή του στη Γραμματεία Μεταπτυχιακού. Η αίτηση συνοδεύεται από έγγραφο του συμβούλου, που βεβαιώνει ότι έχει διαβάσει και εγκρίνει την εργασία, όπως κατατίθεται.

Στη συνέχεια, η ΣΕ ορίζει τριμελή επιτροπή για την αξιολόγηση της ΔΕ, αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ που το γνωστικό τους αντικείμενο είναι συναφές με το αντικείμενο της εργασίας. Επίσης, ορίζει την ημερομηνία της δημόσιας παρουσίασης της ΔΕ και την ανακοινώνει έγκαιρα σε όλα τα Εργαστήρια και Κλινικές της Σχολής. Στην τριμελή αυτή επιτροπή η γραμματεία μεταπτυχιακού αποστέλλει για μελέτη τη ΔΕ του φοιτητή. Ο ΜΦ παρουσιάζει δημόσια τη ΔΕ του ενώπιον της τριμελούς επιτροπής, του επιβλέποντα και του συμβούλου του, όπου του υποβάλλονται και σχετικές ερωτήσεις. Η τριμελής επιτροπή συμπληρώνει πρακτικό κρίσης της ΔΕ. Στην περίπτωση που οι προτεινόμενες διορθώσεις είναι τέτοιας έκτασης που δεν επιτρέπουν την αποδοχή της ΔΕ, ο ΜΦ ενημερώνεται έγγραφα γι' αυτές και αναλαμβάνει την ευθύνη να τις υλοποιήσει, εντός έξι (6) μηνών. Τον έλεγχο της διαδικασίας υλοποίησης αναλαμβάνει ο σύμβουλος της ΔΕ του, ο οποίος και υπογράφει το σχετικό έγγραφο υποβολής του νέου, τελικού κειμένου της ΔΕ στη γραμματεία του μεταπτυχιακού.

Η διαδικασία που περιγράφηκε θα αρχίσει να εφαρμόζεται για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές που ξεκίνησαν τις σπουδές τους το ακαδημαϊκό έτος 2006-07, οπότε και δεν μπορεί να υποστεί κρίση σχετικά με την αποτελεσματικότητά της. Η μέχρι τούδε διαδικασία αναμορφώθηκε στα σημεία:
α) όλα τα θέματα ΔΕ να είναι ερευνητικά, κι όχι απλές βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις, β) ορισμός συμβούλου μέχρι το τέλος του πρώτου έτους, γ) συγκεκριμένος χρόνος παρατάσεων για κατάθεση της ΔΕ, και δ) δημόσια παρουσίαση και κρίση, στη θέση μόνο του Δελτίου κρίσης, χωρίς δημόσια παρουσίαση.

Η κάθε ΔΕ αξιολογείται με βάση συγκεκριμένο έντυπο αξιολόγησης, με τυποποιημένες, κοινές για όλες τις ΔΕ ερωτήσεις, στις οποίες φαίνονται τα κριτήρια-προδιαγραφές που θα πρέπει να πληροί η ΔΕ (βλέπε Παράρτημα, «Έντυπο Αξιολόγησης Διπλωματικής Εργασίας»).

4.4 Διαδικασία Επιλογής των Μεταπτυχιακών Φοιτητών (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 4)

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η διαδικασία και τα κριτήρια επιλογής, που ακολουθούνται, η διαφάνεια του συστήματος, το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών και η δημοσιοποίηση των κριτηρίων επιλογής και των αποτελεσμάτων.

Το κάθε ΜΠΕ, συστήνει τη δική του επιτροπή κρίσης υποψηφίων, που είναι τουλάχιστον τριμελής, αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ του σχετικού αντικειμένου, την οποία γνωστοποιεί στη γραμματεία μεταπτυχιακού, πριν την έναρξη της σχετικής διαδικασίας.

Όπως φαίνεται από το σχετικό εδάφιο του εσωτερικού κανονισμού, η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται με βάση τα κριτήρια επιλογής σύμφωνα με τον Ν.2083/92 άρθρο 12 παραγρ.2^α, τα οποία είναι τα ακόλουθα:

1. Ο γενικός βαθμός του Πτυχίου πρέπει να είναι «Λίαν Καλώς». Σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορεί να γίνει δεκτός υποψήφιος με βαθμό πτυχίου «Καλώς» όταν η μετά τη λήψη του πτυχίου δραστηριότητα του υποψηφίου θεωρηθεί ιδιαίτερα ικανοποιητική από την Επιτροπή Επιλογής.
2. Οι βαθμοί σε προπτυχιακά μαθήματα σχετικά με το πρόγραμμα που έχει δηλώσει ότι επιθυμεί να γίνει δεκτός ο υποψήφιος.
3. Η γνώση της αγγλικής γλώσσας για όλους τους υποψηφίους και η γνώση της ελληνικής γλώσσας για τους αλλοδαπούς υποψηφίους, η οποία ελέγχεται από τα υποβαλλόμενα εγκεκριμένα από δημόσιο φορέα πιστοποιητικά και από εξετάσεις που επικεντρώνονται σε οδοντιατρικά θέματα και οδοντιατρική ορολογία.
4. Η ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα του υποψηφίου.
5. Συνέντευξη των υποψηφίων στην επιτροπή κρίσης του ΜΠΕ, στο οποίο έχει υποβάλει αίτηση.
6. Πρόσθετα, για κάθε ΜΠΕ υπάρχουν και ειδικά κριτήρια επιλογής ή και εξετάσεις, που αναφέρονται αναλυτικά στον Εσωτερικό Κανονισμό του ΜΠΕ.

Οι επιτροπές κρίσης αποστέλλουν εγγράφως στη γραμματεία μεταπτυχιακού το πρακτικό της κρίσης τους με τα ονόματα των υποψηφίων που επέλεξαν για τις αντίστοιχες θέσεις, εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, και ο συνολικός κατάλογος επιλογής των υποψηφίων συζητείται στη ΣΕ και φέρεται για επικύρωση και έγκριση στη ΓΣΕΣ. Η γραμματεία του ΠΜΣ δημοσιοποιεί (ιστοσελίδα, πίνακας ανακοινώσεων) τον κατάλογο των επιλεγθέντων και μη υποψηφίων και επιπλέον, ενημερώνει εγγράφως τους επιτυχόντες υποψηφίους. Οι τελευταίοι θα πρέπει να απαντήσουν εγγράφως εντός δεκαπέντε (15) ημερών αν αποδέχονται ή όχι την ένταξή τους στο ΠΜΣ. Η μη απάντηση από επιλεγθέντα υποψήφιο μέσα στην παραπάνω προθεσμία ισοδυναμεί με τελεσίδικη άρνηση αποδοχής. Σε περίπτωση μη αποδοχής

της θέσης από επιλεχθέντα υποψήφιο, τη θέση καταλαμβάνει ο πρώτος επιλαχών, εφ' όσον υπάρχει ή η θέση παραμένει κενή, ανάλογα κάθε φορά με την απόφαση του υπεύθυνου ΜΠΕ.

Το ποσοστό αποδοχής μεταπτυχιακών φοιτητών έναντι των αιτούντων, ανά έτος, από το 2003 μέχρι το 2007, εμφανίζεται στον παρακάτω Πίνακα.

Υποψήφιοι	2006-07	2005-06	2004-05	2003-04	2002-03
Αιτούντες	122	103	112	168	160
Τελικώς Εγγραφέντες	36* (29,5%)**	28 (27,2%)	38 (34,9%)	42 (25%)	40 (25%)

* Απόλυτοι αριθμοί, ** Εκατοστιαία ποσοστά

Με εξαίρεση το ακαδημαϊκό έτος 2004-05, γίνεται δεκτό περίπου το 1/4 των αιτούντων υποψηφίων φοιτητών.

Η διαδικασία και τα γενικά κριτήρια περιγράφονται στον ΕΚ (σελ. 10-12), ο οποίος είναι και δημοσιοποιημένος στην ιστοσελίδα της οδοντιατρικής. Επιπροσθέτως, το κάθε ΜΠΕ μπορεί να δημοσιοποιήσει στην ιστοσελίδα του, αλλά και στον πίνακα ανακοινώσεων, τα εξειδικευμένα κριτήρια που χρησιμοποιεί. Επίσης, οι υποψήφιοι, μπορούν να έχουν προφορική ενημέρωση από τις γραμματείες των Εργαστηρίων/Κλινικών, που έχουν την ευθύνη υλοποίησης του κάθε ΜΠΕ.

4.5 Χρηματοδότηση ΠΜΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι πηγές χρηματοδότησης, οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα, και η βιωσιμότητα του Προγράμματος.

Οι μόνιμες πηγές χρηματοδότησης του ΠΜΣ είναι τα δίδακτρα, που πληρώνουν οι φοιτητές και τα νοσήλια που πληρώνουν οι ασθενείς που θεραπεύονται από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές, στο τμήμα. Πρόσθετες, αλλά όχι μόνιμες πηγές χρηματοδότησης, είναι ερευνητικά προγράμματα από ποικίλες πηγές - τα οποία βρίσκονται στην ευθύνη διαχείρισης του εκάστοτε επιστημονικού υπεύθυνου κι όχι κεντρικά του τμήματος - ή προγράμματα τύπου ΕΠΕΑΕΚ II από το ΥΠΕΠΘ.

Τα έξοδα του τμήματος για το ΠΜΣ, αφορούν: α) στην αποζημίωση πολύ μικρού αριθμού διδασκόντων στο ΠΜΣ, αφού στο συντριπτικό ποσοστό τους οι διδάσκοντες προέρχονται από το ΔΕΠ του τμήματος και εξωτερικούς συνεργάτες-διδάκτορες, που προσφέρουν μικρής έκτασης εθελοντική εργασία, β) στη λειτουργία των μεταπτυχιακών κλινικών σε αναλώσιμα, τεχνικό εξοπλισμό, γραμματειακό και νοσηλευτικό προσωπικό, γ) στα έξοδα υλοποίησης ερευνητικών πρωτοκόλλων ΔΕ και δ) στα γενικά αναλώσιμα, όπως γραφική ύλη, επιστημονικά περιοδικά κλπ.

Επειδή η διαχείριση των κονδυλίων στην οδοντιατρική γίνεται συνολικά για προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση, έξοδα όπως τα οδοντιατρικά αναλώσιμα, εξοπλισμός κλπ καλύπτονται ενιαία, με αποτέλεσμα να υπάρχει μια ορθολογική

διαχείριση που εξασφαλίζει και εκπτώσεις. Επίσης, και η διαχείριση του νοσηλευτικού και γραμματειακού προσωπικού γίνεται με τον ίδιο τρόπο, με αποτέλεσμα τα ίδια άτομα να προσφέρουν υπηρεσίες τόσο στο προπτυχιακό, όσο και στο μεταπτυχιακό, ανάλογα με τις τρέχουσες ανάγκες, μέσα στα πλαίσια του ωραρίου και των υποχρεώσεων τους.

Ο τρόπος διαχείρισης που περιγράφηκε έχει εξασφαλίσει την μέχρι σήμερα βιωσιμότητα, αλλά και σημαντική ανάπτυξη του προγράμματος τα τελευταία χρόνια. Η βιωσιμότητα αυτή μπορεί να εξασφαλιστεί και για το μέλλον, γιατί υπάρχουν οι δύο μόνιμες πηγές χρηματοδότησης, οι οποίες μάλιστα είναι ευέλικτες, αφού μπορούν να αναπροσαρμοστούν μετά από εσωτερικές διαδικασίες του τμήματος.

4.6 Διεθνής Διάσταση ΠΜΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται αν διδάσκοντες από το εξωτερικό συμμετέχουν σε μαθήματα, η ύπαρξη αλλοδαπών φοιτητών, τα προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας που υπάρχουν, καθώς και οι διεθνείς διακρίσεις του ΠΜΣ.

Στα μαθήματα του ΠΜΣ δεν υπάρχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό σε τακτική βάση, πέραν από κάποιους, πολύ λίγους, προσκεκλημένους ομιλητές, που επισκέπτονται το τμήμα, και με την ευκαιρία της επίσκεψης δίνουν κάποια διάλεξη. Αυτό χαρακτηρίζει το πρόγραμμα από εσωστρέφεια και είναι σημείο, το οποίο θα μπορούσε μερικώς να αντιμετωπιστεί αν εξασφαλιζόταν κάποια μορφή χρηματοδότησης, ώστε να προσκαλούνται διδάσκοντες για κάποιο, έστω μικρό, διάστημα απασχόλησης ή αν αναπτυσσόταν κάποια προγράμματα ανταλλαγής διδασκόντων, στα οποία το τμήμα δεν παρουσιάζει καμιά ενεργοποίηση.

Το πρόγραμμα, ίσως λόγω δυσκολιών γλώσσας (οι φοιτητές των 10 ΜΠΕ θα πρέπει να είναι γνώστες της ελληνικής αφού στην κλινική πρακτική τους επικοινωνούν με τους ασθενείς και συγχρόνως δεν δίνονται μαθήματα σε άλλη γλώσσα, πέραν της ελληνικής) δεν προσελκύει ξένους φοιτητές.

Βρίσκεται σε σχεδιασμό από το τμήμα ένα αγγλόφωνο μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην Περιο-εμφυτευματική Προσθετική, όπου θα εκπαιδεύονται αποκλειστικά, αλλοδαποί φοιτητές.

Οι συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού έγκεινται, στην: α) Συμφωνία μεταξύ της Οδοντιατρικής Σχολής και της αντίστοιχης Σχολής του Πανεπιστημίου της Μασσαλίας (Université de la Méditerranée Aix-Marseille II). (2008-2010) που αναφέρθηκε στο προπτυχιακό πρόγραμμα και που αφορά και το μεταπτυχιακό, με ίδιους όρους, β) Έχουν αναπτυχθεί συνεργασίες, όχι με την έννοια υπογεγραμμένων επίσημων συμφωνιών, για εκπόνηση διπλωματικών εργασιών από

φοιτητές της Οδοντιατρικής Σχολής του Marquette, Η.Π.Α στο Εργαστήριο Βιοϋλικών. Επίσης για εκπόνηση διδακτορικών διατριβών από τα Πανεπιστήμια Βόννης και Freiburg Γερμανίας, Γρανάδας Ισπανίας, GKT Αγγλίας.

Ο πολύ μικρός αριθμός τέτοιων συνεργασιών είναι μια βασική αιτία για την μηδενική κινητικότητα των μεταπτυχιακών φοιτητών προς το εξωτερικό. Μάλιστα, τη δυνατότητα αυτή θα μπορούσαν άριστα να εκμεταλλευτούν, ως μέρος του προγράμματος, οι φοιτητές των 4 ΜΠΕ των βασικών επιστημών, μαι και οι συνθήκες εκπαίδευσής τους το επιτρέπουν. ***Η ενίσχυση των εργαστηρίων του 5^{ου} τομέα με προσωπικό των βασικών επιστημών πιστεύεται ότι θα δημιουργούσε συνθήκες στόχευσης τέτοιου τύπου συνεργασιών.***

Το ΠΜΣ, όχι στο σύνολο του αλλά σε επιμέρους ΜΠΕ απολαμβάνει κάποιων λίγων διακρίσεων.

Η πιστοποίηση του ΜΠΕ της Παιδοδοντιατρικής, το 2003, από το European Academy of Paediatric Dentistry, ενός από τα οκτώ (8) που έχουν μέχρι σήμερα πιστοποιηθεί στην Ευρώπη και μάλιστα σε σειρά κατάταξης 4^ο, εκτιμάται ως μια σημαντική διάκριση που αντανακλά στο σύνολο του ΠΠΜΣ της οδοντιατρικής. Η πιστοποίηση αφορούσε το χρονικό διάστημα 2003-2008 και σήμερα έχει ζητηθεί επαναπιστοποίηση του.

Πρόσθετα, το ΜΠΕ της Ορθοδοντικής είναι αναγνωρισμένο από το 1991 από το European Association of Orthodontics ως πρόγραμμα της ειδικότητας στην Ορθοδοντική. Το ίδιο πρόγραμμα, σε εθνικό επίπεδο, είναι το ένα από τα δύο αναγνωρισμένα ως προγράμματα εκπαίδευσης στην ορθοδοντική, του οποίου οι απόφοιτοι έχουν το δικαίωμα να προσέλθουν στις εξετάσεις τίτλου ειδικότητας Ορθοδοντικής του Υπουργείου Υγείας.

5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΠΔΣ)

5.1 Βαθμός ανταπόκρισης του ΠΔΣ στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης, αξιολόγησης και αναθεώρησης του ΠΔΣ, οι τρόποι δημοσιοποίησής του καθώς και οι διαδικασίες παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων.

Δεν υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του ΠΔΣ. Κατά παράδοση το μεγαλύτερο ποσοστό των Διδασκόντων (>90%) επανδρώνουν θέσεις ΔΕΠ της Οδοντιατρικής Σχολής, θέσεις στο ΕΣΥ και σε φορείς Δημοσίου Δικαίου.

Το ΠΔΣ αξιολογείται από τους φοιτητές με τη συμπλήρωση των Δελτίων Αξιολόγησης και οι υποδείξεις τους λαμβάνονται υπ' όψιν στη διαμόρφωση των αναθεωρήσεων.

Το πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών αναλυτικά περιγράφεται στον ΕΚ (σελ. 53-58) και υπάρχει, επίσης, στο διαδικτυακό τόπο του τμήματος.

Δεν υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απόκτησαν διδακτορικό Δίπλωμα στο Τμήμα.

5.2 Δομή ΠΔΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται τα μαθήματα, που προσφέρονται και η διαδικασία επιλογής τους.

Για κάθε υποψήφιο διδάκτορα (ΥΔ) που έχει επιλεγεί, εκπονείται μερίμνει της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής του, που έχει εγκριθεί από τη ΓΣΕΣ, το πρόγραμμα εξατομικευμένης εκπαίδευσής του στο γνωστικό αντικείμενο της βασικής επιστήμης που έχει επιλέξει (Κοινωνική Οδοντιατρική-ΚΟ, Βιολογία Στόματος-ΒΣ, Οδοντιατρικά Βιοϋλικά-ΟΒ, Παθοβιολογία Στόματος-ΠΣ). Το πρόγραμμα θα πρέπει να καλύπτει το σύνολο των 90 Διδακτικών Μονάδων (ΔΜ), οι οποίες κατανέμονται ως εξής:

- 50 ΔΜ αφορούν στην εκπαίδευση των ΥΔ:

α. Στα Μαθήματα Κορμού, Προχωρημένη Βιοστατιστική (κωδικός MK502, 5ΔΜ) και Διδακτική Μεθοδολογία (κωδικός MK501, 2ΔΜ) που είναι κοινά για όλους τους υποψήφιους ανεξαρτήτως επιλεχθείσας βασικής επιστήμης.

β. Σε Ειδικά θέματα της επιλεχθείσας βασικής επιστήμης (κωδικοί KO520-524, BΣ540-544, OB560-565, ΠΣ580-584, 4ΔΜ έκαστο).

γ. Σε Βιβλιογραφικές Ενημερώσεις σε θέματα της βασικής επιστήμης (ειδικά KO525-528, BΣ 545-549, OB566-571, ΠΣ585-589, 3ΔΜ έκαστο).

– 40ΔΜ αφορούν στην εκπόνηση Διδακτορικής Διατριβής στις αντίστοιχες βασικές επιστήμες (κωδικοί KO529, BΣ550, OB572, ΠΣ590).

Στο εξατομικευμένο πρόγραμμα του ΥΔ μπορούν να περιλαμβάνονται και άλλα μαθήματα σχετικά με το αντικείμενό του στα προγράμματα άλλων Τμημάτων ή άλλων ΑΕΙ, αφού προηγουμένως έχουν εγκριθεί από τη Συντονιστική Επιτροπή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, μετά από εισήγηση της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΥΔ.

Τα Ειδικά Θέματα και οι Βιβλιογραφικές Ενημερώσεις αφορούν στη συγγραφή εργασιών, κατά εκπαιδευτικό πεδίο βασικής επιστήμης και επιμέρους αντικειμένου, εκτάσεως 20-30 σελίδων έκαστη με τη δομή επιστημονικής εργασίας του τύπου της ανασκόπησης, η οποία παραδίδεται από τον ΥΔ στην 3μελή Συμβουλευτική Επιτροπή. Η Επιτροπή αξιολογεί την εργασία. Όταν η εργασία εγκριθεί, παραδίδεται στη Γραμματεία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών και κατοχυρώνεται στον ΥΔ ο προβλεπόμενος αριθμός του ΔΜ.

Εναλλακτικά, ο ΥΔ μπορεί να κατοχυρώσει 12 ΔΜ με Συνεπικουρία στην προπτυχιακή εκπαίδευση, ως εφαρμογή του μαθήματος της Διδακτικής Μεθοδολογίας. Η συνεπικουρία αφορά στην εργαστηριακή, κλινική ή άλλη απασχόληση του ΥΔ για 2 ώρες εβδομαδιαίως κατ' ελάχιστον για 2 διδακτικά εξάμηνα υπό την ευθύνη του Διευθυντή Εργαστηρίου/Κλινικής. Για την κατοχύρωση των ΔΜ (6 ανά εξάμηνο x 2 εξάμηνα), ο Διευθυντής του Εργαστηρίου/Κλινικής στην οποία ο ΥΔ συνεπικουρεί πρέπει να στείλει σχετική βεβαίωση στον συντονιστή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών (δεύτερος κύκλος).

Η Οδοντιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ αναγνωρίζοντας τη σημασία της εκπαίδευσης στην ερευνητική μεθοδολογία έχει ήδη συμπεριλάβει σχετικό μάθημα Ερευνητικής Μεθοδολογίας (MK305) στα μαθήματα κορμού του πρώτου κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών, τόσο για τα προγράμματα εξειδίκευσης στις βασικές επιστήμες, όσο και στα προγράμματα κλινικής εξειδίκευσης. Σε ΥΔ, που δεν τεκμηριώνεται η εκπαίδευσή του στο συγκεκριμένο αντικείμενο, προστίθεται το συγκεκριμένο μάθημα στο εξατομικευμένο πρόγραμμά του. Παράλληλα, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην επαρκή εκπαίδευση των ΥΔ στην ερευνητική μεθοδολογία και την οργανολογία ελέγχου που πρόκειται να εφαρμόσουν για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής τους, σχεδιάζοντας κατάλληλα τα εξατομικευμένα προγράμματά τους. Αναλυτικότερα, τόσο σε ειδικά θέματα, όσο και στις Βιβλιογραφικές Ενημερώσεις,

προβλέπεται η ανασκόπηση αναλυτικών τεχνικών, εφαρμογών, περιορισμών, σφαλμάτων κλπ, έτσι ώστε ο ΥΔ να γνωρίζει επαρκώς τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των μεθόδων που πρόκειται να χρησιμοποιήσει για την εκπόνηση της Διατριβής του.

Επιπλέον, μερίμνει της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής, ο ΥΔ πριν ορίσει την εκπόνηση του πειραματικού μέρους της Διατριβής του, παρακολουθεί τη διεκπεραίωση συναφών πειραμάτων με το αντικείμενό του, είτε στα ερευνητικά εργαστήρια της Οδοντιατρικής του ΕΚΠΑ, είτε στα σχετικά εργαστήρια άλλων ΑΕΙ, και Ερευνητικών Κέντρων.

5.3 Εξεταστικό Σύστημα ΠΔΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η σύνθεση των 3μελών και 7μελών επιτροπών, η παρακολούθηση της προόδου των ΥΔ, η διαδικασία ανάθεσης και αξιολόγησης της ΔΔ και οι προδιαγραφές ποιότητας της ΔΔ.

Τόσο στις 3μελείς, όσο και στις 7μελείς επιτροπές, πολύ συχνά συμμετέχουν επιστήμονες συναφών γνωστικών αντικειμένων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά ιδρύματα. Εφ' όσον η εκπόνηση της ΔΔ γίνεται σε Ερευνητικά Εργαστήρια εκτός της Οδοντιατρικής του ΕΚΠΑ, είναι πάγια θέση του τμήματος η συμμετοχή του Διευθυντή του Εργαστηρίου/Κλινικής στην 3μελή Συμβουλευτική Επιτροπή, έτσι ώστε να του παρέχεται η δυνατότητα της άμεσης και ουσιαστικής εποπτείας του ερευνητικού έργου που επιτελείται. Ήδη σε ένα μεγάλο αριθμό ΔΔ που έχουν εκπονηθεί, έχουν συμμετοχή στις 3μελείς και 7μελείς Επιτροπές επιστήμονες συναφών αντικειμένων από την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ, από το Χημικό Τμήμα του ΕΚΠΑ, από το ΕΜΠ, από το Πανεπιστήμιο Πατρών, από το Πανεπιστήμιο Κρήτης, από το ΑΠΘ, κλπ. Παράλληλα, σε αρκετές περιπτώσεις στις 3μελείς επιτροπές συμμετέχουν και επιστήμονες από ΑΕΙ της αλλοδαπής (κυρίως ΗΠΑ και Ευρώπη). Σε αυτές τις περιπτώσεις ο ΥΔ υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων του στην Αγγλική γλώσσα, που κοινοποιείται στο αλλοδαπό μέλος.

Κατά τη φάση της εκπόνησης της ΔΔ, ο επιβλέπων καθηγητής υποβάλλει στο συντονιστή του δεύτερου κύκλου σπουδών (Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών) ετήσια έκθεση προόδου. Για τον σκοπό αυτό υπάρχει τυποποιημένο έντυπο, που αναφέρονται οι εργασίες που έχουν περατωθεί ή είναι σε εξέλιξη καθώς και η πορεία του υποψηφίου ως προς το χρονοδιάγραμμα του εξατομικευμένου προγράμματός του. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί καθυστέρηση ως προς το χρονοδιάγραμμα, ο υποψήφιος προειδοποιείται εγγράφως στο τέλος κάθε έτους. Σε περίπτωση που ο ΥΔ υπερβεί το ανώτατο χρονικό όριο των 4-5 ετών, χωρίς να έχει περατώσει τη Διδακτορική Διατριβή του, τότε γίνεται εισήγηση για διαγραφή του, που θα πρέπει να επικυρωθεί από τη ΓΣΕΣ.

Η αξιολόγηση των ΥΔ στα επιμέρους μαθήματα γίνεται όπως και στον πρώτο κύκλο σπουδών (εξετάσεις με ανάπτυξη θεμάτων, θέματα πολλαπλής επιλογής, εκπόνηση εργασιών, κλπ). Για την επιτυχή περάτωση του μαθήματος ο ΥΔ θα πρέπει να λάβει βαθμό 7 και άνω (σε κλίμακα 0-10). Μη προσέλευση στις εξετάσεις ή βαθμολογία με 5 ή 6 οδηγεί σε επαναξιολόγηση χωρίς την υποχρέωση επανάληψης της παρακολούθησης του μαθήματος. Όταν βαθμολογηθεί με 0-4 ο ΥΔ είναι υποχρεωμένος να παρακολουθήσει και πάλι το μάθημα στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος και να επαναξιολογηθεί. Για τα ειδικά θέματα και τις Βιβλιογραφικές Ενημερώσεις, σε περίπτωση μη έγκρισής τους από την 3μελή Συμβουλευτική Επιτροπή, ο ΥΔ οφείλει να τις επαναλάβει στο ίδιο θέμα. Με την περάτωση συγγραφής της ΔΔ, ο ΥΔ καταθέτει ένα αντίγραφο στη Γραμματεία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος συνοδευόμενο από έγγραφο της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής του, βεβαίωση πως έχει ολοκληρωθεί η συγγραφή και ζητά τον ορισμό 7μελούς Εξεταστικής Επιτροπής, κατοχυρώνοντας ταυτόχρονα τις 40ΔΜ της ερευνητικής εργασίας. Στην 7μελή εξεταστική Επιτροπή συμμετέχουν τα 3 μέλη της 3μελούς. Τρία μέλη της 7μελούς πρέπει να είναι από τη βαθμίδα του Καθηγητή. Η υποστήριξη της διατριβής γίνεται προφορικά από το ΥΔ προς τα μέλη της 7μελούς σε ανοικτή διαδικασία προς το κοινό.

Για τη διασφάλιση της διαφάνειας της διαδικασίας των ΥΔ τονίζονται τα εξής:

Τα μέλη της 3μελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής δεν εκλέγονται όλα από το ίδιο γνωστικό αντικείμενο (ίδιο εργαστήριο, κλινική). Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη της 7μελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

Όπου επιβάλλεται (λ.χ. εκπόνηση διατριβής σε εργαστήριο εκτός της Οδοντιατρικής Σχολής) στην 3μελή επιτροπή συμμετέχουν εξωτερικοί επιστήμονες.

Το ίδιο ισχύει και για τις 7μελείς εξεταστικές Επιτροπές. Η τελική υποστήριξη γίνεται σε ανοικτή διαδικασία.

Οι διαδικασίες αξιολόγησης των ΥΔ είναι κοινές και αφορούν: α. Βαθμολογία σε μαθήματα, β. Έγκριση ή απόρριψη εργασιών που αφορούν σε ειδικά θέματα και βιβλιογραφικές ενημερώσεις και γ. Αξιολόγηση της παρουσίας του ΥΔ κατά τη φάση της υποστήριξης της Διατριβής

Η γνώμη των ΥΔ για το πρόγραμμα που παρακολουθούν καταγράφεται σε κοινά φυλλάδια αξιολόγησης, τα οποία εφ' όσον έχουν σημαντικές παρατηρήσεις για τη διόρθωση και την εκπαιδευτική διαδικασία του προγράμματος, προωθούνται στον Συντονιστή του β' κύκλου σπουδών.

Η διαφάνεια της διαδικασίας ανάθεσης εκπόνησης και εξέτασης των διδακτορικών διατριβών εξασφαλίζεται από τη σύνθεση της 3μελούς επιτροπής (συναφή αλλά διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα), τη συμμετοχή του υποψηφίου στη διαδικασία

επιλογής θέματος, στη διερεύνηση του διαθέσιμου εργαστηρίου (εκτός και εντός Σχολής) για τη διεκπεραίωση του πειραματικού μέρους, τη συμμετοχή μελών άλλων ΑΕΙ, Ερευνητικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής και αλλοδαπής, της επιλογής 7μελούς εξεταστικής Επιτροπής στα συναφή αλλά διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, καθώς και με τη διαδικασία της ανοικτής υποστήριξης.

Οι προδιαγραφές ποιότητας της ΔΔ, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- α. Πρωτότυπο θέμα, κυρίως σε τομέα αιχμής των συγκεκριμένων Βασικών Επιστημών.
- β. Πολυπαραγοντική προσέγγιση. Η αξιολόγηση των υποθέσεων εργασίας αφορά σε περισσότερα του ενός αυτοτελή αλλά συμπληρωματικά ερευνητικά πρωτόκολλα, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα προσέγγισης του ερευνητικού αντικειμένου από διαφορετική κατεύθυνση.
- γ. Γίνεται προσπάθεια συνδυασμού τυπικών εργαστηριακών ερευνών με μελέτες ανάκτησης και κλινικές μελέτες-όπου είναι δυνατόν-για την ουσιαστική αξιολόγηση των παραγόντων που επηρεάζουν την κλινική συμπεριφορά υλικών, τεχνικών ή θεραπευτικών σχημάτων.
- δ. Απαιτείται η συγγραφή τουλάχιστον μιας ερευνητικής εργασίας προερχόμενης από το υλικό της εκπονούμενης διδακτορικής διατριβής σε αναγνωρισμένα Ελληνικά ή κατά προτίμηση διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Σ' αυτή την περίπτωση ο ΥΔ κατοχυρώνει επιπλέον ΔΜ (4 για ελληνικό και 8 για ξένο περιοδικό).
- ε. Δίδονται κίνητρα στους ΥΔ για την παρουσίαση εργασιών από το υλικό της Διδακτορικής Διατριβής τους σε αναγνωρισμένα Διεθνή Συνέδρια μετά από διαδικασίες κρίσης (π.χ. κάλυψη εξόδων μετάβασης και παραμονής).

5.4 Επιλογή Υποψηφίων Διδακτόρων

(βλέπε Πίνακες, Πίνακας 5)

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής ΥΔ που ακολουθείται, τα κριτήρια επιλογής, η δημοσιοποίηση των κριτηρίων και των αποτελεσμάτων επιλογής.

Υποψηφιότητες για ΥΔ μπορούν να υποβάλουν όσοι:

Έχουν αποκτήσει μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (ΜΔΕ) πρώτου κύκλου σπουδών σε μια από τις ειδικεύσεις του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Οδοντιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ, εφ' όσον έχουν περατώσει επιτυχώς το αντίστοιχο πρόγραμμα.

Όσοι έχουν το ίδιο ή συναφές ΜΔΕ από άλλο Ελληνικό Πανεπιστήμιο ή από Πανεπιστήμιο του εξωτερικού. Στη δεύτερη περίπτωση θα πρέπει αυτό να έχει αναγνωριστεί σε αντιστοιχία και ισοτιμία από αρμόδια υπεύθυνη αρχή, εφ' όσον υπάρχει.

Είναι πτυχιούχοι Ιατρικής και Οδοντιατρικής και βρίσκονται σε διαδικασία ή έχουν περατώσει την ειδικότητα της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής.

Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν αιτήσεις στη Γραμματεία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος της Σχολής κάθε χρόνο (1/9-30/4) και αξιολογούνται δύο φορές ετησίως (την 15/1 και 15/6). Στις αιτήσεις αναφέρεται η μια από τις τέσσερις (4) βασικές επιστήμες της Οδοντιατρικής, όπου ο υποψήφιος επιθυμεί να εκπονήσει τη Διδακτορική Διατριβή του (Κοινωνική Οδοντιατρική, Βιολογία Στόματος, Οδοντιατρικά Βιοϋλικά, Παθοβιολογία Στόματος).

Τα συγκεκριμένα κριτήρια εκλογής είναι: η εν γένει επίδοσή του καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών του για την απόκτηση του ΜΔΕ, ο βαθμός του πτυχίου, ο βαθμός του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (ΜΔΕ), το βιογραφικό σημείωμα, η προσωπική συνέντευξη και τρεις συστατικές επιστολές. Από το βιογραφικό σημείωμα αξιολογούνται το επιστημονικό έργο, η κατάρτιση και οι γενικές γνώσεις του υποψήφιου. Γενικά θα πρέπει ο ΥΔ να έχει αποδείξεις από τις προηγούμενες σπουδές του ότι είναι σε θέση να προχωρήσει σε μεταπτυχιακές σπουδές ανωτέρου επιπέδου για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος.

Η διαδικασία και τα κριτήρια της εκλογής των υποψηφίων δημοσιοποιούνται μαζί με την εκάστοτε προκήρυξη στον διαδικτυακό τόπο της Οδοντιατρικής του ΕΚΠΑ, από τη Γραμματεία Μεταπτυχιακού της Οδοντιατρικής Σχολής στους ενδιαφερόμενους και από τις σελίδες του περιοδικού της Ελληνικής Οδοντιατρικής Ομοσπονδίας.

Η επιλογή των υποψηφίων διδακτόρων διασφαλίζεται ως προς την αποτελεσματικότητά της από τον ορισμό επιτροπής που προβαίνει στην εισήγηση προς τη ΓΣΕΣ για το ποιους θα κάνει δεκτούς. Στην επιτροπή συμμετέχει οπωσδήποτε ο συντονιστής του Διδακτορικού Διπλώματος.

Για ΥΔ με ισοτιμία Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης, η Συντονιστική Επιτροπή αποφασίζει αν θα πρέπει να παρακολουθήσει επιπρόσθετα μαθήματα του πρώτου κύκλου Μεταπτυχιακών Σπουδών πριν την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής. Η αξιολόγηση γίνεται με βάση το πρόγραμμα σπουδών που έχει παρακολουθήσει ο υποψήφιος σε συνδυασμό με τη βασική επιστήμη που έχει δηλώσει για την εκπόνηση της Διδακτορικής Διατριβής.

Σε περίπτωση ΥΔ πτυχιούχων Ιατρικής και Οδοντιατρικής που βρίσκονται σε διαδικασία ή έχουν περατώσει την ειδικότητα της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής, η Συντονιστική Επιτροπή τους ορίζει υποχρεωτικά τα μαθήματα που θα πρέπει να παρακολουθήσουν από τα μαθήματα κορμού και από τα ειδικά μαθήματα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης της Παθοβιολογίας Στόματος μέχρι να συμπληρώσουν 20 ΔΜ.

Οι δύο τελευταίες συνθήκες εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας για ΥΔ που έχουν περατώσει προγράμματα διαφορετικά από εκείνα της Οδοντιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

5.5 Διεθνής Διάσταση ΠΔΣ

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις 7μελείς και 3μελείς επιτροπές, η συμμετοχή αλλοδαπών ΥΔ, οι συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού και οι διεθνείς διακρίσεις του ΠΔΣ.

Σε μικρό ποσοστό 3μελών επιτροπών (~10%) υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό. Το κύριο πρόβλημα που έχει εντοπιστεί είναι η μέχρι τώρα μη αποδοχή της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα από το ΕΚΠΑ, με αποτέλεσμα να χρειάζεται οι υποψήφιοι που προτείνουν ξένους επιστήμονες στην τριμελή Συμβουλευτική επιτροπή να μεταφέρουν οι ίδιοι τα κείμενα στα αγγλικά (κυρίως).

Όσον αφορά αλλοδαπούς ΥΔ, υπάρχουν υπότροφοι του ΙΚΥ και του Υπουργείου Εξωτερικών από τρίτες χώρες (προγράμματα υποτροφιών). Μέχρι σήμερα έχουν ολοκληρώσει τη διδακτορική διατριβή τους 3 υπότροφοι αυτής της κατηγορίας.

Παρ' όλο ότι οι διατριβές γράφονται από τους αλλοδαπούς ΥΔ στα αγγλικά, στη συνέχεια για να είναι σύννομοι προβαίνουν στη μετάφραση στα Ελληνικά, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο, χρονοβόρο και με υψηλό κόστος, δεδομένου ότι η μετάφραση ανατίθεται σε τρίτα άτομα επί πληρωμή.

Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού για την εκπόνηση μέρους των ΔΔ, των ΥΔ, με τα ακόλουθα Πανεπιστήμια:

- Πανεπιστήμιο Manchester, UK: Συνεργασία για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών τόσο στο Manchester όσο και στην Οδοντιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ.
- Πανεπιστήμια Freiburg και Bonn: Συμμετοχή μελών ΔΕΠ της Οδοντιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ σε επιτροπές εκπόνησης Διδακτορικών Διατριβών και τεχνική υποστήριξη από πλευράς Οδοντιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ στη διεξαγωγή πειραμάτων στα εργαστήριά της.

Τα κίνητρα που παρέχονται στους ΥΔ για διεθνείς συμμετοχές τους, αφορούν:

Α) Υποβολή άρθρων για δημοσίευση σε έγκριτα διεθνή περιοδικά με παράγοντα απήχησης., β) Συμμετοχή σε αναγνωρισμένα Διεθνή επιστημονικά συνέδρια (με διαδικασία κρίσης), γ) Μικρής διάρκειας μετεκπαίδευση σε εξειδικευμένες τεχνικές σε κέντρα του εξωτερικού. Τα κίνητρα αφορούν κάλυψη εξόδων μετάβασης και παραμονής.

Οι διεθνείς διακρίσεις του ΠΔΣ, συνίστανται σε εργασίες από υλικό που προήρχετο από διδακτορικές διατριβές που ανακοινώθηκαν σε διεθνή συνέδρια και έτυχαν διεθνών διακρίσεων. Η πλέον πρόσφατη αφορά στην εργασία με τίτλο

“Characterization of oral films formed in the presence of a CPP-ACP agent: an in situ study” του κ. Χ. Ραχιώτη που τιμήθηκε με το βραβείο της καλύτερης αναρτημένης ανακοίνωσης (poster) στο ετήσιο συνέδριο του Ευρωπαϊκού Τμήματος της Ακαδημίας Οδοντικής Χειρουργικής (AODES) στη Γενεύη τον Οκτώβριο του 2007.

6. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

6.1 Αποτελεσματικότητα Διδακτικού Προσωπικού

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της, καθώς και ο φόρτος εργασίας του διδακτικού προσωπικού.

Η αξιολόγηση των διδασκόντων από τους φοιτητές ξεκίνησε από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002, με αφετηρία την ολοκληρωμένη αξιολόγηση της νεοσυσταθείσας τότε Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης στο 5^ο έτος των προπτυχιακών σπουδών.

Από το 2003 μέχρι το 2007 η αξιολόγηση συνεχίστηκε, σε αποσπασματική βάση, εφαρμοζόμενη σε ορισμένα, Οδοντιατρικά κυρίως, μαθήματα στα πλαίσια της αναμόρφωσης του ΠΠΣ (ΕΠΕΑΕΚ II) .

Ειδικότερα, με βάση την απογραφή όλων των προσφερόμενων μαθημάτων, η οποία πραγματοποιήθηκε στις αρχές του 2008, 17 μαθήματα του ΠΠΣ αξιολογούνταν συστηματικά από τους φοιτητές με πρωτοβουλία των συντονιστών τους. Η αξιολόγηση γινόταν στο τέλος του εξαμήνου ή της διδακτικής ενότητας. Το αντικείμενο της αξιολόγησης περιλάμβανε: το περιεχόμενο του μαθήματος (17), τις μεθόδους διδασκαλίας (17), το εκπαιδευτικό υλικό (15), τους διδάσκοντες (15) και τις μεθόδους αξιολόγησης (8). Εξειδικευμένες ερωτήσεις για τους διδάσκοντες περιλαμβάνονταν στα 15 μαθήματα.

Η μεθοδολογία της αξιολόγησης περιλάμβανε: α) σε όλες τις περιπτώσεις (15) την συμπλήρωση από τους φοιτητές ανώνυμων γραπτών ερωτηματολογίων σε συγκεκριμένα μαθήματα και β) σε 3 περιπτώσεις και ανοικτή συζήτηση με τους φοιτητές.

Στην μεθοδολογία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές θα πρέπει να προστεθούν και οι ανοικτές συζητήσεις τυχαίου αντιπροσωπευτικού δείγματος φοιτητών με τη Σύμβουλο Εκπαίδευσης στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ II (από το 2003 μέχρι το 2006).

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κοινοποιούνταν κατά κανόνα στους Διευθυντές των Εργαστηρίων/Κλινικών και στους συντονιστές των μαθημάτων, οι οποίοι και αποφάσισαν για τον τρόπο αξιοποίησής τους.

Σε κάποιες περιπτώσεις τα αποτελέσματα αξιολογήσεων δημοσιοποιήθηκαν με σχετικές ανακοινώσεις σε ελληνικές και διεθνείς επιστημονικές συναντήσεις σχετικές με την Οδοντιατρική Εκπαίδευση (πχ. ετήσια επιστημονικά συνέδρια της ADEE).

Το Μάιο του 2008, στο πέρας του εξαμήνου, διακινήθηκαν από τη Μονάδα Εσωτερικής Αξιολόγησης στο σύνολο των φοιτητών ανώνυμα ερωτηματολόγια ενιαίας μορφής για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας (βλέπε Παράρτημα, «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθημάτων_1ου έτους» και «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθημάτων_5ου έτους»). Τα ερωτηματολόγια

μοιράστηκαν κατά τη διάρκεια των εργαστηριακών ή των κλινικών ασκήσεων και στη συνέχεια οι φοιτητές τα προσκόμισαν είτε στους διδάσκοντες, είτε στις γραμματείες.

Τα ερωτήματα για τους διδάσκοντες αφορούσαν στη θεωρητική, στην εργαστηριακή και στην κλινική εκπαίδευση και εξειδικεύονταν στην μεταδοτικότητα, στην προσήνεια, στη συνέπεια, στη φιλικότητα, στην ενθάρρυνση, στη συστηματική φυσική παρουσία.

Τα αποτελέσματα θα κοινοποιηθούν στους Διευθυντές των Εργαστηρίων/Κλινικών και στους Συντονιστές των μαθημάτων. Πιστεύεται, ότι η συστηματική συνέχιση αυτής της διαδικασίας, που θα πρέπει να εμπλουτιστεί και με άλλες μορφές αξιολόγησης και δείκτες εκπαίδευσης θα επιτρέψει την ασφαλή μέτρηση του εκπαιδευτικού έργου που προσφέρεται

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, αξιοποιούνται για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε δύο επίπεδα:

Σε επίπεδο Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών (κυρίως όσον αφορά στη χρονική ένταξη των μαθημάτων) και σε επίπεδο Συντονιστών των μαθημάτων.

Σε επίπεδο Συντονιστών γίνονται προσπάθειες βελτίωσης των εκπαιδευτικών διαδικασιών. Με βάση την καταγραφή των απόψεων όλων των Συντονιστών (2008) οι τροποποιήσεις αυτές αφορούσαν στην τροποποίηση του περιεχομένου του μαθήματος (14 μαθήματα), στην τροποποίηση της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας (8 μαθήματα), στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού υλικού (3 μαθήματα), στη βελτίωση του τρόπου αξιολόγησης των φοιτητών (2 μαθήματα) και σε αλλαγές στη σύνθεση της εκπαιδευτικής ομάδας (1 μάθημα).

Υπολογίζεται, ότι η κατά μέσο όρο εκπαιδευτική ενασχόληση των μελών ΔΕΠ, είναι 10-12 ώρες εβδομαδιαία σε κλινική ή εργαστηριακή άσκηση και θεωρητική διδασκαλία. Ο μέσος όμως αυτός όρος δεν εκφράζεται για όλα τα μέλη ΔΕΠ, γιατί ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες του Εργαστηρίου/Κλινικής, που είναι ενταγμένος, και τις εκπαιδευτικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει σε αυτό, οι ώρες μπορεί να είναι περισσότερες ή λιγότερες. Υπάρχουν δηλαδή σημαντικές αποκλίσεις.

Από τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος, τα 60 με 70, δηλαδή περίπου το 50-60% συμμετέχουν σε κάποια μορφή εκπαιδευτικής διαδικασίας των μεταπτυχιακών σπουδών (διάλεξη, σεμινάριο, βιβλιογραφική ανασκόπηση, κλινική άσκηση). Το ποσοστό αυτό θα ήταν πολύ υψηλότερο αν δεν υπήρχαν και οι εξειδικευμένοι συνεργάτες, οι οποίοι ασχολούνται με την μεταπτυχιακή εκπαίδευση, σε μια μορφή εθελοντικής παροχής εκπαιδευτικού έργου.

6.2 Ποιότητα και Αποτελεσματικότητα Διδακτικής Διαδικασίας (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 6, 7, 8 και 9)

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται το ποσοστό συμμετοχής και επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις των μαθημάτων του ΠΠΣ, ο μέσος βαθμός πτυχίου και η μέση διάρκεια σπουδών.

Τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στα μαθήματα υπολογίστηκαν για όλες τις εξεταστικές περιόδους των ακαδημαϊκών ετών 2002/03 έως 2006/07. Εδώ αναφέρονται τα συγκεντρωτικά ποσοστά για το σύνολο των 5 ετών. Αναλυτικά αποτελέσματα κάθε έτους χωριστά είναι διαθέσιμα από την ΟΜΕΑ. Από την μελέτη των κατ' έτος αποτελεσμάτων δεν αποκάλυψαν σημαντικές διαφορές σε σχέση με τα συγκεντρωτικά. Τα στοιχεία για τα έτη 2002-2006 παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα.

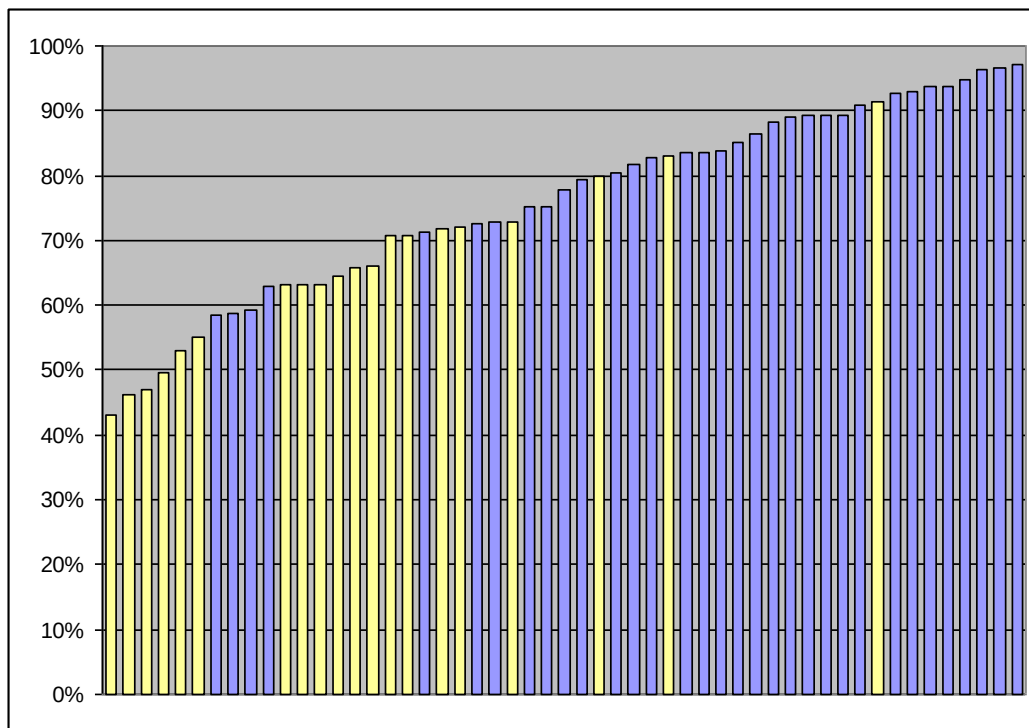
***Πίνακας.** Κατάταξη των μαθημάτων βάσει του ποσοστού επιτυχίας κατά τις εξεταστικές περιόδους των ετών 2002-2006 (5 έτη).*

Κωδικός	Μάθημα	Προσήλθαν	Πέρασαν (%)
51058	Φυσιολογία Ι	1541	43%
51064	Φυσιολογία ΙΙ	1574	46%
51246	Ιατρική Χημεία ΙΙ	1051	47%
51078	Φαρμακολογία ΙΙ	1543	50%
51059	Βιοχημεία Ι	1604	53%
51073	Φαρμακολογία Ι	1367	55%
51080	Προληπτική Οδοντιατρική	1336	59%
51156	Οδοντιατρικά Υλικά	1212	59%
51054	Εισαγωγή στην Οδοντιατρική	1137	59%
51046	Ιατρική Χημεία (αντικαταστάθηκε)	216	63%
51213	Περιοδοντολογία ΙΙ	1188	63%
51065	Βιοχημεία ΙΙ	1446	63%
51146	Ιατρική Χημεία Ι	848	63%
51047	Ιατρική Φυσική	998	63%
51079	Ειδική Νοσολογία	1389	65%
51060	Περιγραφική Ανατομική Ι	980	66%
51057	Γενική Ιστολογία Εμβρυολογία	1052	66%
51202	Βιοστατιστική	947	71%
51206	Παθολογική Ανατομική	1013	71%

51186	Κοινωνική Οδοντιατρική	1152	71%
51066	Περιγραφική Ανατομική II	710	72%
51190	Γενική Μικρ/γία Ανοσολογία	942	72%
51067	Παθολογία Σκληρών Οδοντικών Ουσιών	963	73%
51069	Ορθοδοντική I	989	73%
51201	Γενική Βιολογία - Γενετική	921	73%
51077	Κινητή Προσθετική I	942	75%
51203	Διαγνωστική και Ακτινολογία Στόματος I	935	75%
51177	Παιδοδοντιατρική I	929	78%
51158	Ιστολογία και Εμβρυολογία Στόματος	885	79%
51204	Επιδημιολογία	1038	80%
51051	Οδοντική Μορφολογία	863	80%
51221	Κλινική Εφαρμογή Οδοντιατρικών Βιοϋλικών	721	82%
51209	Γναθοπροσωπική Χειρουργική II	894	83%
51180	ΩΡΛ	961	83%
51211	Περιοδοντολογία I	881	84%
51182	Ενδοδοντία I	883	84%
51207	Διαγνωστ. Ακτιν. Στομ. II	844	84%
51094	Στοματολογία II	930	85%
51216	Ορθοδοντική II	913	86%
51210	Οδοντική Χειρουργική I	835	88%
51173	Στοματολογία I	846	89%
51205	Στοματική Χειρουργική I	816	89%
51160	Οδοντ. Αναισθησία	858	89%
51215	Ενδοδοντία II	831	89%
51187	Φυσιολογία Στομ/γναθικού Συστήματος	800	91%
51194	Γενική Χειρουργική	916	91%
51093	Γναθοπροσωπική Χειρουργική I	827	93%
51220	Εισαγωγή στην Εμφυτευματολογία	801	93%
51208	Στοματική Χειρουργική II	874	94%
51085	Ακίνητη Προσθετική I	883	94%
51219	Κινητή Προσθετική II	782	95%
51217	Παιδοδοντιατρική II	803	96%
51095	Ακίνητη Προσθετική II	771	97%

51218	Οδοντική Χειρουργική II	769	97%
-------	-------------------------	-----	-----

Γράφημα του ποσοστού επιτυχίας για τα 53 μαθήματα των ετών 2002-2006. Τα (Ο) μαθήματα εμφανίζονται με μπλε χρώμα και τα (ΒΕ) και (Ι) με κίτρινο.

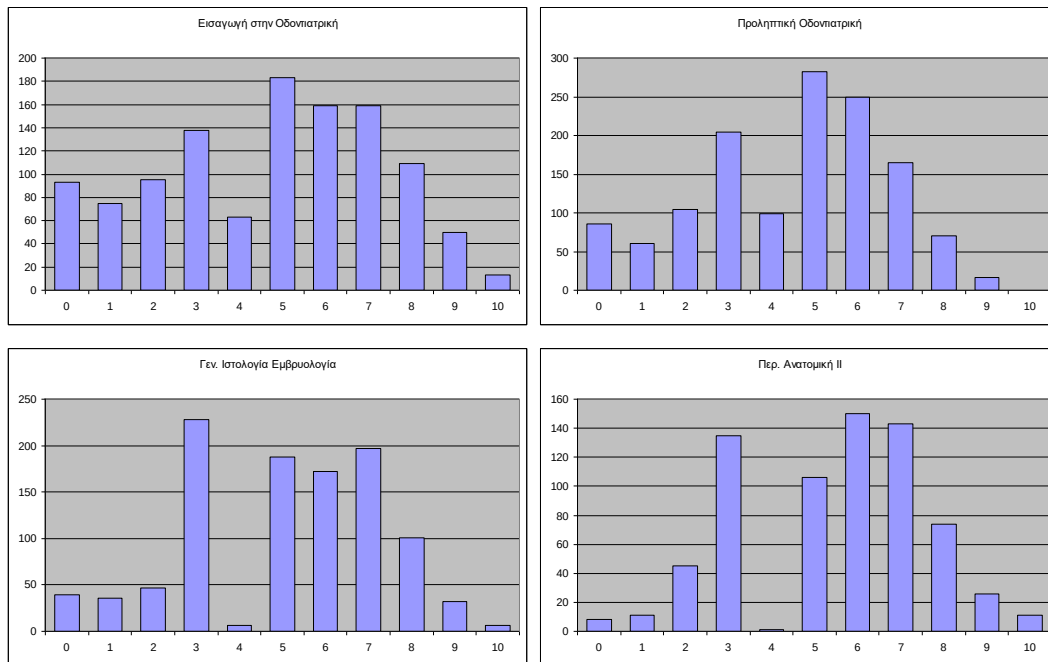
Κατά τη διάρκεια των 5 ετών η Ιατρική Χημεία αντικαταστάθηκε από την Ιατρική Χημεία Ι. Τα στοιχεία των δύο αυτών μαθημάτων συμπτύχθηκαν και εμφανίζονται ως ένα στο γράφημα.

Από τα 53 μαθήματα, στα 24 (45%) παρουσιάζεται ποσοστό επιτυχίας μικρότερο του 75%. Στα 24 αυτά μαθήματα τα 7 είναι (Ο) και τα 17 (ΒΕ) και (Ι). Μόνο 3 (Ι) μαθήματα (από σύνολο 20) έχουν ποσοστό επιτυχίας μεγαλύτερο από 75%. Τα 7 (Ο) με το χαμηλότερο ποσοστό επιτυχίας είναι:

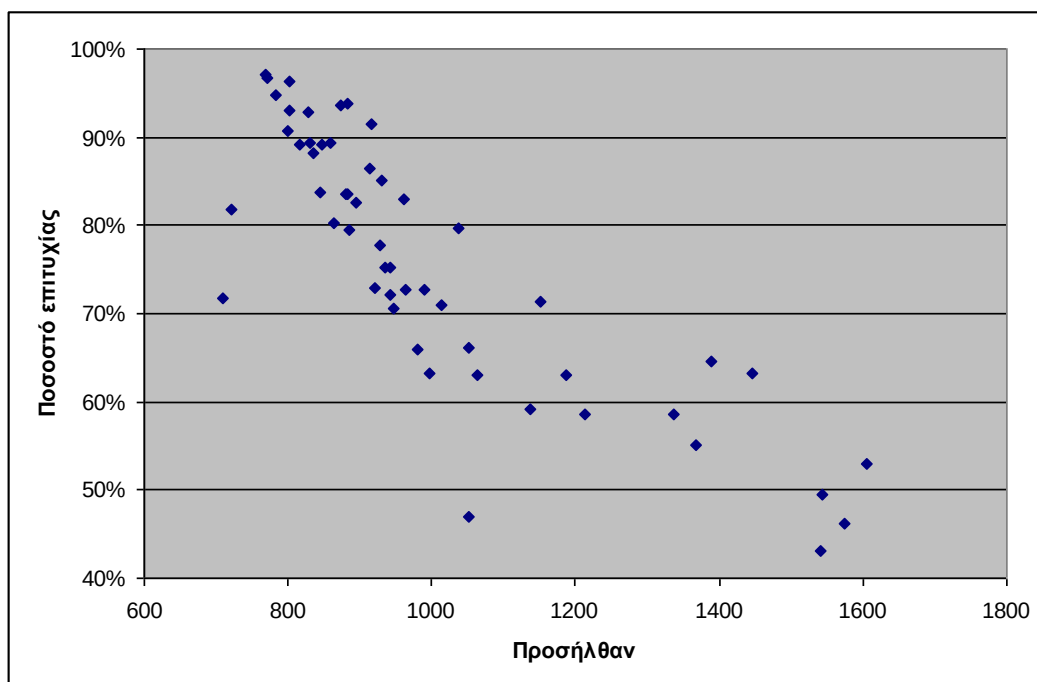
Προληπτική Οδοντιατρική, Οδοντιατρικά Υλικά, Εισαγωγή στην Οδοντιατρική, Περιοδοντολογία II, Κοινωνική Οδοντιατρική, Παθολογία Σκληρών Οδοντικών Ουσιών και Ορθοδοντική Ι.

Τα περισσότερα από τα μαθήματα αυτά δείχνουν σχετικά κανονική κατανομή βαθμολογίας (αγνοώντας την χαρακτηριστική χαμηλή ή σχεδόν μηδενική τιμή για τον βαθμό 4, η οποία παρουσιάζεται σε όλα σχεδόν τα μαθήματα), εκτός από την Εισαγωγή στην Οδοντιατρική, που δείχνει λοξότητα προς τα αριστερά (γραφήματα σελίδας 56).

Χαρακτηριστικές κατανομές βαθμολογίας σε μαθήματα του ΠΠΣ.

Στην επόμενο γράφημα φαίνεται ότι όσο μικρότερο το ποσοστό επιτυχίας τόσο μεγαλύτερη η προσέλευση, όπως αναμένεται, καθώς και περισσότεροι φοιτητές χρωστούν το μάθημα. Για την πενταετία, και για μαθήματα με μεγάλο ποσοστό επιτυχίας, η προσέλευση είναι περίπου 800, αριθμός που συνάδει με το συνολικό αριθμό των φοιτητών της Σχολής (περίπου 160 φοιτητές ανά έτος). Σε μαθήματα με χαμηλό ποσοστό επιτυχίας, η προσέλευση είναι περίπου 320 ανά έτος. Η μέγιστη προσέλευση ανά εξεταστική περίοδο είναι περίπου 140 φοιτητές.

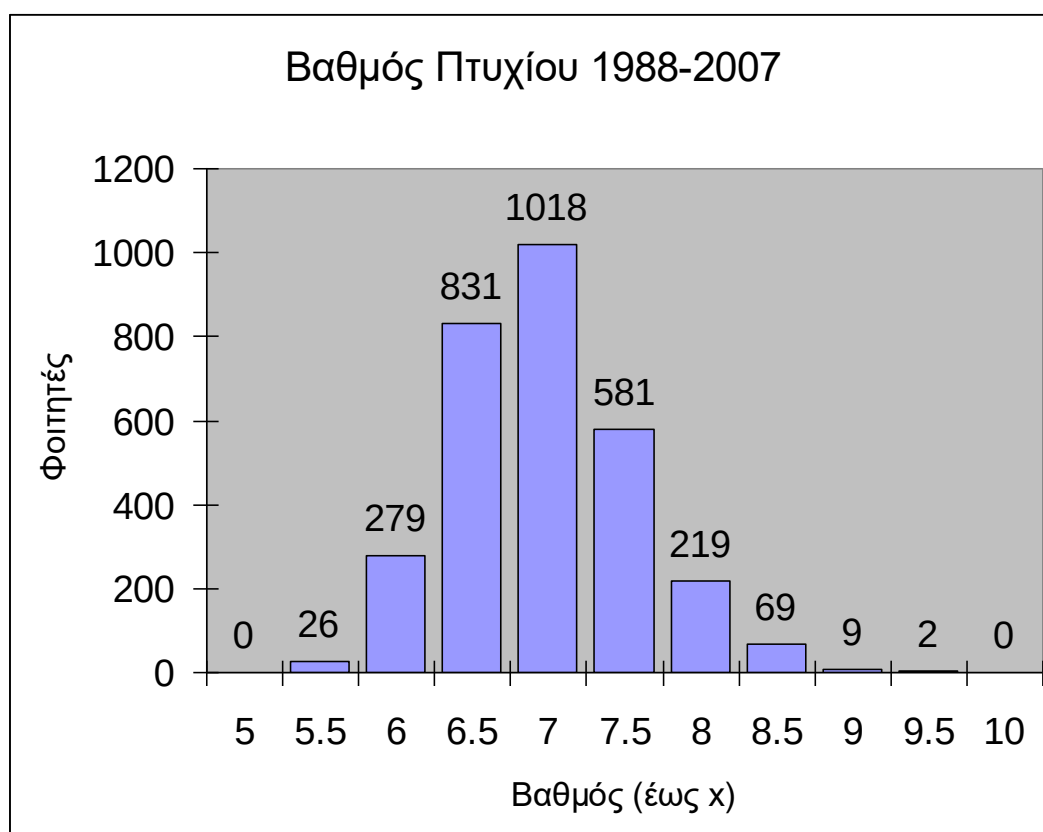

Ποσοστό επιτυχίας σε σχέση με τον αριθμό φοιτητών που προσήλθαν στις εξετάσεις.

Τα στατιστικά για τους βαθμούς πτυχίου περιλαμβάνουν στοιχεία από 3034 φοιτητές που απεφοίτησαν από το 1988 (ακαδημαϊκό έτος 1987-1988) έως το 2007 (ακαδημαϊκό έτος 2006-2007, συμπεριλαμβάνεται και η εξεταστική του Σεπτεμβρίου 2007). Σύνολο 20 έτη.

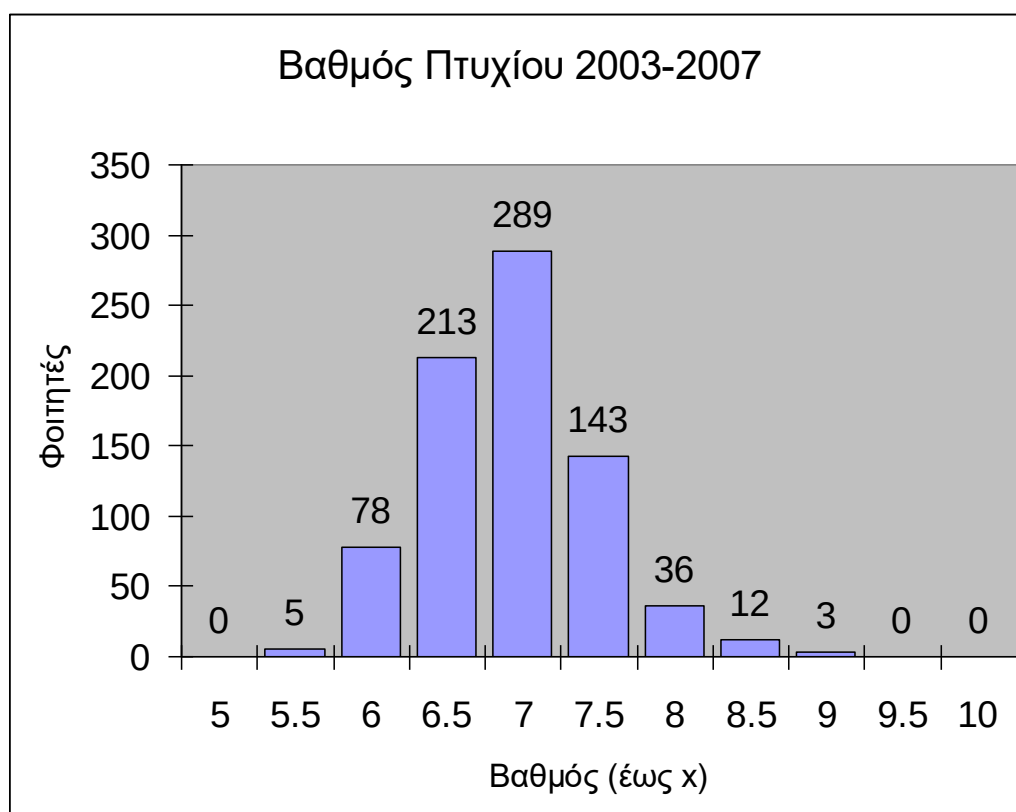
Περίοδος 1988-2007	
Σύνολο φοιτητών:	3034
Φοιτητές με βαθμό Άριστα:	11
Μέσος όρος βαθμού πτυχίου:	6.71
Τυπική απόκλιση:	0.58
Διάμεση τιμή:	6.66

Η κατανομή των βαθμών για το διάστημα αυτό έχει ως εξής: (κάθε στήλη δείχνει τον αριθμό των φοιτητών που είχαν βαθμό έως το βαθμό που αναγράφεται)

Τα ίδια στοιχεία για τους φοιτητές που απεφοίτησαν τα τελευταία 5 έτη έχουν ως εξής:

Περίοδος 2003-2007	
Σύνολο φοιτητών:	779
Φοιτητές με βαθμό Άριστα:	3
Μέσος όρος βαθμού πτυχίου:	6.66
Τυπική απόκλιση:	0.54
Διάμεση τιμή:	6.64

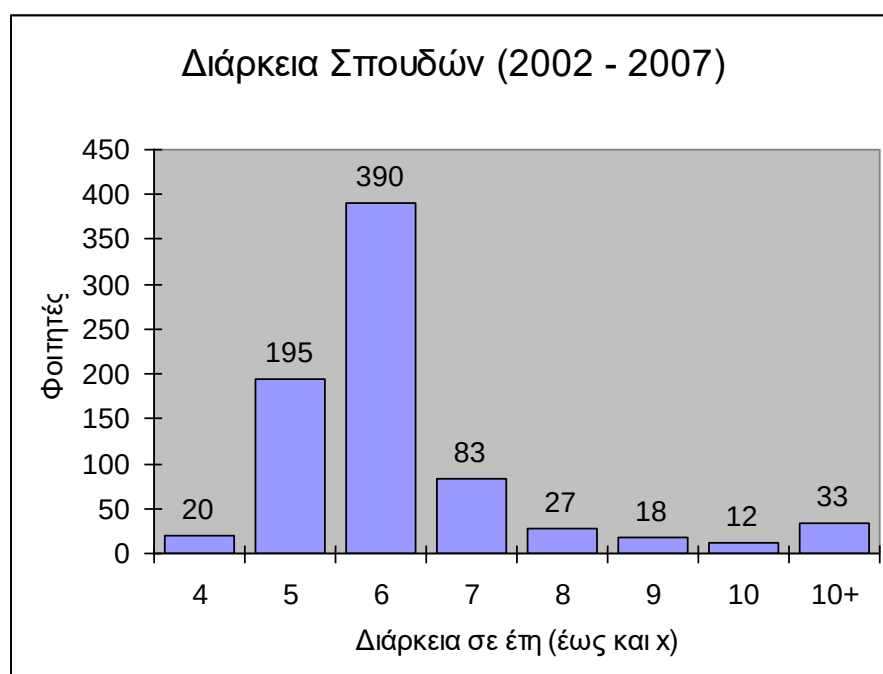
Η κατανομή της βαθμολογίας φαίνεται κανονική αλλά με μικρό εύρος. Ο αριθμός των αριστούχων είναι ελάχιστος (μόλις 0.4%) και η κατανομή των βαθμών είναι μετατοπισμένη προς τα αριστερά, πράγμα που ίσως υποδηλώνει ότι οι απαιτήσεις είναι αυξημένες και οι φοιτητές δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν. Η κατάσταση αυτή δεν παρουσιάζει αλλαγή κατά την τελευταία πενταετία σε σύγκριση με την εικοσαετία.

Από την ανάλυση των βαθμών όλων των μαθημάτων (βλέπε σχετική ενότητα) φαίνεται ότι τα ιατρικά μαθήματα έχουν πολύ χαμηλό μέσο όρο βαθμολογίας. Η βελτίωση της βαθμολογίας των ιατρικών μαθημάτων, και γενικώς των μαθημάτων των πρώτων εξαμήνων, θα μπορούσε να ανεβάσει σημαντικά το μέσο όρο βαθμού του πτυχίου. Ερευνώνται τα αίτια των χαμηλών βαθμολογιών, σε συνδυασμό με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των μαθημάτων αυτών από τους φοιτητές καθώς και

με τα σημεία που επισημάνθηκαν από την ΟΜΕΑ κατά την καταγραφή των μαθημάτων, δημιουργείται ήδη ένα σχέδιο αναμόρφωσης-τροποποίησης της διδασκαλίας αυτών των μαθημάτων, σε συνεργασία με την επιτροπή Προγράμματος Σπουδών.

Τα στοιχεία για τον υπολογισμό της μέσης διάρκειας σπουδών βασίζονται στα δεδομένα των φοιτητών που αποφοίτησαν κατά τις εξεταστικές περιόδους των ετών 2002/03 έως και 2006/07. Η διάρκεια υπολογίστηκε από τον Αριθμό Μητρώου του φοιτητή (που περιλαμβάνει το έτος εγγραφής) και το τελευταίο ακαδημαϊκό έτος στο οποίο έλαβε μέρος σε εξετάσεις. Έτσι, δεν ήταν δυνατόν να υπολογιστεί η διάρκεια φοίτησης σε μήνες ή εξάμηνα. Ούτε ήταν δυνατόν να φανεί αν η αποφοίτηση έγινε κατά την περίοδο Ιουνίου ή Σεπτεμβρίου.

Μερικοί φοιτητές έχουν διάρκεια φοίτησης μικρότερη από 5 έτη, λόγω ειδικών συνθηκών (π.χ. αναγνώριση εξαμήνων και μαθημάτων από άλλες σχολές).

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι η μέση διάρκεια σπουδών είναι 6.3 έτη. Από το σύνολο των φοιτητών που αποφοίτησαν την τελευταία πενταετία, το 27% των φοιτητών αποφοίτησε σε 5 έτη (κανονική διάρκεια σπουδών), το 50% σε 6 έτη και το 22% σε 7 ή περισσότερα.

Πρέπει να τονιστεί ότι μεγαλύτερη διάρκεια φοίτησης στο παραπάνω διάγραμμα ισοδυναμεί με διάρκεια μέχρι την απόκτηση του πτυχίου (επιτυχής περαίωση των εξετάσεων) και δεν σημαίνει ότι ο φοιτητής δεν έχει ολοκληρώσει τις κλινικές ή εργαστηριακές υποχρεώσεις του.

6.3 Οργάνωση και Εφαρμογή του Διδακτικού Έργου

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η διαδικασία γνωστοποίησης στους φοιτητές των σκοπών-στόχων των μαθημάτων του ΠΠΣ, η διαδικασία μέτρησης και τήρησης αυτών των στόχων και επίσης αναφέρονται οι διδάσκοντες των μαθημάτων.

Η ύλη των μαθημάτων γνωστοποιείται στους φοιτητές μέσω του Οδηγού Σπουδών, ο οποίος αναφέρει πολλές λεπτομέρειες ανά μάθημα και μέσω της ιστοσελίδας του τμήματος, όπου φιλοξενούνται όλα τα μαθήματα. Αν υπάρξουν τροποποιήσεις, ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα, καθώς και στους πίνακες ανακοινώσεις των Εργαστηρίων/Κλινικών.

Ιδιαίτερες λεπτομέρειες για τους μαθησιακούς στόχους των μαθημάτων δίνονται στον Οδηγό Σπουδών, στην ιστοσελίδα του κάθε μαθήματος, που φιλοξενείται σε αυτή της οδοντιατρικής, αλλά και στους εκπαιδευτικούς οδηγούς (course manual) στα μαθήματα που αυτοί δίνονται.

Η επίτευξη των μαθησιακών στόχων μετράται:

α) μέσω των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των φοιτητών (ποσοστά επιτυχίας/αποτυχίας) τόσο κατά τη διαμορφωτική, όσο και κατά την τελική αξιολόγηση.

Μειονέκτημα: αξιολογείται κατά κανόνα μόνο η θεωρητική επάρκεια και όχι η κλινική επιδεξιότητα (δεν υπάρχει γενικευμένο σύστημα κλινικής αξιολόγησης των φοιτητών, άρα και ελέγχου επίτευξης κλινικών εκπαιδευτικών στόχων)

β) μέσω των ερωτηματολογίων αξιολόγησης του προγράμματος από τους φοιτητές (το ερώτημα που καλούνται να απαντήσουν είναι: Μάθατε να διαχειρίζεστε και να αντιμετωπίζετε αποτελεσματικά τον κάθε ασθενή;) Εφαρμόζεται εξειδικευμένα στην κλινική άσκηση και σε κάθε αντικείμενο.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται σχεδόν σε απόλυτο βαθμό αν δεν συμβαίνει διακοπή, γενικότερα, της εκπαιδευτικής διαδικασίας του πανεπιστημίου, για διάφορους λόγους. Κα σε αυτή όμως την περίπτωση γίνεται προσπάθεια αναπληρώσεων.

Με βάση τα αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας των ΒΕ, Ι και των βασικών θεωρητικών Ο μαθημάτων, σε όλα υπάρχει συμμετοχή στη διδασκαλία, τουλάχιστον τη θεωρητική, μελών ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων, με συντριπτικά μεγαλύτερη συμμετοχή μελών από τη βαθμίδα των Αναπληρωτών Καθηγητών έναντι εκείνης των Καθηγητών.

Το φαινόμενο, μέλη ΔΕΠ να διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο γνωστικό τους αντικείμενο παρατηρείται μόνο σε κάποια μαθήματα επιλογής, όπως την

Οργάνωση και Διαχείριση Οδοντιατρείου, την Οδοντιατρική Πληροφορική, Εισαγωγή στην Πληροφορική, Εφαρμοσμένη Ψυχολογία στην Οδοντιατρική. Ο αριθμός αυτών των μελών όμως δεν υπερβαίνει τα έξι άτομα.

6.4 Εκπαιδευτικά Βοηθήματα

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται τα εκπαιδευτικά βοηθήματα και η οποιαδήποτε άλλη μορφή εκπαιδευτικού υλικού χρησιμοποιείται από τα μαθήματα, ο τρόπος που διατίθενται αλλά και πώς επικαιροποιούνται αυτά στο χρόνο.

Τα συγγράμματα και οι σημειώσεις που έχουν λάβει έγκριση από τη Γ.Σ του οδοντιατρικού τμήματος για το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 παρουσιάζονται στον Παράρτημα, «Εγκεκριμένα Συγγράμματα Οδοντιατρικής».

Στον Πίνακα παρουσιάζεται ο αριθμός και το % ποσοστό, στο σύνολο των μαθημάτων, που χρησιμοποιεί τον κάθε τύπο εκπαιδευτικού υλικού (κάθε μάθημα μπορεί να χρησιμοποιεί περισσότερες της μίας εκπαιδευτικές τεχνικές).

Είδος/τύπος εκπαιδευτικού υλικού	Αριθμός μαθημάτων	% ποσοστό μαθημάτων
Συγγράμματα (textbooks): α. Ένα ενιαίο σύγγραμμα	51	53,7
β. Υλικό από πολλαπλά συγγράμματα	28	29,5
Σημειώσεις (σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή)	43	45,3
Εργαστηριακός οδηγός	24 (30)*	80,0
Κλινικός οδηγός	9 (40)*	22,5
Επιλεγμένα άρθρα από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία	16	16,8
Εκπαιδευτικό υλικό σε CD-Rom , DVD	32	33,7
Εκπαιδευτικό βίντεο	19	20,0
Εκπαιδευτικό υλικό σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Σχολής ή/και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα η-τάξης (π.χ. σημειώσεις, διαφάνειες κλπ)	48	50,5
Πηγές με εκπαιδευτικό υλικό στο διαδίκτυο πέραν του ΕΚΠΑ	9	9,5
Άλλο	8	8,4

* αριθμός μαθημάτων με εργαστηριακή και κλινική άσκησης (το % ποσοστό έχει υπολογιστεί με βάση αυτόν τον αριθμό)

Από την ανάλυση του πίνακα προκύπτουν τα ακόλουθα.

1) Αν και το μεγαλύτερο ποσοστό μαθημάτων χρησιμοποιεί το ενιαίο σύγγραμμα ως εκπαιδευτικό βοήθημα, πολλοί άλλοι τύποι υλικού διατίθενται σε ένα μεγάλο αριθμό μαθημάτων, έτσι που τα 81 στα 95 μαθήματα του ΠΠΣ να παρέχουν πολλαπλές μορφές εκπαιδευτικού υλικού.

Το στοιχείο αυτό εκτιμάται ως θετικό γιατί ο φοιτητής εκτίθεται σε πολλαπλές πηγές πληροφορίας.

2) Από αυτές τις μορφές, οι σημειώσεις σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή είναι αυτό που χρησιμοποιείται σε μεγαλύτερη συχνότητα, ενώ είναι θετικά αξιοσημείωτο ότι είτε οι σημειώσεις, είτε άλλες μορφές υλικού (π.χ. διαφάνειες) βρίσκονται σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα της Σχολή ή/και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα η-τάξη, στο 1/2 των μαθημάτων.

Όλα τα μαθήματα θα πρέπει να καλύπτονται με κάποιας μορφής σημειώσεις, γιατί αυτές βοηθούν τους φοιτητές να συγκεντρωθούν στα σημαντικά σημεία της εκτεταμένης πολλές φορές γνώσης που τους παρέχεται στα συγγράμματα. Επίσης, το σύνολο των μαθημάτων, θα πρέπει να δημοσιοποιεί μορφές εκπαιδευτικού του υλικού στο διαδίκτυο.

3) Τα εκπαιδευτικά CD-Rom/DVD και video χρησιμοποιούνται από το 1/3 και το 1/5 των μαθημάτων, αντίστοιχα. Επειδή η οδοντιατρική χρησιμοποιεί την εικόνα σε μεγάλο βαθμό ως μέσο διδασκαλίας, ο όσο το δυνατόν μεγαλύτερος αριθμός εκπαιδευτικών ηλεκτρονικών μέσων θα ενισχύσει σε σημαντικό βαθμό την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης.

4) Όσον αφορά τη χρήση εργαστηριακών οδηγών - σημαντικό στοιχείο μια και είναι πολλά τα μαθήματα του ΠΠΣ με εργαστηριακή άσκηση (30) - εκτιμάται ως θετικό ότι τα 24 χρησιμοποιούν οδηγό. Στόχος, θα πρέπει να είναι εργαστηριακός οδηγός να υπάρχει στο σύνολο των μαθημάτων, γιατί αποτελεί βασικό εργαλείο καθοδήγησης του φοιτητή. Από τα 40 μαθήματα που χρησιμοποιούν κλινική άσκηση, τα 9 χρησιμοποιούν κλινικό οδηγό, ποσοστό που χαρακτηρίζεται ως ιδιαίτερα μικρό σε ένα ΠΠΣ που η κλινική άσκηση έχει τόσο σημαντικό ρόλο.

Αν ο συντονιστής και η ομάδα διδασκόντων του κάθε μαθήματος κρίνουν ότι θα πρέπει να υπάρξει η όποια αλλαγή βοηθήματος, τότε το εισηγούνται στον Τομέα και εγκρίνεται από τη Γ.Σ αν πρόκειται περί συγγράμματος ή σημειώσεων που απαιτούν έκδοση, σύμφωνα με τον προηγούμενο και παρόντα νόμο περί πανεπιστημιακών βοηθημάτων.

Η οποιαδήποτε άλλη μορφή βοηθημάτων τροποποιείται από τους διδάσκοντες, οι οποίοι ενημερώνουν άμεσα τους φοιτητές, χωρίς να απαιτείται η οποιαδήποτε έγκριση. Πιστεύεται ότι οι μόνοι που μπορούν να έχουν έγκυρη άποψη περί της επικαιροποίησης ή όχι κάποιου βοηθήματος και ποια θα είναι αυτή είναι μόνο η διδακτική ομάδα για αυτό και ακολουθείται αυτή διαδικασία.

Από την άλλη πλευρά, αν οι φοιτητές στις διάφορου μορφής αξιολογήσεις που κάνουν στα μαθήματα αναφέρουν παλαιότητα βοηθήματος/ων, αυτό εναπόκειται, μέχρι σήμερα, στην διακριτική ευχέρεια του συντονιστή μαθήματος να το λάβει υπόψιν του, χωρίς όμως να υποχρεούται από κάποια διαδικασία.

Η διάθεση των βοηθημάτων γίνεται ως ακολούθως. Όταν πρόκειται για εγκεκριμένα βοηθήματα, τότε η διανομή τους γίνεται σύμφωνα με τον εκάστοτε ισχύοντα νόμο. Κατά τη διαδικασία αυτή, κατά το παρελθόν, είχαν δημιουργηθεί διάφορα προβλήματα, που οδήγησαν σε καθυστέρηση λήψης των βοηθημάτων από τους

φοιτητές, τα οποία προέκυπταν, κυρίως, από τις απαιτούμενες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Μένει να φανεί αν η εφαρμογή του νέου νόμου θα επιλύσει κάποια από τα παρατηρούμενα προβλήματα.

Όσον αφορά το λοιπό εκπαιδευτικό υλικό, χρησιμοποιούνται από τους διδάσκοντες διάφοροι τρόποι διάθεσης. Είτε διανέμονται από το Εργαστήριο/Κλινική που έχει την ευθύνη διδασκαλίας του μαθήματος, απευθείας στους φοιτητές, είτε αναρτώνται στο διαδίκτυο, αν πρόκειται για ηλεκτρονικής μορφής υλικό.

Σχεδόν το σύνολο της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τις ποικίλες μορφές εκπαιδευτικού υλικού που δίνεται στους φοιτητές.

6.5 Διαθέσιμα Μέσα και Υποδομές

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται οι αίθουσες διδασκαλίας, οι χώροι εργαστηρίων, κλινικών και σπουδαστηρίων, ο βαθμός χρήσης και η διαθεσιμότητα τους, η επάρκεια και καταλληλότητα τους καθώς και ο εκπαιδευτικός εξοπλισμός τους.

Αίθουσες διδασκαλίας (θεωρητικής):

- Αριθμός και χωρητικότητα
 - 2 αμφιθέατρα
 1. Νέο Αμφιθέατρο Ά Ορόφου (ΝΑΑΟ) - χωρητικότητα 280 άτομα
 2. Αμφιθέατρο Ευθ. Παπαντωνίου (ΑΕΠ) - χωρητικότητα 220 άτομα
 - 6 αίθουσες διδασκαλίας
 1. 1^ο, 2^ο, 3^ο, και 5^ο ορόφου Παλαιού Κτηρίου (ΑΔΑΟ, ΑΔΒΟ, ΑΔΓΟ, ΑΔΕΟ) - χωρητικότητα 40 άτομα έκαστη
 2. 2^ο και 4^ο ορόφου Νέου Κτηρίου - χωρητικότητα 40 άτομα έκαστη
- Ο βαθμός χρήσης παρουσιάζεται ως ποσοστό χρήσης, της κάθε αίθουσας διδασκαλίας, στις ώρες 8 π.μ. έως 5 μ.μ ημερήσια, επί 5 ημέρες εβδομαδιαία (σύνολο 45 ώρες).
 - αμφιθέατρα
 1. ΝΑΑΟ = 56% στο χειμερινό και 47% εαρινό εξάμηνο
 2. ΑΕΠ = 42% στο χειμερινό και 31% εαρινό εξάμηνο
 - αίθουσες διδασκαλίας
 1. ΑΔΑΟ = 53% στο χειμερινό και 49% εαρινό εξάμηνο
 2. ΑΔΒΟ = 18% στο χειμερινό και 42% εαρινό εξάμηνο
 3. ΑΔΓΟ = 36% στο χειμερινό και 49% εαρινό εξάμηνο
 4. ΑΔΕΟ = 18% στο χειμερινό και 18% εαρινό εξάμηνο
 5. Αίθουσες Μεταπτυχιακού (Νέου Κτηρίου)
 - αίθουσα διδασκαλίας 2^ο ορόφου Νέου Κτηρίου = 64% στο χειμερινό και 42% εαρινό εξάμηνο

- αίθουσα διδασκαλίας 4^{ου} ορόφου Νέου Κτηρίου = 33% στο χειμερινό και 51% εαρινό εξάμηνο

Όπως προκύπτει και από το βαθμό χρήσης, τα δύο (2) αμφιθέατρα και οι έξι (6) αίθουσες διδασκαλίας καλύπτουν επαρκώς τις εκπαιδευτικές ανάγκες της θεωρητικής διδασκαλίας του ΠΠΣ. Πρόσθετα, κάποια από τα μαθήματα συνδιδασκαλίας με τους φοιτητές της ιατρικής (σύνολο 8) πραγματοποιούνται σε χώρους διδασκαλίας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Τόσο τα αμφιθέατρα, όσο και οι αίθουσες διδασκαλίας εκτιμούνται ως χώροι κατάλληλοι για τις ανάγκες της διδασκαλίας. Μάλιστα, το ΑΕΠ και η ΑΔΕΟ είναι πολύ πρόσφατα ανακαίνισμένα. Για την περαιτέρω βελτίωση των υποδομών, κρίνεται απαραίτητη η ανακαίνιση και του ΝΑΑΟ, το οποίο υστερεί έναντι των υπολοίπων χώρων.

Αμφιθέατρα και αίθουσες διδασκαλίας έχουν τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό (σύνολο, 14 videoπροβολείς και 14 Η/Υ για προβολή, με αντίστοιχο αριθμό οθονών) για τις ανάγκες της διδασκαλίας, ο οποίος έχει εγκατασταθεί την τελευταία πενταετία. Αν και σήμερα καλύπτει τις τρέχουσες ανάγκες, είναι πολύ πιθανό στο εγγύς μέλλον να απαιτηθεί μερική αναβάθμιση του ή και αντικατάστασή του.

Εκπαιδευτικά εργαστήρια:

- Αριθμός και χωρητικότητα
- 4 εργαστήρια
 1. Α΄ Εργαστήριο Υπογείου Οδοντιατρικής - Εργαστήριο Κλινικής Προσομοίωσης (ΑΕΥΟ) - χωρητικότητα ασκούμενων φοιτητών 40 άτομα
 2. Β΄ Εργαστήριο Υπογείου Οδοντιατρικής (ΒΕΥΟ) - χωρητικότητα ασκούμενων φοιτητών 80 άτομα
 3. Γ΄ Εργαστήριο Υπογείου Οδοντιατρικής (ΓΕΥΟ) - χωρητικότητα ασκούμενων φοιτητών 80 άτομα
 4. Εργαστήριο Ιστολογίας Στόματος (Μικροσκοπίων)(ΕΙΣ) (1^{ος} όροφος Νέου Κτηρίου) - χωρητικότητα ασκούμενων φοιτητών 40 άτομα
- Διατμηματικό Εργαστήριο Πληροφορικής Οδοντιατρικής Σχολής (ΔΕΠΟΣ) - χωρητικότητα 15 άτομα και διαθέτει 23 Η/Υ, 1 σαρωτής και 1 εκτυπωτής τεχνολογίας laser)

- Ο βαθμός χρήσης παρουσιάζεται ως ποσοστό χρήσης, του κάθε εργαστηρίου, στις ώρες 8 π.μ. έως 5 μ.μ ημερήσια, επί 5 ημέρες εβδομαδιαία (σύνολο 45 ώρες).

- εργαστήρια

1. ΑΕΥΟ = 76% στο χειμερινό και 71% εαρινό εξάμηνο
2. ΒΕΥΟ = 27% στο χειμερινό και 38% εαρινό εξάμηνο
3. ΓΕΥΟ = 53% στο χειμερινό και 60% εαρινό εξάμηνο
4. ΕΙΣ = 20% στο χειμερινό και 44% εαρινό εξάμηνο

- ΔΕΠΟΣ = 9% στο χειμερινό και 9% εαρινό εξάμηνο
(για τις υπόλοιπες ώρες χρησιμοποιείται για τις ανάγκες του Σπουδαστηρίου Οδοντιατρικής)

Την τελευταία τετραετία, λόγω αναμόρφωσης του ΠΠΣ, η αύξηση της εργαστηριακής άσκησης σε αρκετά μαθήματα, καθώς και ο μελλοντικός στόχος, όλο και περισσότερα μαθήματα να αποκτήσουν εργαστηριακή άσκηση, και μάλιστα σε συνθήκες κλινικής προσομοίωσης, δημιουργεί την ανάγκη ενός νέου εργαστηρίου κλινικής προσομοίωσης, τύπου ΑΕΥΟ, χωρητικότητας τουλάχιστον 20 ασκούμενων φοιτητών.

Επίσης, από τα 4 προαναφερόμενα εργαστήρια, το ΓΕΥΟ είναι εκείνο που υπολείπεται σημαντικά των υπολοίπων, γι αυτό και απαιτείται σημαντική ανακαίνισή του.

Τέλος, το ΔΕΠΟΣ, κρίνεται ως ακατάλληλο, τόσο από άποψη χώρου, όσο και από έκταση, μιας και ο ρόλος του είναι διττός, τόσο ως χώρος εκπαίδευσης των φοιτητών σε μαθήματα που αφορούν την πληροφορική, αλλά και ως χώρος που μπορούν οι φοιτητές να χρησιμοποιήσουν τους Η/Υ για εκπαίδευση, εύρεση βιβλιογραφίας, υποβολή αιτήσεων μαθημάτων κλπ

Στο ΑΕΥΟ, οι 40 εργαστηριακές μονάδες κλινικής προσομοίωσης έχουν εγκατασταθεί εδώ και σχεδόν μία δεκαετία, οπότε και σήμερα παρουσιάζουν αυξημένες ανάγκες συντήρησης και ανταλλακτικών, οι οποίες δεν καλύπτονται ικανοποιητικά, με συνέπεια να κινδυνεύουν από μεγάλης κλίμακας βλάβες. Οι λόγοι είναι οικονομικοί, αλλά και η σχετική ανεπάρκεια της τεχνικής υπηρεσίας της οδοντιατρικής, λόγω έλλειψης προσωπικού.

Το ΒΕΥΟ, είναι πρόσφατα ανακαινισμένο και εξοπλισμένο και λειτουργεί ικανοποιητικά.

Το ΓΕΥΟ, έχει ανάγκη αλλαγής όλου του εργαστηριακού εξοπλισμού του, ο οποίος είναι άνω των είκοσι πέντε (25) ετών.

Για το ΔΕΠΟΣ μαζί με την σημαντική επέκταση που χρειάζεται απαιτείται και ο ανάλογος εξοπλισμός σε μονάδες Η/Υ (τουλάχιστον 50).

Όλοι οι προαναφερόμενοι χώροι, διατίθενται για χρήση κάθε είδους επιστημονικών εκδηλώσεων, όταν το επιτρέπει το πρόγραμμα.

Κλινικές:

- Κλινικές Παλαιού κτηρίου, στις οποίες πραγματοποιείται η προπτυχιακή εκπαίδευση

α) κλινική 2^{ου} και κλινική 3^{ου} ορόφου, εξοπλισμένες με 40 και 38 οδοντιατρικές μονάδες (ο.μ.), αντίστοιχα, η κάθε μία,

β) κλινική Διαγνωστικής & Ακτινολογίας Στόματος (ισόγειο), εξοπλισμένη με 5 ο.μ., και 3 μηχανήματα για πανοραμικές ακτινογραφίες (από τα οποία 2 είναι ψηφιακά), 4

οπισθοφατνιακά (για συμβατικές και ψηφιακές λήψεις), και ένα Cone Beam (CB) CT (αξονικός τομογράφος)

γ) κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (ισόγειο), εξοπλισμένη με 6 ο.μ.,

δ) κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (1^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 5 μονάδες χειρουργείου,

ε) κλινική Στοματολογίας (1^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 4 ο.μ.,

η) κλινική Αντιμετώπισης Στοματοπροσωπικού Πόνου (2^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 5 ο.μ.,

στ) κλινική Παιδοδοντιατρικής (4^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 10 ο.μ., και

ζ) κλινική Ορθοδοντικής (4^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 7 ο.μ.

- Πρόσθετα, τα εξεταστήρια:

i. Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (1 ο.μ.),

ii επανελέγχου της Περιοδοντολογίας (2 ο.μ.),

iii. Εκτάκτων Περιστατικών της Ενδοδοντίας (1 ο.μ.) και

iiii. Ορθοδοντικής (1 ο.μ.)

-Κλινικές Νέου Κτηρίου, στις οποίες πραγματοποιείται η μεταπτυχιακή εκπαίδευση

α) κλινική Ενδοδοντίας – Περιοδοντολογίας - Οδοντικής Χειρουργικής (2^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 14 ο.μ.,

β) κλινική Ορθοδοντικής (3^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 6 ο.μ.,

γ) κλινική Παιδοδοντιατρικής (3^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 4 ο.μ.

δ) κλινική Προσθητικής (4^{ος} όροφος), εξοπλισμένη με 15 ο.μ. και

ε) κλινική Μονάδας Εμφυτευμάτων, εξοπλισμένη με 3 ο.μ.

Πρόσθετα, στον 4^ο όροφο, βρίσκεται το οδοντοτεχνικό εργαστήριο της Προσθητικής με 12 πλήρεις εργαστηριακές μονάδες.

Στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», καθώς και στο Νοσοκομείο Παιδών «Α. Π. Κυριακού» λειτουργούν, επιπλέον, δύο Κλινικές Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής 20 και 10 νοσοκομειακών κλινών, αντίστοιχα, οι οποίες ανήκουν στην Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής της Οδοντιατρικής Σχολής. Οι παραπάνω χώροι των κλινικών κρίνονται σχετικά επαρκείς για την προπτυχιακή και μεταπτυχιακή εκπαίδευση, και με την προϋπόθεση ότι ο αριθμός των εισαγόμενων προπτυχιακών φοιτητών θα μειωθεί περαιτέρω.

Επειδή όμως σχεδιάζεται η αύξηση του χρόνου κλινικής άσκησης των φοιτητών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, η δημιουργία ενός ακόμα χώρου κλινικής, 20 ο.μ., κρίνεται ως απαραίτητη. Στην ίδια αυτή κλινική θα μπορεί να γίνεται και η θεραπεία ειδικών ομάδων ασθενών (π.χ. ογκολογικών, με σχιστίες, ειδικών κατηγοριών παιδιών, ασθενών με γναθοπροσωπικά ελλείμματα) για την αντιμετώπιση των οποίων έχουν ήδη συσταθεί και λειτουργούν στην οδοντιατρική αντίστοιχες Μονάδες/Κλινικές.

Όσον αφορά την ποιότητα των κλινικών χώρων που ήδη υπάρχουν, σήμερα, μετά από συνεχείς, τμηματικές ανακαινίσεις που έχουν γίνει, κρίνεται ως σχετικά

ικανοποιητική. Αυτό όμως που θα πρέπει να τονιστεί είναι ότι η συνεχής χρήση τους (8.00 π.μ.-5.00 μ.μ.) όλες τις ημέρες της εβδομάδας, προκαλεί συνεχείς βλάβες και φθορές, οι οποίες απαιτούν ετήσια ένα σημαντικό κόστος, το οποίο θα πρέπει να χαρακτηριστεί ως πάγιο έξοδο και να συνυπολογίζεται στο κόστος εκπαίδευσης των φοιτητών.

Πρόσθετα, σύμφωνα με τους κανονισμούς υγιεινής των εργασιακών χώρων και μετά από σχετικές μετρήσεις του ατμοσφαιρικού αέρα, φάνηκε ότι είναι απαραίτητη η εγκατάσταση συστημάτων εξαερισμού σε όλες τις κλινικές. Το έργο έχει προγραμματιστεί για δύο κύριες κλινικές, αλλά θα πρέπει να συμπεριλάβει και τις περισσότερες από τις υπόλοιπες.

Σε όλες τις προαναφερόμενες κλινικές υπάρχει ο σχετικός υποστηρικτικός τεχνολογικός εξοπλισμός (π.χ. ακτινογραφικά μηχανήματα, πλυντήρια εργαλείων, συσκευές αποστείρωσης-απολύμανσης, συσκευές φωτοπολυμερισμού κλπ) καθώς και σειρές οδοντιατρικών εργαλείων, για την πραγματοποίηση όλου του φάσματος των οδοντιατρικών πράξεων, στους ασθενείς που αντιμετωπίζονται.

Ο εξοπλισμός και τα εργαλεία (ειδικά τα δεύτερα) ετήσια, ανανεώνεται σταδιακά, πρώτον γιατί δημιουργούνται σημαντικές φθορές από την συνεχή χρήση συσκευών και εργαλείων από τους φοιτητές και δεύτερον, γιατί απαιτείται συνεχής αναβάθμιση τους για τη διατήρηση υψηλού επιπέδου παροχής οδοντιατρικής θεραπείας στους ασθενείς. Αυτό σημαίνει ένα πάγιο, ετήσιο κόστος που θα πρέπει να συνυπολογίζεται στο κόστος εκπαίδευσης των φοιτητών.

Σπουδαστήρια:

- Αριθμός, χωρητικότητα και υπηρεσίες
- 1 σπουδαστήριο, με θέσεις ανάγνωσης για 90 άτομα.
- Η βιβλιοθήκη διαθέτει, για αναζήτηση βιβλιογραφίας, 4 ηλεκτρονικούς υπολογιστές (πλέον των 15 του ΔΕΠΟΣ, το οποίο στεγάζεται σε χώρο του Σπουδαστηρίου), και έναν εκτυπωτή. Οι φοιτητές και το διδακτικό προσωπικό έχουν ηλεκτρονική πρόσβαση σε όλα τα επιστημονικά περιοδικά των εκδοτικών οίκων με τους οποίους το ΕΚΠΑ έχει συνάψει σύμβαση (μέσω της Κεντρικής Βιβλιοθήκης – υπηρεσία HellasLink). Λειτουργούν, επίσης, 2 φωτοτυπικά μηχανήματα, με χρέωση κάρτας για όλους, φοιτητές και διδακτικό προσωπικό.
- Η συλλογή της βιβλιοθήκης αποτελείται από βιβλία, περιοδικά, διδακτορικές διατριβές και διπλωματικές εργασίες, στα οποία χρησιμοποιείται μέθοδος ηλεκτρονικής καταχώρησης:
 - α) Συλλογή βιβλίων, που περιλαμβάνει 2.500 περίπου τόμους, οι οποίοι καλύπτουν τις παρακάτω θεματικές κατηγορίες: Οδοντιατρική (με όλες τις επιμέρους ειδικότητες), Γενική Ιατρική, Ανατομία, Μικροβιολογία, Βιοχημεία, Βιοστατιστική, Βασικές Επιστήμες.
 - β) Συλλογή επιστημονικών περιοδικών με τίτλους που ανέρχονται στους 194 και από τους οποίους οι 99 είναι τρέχοντες.

γ) Συλλογή διδακτορικών διατριβών και διπλωματικών μεταπτυχιακών εργασιών, οδοντιατρικού περιεχομένου, η οποία ανέρχεται σε 600 περίπου τίτλους.

Όσον αφορά τα επιστημονικά συγγράμματα, θεωρείται ότι η ύπαρξη περισσότερων του ενός ανατύπου, ίδιου τίτλου, από αυτούς που διακινούνται συχνότερα ή από ένα κατάλογο που θα μπορούσαν να δώσουν στη βιβλιοθήκη οι διδάσκοντες των μαθημάτων, θα βοηθούσε τους φοιτητές στην πολλαπλή βιβλιογραφική ενημέρωσή τους.

Ο χώρος του σπουδαστηρίου, από άποψη θέσης και κτιριακά κρίνεται ως ικανοποιητικός αν και μια μικρή επέκταση του θα έδινε την δυνατότητα καλύτερης ανάπτυξης των βιβλίων και περιοδικών. Επίσης, κρίνεται ως απόλυτα απαραίτητο η αύξηση του αριθμού των Η/Υ του χώρου.

Το Σπουδαστήριο λειτουργεί καθόλη τη διάρκεια του έτους, εκτός Αυγούστου, Δευτέρα - Παρασκευή: 9 π.μ. - 7 μ.μ. (50 ώρες εβδομαδιαία).

Η επέκταση του ωραρίου λειτουργίας, τουλάχιστον κατά 2 ώρες καθημερινά και η λειτουργία του σπουδαστηρίου και το Σάββατο, κρίνονται ως απαραίτητα. Το υπάρχον προσωπικό δεν αρκεί για να καλύψει τις πρόσθετες αυτές ανάγκες. Ήδη, η οδοντιατρική, από ίδια έσοδα (νοσήλια, δίδακτρα μεταπτυχιακών) έχει αναλάβει την πληρωμή 2 ατόμων, με σύμβαση έργου (πλέον των δύο ατόμων προσωπικού, μόνιμων υπαλλήλων) για να καλυφθεί το προαναφερόμενο ωράριο λειτουργίας.

6.6 Βαθμός αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)

Στην ιστοσελίδα της Οδοντιατρικής παρουσιάζεται η ταυτότητα του κάθε μαθήματος με βάση τα στοιχεία Σκοπός-Στόχοι-Μέθοδοι διδασκαλίας-Μέθοδοι αξιολόγησης & επιτυχούς περάτωσης του μαθήματος καθώς και το εκπαιδευτικό υλικό, σε κάποια από τα μαθήματα. Τα κείμενα αυτά παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα και στην αγγλική γλώσσα.

Ο εξοπλισμός όλων των αιθουσών διδασκαλίας, των αμφιθεάτρων και των χώρων εργαστηριακής άσκησης των φοιτητών της οδοντιατρικής με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και videoprojectors έχει επιτρέψει το σύνολο της θεωρητικής διδασκαλίας, για όλα τα μαθήματα να γίνεται με ηλεκτρονικής μορφής υλικό.

Την τελευταία πενταετία, ως μέρος της αναμόρφωσης του ΠΠΣ, υπήρξε μια συστηματική προσπάθεια, σχεδόν από το σύνολο των μαθημάτων, για χρήση των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους καθώς και στην παρουσίαση του εκπαιδευτικού τους υλικού. Έτσι, σήμερα, είναι ψηφιοποιημένο, σχεδόν το σύνολο του υλικού των παρουσιάσεων της μορφής διαλέξεων, σεμιναρίων και εργαστηριακών ασκήσεων. Ιδιαίτερα στην εργαστηριακή εκπαίδευση χρησιμοποιούνται ΤΠΕ για επιδείξεις των

ασκήσεων και για προβολή εκπαιδευτικών video και CD/DVD, σχεδόν στο σύνολο των οδοντιατρικών μαθημάτων.

Η γενική παρατήρηση έγκειται στο ότι ενώ το σύνολο των μαθημάτων χρησιμοποιούν σε σημαντικό βαθμό τις ΤΠΕ κατά τη διάρκεια της ζωντανής διδασκαλίας τους, πολύ λιγότερα είναι εκείνα που διαθέτουν αυτό το ίδιο υλικό σε οργανωμένη, ηλεκτρονική μορφή (σε μέσα αποθήκευσης ή στο διαδίκτυο) στους φοιτητές, για μελέτη. Διάφοροι λόγοι, όπως το θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων, της πιθανής υποκλοπής κλινικών περιστατικών (που χρησιμοποιούνται ευρύτατα στην οδοντιατρική εκπαίδευση) δημιουργούν αναστολές στο ΔΕΠ για την ασύγχρονη εκπαίδευση.

Η ΤΠΕ δεν χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των φοιτητών σε κανένα μάθημα του ΠΠΣ. Κάποιες ασκήσεις αυτοαξιολόγησης των φοιτητών στο διαδίκτυο, σε πολύ λίγα μαθήματα, είναι το μόνο στοιχείο που θα μπορούσε να αναφερθεί. Η δράση αυτή θα πρέπει να ενισχυθεί ιδιαίτερα τα προσεχή χρόνια, με την υποστήριξη και του ανάλογου εξοπλισμού που θα πρέπει να εγκατασταθεί, ώστε να υπάρξει απελευθέρωση του χρόνου των διδασκόντων, να αυτοματοποιηθούν κάποιες διαδικασίες και να απελευθερωθούν από τον ανθρώπινο παράγοντα.

Όπως φαίνεται στο Πίνακα της σελίδας, η επικοινωνία φοιτητών-διδασκόντων για απορίες -ερωτήσεις μέσω διαδικτύου χρησιμοποιείται σε ένα πολύ μικρό αριθμό μαθημάτων και μάλιστα όχι από όλους τους διδάσκοντες των μαθημάτων αυτών. Η προσπάθεια ενίσχυσης αυτής της διαδικασίας, δεν κρίνεται απόλυτα απαραίτητη γιατί η δομή της εκπαίδευσης στην οδοντιατρική, όπου στα περισσότερα μαθήματα υπάρχει η εργαστηριακή, και κλινική άσκηση καθώς και τα σεμινάρια, φέρνει διδάσκοντες και φοιτητές σε καθημερινή, πολύωρη επαφή, δίνοντας την ευκαιρία για καθημερινή σχεδόν επικοινωνία.

Συχνότερη χρήση του διαδικτύου φαίνεται να γίνεται για τις ανακοινώσεις των μαθημάτων του ΠΠΣ, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα,. Το ποσοστό του 50% δεν κρίνεται ικανοποιητικό και ο στόχος είναι το σύνολο των μαθημάτων να αναρτά τις ανακοινώσεις του στο διαδίκτυο.

Χρήση διαδικτύου	Αριθμός μαθημάτων	% ποσοστό μαθημάτων
Ανακοινώσεις για το μάθημα	47	49,5
Δημοσιοποίηση οδηγών μαθημάτων	25	26,3
Παροχή εκπαιδευτικού υλικού	36	37,9
Χρήση διαδικτύου κατά τη διδασκαλία	13	13,7
Επικοινωνία φοιτητών με διδάσκοντες για απορίες, ερωτήσεις	13	13,7
Αποστολή/παράδοση εργασιών από τους φοιτητές	2	2,17
Ανακοινώσεις αποτελεσμάτων εξετάσεων	5	5,3
Διακίνηση ερωτηματολογίων αξιολόγησης του μαθήματος	0	0

Ανακοίνωση αποτελεσμάτων αξιολόγησης του μαθήματος από τους φοιτητές	8	8,4
Άλλη	2	2,1

Πίνακας. Αριθμός και το % ποσοστό, στο σύνολο των μαθημάτων, που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για διάφορες διαδικασίες της εκπαίδευσης.

Χωρίς να μπορεί να γίνει μια ακριβής αναφορά – καθότι ένα μέρος του εξοπλισμού προερχόταν απευθείας από κεντρικές προμήθειες του ΕΚΠΑ - θα πρέπει συνολικά να έχουν δαπανηθεί περί τις 250.000 ευρώ από το τμήμα για ΤΠΕ, την τελευταία πενταετία.

6.7 Σχέση διδασκόντων-διδασκομένων

Η αναλογία διδασκόντων-διδασκομένων διαφοροποιείται ανάλογα με τη μέθοδο διδασκαλίας. Στις διαλέξεις, οι τάξεις των φοιτητών είναι περίπου των 130 ατόμων. Εξαίρεση αποτελούν τα εννιά μαθήματα του ΠΠΣ τα οποία γίνονται σε συνδιδασκαλία με τους φοιτητές της ιατρικής, όπου τα ακροατήρια υπερβαίνουν τα 400 άτομα, δημιουργώντας δύσκολες συνθήκες παρακολούθησης. Στα σεμινάρια, τα ακροατήρια είναι περίπου των 35 ατόμων, που ναι μεν δεν κρίνονται ως μεγάλα, αλλά απέχουν από το να δίνουν τη δυνατότητα διδασκαλίας μικρών ομάδων φοιτητών. Στην εργαστηριακή άσκηση, ειδικά των οδοντιατρικών μαθημάτων, η αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων κυμαίνεται από 1/15 μέχρι 1/8. Το πώς διαμορφώνεται αυτή η αναλογία είναι συνάρτηση της βοήθειας που κρίνεται πώς απαιτείται προς τους φοιτητές, αλλά και του διαθέσιμου προσωπικού. Να σημειωθεί ότι οι αναλογίες αυτές δεν εξασφαλίζονται μόνο με τη συμμετοχή του ΔΕΠ στην εκπαίδευση, αλλά και των μεταπτυχιακών φοιτητών και άλλων εξωτερικών συνεργατών. Στην κλινική άσκηση, η αναλογία αυτή κατά μέσο όρο είναι 1/10.

Οι διδάσκοντες δεν έχουν ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές. Ο θεσμός αυτός δεν εφαρμόζεται στην οδοντιατρική ίσως γιατί οι συνθήκες εκπαίδευσης δεν τον κάνουν απαραίτητο. Η καθημερινή σχεδόν επαφή διδασκόντων-φοιτητών επιτρέπει την άμεση και εύκολη επικοινωνία τους. Το σύστημα ίσως θα έπρεπε να ζητηθεί να ισχύει για τα μαθήματα που βρίσκονται στην ευθύνη διδασκαλίας της ιατρικής, όπου έχουν καταγραφεί δυσκολίες των φοιτητών να συναντήσουν τους διδάσκοντες.

6.8 Βαθμός σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα

Η εισαγωγή του φοιτητή στην ερευνητική διαδικασία και στη διαδικασία της επιστημονικής τεκμηρίωσης δεν διατρέχει την γενικότερη φιλοσοφία του παρόντος ΠΠΣ. Γι αυτό και δραστηριότητες που να ευνοούν αυτή τη διαδικασία αναπτύσσονται μόνο μεμονωμένα και μη συστηματικά από κάποια μαθήματα του ΠΠΣ και μάλιστα την τελευταία τετραετία, μέσα στο πλαίσιο αναμόρφωσης μαθημάτων του ΠΠΣ. Και μάλιστα, επικεντρώνονται αποκλειστικά στην αναζήτηση βιβλιογραφίας για τη συγγραφή/παρουσίαση μικρής εργασίας.

Το στοιχείο αυτό εκτιμάται ως αρνητικό για το ΠΠΣ, και θα μπορούσαν να υιοθετηθούν τέτοιες δραστηριότητες, όχι απαραίτητα πρόσθετες για τους φοιτητές αλλά ενσωματωμένες στην εκπαιδευτική διαδικασία (π.χ. τεκμηριωμένη ανάλυση κλινικού περιστατικού, απαλλακτικές εργασίες για μάθημα που να υφίστανται κρίση κλπ).

Η συμμετοχή των φοιτητών σε ερευνητικά πρωτόκολλα είναι ελεύθερη μεν, δεν ευνοείται δε, από οποιαδήποτε διαδικασία ή κίνητρο. Η μη ύπαρξη Διπλωματικών Εργασιών ως μέρος των εκπαιδευτικών υποχρεώσεων των φοιτητών, η μη πριμοδότηση, με κάποιον τρόπο, της συμμετοχής τους σε κάποιο πρωτόκολλο και συγχρόνως οι αυξημένες κλινικές υποχρεώσεις των φοιτητών εντοπίζονται ως οι σημαντικότεροι λόγοι, που οι φοιτητές δεν ασχολούνται με ερευνητικά πρωτόκολλα. Πρόσθετα, θα μπορούσαν να αναφερθούν και αρκετοί άλλοι πρακτικοί λόγοι (π.χ. έλλειψη υποδομών και χρηματοδότησης που να μπορούν να υποστηρίξουν τον αριθμό των 130-140 φοιτητών κατ' έτος) όπως επίσης και έλλειμμα προσωπικού.

6.9 Συνεργασίες με Εκπαιδευτικά Κέντρα - Κινητικότητα Διδακτικού Προσωπικού και Φοιτητών - Διάφορα

Το τμήμα δεν διαθέτει συγκεκριμένο σχεδιασμό για κινητικότητα των μελών του σε ακαδημαϊκά ιδρύματα του εξωτερικού. Την τρέχουσα περίοδο έχουν υπάρξει κάποιες συνεργασίες, οι οποίες όμως προήλθαν από πρωτοβουλίες κάποιων μελών ΔΕΠ.

Εκτός της συμφωνίας της Οδοντιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και της αντίστοιχης Σχολής του Πανεπιστημίου της Μασσαλίας (Université de la Méditerranée Aix-Marseille II), που προαναφέρθηκε, βρίσκεται σε ισχύ και μια δεύτερη συμφωνία μεταξύ της οδοντιατρικής και της αντίστοιχης του Ιάσιου Ρουμανία (ΡΟΡΑ, για ανταλλαγή μεταπτυχιακών φοιτητών και σύντομες επισκέψεις διδασκόντων, την περίοδο 2003-2008).

Όσον αφορά την προβολή και ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας που αναλαμβάνει το ΕΚΠΑ, τα σχετικά έγγραφα που φθάνουν στην οδοντιατρική από τις κεντρικές υπηρεσίες του κοινοποιούνται στους τομείς και από εκεί προς τα Εργαστήρια/Κλινικές, ώστε να λάβουν γνώση τα μέλη ΔΕΠ. Επίσης ανακοινώνονται στον ιστότοπο της σχολής και από αμφιθέατρο από το υπεύθυνο μέλος ΔΕΠ για να ενημερωθούν οι φοιτητές.

Μέχρι το 2007 δεν είχαν υπάρξει μέλη ΔΕΠ, τα οποία να είχαν μετακινηθεί προς άλλα Ιδρύματα κατά την τελευταία πενταετία. Επίσης και προς την οδοντιατρική μετακινήθηκε μόνο ένα (1) μέλος ΔΕΠ της Ιατρικής, στη βαθμίδα της Αναπληρώτριας Καθηγήτριας, το 2005.

Σχετικά με τους εισερχόμενους φοιτητές, οργανώνεται από το τμήμα η γιορτή των πρωτοετών, αρχές με μέσα Οκτωβρίου κάθε έτους, στην οποία η ακαδημαϊκή κοινότητα της οδοντιατρικής, καθώς και εκπρόσωποι του Πανεπιστημίου και των επαγγελματικών φορέων καλωσορίζουν τους φοιτητές και τους διανέμεται και ο

Οδηγός Σπουδών τους. Το τμήμα δεν αναπτύσσει άλλες δράσεις για την υποστήριξη των νεοεισερχόμενων φοιτητών.

7. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

7.1 Προαγωγή της Έρευνας στο Τμήμα

Η πολιτική έρευνας δεν εκπορεύεται κεντρικά από το τμήμα, αλλά περισσότερο διαμορφώνεται σε κάθε Εργαστήριο/Κλινική του τμήματος, γι αυτό και παρατηρούνται σημαντικές ανομοιομορφίες μεταξύ τους, ως προς την ποσοτική και ποιοτική παραγωγή ερευνητικού έργου. Η μεγάλη απασχόληση του διδακτικού προσωπικού με την εργαστηριακή και κλινική εκπαίδευση αφήνει λίγο χρόνο για έρευνα, σε μια επιστήμη όπως η οδοντιατρική, η οποία είναι κατά κύριο λόγο εφαρμοσμένη.

Το τμήμα αναγνωρίζοντας αυτές τις ιδιαιτερότητες, τα τελευταία χρόνια έχει στρέψει τις προσπάθειές του στη στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό, προερχόμενο από βασικές επιστήμες, κι όχι οδοντίατρους, και εξοπλισμό των εργαστηρίων του 5^{ου} Τομέα των Βασικών Επιστημών. Έτσι, πιστεύεται ότι δημιουργείται ένα πιο ευνοϊκό περιβάλλον για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών από νέους επιστήμονες που τελειώνουν τα μεταπτυχιακά προγράμματα ειδίκευσης που προσφέρει το Τμήμα., οι οποίες θα έχουν και υψηλότερη ποιότητα. Μάλιστα, η κατασκευή ενός τρίτου κτιρίου, του οποίου έχει ήδη εκδοθεί η άδεια κατασκευής, και το οποίο θα στεγάσει στη μεγαλύτερη έκτασή του αυτά τα εργαστήρια, θα ενισχύσει περαιτέρω αυτή την προσπάθεια.

Η ερευνητική δραστηριότητα του τμήματος παρακολουθείται μέσα από δείκτες που αφορούν κυρίως δημοσιεύσεις στο διεθνή επιστημονικό τύπο, με τους ανάλογους συντελεστές βαρύτητας.

Οι δημοσιεύσεις αυτές εμφανίζονται στον ιστότοπο της οδοντιατρικής, στην σελίδα Έρευνα, όπου αναρτώνται οι περιλήψεις όλων των άρθρων των μελών ΔΕΠ, που δημοσιεύονται σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Επίσης, στην προσωπική ιστοσελίδα του κάθε μέλους ΔΕΠ έχουν ενσωματωθεί οι ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (Scopus, PubMed) για την προβολή του συγγραφικού έργου μεμονωμένα του κάθε μέλους. Το σύστημα αυτό που εφαρμόζεται καλύπτει μόνο τον διεθνή έντυπο επιστημονικό τύπο, και δεν μπορεί να αναζητήσει στοιχεία για άλλα πεδία της επιστημονικής δραστηριότητας των μελών ΔΕΠ, τα οποία και να προβάλλονται. Παράλληλα όμως, στην ίδια αυτή σελίδα το κάθε μέλος ΔΕΠ, μπορεί να δημοσιεύσει με δυνατότητα συνεχούς ενημέρωσης την επιστημονική δραστηριότητα του. Το σύστημα όμως αυτό λειτουργεί σε εξατομικευμένη και προαιρετική βάση, μιας και δεν υπάρχει διαδικασία κεντρικής συλλογής αυτών των στοιχείων. Όταν αυτό

επιχειρήθηκε από το τμήμα είχε συναντήσει μεγάλες δυσκολίες και η ανταπόκριση του ΔΕΠ ήταν ελάχιστη.

Τα κίνητρα που παρέχονται στα μέλη ΔΕΠ για τη διεξαγωγή έρευνας έχουν να κάνουν περισσότερο με την οργάνωση των ερευνητικών υποδομών στο τμήμα, γεγονός που επιχειρείται τα τελευταία περίπου οκτώ χρόνια, έτσι ώστε να προσφέρεται ένα φιλόξενο και αποτελεσματικό περιβάλλον για έρευνα και όχι σε κάτι άλλο. Επίσης, το γεγονός ότι η ερευνητική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ προσμετράται στις κρίσεις τους για εξέλιξη σε υψηλότερες ακαδημαϊκές θέσεις, συνιστά από μόνο του ένα σημαντικό κίνητρο. Άλλου είδους κίνητρα δεν προσφέρονται.

Η ενημέρωση του προσωπικού για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας γίνεται με όποιο σχετικό έγγραφο έρχεται, από τον οποιονδήποτε φορέα, στη διοίκηση του τμήματος. Το έγγραφο κοινοποιείται προς τους τομείς για να ενημερώσουν τα μέλη τους. Επίσης, από το ΕΚΠΑ προωθούνται στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των μελών ΔΕΠ, οι σχετικές πληροφορίες.

Τα ερευνητικά αποτελέσματα του τμήματος διαχέονται στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον, με την ανάρτηση, στην ιστοσελίδα του τμήματος, των δημοσιεύσεων στον διεθνή τύπο που προέρχονται από τα μέλη ΔΕΠ. Η ενέργεια αυτή γίνεται κεντρικά και δεν απαιτεί την αποστολή των δημοσιευμάτων στον υπεύθυνο της ιστοσελίδας. Μέσω του διαδικτύου δίνεται η ευρύτερη δυνατή δημοσιότητα, λόγω της ελεύθερης προσβασιμότητας, που υπάρχει σε αυτό. Επίσης, τα μέλη ΔΕΠ μπορούν να δημοσιεύσουν στο βιογραφικό τους, που φιλοξενείται στην ιστοσελίδα του τμήματος, την οποιαδήποτε ερευνητική δραστηριότητα τους. Επιπλέον, πολλά από τα ερευνητικά αποτελέσματα ανακοινώνονται σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, όπου και καθίστανται γνωστά στην οδοντιατρικό κόσμο, επαγγελματικό και επιστημονικό. Τυχόν διακρίσεις που λαμβάνουν ερευνητικές εργασίες διαχέονται ευρύτερα με τη δημοσίευσή τους στον οδοντιατρικό τύπο.

7.2 Ερευνητικά Προγράμματα και Έργα που εκτελούνται στο Τμήμα

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του ΕΚΠΑ την τελευταία πενταετία έχουν χρηματοδοτηθεί 208 ερευνητικές προτάσεις μελών ΔΕΠ από τα εσωτερικά προγράμματα του ΕΚΠΑ «Καποδίστριας» (βλέπε Παράρτημα, «Προγράμματα Καποδίστριας ΕΚΠΑ»). Τα προγράμματα αυτά είναι μικρού προϋπολογισμού, προκηρύσσονται συνήθως κάθε διετία και μοιράζονται σε μεγάλο αριθμό ερευνητικών πρωτοκόλλων που κατατίθενται από μέλη ΔΕΠ του ΕΚΠΑ.

Επίσης, τα περισσότερα και μεγαλύτερα από τα ερευνητικά προγράμματα που υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται από το 2003, που μάλιστα στην πλειονότητα τους

είναι χρηματοδοτούμενα από ιδιωτικούς φορείς, ελληνικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, παρουσιάζονται στο Παράρτημα, «Χρηματοδοτούμενα ερευνητικά προγράμματα οδοντιατρικής».

Για ένα τμήμα, που δεν έχει ενασχόληση με τη βασική έρευνα και δεν είναι ενεργοποιημένο στο χώρο των χρηματοδοτήσεων ερευνητικών πρωτοκόλλων, ο αριθμός των πρωτοκόλλων του πίνακα ίσως φαίνεται μεγάλος. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι σχεδόν το 70% αυτών των προγραμμάτων κινούνται από το Εργαστήριο Βιοϋλικών, το παλαιότερο εκείνων του 5^{ου} τομέα. Το στοιχείο αυτό υποδεικνύει ακόμα μια φορά την ανάγκη ενίσχυσης σε προσωπικό και υποδομές του τομέα αυτού, ώστε να αποτελέσει τη βάση και τον μοχλό ανάπτυξης της έρευνας στο τμήμα.

Με βάση τις δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ στο διεθνή επιστημονικό τύπο (βάση δεδομένων Scopus) (βλέπε Παράρτημα, «Δημοσιεύσεις Μελών ΔΕΠ (2003-2007) _Scopus database») φαίνεται ότι την τελευταία πενταετία περίπου το 40% των μελών ΔΕΠ, δεν είχαν καμία δημοσίευση. Βέβαια το ποσοστό αυτό δεν συμπίπτει απόλυτα με εκείνο των μελών ΔΕΠ που έχουν ερευνητικά ενδιαφέροντα, γιατί δημοσιεύσεις γίνονται και στον ελληνικό επιστημονικό τύπο. Εντούτοις πιστεύουμε ότι προσεγγίζει σε μεγάλο βαθμό την πραγματικότητα. Το ποσοστό αυτό μαζί με αυτό που παρουσιάζει μεν ερευνητική δραστηριότητα, αλλά καθόλου έντονη, δεν αποτελεί θετικό δείκτη για την ερευνητική ενασχόληση των μελών ΔΕΠ του τμήματος. Το έντονο κλινικό έργο που παράγεται, και στο οποίο συμμετέχει ενεργά το ΔΕΠ, ίσως αποτελεί μια από τις αιτίες του φαινομένου.

Από τις δημοσιεύσεις φαίνεται ότι υπάρχει έντονη συνεργασία μελών ΔΕΠ του τμήματος με μέλη και μεταδιδακτορικούς συνεργάτες από άλλα τμήματα και πανεπιστήμια της ημεδαπής και της αλλοδαπής. Μάλιστα, το φαινόμενο αυτό είναι εντονότερο τα τελευταία χρόνια, λόγω της ένταξης στο τμήμα μελών τα οποία κατείχαν θέσεις σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, με τα οποία εξακολουθούν να διατηρούν τις συνεργασίες τους. Θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες σε αυτές τις ομάδες να εντάσσονται και μεταδιδακτορικοί συνεργάτες καθώς και υποψήφιοι διδάκτορες του τμήματος μας.

7.3 Διαθέσιμες Ερευνητικές Υποδομές

Αριθμός ερευνητικών εργαστηρίων

- 7 εργαστήρια

1. Βιοϋλικών (Βιοϋλικών)*
2. Βιολογίας (Βασικών Ιατροβιολογικών Επιστημών)*
3. Ηλεκτρομυογραφίας (Κινητή Προσθετική)*
4. Κυτταροκαλλιιεργειών (Περιοδοντολογία)*
5. Μικροβιολογίας (Περιοδοντολογία)*

6. Παθολογοανατομικό (Στοματολογία)*

7. Προληπτικής (Προληπτική & Κοινωνική Οδοντο/κή)*

* Εργαστήριο Οδοντιατρικής που έχει την ευθύνη λειτουργίας του.

Και οι επτά (7) χώροι ερευνητικών εργαστηρίων βρίσκονται ο καθένας σε διαφορετικό χώρο, διασκορπισμένοι μέσα στα δύο κτήρια της Οδοντιατρικής. Άλλα από τα εργαστήρια διαθέτουν ικανοποιητικό χώρο (π.χ. Προληπτικής) ενώ σε άλλα αυτός εκτιμάται ως απόλυτα ακατάλληλος και ανεπαρκής (π.χ. Βιοϋλικών, Βιολογίας) από κάθε άποψη. Μάλιστα, σε ακατάλληλο χώρο στεγάζονται τα εργαστήρια που ανήκουν στον Τομέα Βασικών Επιστημών, που φέρει τη βασική ευθύνη έρευνας της οδοντιατρικής. Σχεδιάζεται η μεταφορά όλων των εργαστηρίων σε όμορους χώρους, στο ίδιο κτήριο, όπου θα μπορούν να χρησιμοποιούν κοινές υποδομές και να μοιράζονται πιο εύκολα επιστημονικό εξοπλισμό.

Ο βασικός εργαστηριακός εξοπλισμός σε επιστημονικά όργανα, που διαθέτουν τα προαναφερόμενα εργαστήρια, φαίνεται στον Παράρτημα, «Ερευνητικός Εξοπλισμός».

Ο εξοπλισμός αυτός επιτρέπει την εκπόνηση ενός σημαντικού, ποσοτικά και ποιοτικά ερευνητικού έργου, σε όλους τους άλλους τομείς, εκτός εκείνου των ιατροβιολογικών επιστημών, όπου, μέχρι πρόσφατα, υπήρχε και έλλειψη προσωπικού. Η στελέχωσή του, η οποία πρόσφατα ξεκίνησε, έχει δημιουργήσει τις αρχικές εκείνες συνθήκες για την οργάνωση πλέον και του εργαστηριακού εξοπλισμού. Αυτό αποτελεί το βασικό, μελλοντικό στόχο, του οποίου η χρηματοδότηση θα επιδιωχθεί, κυρίως μέσω ερευνητικών προγραμμάτων και δευτερευόντως, για μικρά ποσά, με αυτοχρηματοδότηση από την οδοντιατρική.

Η εντατικότερη χρήση των ερευνητικών υποδομών γίνεται στο εργαστήριο των Βιοϋλικών, το οποίο είναι το πρώτο που στελεχώθηκε και οργανώθηκε από αυτά του 5^{ου} τομέα. Γι' αυτό και είναι επιφορτισμένο με τον μεγαλύτερο όγκο των ερευνητικών πρωτοκόλλων που πραγματοποιούνται στο τμήμα.

Ο περισσότερος από τον ερευνητικό εξοπλισμό που υπάρχει, σήμερα, στα ερευνητικά εργαστήρια όσον αφορά τα μεγάλα όργανα είναι σχετικά καινούρια (2-8 χρόνων). Μέσος και μικρής αξίας εξοπλισμός είναι σχετικά μεγάλης παλαιότητας (10-20 χρόνια), αλλά όπως φαίνεται από τον επισυναπτόμενο πίνακα βρίσκεται σε λειτουργία.

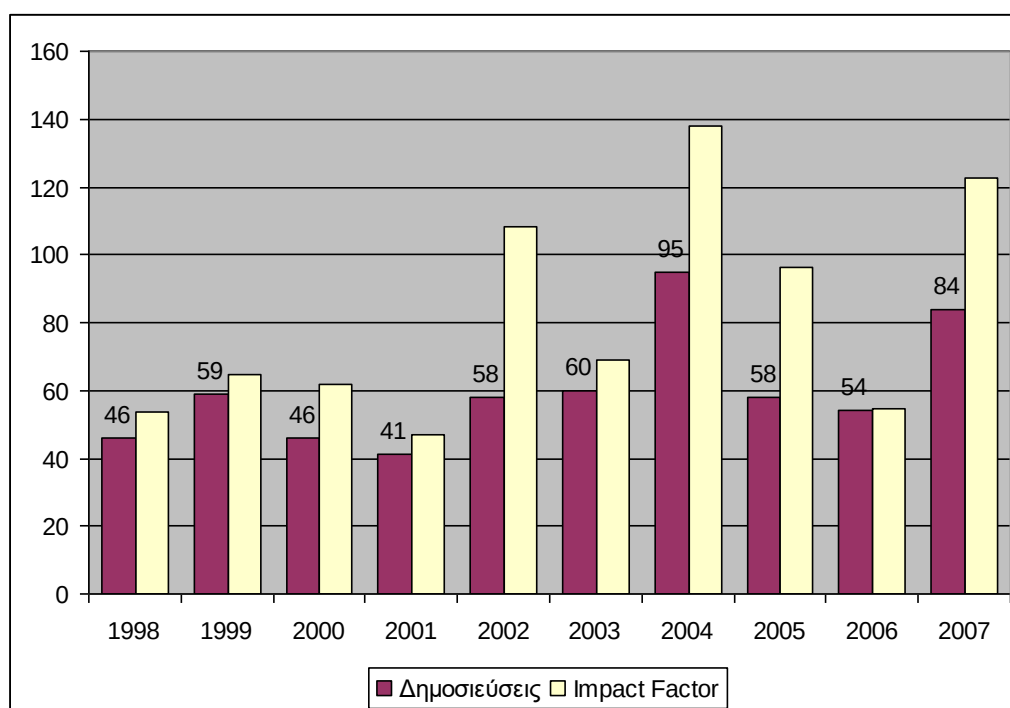
Η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών γίνεται, από την ετήσια τακτική πίστωση για έρευνα που παίρνει το τμήμα, από μέρος των ίδιων εσόδων του τμήματος από νοσήλια, από πιστώσεις από Δημόσιες επενδύσεις - οι οποίες δεν αποτελούν τακτική και σταθερή πηγή - και ερευνητικά προγράμματα που προκηρύσσονται από το ΥΠΕΠΘ και σε πολύ μικρό ποσοστό από έσοδα παροχής ερευνητικών υπηρεσιών προς τρίτους (π.χ εργαστήριο Βιοϋλικών). Τέλος, για την

ενίσχυση του ερευνητικού εξοπλισμού αξιοποιούνται και κάποιες ερευνητικές χορηγίες (π.χ. χορηγία Κουλουρίδη).

7.4 Επιστημονικές Δημοσιεύσεις μελών ΔΕΠ (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 13)

Ο αριθμός των δημοσιεύσεων μελών ΔΕΠ, και ο αθροιστικός συντελεστής απήχησης, φαίνονται στο παρακάτω γράφημα. Περιλαμβάνονται μόνο οι εργασίες που εμφανίζονται στο Scopus, όπως αναζητήθηκαν βάσει των Author ids που έχουν καταχωρηθεί στη βάση δεδομένων μελών ΔΕΠ. Μερικές εργασίες μπορεί να μην εμφανίζονται λόγω ελλιπούς αναζήτησης στη βάση δεδομένων, καθόσον τα στοιχεία δεν έχουν δοθεί από όλα τα μέλη ΔΕΠ. Οι συντελεστές απήχησης των περιοδικών ελήφθησαν από το Journal Citation Report 2006 του ISI.

Αριθμός δημοσιεύσεων και συνολικός συντελεστής απήχησης για τη δεκαετία 1998-2007.

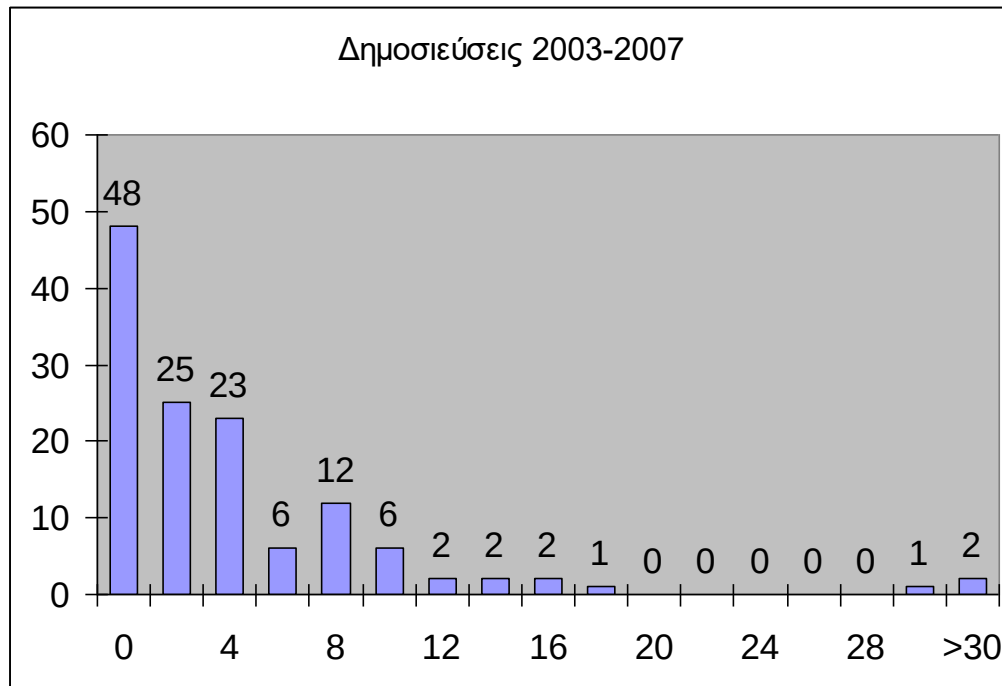

Παρατηρείται σχετικά σταθερή απόδοση καθ' όλη τη δεκαετία με αυξητικές τάσεις, ιδιαίτερα κατά το 2004 και 2007, όπου εμφανίζεται σημαντική αύξηση του αριθμού των εργασιών και του συνολικού συντελεστή απήχησης. Ο συνολικός συντελεστής απήχησης είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των εργασιών, σε αναλογία περίπου 1.3:1, φανερώνοντας ότι τα περισσότερα άρθρα δημοσιεύονται σε περιοδικά με IF μεγαλύτερο του 1.

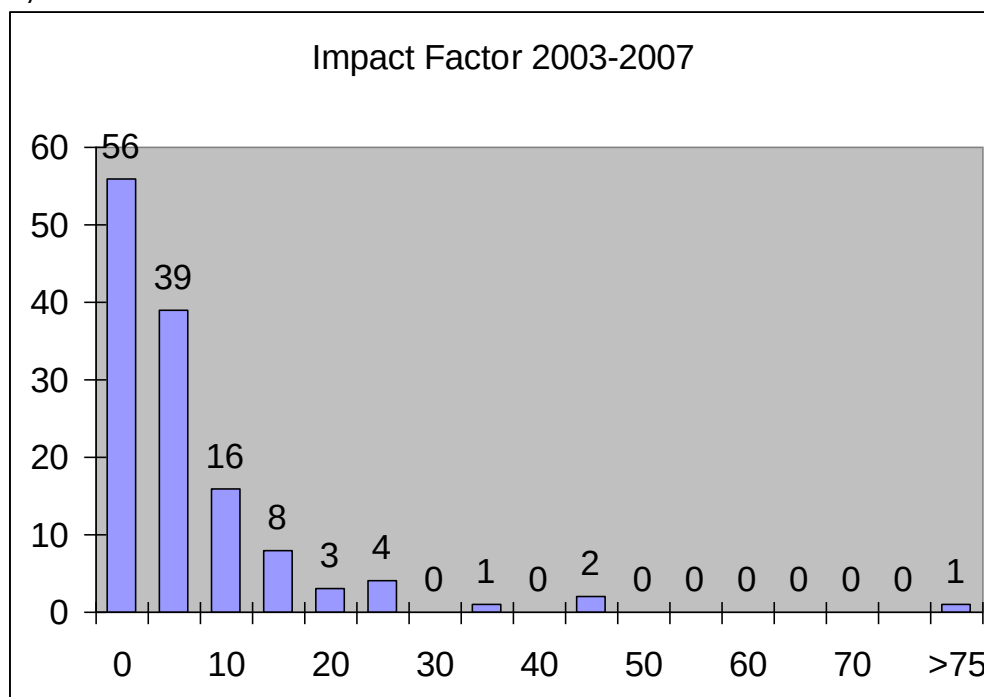
Επικεντρώνοντας στα στοιχεία της τελευταίας πενταετίας (2003-2007) βλέπουμε σχετικά μεγάλη διακύμανση από έτος σε έτος. Η διακύμανση αυτή μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι η παραγωγή δημοσιεύσεων από τα μέλη ΔΕΠ

παρουσιάζει μεγάλη ανισοκατανομή. Οι περισσότερες δημοσιεύσεις είναι έργο μικρού αριθμού μελών ΔΕΠ, με αποτέλεσμα, η τυχαία αύξηση ή πτώση στην παραγωγή κάποιου μέλους ΔΕΠ που να ανήκει σε αυτήν την κατηγορία να έχει και μεγάλη επίπτωση στο συνολικό αριθμό. Η κατανομή των δημοσιεύσεων και του συντελεστή απήχησης φαίνεται στα παρακάτω ιστογράμματα.

Αριθμός μελών ΔΕΠ βάσει του αριθμού δημοσιεύσεων τους, την περίοδο 2003-2007

Αριθμός μελών ΔΕΠ βάσει του συντελεστή απήχησης των δημοσιεύσεων τους, την περίοδο 2003-2007

Τα στατιστικά στοιχεία έχουν υπολογιστεί βάσει της συνολικής σταδιοδρομίας του κάθε μέλους ΔΕΠ και εμφανίζονται και οι δημοσιεύσεις που έγιναν πριν την είσοδο του μέλους ΔΕΠ στη Σχολή.

Από τα ιστογράμματα φαίνεται ότι το 37% (48 από 130) των μελών ΔΕΠ δεν δημοσίευσε καμία εργασία που να περιλαμβάνεται στη βάση δεδομένων Scopus κατά την πενταετία, ενώ το 74% έχει λιγότερες από μία εργασία ανά έτος. Το 12% των μελών ΔΕΠ έχει 2 ή περισσότερες δημοσιεύσεις κατ' έτος (10 στην πενταετία).

Το ερευνητικό έργο του τμήματος υπολείπεται κυρίως στον IF παρά στον αριθμό εργασιών, και αυτό για ορισμένα έτη μόνο (**Error! Reference source not found.**). Άρα πρέπει να γίνει προσπάθεια ενίσχυσης της ποιότητας της έρευνας. Βεβαίως, η δημοσίευση σε Ελληνικά περιοδικά, τα οποία δεν έχουν IF, είναι ένα σημαντικό στοιχείο που μειώνει τα αριθμητικά δεδομένα, αλλά τέτοια περιοδικά δεν εμφανίζονται στο Scopus κατά την περίοδο των τελευταίων ετών.

Άλλα στοιχεία, πέραν των δημοσιεύσεων σε διεθνή περιοδικά με το σύστημα των κριτών, που χαρακτηρίζουν επίσης την επιστημονική δραστηριότητα των μελών ΔΕΠ, όπως βιβλία/μονογραφίες, δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές, σε Πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων με κριτές, ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια κλπ. δεν είναι διαθέσιμα αριθμητικά και συνολικά για τα μέλη ΔΕΠ του τμήματος, γι αυτό και δεν υπάρχει η δυνατότητα της όποιας τεκμηριωμένης κριτικής τους.

7.5 Βαθμός αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα (βλέπε Πίνακες, Πίνακας 14)

Από το 2003 μέχρι το 2007, στην ηλεκτρονική βάση Scopus βρέθηκαν 1478 αναφορές, συμπεριλαμβανομένων και των αυτοαναφορών (είναι δύσκολο να υπάρξει διαχωρισμός τους) στα άρθρα που έχουν δημοσιεύσει τα μέλη ΔΕΠ σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά με σύστημα των κριτών. Σε μια γενική θεώρηση, φαίνεται ότι το ερευνητικό έργο που δημοσιεύεται βρίσκει βαθμό αναγνωρισιμότητας διεθνώς αλλά ο αριθμός αυτός δεν μπορεί εύκολο να κριθεί γιατί δεν υφίστανται συγκεκριμένα πρότυπα και μέτρα γι αυτό τον δείκτη.

Λοιπές δραστηριότητες των μελών ΔΕΠ που θα στοιχειοθετούσαν ή όχι αναγνωρισιμότητα ή όχι του έργου τους (π.χ. συμμετοχές μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων, συμμετοχές μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών)δεν υπάρχουν συγκεντρωμένες κατά τρόπο που να μπορεί να μορφοποιηθεί η γενικότερη εικόνα του τμήματος, σε αυτόν τον τομέα.

8. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥΣ /ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥΣ /ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Από τη φύση της η εκπαίδευση στην Οδοντιατρική, δεν παρέχει πολλές ευκαιρίες συνεργασίας με παραγωγικούς φορείς. Με την ευρεία έννοια όμως, των συνεργασιών με άλλους φορείς, που δεν αφορούν αποκλειστικά στην εκπαίδευση, η Οδοντιατρική τα τελευταία χρόνια έχει συνεργασθεί με τους κάτωθι:

α. Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία στα πλαίσια της οργάνωσης όλων των μέχρι σήμερα Πανελλήνιων Οδοντιατρικών Συνεδρίων.

β. Οδοντιατρικός Σύλλογος Αττικής, στα πλαίσια της διοργάνωσης επιστημονικών εκδηλώσεων σε μορφή ημερίδων που στοχεύουν στην επιμόρφωση των οδοντιάτρων

γ. Διάφορες επιστημονικές εταιρείες, στα πλαίσια διοργάνωσης επιστημονικών εκδηλώσεων με μορφή συνεδρίων, επιστημονικών ημερίδων ή και μαθημάτων συνεχούς επιμόρφωσης

Στις ανωτέρω συνεργασίες, έχει εμπλακεί το μεγαλύτερο ποσοστό των μελών ΔΕΠ, αλλά και μεγάλος αριθμός μεταπτυχιακών κυρίως φοιτητών και διδάκτορες.

Επίσης, υπάρχουν συνεργασίες με ιδιώτες οδοντιάτρους, οι οποίοι αποστέλλουν βιοψίες για εξέταση και αξιολόγηση στο Ιστοπαθολογικό Εργαστήριο της κλινικής της Στοματολογίας, καθώς επίσης συνεργασίες της Μονάδας Ιατροδικαστικής του Στόματος, με την Ασφάλεια και το Νεκροτομείο.

Χωρίς να υπάρχουν συγκεκριμένοι μηχανισμοί ανάπτυξης συνεργασιών με παραγωγικούς φορείς, εντούτοις, γίνεται προσπάθεια είτε σε επίπεδο εργαστηρίων, είτε σε επίπεδο μεμονωμένων μελών ή ομάδων μελών ΔΕΠ, για ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών.

Εκτός των μελών ΔΕΠ του Εργαστηρίου Βιοϋλικών, που επιδιώκουν έντονα τέτοιες συνεργασίες, δυστυχώς δεν υπάρχει ανάλογο ενδιαφέρον από άλλα μέλη ΔΕΠ, με κύριο λόγο, το μεγάλο φόρτο εκπαιδευτικού κυρίως έργου.

Οι παραγωγικοί φορείς, κυρίως στα πλαίσια εμπορικών εταιρειών που το αντικείμενό τους είναι τα οδοντιατρικά υλικά, επιδιώκουν συνεργασίες με το Εργαστήριο Βιοϋλικών, λόγω της διεθνούς αναγνωρισιμότητάς του.

Τα αποτελέσματα των συνεργασιών με τους παραγωγικούς φορείς, παρουσιάζονται συνήθως με μορφή ανακοινώσεων σε συνέδρια ή δημοσιεύσεων στον ελληνικό ή διεθνή επιστημονικό τύπο.

Το τμήμα από μόνο του δεν οργανώνει εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση παραγωγικών φορέων για τις δραστηριότητες του γενικά, αλλά η συμμετοχή των

μελών του σε επιστημονικά συνέδρια κάθε μορφής, γνωστοποιούν προς τα έξω τα δρώμενα.

Η συμβολή του τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη κρίνεται ως ουσιαστική.

Στο γενικότερο κοινωνικό γίγνεσθαι, αυτή εστιάζεται στην παροχή οδοντιατρικής περίθαλψης σε μεγάλο αριθμό ασθενών, σε χαμηλό κόστος, αλλά και η παροχή εξειδικευμένης και υψηλού επιπέδου οδοντιατρικής περίθαλψης, σε ειδικές ομάδες ασθενών.

Επίσης, μέλη ΔΕΠ του τμήματος, συμμετέχουν στα συλλογικά συνδικαλιστικά όργανα, όπως είναι η Ελληνική Οδοντιατρική Ομοσπονδία, ο Οδοντιατρικός Σύλλογος Αττικής, καθώς και κατά καιρούς σε επιτροπές ή και σε όργανα είτε του Υπουργείου Παιδείας, είτε του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας.

Επίσης, κατά καιρούς, μέλη ΔΕΠ συμμετέχουν με εκπροσώπους άλλων φορέων, στη διαμόρφωση εισηγήσεων και προτάσεων, που αφορούν ευρύτερα στην Οδοντιατρική.

Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί η συμμετοχή μελών ΔΕΠ, σε διοικητικά συμβούλια Ευρωπαϊκών αλλά και Διεθνών Επιστημονικών Εταιρειών, καθώς επίσης και η διοργάνωση συνεδρίων Ευρωπαϊκής ή και Διεθνούς εμβέλειας, με οργανωτές το Τμήμα ή Εργαστήρια του Τμήματος.

9. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Για αρκετά χρόνια, η διοίκηση του τμήματος και τα όργανά της, σε συνεργασία με τους Διευθυντές των Εργαστηρίων/Κλινικών κατέγραφαν τις ανάγκες σε ό,τι αφορά την υλικοτεχνική υποδομή βελτίωσης των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων. Η πρακτική αυτή, μέχρι σήμερα, απέδωσε ικανοποιητικά παρ' όλο το φόρτο εργασίας που επιβάρυνε μια μικρή ομάδα κυρίως μελών ΔΕΠ, αλλά και κάποιους από το προσωπικό υποστήριξης.

Οι εκάστοτε διοικήσεις φρόντιζαν να υπάρχει μια συνέχεια στους στόχους του τμήματος και σε ό,τι αφορά τις υλικοτεχνικές υποδομές, αλλά και σε ό,τι αφορά τα μέλη ΔΕΠ και το προσωπικό υποστήριξης.

Η συντήρηση των υποδομών που ήδη υπάρχουν και η κάλυψη των λειτουργικών εξόδων που αφορούν στην εργαστηριακή και κλινική εκπαίδευση των φοιτητών που είναι πολύ υψηλά ήταν ο πρωταρχικός στόχος της διοίκησης.

Κατόπιν ακολουθεί η βελτίωση των εκπαιδευτικών και ερευνητικών υποδομών ανάλογα με τις εκάστοτε διατιθέμενες πιστώσεις.

Η λειτουργία της Επιμελητείας και του Ταμείου του Τμήματος, η μηχανοργάνωσή τους, αλλά και η στελέχωσή τους με τα κατάλληλα άτομα, τις περισσότερες φορές αμειβόμενα από τα έσοδα των νοσηλίων, έχουν δημιουργήσει τις προϋποθέσεις εκείνες που απαιτούνται για τη σωστή διαχείριση, αλλά και συνεχή παρακολούθηση όλων των οικονομικών πόρων που διακινούνται στο Τμήμα.

Το Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ με την οργάνωση και μηχανοργάνωση από ετών των υπηρεσιών μέσω των οποίων γίνεται η είσπραξη των νοσηλίων (Ταμείο, Τμήματα) και οι προμήθειες (Επιμελητείας) έχει τη δυνατότητα να παρακολουθεί σχεδόν σε πραγματικό χρόνο τις διατιθέμενες πιστώσεις, αλλά και την απορρόφησή τους. Έτσι υπάρχει σε μεγάλο βαθμό ο οικονομικός προγραμματισμός για προμήθεια όχι μόνο των απαραίτητων αναλωσίμων υλικών, αλλά ακόμη και συσκευών ή οργάνων που αφορούν τη βελτίωση της υποδομής.

10. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΕΣ

10.1 Αποτελεσματικότητα Διοικητικών και Τεχνικών υπηρεσιών

Στην ενότητα αυτή, περιγράφονται η στελέχωση, οργάνωση και αποτελεσματικότητα της Γραμματείας του τμήματος, η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του τμήματος με τις κεντρικές, ο τρόπος που είναι οργανωμένα, στελεχωμένα τα Εργαστήρια/Κλινικές του τμήματος και η αποτελεσματικότητά τους, καθώς και η στελέχωση και οργάνωση της Υπηρεσίας Πληροφορικής και Επικοινωνιών του Τμήματος.

Σε γενικές γραμμές θα πρέπει να επισημανθεί ότι η στελέχωση της Γραμματείας του Τμήματος είναι ικανοποιητική από άποψη αριθμού διοικητικών και άλλων υπαλλήλων, χωρίς όμως να μπορούμε να πούμε το ίδιο για την ποιότητα και τις ικανότητες όλων.

Η στελέχωση αυτή και κυρίως σε ό,τι αφορά στον αριθμό των υπαλλήλων έχει ουσιαστικά βοηθηθεί τα τελευταία 10 περίπου χρόνια με τη δυνατότητα του τμήματος, λόγω της είσπραξης των νοσηλίων, να μπορεί να προσλάβει συμβασιούχους συγκεκριμένου χρόνου, που με τις εκάστοτε νομοθετικές ρυθμίσεις γίνονται αορίστου χρόνου.

Σε ό,τι αφορά την εξυπηρέτηση των φοιτητών οι παρεχόμενες υπηρεσίες θεωρούνται ικανοποιητικές, ειδικότερα μάλιστα τα τελευταία χρόνια με την καλύτερη μηχανοργάνωση, αλλά και την ανάπτυξη από το ΕΚΠΑ του δικτύου και της δυνατότητας των φοιτητών να κάνουν π.χ. εγγραφές μαθημάτων μέσω του διαδικτύου.

Αυτό που πρέπει να επισημάνουμε ως αρνητικό στοιχείο είναι ότι το λογισμικό διαχείρισης φοιτητών αν και σχετικά νέο, εντούτοις δεν καλύπτει τις σύγχρονες ανάγκες του Τμήματος, ειδικά μάλιστα μετά τον εκσυγχρονισμό του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών (π.χ. στο πρόγραμμα αυτό, που αφορά όλα τα Τμήματα του ΕΚΠΑ δεν μπορούν να καταχωρηθούν στοιχεία που αφορούν ένα μεγάλο μέρος της εκπαίδευσης των φοιτητών όπως είναι η εργαστηριακή και κλινική άσκηση. Επιπλέον το λογισμικό αυτό δεν έχει τη δυνατότητα να συμπεριλάβει στοιχεία που αφορούν στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Μεταφοράς Μονάδων (ECTS) ή και να δύναται να εκδίδει το Παράρτημα διπλώματος).

Σε ό,τι αφορά την οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας του Σπουδαστηρίου της Οδοντιατρικής και πάλι με τα έσοδα που προκύπτουν από τα νοσήλια έχει επιτευχθεί η πρόσληψη ενός επιπλέον ατόμου και η καθημερινή του λειτουργία από τις 8:00-19:00.

Η ηλεκτρονική πληροφόρηση των φοιτητών, με ανακοινώσεις που αφορούν το εκπαιδευτικό τους πρόγραμμα γίνεται μέσω της ιστοσελίδας του τμήματος.

Κάθε Εργαστήριο/Κλινική του τμήματος έχει το Διευθυντή του, ο οποίος εκλέγεται σύμφωνα με τις διαδικασίες του σχετικού νόμου, το διδακτικό προσωπικό διαφόρων βαθμίδων - με γνωστικό αντικείμενο συναφές προς το/α εργαστηρίου - και την γραμματεία του, στελεχωμένη από γραμματέα/είς, ανάλογα με το αριθμό ΔΕΠ του εργαστηρίου και το εύρος των δραστηριοτήτων του. Τα δύο εργαστήρια του 5^{ου} Τομέα, είναι τα μόνα που δεν διαθέτουν γραμματέα, λόγω του μικρού αριθμού ΔΕΠ (σύνολο, 6 άτομα) και της μη δραστηριοποίησής τους στην προπτυχιακή εκπαίδευση, παρά μόνο στην μεταπτυχιακή, για την οποία υπάρχει γραμματεία του τμήματος. Άλλο υποστηρικτικό προσωπικό που διαθέτουν κάποια εργαστήρια είναι το νοσηλευτικό, το οποίο ασχολείται με τις δραστηριότητες της κλινικής άσκησης των φοιτητών στο συγκεκριμένο εργαστήριο.

Τα κάθε εργαστήριο καλύπτει γνωστικό ή γνωστικά αντικείμενα που εκφράζουν μια συγκεκριμένη επιστημονική περιοχή και ενεργοποιείται εκπαιδευτικά - προπτυχιακά και μεταπτυχιακά - και ερευνητικά σε αυτά τα αντικείμενα είτε αυτόνομα, είτε και σε συνεργασία με άλλα εργαστήρια. Προπτυχιακά, έχει την ευθύνη διδασκαλίας μαθημάτων του ΠΠΣ, και μεταπτυχιακά την ευθύνη κάποιου από τα 14 προγράμματα ειδίκευσης, που ανήκει στην επιστημονική του περιοχή.

Η Υπηρεσία Πληροφορικής και Επικοινωνιών του Τμήματος, η οποία δημιουργήθηκε το 2003, με την ευκαιρία του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II Αναμόρφωση ΠΠΣ - από όπου και στηρίχτηκε αρχικά οικονομικά, ενώ σήμερα έχει περιέλθει στην χρηματοδότηση του τμήματος - είναι στελεχωμένη από δύο (2) άτομα προσωπικό (τεχνικούς υπολογιστών), οι οποίοι επικουρούνται μερικώς και από ένα (1) άτομο, ηλεκτρονικό. Η υπηρεσία αυτή έχει την ευθύνη λειτουργίας του ηλεκτρονικού εξοπλισμού των αιθουσών διδασκαλίας, εργαστηρίων και κλινικών, όλων των Η/Υ του τμήματος, του Διατμηματικού Εργαστηρίου Πληροφορικής, που φιλοξενείται στην οδοντιατρική, της σωστής λειτουργίας του δικτύου στο τμήμα, της ενημέρωσης του ιστότοπου του τμήματος, καθώς επίσης και την ευθύνη επικοινωνίας με το Κέντρο Δικτύου του ΕΚΠΑ.

Η υπηρεσία αυτή ήταν εκείνη που βοήθησε ουσιαστικά το τμήμα, την τελευταία πενταετία, να αποκτήσει αυτόν το βαθμό πρόσβασης στις ΤΠΕ, που διαθέτει σήμερα, ο οποίος μπορεί μεν να βελτιωθεί - κύρια όσον αφορά την ευρύτητα χρήσης του από τους φοιτητές και ένταξης άμεσα στην εκπαιδευτική τους διαδικασία - αλλά βρίσκεται σε ένα αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο. Είναι σημαντικό για το τμήμα να διατηρήσει αυτή τη δομή και οργάνωση της υπηρεσίας.

10.2 Υπηρεσίες Φοιτητικής Μέριμνας

Στο τμήμα δεν εφαρμόζεται προς το παρόν ο θεσμός του Σύμβουλου Καθηγητού κάτι που στοχεύουμε να εφαρμόσουμε στο εγγύς μέλλον. Εντούτοις όμως, λόγω της φύσης των σπουδών στην Οδοντιατρική, οι φοιτητές βρίσκονται σε συνεχή επικοινωνία με

πολλά από τα μέλη ΔΕΠ που πολλές φορές πέρα από την καθαρά εκπαιδευτική συνεργασία, λειτουργούν και συμβουλευτικά.

Σε ό,τι αφορά την υποστήριξη εργαζόμενων φοιτητών και τη χορήγηση υποτροφιών ισχύουν τα γενικά που αφορούν στο ΕΚΠΑ.

Η υποστήριξη των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους γίνεται στα πλαίσια κυρίως της πρακτικής τους άσκησης. Τους δίνεται η δυνατότητα να ασκηθούν επιπλέον προκειμένου να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την κλινική τους άσκηση, αλλά και για την περάτωσή της. Στόχος του τμήματος για το άμεσο μέλλον είναι η είσοδος των φοιτητών όσο γίνεται νωρίτερα στις κλινικές, ώστε έγκαιρα να έλθουν σε επαφή με το αντικείμενο των σπουδών τους και να συνειδητοποιήσουν το πόσο σημαντικό είναι να βρίσκονται σε επαφή με τις σπουδές τους καθ' όλη τη διάρκειά τους. Με την υλοποίηση του ανωτέρω στόχου, πιστεύουμε ότι θα είναι ομαλότερη και εγκαίρως η ένταξη των φοιτητών στο Τμήμα.

Υποτροφίες προς τους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών, οι οποίες να προέρχονται από πηγές εσόδων της οδοντιατρικής δεν προβλέπονται για καμιά κατηγορία φοιτητών. Εξαίρεση αποτελούν τα βραβεία - που χρηματοδοτούνται από χορηγούς-εταιρείες που ενεργοποιούνται στον οδοντιατρικό χώρο – τα οποία δίνονται στον 1^ο με σειρά επιτυχίας στις Πανελλήνιες εξετάσεις, καθώς και στον απόφοιτο με τον μεγαλύτερο κατ' έτος βαθμό πτυχίου.

Η θεσμοθέτηση και κάποιων άλλων υποτροφιών, που έχει τη δυνατότητα το τμήμα να αναπτύξει, θα μπορούσε να αναπτύξει την άμιλλα μεταξύ των φοιτητών και να ενισχύσει την μείζονα προσπάθεια.

Σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή των φοιτητών στη ζωή του τμήματος, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι από τη φύση των σπουδών της οδοντιατρικής ο φοιτητής βρίσκεται πολλές ώρες σε καθημερινή βάση στους χώρους του Τμήματος με αποτέλεσμα αναγκαστικά να συμμετέχει στις περισσότερες από τις δραστηριότητές του. Επιπλέον, εκδηλώσεις όπως το Επιστημονικό Συνέδριο των φοιτητών, η Εκδήλωση Υποδοχής των Πρωτοετών, η χορήγηση βραβείων στους φοιτητές με την υψηλότερη βαθμολογία εισαγωγής, αλλά και πτυχίου, όπως επίσης βραβεία στις καλύτερες εργασίες που παρουσιάζονται στο Συνέδριο των Φοιτητών, δημιουργούν προϋποθέσεις ευγενούς άμιλλας μεταξύ τους.

Επιπλέον εκδηλώσεις «επετειακού χαρακτήρα» όπως εκδηλώσεις για το AIDS, για το κάπνισμα, για αιμοδοσία, δημιουργούν ένα κλίμα που φέρνει κοντύτερα μέλη ΔΕΠ, συνεργάτες και φοιτητές, ενώ παράλληλα τους ευαισθητοποιεί κοινωνικά και τους προετοιμάζει καλύτερα όχι μόνο στο επιστημονικό τους αλλά και κοινωνικό τους ρόλο.

Τέλος, στα πλαίσια της συνεχούς επιμόρφωσης με ημερίδες που οργανώνονται στο Τμήμα από τα διάφορα εργαστήρια και κλινικές και παρακολουθούν οδοντίατροι απ' όλη την Ελλάδα, πολλές φορές υπάρχει η δυνατότητα παρακολούθησής τους και από τους φοιτητές με ένα αρκετά μειωμένο τίμημα ή ακόμα και δωρεάν.

10.3 Υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα

Όπως έχει αναφερθεί σε διάφορα σημεία της έκθεσης, το επίπεδο του τεχνικού εξοπλισμού των διαφόρων χώρων, κρίνεται γενικά ως ικανοποιητικό έχοντας όμως ανάγκη συνεχών βελτιώσεων κι αναβαθμίσεων για να διατηρήσει την ποιότητα του.

Η οδοντιατρική έχει μεγάλη έλλειψη χώρων γραφείων για το ΔΕΠ. Και τα δύο κτήρια, διαθέτουν 75 χώρους γραφείων του διδακτικού προσωπικού ενώ το σύνολο των διδασκόντων είναι 118. Σχετική ανεπάρκεια χώρων, όχι στον ίδιο βαθμό με εκείνο των διδασκόντων, υπάρχει και για το βοηθητικό προσωπικό. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα έναν χώρο να τον μοιράζονται 2-4 άτομα, γεγονός που δημιουργεί δυσκολίες στην εργασία τους. Με την κατασκευή του τρίτου νέου κτηρίου, θα υπάρξουν κάποιοι νέοι χώροι γραφείων, που όμως και πάλι δεν θα καλύψουν τις ανάγκες όλου του διδακτικού προσωπικού.

Η Γραμματεία στεγάζεται στο Νέο κτήριο, σε μέρος του 1^{ου} ορόφου και του ισόγειου χώρου, αφού δεν υπάρχει η δυνατότητα στέγασης σε ενιαίο χώρο, εξυπηρετώντας τις διοικητικές ανάγκες του τμήματος, του ΔΕΠ, των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών. Οι ξεχωριστοί χώροι (Ισόγειο και 1^{ος} όροφος Νέου Κτηρίου) στους οποίους στεγάζονται οι χώροι της γραμματείας, δημιουργούν λειτουργικά προβλήματα, αλλά υπό τις παρούσες συνθήκες δεν υπάρχει δυνατότητα ενοποίησης των χώρων αυτών.

Εκτός από την μία (1) αίθουσα συνεδριάσεων του τμήματος (5^{ος} όροφος Παλαιού κτηρίου), χωρητικότητας 50 ατόμων, η οποία πρόσφατα ανακαινίστηκε, και μια μικρή αίθουσα συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, χωρητικότητας 12-15 ατόμων, δεν υπάρχουν άλλοι διαθέσιμοι χώροι.

Η κατάσταση όπως περιγράφεται υποδεικνύει μεγάλη έλλειψη χώρων συνεδριάσεων, πρόβλημα που μερικώς θα επιλυθεί με την κατασκευή του τρίτου νέου κτηρίου, στο οποίο έχουν προβλεφθεί μικρής και μέσης χωρητικότητας αίθουσες συνεδριάσεων.

Στο νέο κτήριο της Οδοντιατρικής υπάρχει χώρος κυλικείου για τους φοιτητές και το ΔΕΠ του τμήματος. Αν και κατά καιρούς δημιουργούνται διάφορα προβλήματα, η ύπαρξη του κρίνεται ως απαραίτητη σε ένα τμήμα όπως η οδοντιατρική, που ως εκ της φύσης της εκπαίδευσης, οι φοιτητές βρίσκονται πολλές ώρες μέσα στο κτήριο.

Η οδοντιατρική, πέραν από την ράμπα πρόσβασης στο χώρο του ισογείου, ανελκυστήρες για τους ορόφους και μία (1) ειδική τουαλέτα, δεν έχει άλλη

πρόβλεψη για ΑΜΕΑ στους χώρους της, ούτε και στις οδοντιατρικές μονάδες που διαθέτει.

Η δημιουργία ειδικών θέσεων αποβίβασης στο πάρκινγκ, και η αύξηση του αριθμού των διαδρόμων πρόσβασης σε εσωτερικούς χώρους θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν σχετικά εύκολα.

Όσον αφορά στην προσβασιμότητα σε υποδομές και εξοπλισμό του ΕΚΠΑ, αν χρειάζεται οποιοσδήποτε χώρος για χρήση εκπαίδευσης, τότε αυτός ζητάται με άμεση επικοινωνία και συνεννόηση της οδοντιατρικής με το τμήμα στο οποίο ανήκει. Αν πρόκειται για ερευνητική χρήση (π.χ. ερευνητικό εργαστήριο, επιστημονικό όργανο), τότε η επικοινωνία γίνεται άμεσα και σε προσωπικό επίπεδο από το ενδιαφερόμενο μέλος ΔΕΠ της οδοντιατρικής με όποιον έχει την ευθύνη του χώρου ή του οργάνου. Από τα προαναφερόμενα συνάγεται ότι δεν υπάρχει κεντρική διαχείριση για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς χώρους αλλά ούτε και κάποιο πλαίσιο ή κανόνες διαχείρισης τους.

Κεντρικές υποδομές του Πανεπιστημίου (π.χ. αίθουσες εκδηλώσεων, αίθουσα τηλεδιασκέψεων) μπορούν να ζητηθούν και παραχωρούνται εύκολα μέσω τυπικών διαδικασιών από τις αντίστοιχες υπηρεσίες του ΕΚΠΑ.

10.4 Βαθμός Αξιοποίησης Νέων Τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου)

Η γραμματεία, που χειρίζεται τόσο φοιτητικά θέματα, όσο και διοικητικά του τμήματος και του ΔΕΠ, καθώς και η γραμματεία μεταπτυχιακών σπουδών είναι εξοπλισμένες με Η/Υ και τα αντίστοιχα λογισμικά (ηλεκτρονικές δηλώσεις μαθημάτων, μηχανοργάνωση βαθμολογιών μαθημάτων).

Η υπηρεσία της επιμελητείας, καθώς και το ταμείο του τμήματος είναι επίσης, μηχανοργανωμένες.

Όλες οι γραμματείες των Εργαστηρίων/Κλινικών, τα γραφεία του ΔΕΠ και των μεταπτυχιακών φοιτητών είναι εξοπλισμένα με ηλεκτρονικούς υπολογιστές με πρόσβαση στο internet. Σε σύνολο, στους χώρους των γραφείων του προσωπικού του τμήματος (γραμματείες εργαστηρίων, κλινικών, τμήματος, γραφεία μελών ΔΕΠ, μεταπτυχιακών φοιτητών, τεχνική υπηρεσία, ταμείο, επιμελητεία κλπ) είναι εγκατεστημένοι 159 Η/Υ, 12 σαρωτές, 59 εκτυπωτές τεχνολογίας laser και 23 τεχνολογίας inject.

Επίσης, με το λογισμικό διαχείρισης του ηλεκτρονικού φακέλου ασθενούς, με το οποίο είναι συνδεδεμένες όλες οι γραμματείες των κλινικών, υπάρχει μηχανοργάνωση του συνόλου των ασθενών που προσέρχονται, καθώς και πού θεραπεύονται στην οδοντιατρική.

Ο ιστότοπος της οδοντιατρικής δίνει τη δυνατότητα σε κάθε μέλος ΔΕΠ να φιλοξενήσει τα μαθήματα του (καθώς και στην εκπαιδευτική πλατφόρμα του ΕΚΠΑ η-τάξη), το βιογραφικό του σημείωμα, τις εργασίες του που δημοσιεύονται, σε

αντίστοιχες σελίδες που διαθέτει με ομοιόμορφο για όλους τρόπο. Επειδή ακολουθείται αυτή η πολιτική, ναι μεν το κάθε μέλος ΔΕΠ είναι ελεύθερο να έχει τη δική του ιστοσελίδα, αλλά αυτή μπορεί να φιλοξενηθεί στον ιστότοπο του τμήματος ή να είναι συνδεδεμένη με αυτόν.

Με αυτό τον τρόπο πιστεύεται ότι δίνεται σε όλους ισότιμη δυνατότητα δημοσιοποίησης, μέσα σε ένα περιβάλλον που ακολουθεί συγκεκριμένους κανόνες.

Ο ιστότοπος του τμήματος ανανεώνεται τόσο συχνά όσο αυτό είναι απαραίτητο (πχ. ανακοινώσεις γραμματειών), ακόμα και σε καθημερινή βάση, αφού υπάρχει συνεχής τεχνική υποστήριξη του ιστότοπου.

10.5 Βαθμός Διαφάνειας και Αποτελεσματικότητα στη χρήση Υποδομών και Εξοπλισμού

Οι υποδομές και ο εξοπλισμός διαχωρίζονται σε ερευνητικές/ό, εκπαιδευτικές/ό (αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια, κλινικές) και κοινόχρηστες/ο.

Όσον αφορά τις πρώτες, τον κάθε χώρο διαχειρίζεται κάποιο από τα Εργαστήρια/Κλινικές του τμήματος. Η πρόσβαση, σε όλα, είναι ανοικτή και γίνεται σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο λειτουργίας του. Ο τρόπος αυτός δεν φαίνεται να δημιουργεί προβλήματα δίνοντας μάλιστα το πλεονέκτημα του καλύτερου ελέγχου.

Στον εκπαιδευτικό τομέα, όλοι οι χώροι ανήκουν στο τμήμα και διατίθενται με βάση τις ανάγκες των μαθημάτων ΠΠΣ, έμμεσα δηλαδή τους διαχειρίζεται η επιτροπή σπουδών. Η χρήση τους φαίνεται στον ετήσιο οδηγό Σπουδών. Οποιοσδήποτε ελεύθερος από το πρόγραμμα χώρος μπορεί να διατεθεί σε όποιο μέλος ΔΕΠ τον ζητήσει μετά από συνεννόηση με την γραμματεία της επιτροπής σπουδών. Δεν έχουν παρατηρηθεί μέχρι σήμερα προβλήματα σε αυτόν τον τρόπο διαχείρισης. Εξαίρεση σε αυτό το σύστημα, αποτελούν κάποιοι από τους χώρους των κλινικών (περίπου το 50% των οδοντιατρικών μονάδων), οι οποίοι βρίσκονται στην αποκλειστική χρήση και διαχείριση κάποιων Εργαστηρίων/Κλινικών. Εκτιμάται ότι και αυτοί οι χώροι θα πρέπει να προστεθούν μέσα στο κεντρικό σύστημα διαχείρισης των κλινικών χώρων.

Όσον αφορά στους κοινόχρηστους χώρους, τα μεν γραφεία ανήκουν στα Εργαστήρια/Κλινικές, τα οποία και τα διαχειρίζονται, όλοι δε οι υπόλοιποι χώροι ανήκουν στη διαχείριση του προέδρου του τμήματος.

10.6 Βαθμός Διαφάνειας και Αποτελεσματικότητα στη Διαχείριση Οικονομικών Πόρων

Τα έσοδα του τμήματος έχουν τρεις σταθερές πηγές: α) την ετήσια τακτική πίστωση, η οποία όπως φαίνεται από τον πίνακα είναι σταθερή τα τελευταία πέντε χρόνια, β) τα νοσήλια που καταβάλουν οι ασθενείς ανάλογα με τις οδοντιατρικές πράξεις που τους γίνονται, τα οποία απ' ό,τι φαίνεται από τον πίνακα παρουσιάζουν μια διακύμανση ανά έτος αλλά όχι ιδιαίτερα σημαντική, και γ) τα δίδακτρα των μεταπτυχιακών φοιτητών, τα οποία είναι και αυτά σχεδόν σταθερά, μιας και είναι περίπου ίδιος ο αριθμός των φοιτητών που γίνονται δεκτοί στο ΠΜΣ κατ' έτος.

Στη λογική που περιγράφηκε φαίνεται ότι είναι περίπου γνωστά τα σταθερά ετήσια έσοδα του τμήματος. Παράλληλα, είναι γνωστά και τα ετήσια έξοδα του για τις τρέχουσες εκπαιδευτικές ανάγκες, οι οποίες είναι ανελαστικές. Ενδεικτικές κατηγορίες εξόδων είναι: αναλώσιμα οδοντιατρικά υλικά, αμοιβές συμβασιούχων, ανταλλακτικά οδοντιατρικών μηχανημάτων και χειρολαβών, είδη Η/Υ (Η/Υ, εξαρτήματα, λογισμικό), αναλώσιμα Η/Υ, μικρά επιστημονικά όργανα, γραφική ύλη-φωτοτυπικό χαρτί, μικρά έπιπλα, συντηρήσεις οργάνων, συσκευών κλπ)

Συνεπώς, η σύνταξη ετήσιου προϋπολογισμού δεν έχει κάποιο ουσιαστικό νόημα. Αυτό όμως που γίνεται είναι η σύνταξη απολογισμού ανά οικονομικό έτος, χωρίς όμως να έχει την έννοια του ελέγχου εκτέλεσης. Την όλη αυτή διαδικασία πραγματοποιεί το προσωπικό της επιμελητείας του τμήματος, υπό την ευθύνη του Προέδρου.

Επίσης, στο τμήμα εφαρμόζεται σύστημα κεντρικής διαχείρισης όλων των εσόδων. Παράλληλα όμως τα Εργαστήρια/Κλινικές διατηρούν και την οικονομική τους αυτονομία γιατί από τα νοσηλεία που τους αναλογούν εισπράττουν σε δικό τους λογαριασμό ένα ποσοστό. Έτσι, το τμήμα καλύπτει όλα τα κοινά εκπαιδευτικά και λειτουργικά έξοδα και τα Εργαστήρια/Κλινικές καλύπτουν αυτά που αφορούν αποκλειστικά το χώρο τους είτε πρόκειται για εκπαίδευση, είτε για έρευνα. Για τους λογαριασμούς αυτούς υπεύθυνος είναι ο εκάστοτε διευθυντής του Εργαστηρίου/Κλινικής.

Σε ότι αφορά έργα νέων υποδομών και εξοπλισμού, καταγράφονται σε συνεχή βάση οι ανάγκες του τμήματος με συγκεκριμένους στόχους και στη συνέχεια επιδιώκεται η χρηματοδότηση τους από Δημόσιες επενδύσεις, ή διαφόρου τύπου χρηματοδοτούμενα προγράμματα. Για μικρού τύπου τέτοιες δαπάνες, ανάλογα με τα ετήσια έσοδα του προηγούμενου έτους αυτές γίνονται και από τα έσοδα νοσηλίων και διδάκτρων μεταπτυχιακών του τμήματος.

Ο έλεγχος διαχείρισης όλων των οικονομικών πράξεων του τμήματος γίνεται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του ΕΚΠΑ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ (2003-2007)

ΕΤΗ	ΤΑΚΤΙΚΗ	ΕΡΕΥΝΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΤΑΚ-ΕΡ	ΝΟΣΗΛΙΑ	ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
2003	411.072,00	28.012,00	439.084,00	546.529,50	Υπάρχουν αλλά δεν μπορούν να υπολογιστούν	985.613,50
2004	411.072,00	28.012,00	439.084,00	702.289,90	Υπάρχουν αλλά δεν μπορούν να υπολογιστούν	1.141.373,90
2005	411.072,00	28.012,00	439.084,00	795.564,59	105.012,00	1.339.660,59
2006	411.072,00	28.012,00	439.084,00	774.779,40	112.890,00	1.326.753,40
2007	411.072,00	28.012,00	439.084,00	636.096,40	83.270,00	1.158.450,40

11. ΚΛΙΝΙΚΟ ΕΡΓΟ – ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΕ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κλινική εκπαίδευση-πρακτική των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών είναι ένα σημαντικό μέρος των σπουδών τους (καλύπτει περίπου το 40% ωρών της φυσικής παρουσίας των προπτυχιακών φοιτητών στα μαθήματα του ΠΠΣ, και 12-18 ώρες εβδομαδιαία των μεταπτυχιακών) και δημιουργεί μια ιδιαιτερότητα στο εκπαιδευτικό και οργανωτικό σύστημα της οδοντιατρικής.

Κλινική εκπαίδευση σημαίνει ότι οι φοιτητές, με την στενή επίβλεψη, επέμβαση όπου απαιτείται, και ευθύνη του διδακτικού προσωπικού - οι οποίοι στο σύνολο τους είναι οδοντίατροι - παρέχουν όλο το φάσμα της οδοντιατρικής θεραπείας σε ασθενείς. Οι τελευταίοι κατανέμονται στους φοιτητές ανάλογα με την βαρύτητα του περιστατικού και την εμπειρία του φοιτητή.

Η κλινική αυτή εκπαίδευση πραγματοποιείται σε χώρους και συνθήκες οδοντιατρείων, οργανωμένων σε **κλινικές**, που φιλοξενούν από 4 μέχρι και 78 πλήρεις οδοντιατρικές μονάδες (ο.μ.), και έχουν τον ανάλογο, με βάση τον αριθμό ο.μ., τεχνικό και επιστημονικό εξοπλισμό, λειτουργούν δε και με το ανάλογο γραμματειακό και νοσηλευτικό προσωπικό.

Στη λογική που προαναφέρθηκε, στο Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ από το 2003 μέχρι τέλος του 2007 έχουν εξεταστεί περίπου είκοσι χιλιάδες (20.000) ασθενείς και έχει αντιμετωπιστεί στο σύνολο ή σε μέρος των οδοντιατρικών τους προβλημάτων περίπου το 70% αυτών. Συνεπώς, το Οδοντιατρικό Τμήμα του ΕΚΠΑ είναι ένα δημόσιος φορέας, που στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας των φοιτητών του, προσφέρει ένα αξιοσημείωτο κλινικό έργο στο χώρο της οδοντιατρικής υγείας.

Για την παροχή αυτού του κλινικού έργου, με βάση εκπαιδευτικά και νοσηλευτικά πρότυπα που να ακολουθούν διεθνώς αποδεκτές πρακτικές, έχει οργανωθεί και λειτουργεί ένα σύστημα με κεντρικές και περιφερειακές δομές, το οποίο και θα περιγραφεί στη συνέχεια. Η παρουσίαση του θα γίνει στη λογική της καταγραφής της παρούσας κατάστασης, του σχολιασμού των αρνητικών στοιχείων του και των δυσκολιών που αντιμετωπίζει, καθώς και των προτάσεων και προϋποθέσεων για βελτιώσεις στο μέλλον.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

- **ΚΛΙΝΙΚΕΣ και ΜΟΝΑΔΕΣ**

Όλοι, έλληνες ή αλλοπαδοί, μόνιμοι κάτοικοι ή επισκέπτες της Ελλάδας, ασφαλισμένοι σε κάποιο ασφαλιστικό φορέα ή όχι, έχοντες ιδιωτική ασφάλεια ή όχι μπορούν να εξεταστούν και να θεραπευτούν στις κλινικές της οδοντιατρικής.

Η περίοδος λειτουργίας των κλινικών ξεκινά από το τελευταίο δεκαήμερο Σεπτεμβρίου μέχρι τα μέσα Ιουνίου για τις κλινικές που υποστηρίζουν την προπτυχιακή εκπαίδευση και μέχρι το τελευταίο δεκαήμερο Ιουλίου για την μεταπτυχιακή. Υπάρχουν κάποιες διαφοροποιήσεις στο χρόνο λειτουργίας, που εξειδικεύονται για κάποιες ειδικές κλινικές αλλά δεν αφορούν τον μεγάλο όγκο των ασθενών.

Οι κλινικές είναι δεκατρείς (13) και η κάθε μία έχει διαφορετική ονομασία, η οποία εκφράζει τον τύπο και τη δυσκολία των οδοντιατρικών πράξεων που πραγματοποιούνται σε αυτήν. Επίσης, κλινικό έργο παρέχεται και στις τρεις (3) Μονάδες, που λειτουργούν στην οδοντιατρική και οι οποίες αντιμετωπίζουν ειδικές κατηγορίες ασθενών.

1) Κλινική Διαγνωστικής & Ακτινολογίας Στόματος. Στην κλινική αυτή πραγματοποιείται από τους προπτυχιακούς φοιτητές η αρχική εξωστοματική και ενδοστοματική εξέταση των ενήλικων ασθενών στο πρώτο ραντεβού τους, καταγράφεται το ιατρικό και οδοντιατρικό ιστορικό, γίνεται ακτινογραφικός έλεγχος (πανοραμική ακτινογραφία και όπου κρίνεται απαραίτητο και άλλου τύπου ακτινογραφίες), καταρτίζεται ένα αρχικό σχέδιο θεραπείας και οι ασθενείς ενημερώνονται για την παραπέρα διαδικασία θεραπευτικής αντιμετώπισης τους.

Ας σημειωθεί ότι η εξέταση αυτή δεν στοιχειοθετεί και υποχρέωση της οδοντιατρικής να παράσχει σε όλους αυτούς τους ασθενείς θεραπεία. Η επιλογή των ασθενών που θα θεραπευτούν στη συνέχεια στις διάφορες κλινικές γίνεται με κριτήριο τις εκπαιδευτικές ανάγκες των φοιτητών, με εξαίρεση ειδικές κατηγορίες ασθενών, που θα αναφερθούν στη συνέχεια.

Επίσης, στην Κλινική αυτή γίνεται και η πρώτη καταχώρηση του ασθενή στον ηλεκτρονικό φάκελο που του δημιουργείται - μέσω ειδικού λογισμικού που αναπτύχθηκε στην οδοντιατρική τα τελευταία δύο χρόνια - και στον οποίο φάκελο έχουν άμεση πρόσβαση και όλες οι υπόλοιπες κλινικές.

Ο ρόλος της Κλινικής Διαγνωστικής & Ακτινολογίας Στόματος ολοκληρώνεται με την προώθηση των φακέλων όλων των ασθενών που εξετάζονται ημερησίως στις επιμέρους κλινικές, οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια, ανάλογα με τη φύση και βαρύτητα των οδοντιατρικών προβλημάτων που διαπιστώνονται.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 5 απλές οδοντιατρικές μονάδες και σε πλήρες ακτινογραφικό κέντρο για τη λήψη όλων των τύπων ακτινογραφιών. Τα τελευταία τρία χρόνια γίνεται μια συστηματική προσπάθεια, σε επίπεδο εξοπλισμού, όλα τα συστήματα ακτινογραφικής απεικόνισης να πραγματοποιούνται σε ψηφιακή μορφή.

Οι ώρες λειτουργίας της είναι 8π.μ.-12μ. και 1μ.μ.-4μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή και υποστηρίζεται από μία γραμματεία στελεχωμένη από τέσσερα (4) άτομα. Το έργο της κλινικής φαίνεται στον Πίνακα, που δείχνει τον αριθμό ασθενών, που προσήλθαν και εξετάστηκαν στην Κλινική της Διαγνωστικής & Ακτινολογίας του Στόματος, το χρονικό διάστημα 2003-2007.

Έτος 2003	3779 (αριθμός ασθενών)
-----------	------------------------

Έτος 2004	5318 (αριθμός ασθενών)
Έτος 2005	4626 (αριθμός ασθενών)
Έτος 2006	4031 (αριθμός ασθενών)
Έτος 2007	3522 (αριθμός ασθενών)

2) Κλινική Συνολικής Αντιμετώπισης Ασθενή (ΚΣΑ). Στην κλινική αυτή, αντιμετωπίζονται συνδυασμένα, από ένα φοιτητή του 4^{ου} ή 5^{ου} προπτυχιακού έτους σπουδών, το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο των οδοντιατρικών προβλημάτων του κάθε ασθενή - κι όχι μεμονωμένα κάποια από αυτά - μέσα από ένα συνολικό σχέδιο θεραπείας.

Στην ΚΣΑ πραγματοποιείται το μεγαλύτερο φάσμα των οδοντιατρικών πράξεων, όπως αποκαταστάσεις ακίνητης και κινητής προσθετικής (στεφάνες, γέφυρες, ολικές και μερικές οδοντοστοιχίες), συντηρητικές αποκαταστάσεις-εμφράξεις, ενδοδοντικές θεραπείες καθώς και θεραπείες περιοδοντικών προβλημάτων (ουλίτιδες, περιοδοντίτιδες). Η βαρύτητα των περιστατικών που δίνονται από το διδακτικό προσωπικό στους φοιτητές να αντιμετωπίσουν είναι ανάλογη του βαθμού εμπειρίας των φοιτητών, με στόχο την εξάσκηση τους στην γενική οδοντιατρική. Μεμονωμένες πράξεις του σχεδίου θεραπείας που εκφεύγουν των δυνατοτήτων των προπτυχιακών φοιτητών παραπέμπονται στις αντίστοιχες μεταπτυχιακές κλινικές ή πραγματοποιούνται από το διδακτικό προσωπικό, σε τύπο κλινικής επίδειξης.

Η ΚΣΑ άρχισε να λειτουργεί στην Οδοντιατρική από το ακαδημαϊκό έτος 1999-2000, αντικαθιστώντας την κατά κλινική ειδίκευση, ανεξάρτητη, αντιμετώπιση μεμονωμένων οδοντιατρικών προβλημάτων του κάθε ασθενούς (π.χ. Ακίνητη Προσθετική, Περιοδοντολογία), που εφαρμοζόταν μέχρι τότε. Αρχικά, στην ΚΣΑ εργάζονταν οι φοιτητές του 5^{ου} έτους, και το ακαδημαϊκό έτος 2006-07, στην ΚΣΑ εντάχθηκε και η κλινική άσκηση των φοιτητών του 4^{ου} έτους.

Ως χώρος καταλαμβάνει δύο ορόφους, είναι εξοπλισμένος με 78 πλήρεις ο.μ. , όλο τον απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό (σειρές εργαλείων, μικροσυσκευές κλπ) ενώ διαθέτει, επίσης, ξεχωριστό χώρο αποστείρωσης των εργαλείων που διακινούνται στην ΚΣΑ, καθώς και διακίνησης οδοντιατρικών υλικών που χρειάζονται οι φοιτητές, στελεχωμένο με 8 άτομα προσωπικό. Οι ώρες λειτουργίας της ΚΣΑ είναι 8π.μ.-12.30μ.μ. και 1μ.μ.-5μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή και υποστηρίζεται από μία γραμματεία στελεχωμένη από τέσσερα (4) άτομα. Η ευθύνη της γραμματείας έγκειται στη διακίνηση-φύλαξη των φακέλων των ασθενών της ΚΣΑ, καθώς και η ενημέρωση του ηλεκτρονικού φακέλου με την πορεία της θεραπείας τους.

Είναι η κλινική που διακινεί τον μεγαλύτερο αριθμό ασθενών από όλες τις άλλες, και το κλινικό έργο της φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα Ι.

3) Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (ισόγειο παλαιού κτηρίου). Στην κλινική αυτή πραγματοποιούνται από τους 4^{ους} και 5^{ους} φοιτητές οι εξαγωγές δοντιών σε ασθενείς που έχουν αναλάβει τη θεραπεία τους στην ΚΣΑ ή στις

μεταπτυχιακές κλινικές ή σε ασθενείς, που ο μόνος λόγος που προσήλθαν στην οδοντιατρική ήταν η μεμονωμένη αυτή οδοντιατρική πράξη.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 6 οδοντιατρικές μονάδες, κι επίσης διαθέτει ξεχωριστό χώρο αποστείρωσης των εργαλείων που χρειάζονται οι φοιτητές, στελεχωμένο με 2 άτομα προσωπικό. Οι ώρες λειτουργίας της είναι 9π.μ-12μ. και 1μ.μ.-4μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα II.

4) Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (1^{ος} όροφος παλαιού κτηρίου). Στην κλινική αυτή πραγματοποιούνται από το διδακτικό προσωπικό, και με παρακολούθηση από τους προπτυχιακούς φοιτητές, μια σειρά από μικρής έκτασης χειρουργικές επεμβάσεις στη στοματική κοιλότητα (όπως εξαγωγή εγκλείστων δοντιών, αφαίρεση κύστεων κλπ). Οι ασθενείς που αντιμετωπίζονται ανήκουν σε αυτούς που παραπέμπονται από την Κλινική Διαγνωστικής και Ακτινολογίας Στόματος, αλλά εξετάζονται και αντιμετωπίζονται και ασθενείς με παραπομπές από οδοντίατρους.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 5 μονάδες χειρουργείου, διαθέτει ξεχωριστό χώρο αποστείρωσης των εργαλείων, στελεχωμένο με 2 άτομα προσωπικό και γραμματεία, με 1 άτομο. Οι ώρες λειτουργίας της είναι 8π.μ-12μ., Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα II.

Επιπλέον, στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» καθώς και στο Νοσοκομείο Παίδων «Α. Π. Κυριακού» λειτουργούν δύο Κλινικές Γναθοχειρουργικής 20 και 10 νοσοκομειακών κλινών αντίστοιχα, οι οποίες ανήκουν στην Κλινική Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής της Οδοντιατρικής Σχολής. Το κλινικό έργο που πραγματοποιείται σε αυτές τις κλινικές εμφανίζεται στον Πίνακα II.

5) Κλινική Στοματολογίας. Στην κλινική αυτή πραγματοποιούνται από το διδακτικό προσωπικό, και με παρακολούθηση από τους προπτυχιακούς φοιτητές, εξέταση, διάγνωση, και ανάλογη θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών που εμφανίζουν προβλήματα στον στοματικό τους βλεννογόνο. Συγχρόνως, γίνεται όπου απαιτείται, λήψη βιοψιών, οι οποίες εξετάζονται στο ιστοπαθολογικό εργαστήριο που διαθέτει η κλινική. Οι ασθενείς που αντιμετωπίζονται ανήκουν σε αυτούς που παραπέμπονται από την Κλινική Διαγνωστικής και Ακτινολογίας Στόματος, αλλά κυρίως είναι ασθενείς που παραπέμπονται από οδοντίατρους και από νοσοκομεία. Το προσωπικό και οι μεταπτυχιακοί φοιτητές της Στοματολογίας εξετάζουν στοματολογικά περιστατικά και στα εξωτερικά ιατρεία του Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός».

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 4 οδοντιατρικές μονάδες, οι ώρες λειτουργίας της είναι 8π.μ-12μ., Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα III.

6) Κλινική Παιδοδοντιατρικής. Στην κλινική αυτή από τους 4ετείς και 5ετείς προπτυχιακούς φοιτητές, ανά ζεύγη, σε ρόλο γιατρού-βοηθού, παρέχεται όλο το φάσμα οδοντιατρικών πράξεων και εφαρμόζεται εξατομικευμένο πρόγραμμα πρόληψης σε συνεργάσιμα παιδιά σχολικής ηλικίας και εφήβους.

Στην Κλινική της Παιδοδοντιατρικής λειτουργεί εξεταστήριο, στο οποίο γίνεται αρχική εξέταση και διάγνωση στα παιδιά που προσέρχονται στην οδοντιατρική. Στη συνέχεια, άλλα από αυτά που εξετάζονται ξεκινούν θεραπεία στην κλινική και άλλα παραπέμπονται στην μεταπτυχιακή κλινική της Παιδοδοντιατρικής.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 10 πλήρεις οδοντιατρικές μονάδες, σε απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό, σε χώρο και εξοπλισμό αποστείρωσης των εργαλείων και διακίνησης των υλικών, στελεχωμένο με 2 άτομα. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 9π.μ-12μ. και 1-4 μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα IV.

7) Κλινική Ορθοδοντικής. Στην κλινική αυτή οι φοιτητές του 4^{ου} και 5^{ου} έτους προπτυχιακών σπουδών, εργαζόμενοι σε ομάδες των τριών, κάνουν κλινική εξέταση, διάγνωση και κεφαλομετρική ανάλυση παιδιών με ορθοδοντικά προβλήματα, καθώς επίσης και αντιμετώπιση κάποιων από αυτά, τα οποία χρήζουν προληπτικής ορθοδοντικής θεραπείας. Ένα ποσοστό των υπόλοιπων ασθενών, παραπέμπονται για θεραπεία στην μεταπτυχιακή κλινική της Ορθοδοντικής.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 7 οδοντιατρικές μονάδες, σε απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό, σε χώρο και εξοπλισμό αποστείρωσης των εργαλείων και διακίνησης των υλικών, στελεχωμένο με 2 άτομα, καθώς και σε εργαστήριο κατασκευής των γύψινων εκμαγείων. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 9π.μ-12μ. και 1-4 μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, που παρουσιάζονται στον Πίνακα V.

8) Κλινική Αντιμετώπισης Στοματοπροσωπικού Πόνου. Στην νεοσύστατη αυτή κλινική (χρόνος λειτουργίας από το 2006) πραγματοποιείται διάγνωση και θεραπεία ή καταστολή του οξέος ή χρόνιου πόνου, ο οποίος εκπορεύεται από το στοματογεννητικό σύστημα και την ευρύτερη μυοσκελετική περιοχή του προσώπου και των πέριξ ανατομικών περιοχών. Η κλινική συνεργάζεται με εξειδικευμένα κέντρα πόνου του ευρύτερου ιατρικού χώρου και παρέχει νοσηλεία σε ασθενείς προερχόμενους είτε από την Κλινική Διαγνωστικής και Ακτινολογίας Στόματος, είτε από άλλα κέντρα πόνου.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 5 οδοντιατρικές μονάδες, οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 1π.μ-5μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή. Το έργο της κλινικής φαίνεται από κάποιους ενδεικτικούς αριθμούς, όπως ο αριθμός των ασθενών που εξετάστηκαν (205) και αυτών που αντιμετωπίστηκαν (115).

9) Κλινική Νοσοκομειακής Οδοντιατρικής, κάτω από την οποία λειτουργεί και η Μονάδα Οδοντιατρικής Αντιμετώπισης Ογκολογικού Ασθενή. Η κλινική αυτή είναι νεοσύστατη, λειτουργεί τον τελευταίο χρόνο, ενώ η μονάδα λειτουργεί τα τελευταία 3 χρόνια.

Η κλινική παρέχει οδοντιατρική περίθαλψη σε επίπεδο πρόληψης και θεραπείας ασθενών με ιατρικό πρόβλημα, για το οποίο αντιμετωπίζονται σε νοσοκομείο, είτε ως νοσηλευόμενοι είτε ως εξωτερικοί άρρωστοι, όπως σε περιπτώσεις ακτινοθεραπείας, προμεταμοσχευτικής προετοιμασίας, γναθοχειρουργικής, ιατροδικαστικής γνωμάτευσης, χρόνιου νοσήματος ή αναπηρίας, AIDS.

Η παροχή του κλινικού έργου διενεργείται στην Κλινικής της Στοματολογίας εφόσον πρόκειται για εξωτερικούς ασθενείς. Οι νοσηλευόμενοι άρρωστοι εξετάζονται/αντιμετωπίζονται στο Νοσοκομείο όπου νοσηλεύονται μετά από πρόσκληση των μελών ΔΕΠ και των συνεργατών της Κλινικής.

Όσον αφορά τους ογκολογικούς ασθενείς, στην μονάδα, όλο το 2007 προσήλθαν 192 ασθενείς, στους οποίους πραγματοποιήθηκαν 496 οδοντιατρικές πράξεις. Οι ασθενείς έπασχαν, κυρίως, από καρκίνο στόματος και ρινοφάρυγγα, αιματολογικές κακοήθειες και κακοήθεις συμπαγείς όγκους με μεταστατική οστική νόσο. Λιγότεροι ασθενείς έπασχαν από σοβαρά αυτοάνοσα νοσήματα και HIV λοίμωξη/AIDS.

10) Μεταπτυχιακές Κλινικές της Οδοντικής Χειρουργικής – Ενδοδοντίας – Περιοδοντολογίας. Αυτές είναι τρεις διαφορετικές και ανεξάρτητες κλινικές, οι οποίες όμως συστεγάζονται σε έναν ενιαίο χώρο και έχουν στενή συνεργασία μεταξύ τους.

Στις κλινικές αυτές αντιμετωπίζονται ασθενείς με εκτεταμένα προβλήματα και προβλήματα ιδιαίτερης δυσκολίας όσον αφορά συντηρητικές και ακίνητες προσθετικές αποκαταστάσεις δοντιών (Οδοντική Χειρουργική), ενδοδοντικές θεραπείες δοντιών (Ενδοδοντία) και βλάβες περιοδοντικών ιστών (Περιοδοντολογία). Τη θεραπεία στους ασθενείς σε αυτές τις κλινικές την πραγματοποιούν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές των αντίστοιχων κλινικών ειδικοτήσεων.

Ο εξοπλισμός της συνίσταται σε 14 οδοντιατρικές μονάδες, στον απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό, σε χώρο και συσκευές αποστείρωσης των εργαλείων και διακίνησης των υλικών, στελεχωμένο με 2 άτομα. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 8π.μ-4μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή.

Στην Κλινική της Οδοντικής Χειρουργικής το χρονικό διάστημα 2003-2007 πραγματοποιήθηκαν 3423 οδοντιατρικές πράξεις αποκατάστασης δοντιών.

Στην Κλινική της Ενδοδοντίας, στο προαναφερόμενο διάστημα, πραγματοποιήθηκαν περίπου 1808 ενδοδοντικές θεραπείες, και 59 χειρουργικές ενδοδοντικές επεμβάσεις.

Στην Κλινική της Περιοδοντολογίας, στο ίδιο χρονικό διάστημα αντιμετωπίστηκαν περίπου 1400 ασθενείς με εκτεταμένη περιοδοντική θεραπεία και πραγματοποιήθηκαν 1500 χειρουργικές επεμβάσεις.

11) Μεταπτυχιακή Κλινική Προσθητικής. Στην κλινική αυτή αντιμετωπίζονται, από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές της αντίστοιχης κλινικής ειδίκευσης, ασθενείς με μεγάλο αριθμό ελλειπόντων δοντιών, που χρειάζονται εκτεταμένη προσθητική αποκατάσταση, με ακίνητες ή και κινητές οδοντικές προσθέσεις, και οι οποίοι έχουν, συνήθως, και σημαντικά προβλήματα σύγκλεισης.

Επιπλέον, με την σύσταση πριν από λίγους μήνες, της Μονάδας Γναθοπροσωπικής Προσθητικής, υπάρχει και η δυνατότητα γναθοπροσωπικής προσθητικής αποκατάστασης ασθενών, που μετά από σοβαρά ατυχήματα ή ευρείες αφαιρετικές επεμβάσεις εμφανίζουν μεγάλα ελλείμματα στοματικών ιστών.

Στην Κλινική της Προσθητικής πραγματοποιούνται κατ' έτος περίπου 4.000-4.500 οδοντιατρικές πράξεις εκ των οποίων περίπου το 80% ανήκουν στην ακίνητη προσθητική, το 15% στην κινητή και στο 60% των ασθενών τοποθετούνται οστεονσωματούμενα εμφυτεύματα.

Ο εξοπλισμός της κλινικής συνίσταται σε 15 οδοντιατρικές μονάδες, σε απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό, σε χώρο και συσκευές αποστείρωσης των εργαλείων και διακίνησης των υλικών, στελεχωμένο με 2 άτομα. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 8π.μ-4μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή.

12) Μεταπτυχιακή Κλινική Παιδοδοντιατρικής. Στην κλινική αυτή αντιμετωπίζονται, από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές της αντίστοιχης κλινικής ειδίκευσης, παιδιά από προσχολικής ηλικίας μέχρι και έφηβοι, που εμφανίζουν εκτεταμένης έκτασης καταστροφές των οδοντικών τους ιστών, περιοδοντικά προβλήματα και απώλειες δοντιών. Στα παιδιά αυτά, ανάλογα με την περίπτωση και σε συνεργασία με το προσωπικό της μεταπτυχιακής κλινικής της Ορθοδοντικής προσφέρεται και προληπτική και κατασταλτική ορθοδοντική θεραπεία. Πρόσθετα, αντιμετωπίζονται παιδιά με προβλήματα επικοινωνίας, καθώς και αρνητική στάση απέναντι στην οδοντιατρική θεραπεία ή/ και με δυσκολίες επικοινωνίας.

Στη κλινική, επίσης, θεραπεύεται σημαντικός αριθμός παιδιών με ειδικές ανάγκες (χρόνια ιατρικά προβλήματα, σωματικές αναπηρίες, νοητική στέρηση, κρανιοπροσωπικές ανωμαλίες, όπως σχιστίες κλπ) των οποίων η αντιμετώπιση απαιτεί από τους επεμβαίνοντες ειδικές ικανότητες, γνώσεις και συμπεριφορές και τα οποία παραπέμπονται από νοσοκομεία, ιδρύματα καθώς και ιδιώτες οδοντίατρους. Αντιμετώπιση παιδιών με οδοντικούς τραυματισμούς, είναι από τα συχνότερα περιστατικά που παραπέμπονται και αντιμετωπίζονται από αυτή την κλινική. επίσης, πραγματοποιείται προληπτική και κατασταλτική ορθοδοντική θεραπεία σε συνεργασία και υπό την επίβλεψη μελών ΔΕΠ της Ορθοδοντικής.

Παιδιά με ειδικές ανάγκες αντιμετωπίζονται και στο οδοντιατρείο του Ιδρύματος «Σικιαρίδείο», μία φορά την εβδομάδα. Επιπλέον, από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές με τη επίβλεψη μελών ΔΕΠ του εργαστηρίου Παιδοδοντιατρικής, προσφέρεται πλήρης οδοντιατρική θεραπεία σε παιδιά, κάτω από γενική αναισθησία. Οι επεμβάσεις αυτές πραγματοποιούνται στο Νοσοκομείο Παιδών «Αγία Σοφία», στη μονάδα ημερήσιας νοσηλείας.

Στην Κλινική της Παιδοδοντιατρικής, το χρονικό διάστημα 2003-2007, αντιμετωπίστηκαν 1549 ασθενείς και πραγματοποιήθηκαν 7128 οδοντιατρικές πράξεις.

Ο εξοπλισμός της κλινικής συνίσταται σε 4 οδοντιατρικές μονάδες, σε απαραίτητο πρόσθετο οδοντιατρικό εξοπλισμό, σε χώρο και συσκευές αποστείρωσης των εργαλείων και διακίνησης των υλικών και γραμματεία, στελεχωμένα με 3 άτομα, ο οποίος εξυπηρετεί από κοινού την κλινική της Παιδοδοντιατρικής και της Ορθοδοντικής. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 8π.μ-4μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή.

13) Μεταπτυχιακή Κλινική Ορθοδοντικής. Στην κλινική αυτή αντιμετωπίζονται, από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές της αντίστοιχης κλινικής ειδίκευσης, παιδιά, έφηβοι και ενήλικες που αντιμετωπίζουν σημαντικού βαθμού δυσκολίας ορθοδοντικά προβλήματα, καθώς και άτομα με σχιστίες και διάφορα σύνδρομα.

Η κλινική της Ορθοδοντικής βρίσκεται σε συνεργασία με τις κλινικές της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής, Περιοδοντολογίας, Προσθητικής και Οδοντικής Χειρουργικής για την αντιμετώπιση συνδυαστικά ειδικών, περιπεπλεγμένων περιστατικών.

Στην Κλινική της Ορθοδοντικής κατ' έτος πραγματοποιείται ορθοδοντική θεραπεία περίπου σε 300 ασθενείς.

Ο εξοπλισμός της κλινικής συνίσταται σε 6 οδοντιατρικές μονάδες και κοινό χώρο αποστείρωσης και γραμματείας με την κλινική της Παιδοδοντιατρικής, όπως προαναφέρθηκε. Οι ώρες λειτουργίας της κλινικής είναι 8π.μ-2μ.μ, Δευτέρα-Παρασκευή.

Γραμματεία Ηλεκτρονικού Φακέλου Μεταπτυχιακών Κλινικών. Από τον Οκτώβριο του 2006, στο πλαίσιο της προσπάθειας δημιουργίας του ενιαίου συστήματος διαχείρισης των ασθενών που προσέρχονται στην Οδοντιατρική και των αντίστοιχων φακέλων τους, δημιουργήθηκε η Γραμματεία Διαχείρισης Φακέλων Μεταπτυχιακών Κλινικών (ΓΔΦΜΚ), ενταγμένη στο σύστημα ηλεκτρονικού φακέλου ασθενή. Η γραμματεία αυτή μέχρι σήμερα εξυπηρετεί τις μεταπτυχιακές κλινικές της Ενδοδοντίας, Οδοντικής Χειρουργικής Περιοδοντολογίας, Προσθητικής, καθώς και την Μονάδα Εμφυτευμάτων. Η κλινική της Παιδοδοντιατρικής και της Ορθοδοντικής υποστηρίζονται από ανεξάρτητες, δικής τους ευθύνης γραμματείες.

Μονάδα Οστεοενσωματούμενων Εμφυτευμάτων. Στη μονάδα αυτή τοποθετούνται οστεοενσωματούμενα εμφυτεύματα σε ασθενείς που αντιμετωπίζονται στις μεταπτυχιακές κλινικές της Προσθητικής και Οδοντικής Χειρουργικής, σύμφωνα με τα σχέδια προσθητικής αποκατάστασης που έχουν εκπονηθεί. Η τοποθέτηση των εμφυτευμάτων γίνεται από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές της Περιοδοντολογίας και της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής και από το διδακτικό προσωπικό αυτών των κλινικών. Στη μονάδα συμμετέχει και η Κλινική Ακτινολογίας

και Διαγνωστικής, μέσω του οδοντιατρικού αξονικού τομογράφου, που είναι εγκατεστημένος στην οδοντιατρική και βρίσκεται υπό την ευθύνη λειτουργίας της.

Στη μονάδα, από το 2004 μέχρι τον Ιούνιο του 2008 έχουν αντιμετωπιστεί 420 ασθενείς και έχουν τοποθετηθεί 830 οστεοενσωματούμενα εμφυτεύματα.

Ο εξοπλισμός της κλινικής συνίσταται σε 3 οδοντιατρικές χειρουργικές μονάδες, και υπάρχει χώρος και εξοπλισμός για αποστείρωση των εργαλείων.

Μονάδα Ιατροδικαστικής Στόματος. Αν και η μονάδα αυτή, που άρχισε να λειτουργεί από το 2007, δεν προσφέρει άμεσο κλινικό έργο, συνεργάζεται με τις Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες της χώρας για ταυτοποίηση άγνωστης ταυτότητας πτωμάτων και πτωματικού υλικού, για την εκτίμηση, μετά από εισαγγελική παραγγελία, της ηλικίας παιδιών, που για διάφορους λόγους είναι άγνωστη, καθώς και για την καταγραφή της κατάστασης του στοματογναθικού συστήματος κακοποιημένων ατόμων, προς δικαστική χρήση.

• ΜΕΤΡΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η παροχή οδοντιατρικής περίθαλψης σε ένα τόσο μεγάλο αριθμό ασθενών, θα πρέπει να γίνεται με απόλυτη ασφάλεια τόσο γι αυτούς τους ίδιους, όσο και για τους επεμβαίνοντες αλλά και το υπόλοιπο νοσηλευτικό προσωπικό. Η ασφάλεια αναφέρεται στον έλεγχο εμφάνισης λοιμώξεων κατά τις διάφορες επεμβάσεις, καθώς και στην αποτροπή διασποράς αυτών. Γι αυτό και στην Οδοντιατρική λειτουργεί, σε μόνιμη βάση, η Επιτροπή Λοιμώξεων, αποτελούμενη από μέλη του διδακτικού προσωπικού, οι οποίοι έχουν μια ιδιαίτερη ενασχόληση με το χώρο των λοιμώξεων. Στις ευθύνες της επιτροπής είναι: α) προτάσεις για εφαρμογή συγκεκριμένων, κοινών για όλες τις κλινικές, πρωτοκόλλων αποστείρωσης/απολύμανσης και διακίνησης εργαλείων και συσκευών, τα οποία είναι εναρμονισμένα στις οδηγίες και κατευθύνσεις των διεθνών οργανισμών, β) έλεγχος σωστής εφαρμογής αυτών των πρωτοκόλλων, γ) προτάσεις για την προμήθεια από το τμήμα των κατάλληλων συσκευών αποστείρωσης/απολύμανσης καθώς και υλικών, δ) ενημέρωση και εκπαίδευση του νοσηλευτικού προσωπικού σχετικά με θέματα: Γενικά περί Ασηψίας και Αντισηψίας, Πλύσιμο των χεριών, Προστασία χειρών /Γάντια, Προστασία προσώπου και οφθαλμών, Κατάλληλη Οδοντιατρική περιβολή, Καλυπτικά επιφανειών, Καθαρισμός οδοντιατρικών εργαλείων, Αποστείρωση εργαλείων, Εργαλεία μιας χρήσης, Αποστείρωση χειρολαβών, Αποστείρωση περιστροφικών και παλλόμενων εργαλείων, Χρήση και φροντίδα αιχμηρών εργαλείων και βελονών, Συσκευασία και διάθεση μολυσματικών απορριμμάτων, Διαχείριση βιοπτικού υλικού, Λήψη μέτρων προστασίας πριν την έναρξη εργασίας, Λήψη μέτρων προστασίας μετά το πέρας της εργασίας, Διαχείριση ατυχήματος και έκθεσης σε μολυσματικό υλικό, ε) ενημέρωση των φοιτητών με την έκδοση σχετικών φυλλαδίων και οδηγιών, οι οποίες αναρτώνται και στην ιστοσελίδα του τμήματος, στ) εμβολιασμός διδακτικού, νοσηλευτικού προσωπικού καθώς και φοιτητών για ηπατίτιδα Β.

Ενδεικτικό της προσπάθειας που καταβάλλεται ώστε να υπάρχει συνεχής επικαιροποίηση στο θέμα των μεθόδων ελέγχου λοιμώξεων στις κλινικές του τμήματος είναι κάποιες από τις πρόσφατες ενέργειες που έχουν γίνει, όπως: α)

προμήθεια πλυντηρίων και λουτρών υπερήχων νέας τεχνολογίας, για την απομάκρυνση των υπολειμμάτων οδοντιατρικών πράξεων από τα εργαλεία, αντί του καθαρισμού στο χέρι, β) σταδιακή αντικατάσταση των ξηρών κλιβάνων με αυτόκαυστα νέας γενιάς, τύπου B (class B), με διπλή απάντληση του αέρα (double-vacuum), γ) αντικατάσταση των απολυμαντικών τύπου γλουταραλδεϋδών, που έχουν κριθεί επιβαρυντικά για την υγεία των εργαζομένων, με ενζυμικά διαλύματα καθώς και παράγοντες τεταρτοταγούς αμμωνίου και παράγοντες έκλυσης οξυγόνου, δ) προμήθεια οδοντιατρικών μηχανημάτων με δυνατότητα απολύμανσης και παράλληλα αποφυγής του φαινομένου της επανεισρόφησης.

Επειδή η Οδοντιατρική υποδέχεται και έναν μεγάλο αριθμό ασθενών με μολυσματικές ασθένειες, όπως, ιογενή ηπατίτιδα, φυματίωση, φορείς ιού HIV, έχει ληφθεί μέριμνα ώστε να τηρούνται γι αυτούς – τόσο από τους επεμβαίνοντες όσο και από το νοσηλευτικό προσωπικό - ειδικά πρωτόκολλα (στολή εργασίας επεμβαίνοντα, έλεγχος του πεδίου εργασίας, τουλάχιστον δύο ή τρεις κύκλους αποστείρωσης των εργαλείων που χρησιμοποιούνται κλπ).

• ΚΟΣΤΟΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ

Η αντιμετώπιση του κόστους της υψηλής ποιότητας νοσηλείας που προσφέρουν οι προαναφερόμενες κλινικές – λόγω αναλωσίμων υλικών, εξοπλισμού και προσωπικού υποστήριξης – δεν είναι εφικτή από την ετήσια επιχορήγηση που λαμβάνει η Οδοντιατρική από το ΥΠΕΠΘ, για εκπαιδευτικούς λόγους. Γι αυτό και έχει καθιερωθεί, από το 1954, με έκδοση σχετικού ΦΕΚ (211/7.9.1954), η καταβολή από τους ασθενείς ενός χαμηλού νοσηλίου, ανάλογα με την οδοντιατρική πράξη που τους πραγματοποιείται. Το νοσήλιο αυτό δεν ακολουθεί τις τιμές κανενός ασφαλιστικού φορέα, αλλά αποφασίζεται από τη Γ.Σ του Τμήματος και εγκρίνεται από το Πρυτανικό Συμβούλιο του ΕΚΠΑ. Το νοσήλιο αυτό καταβάλλεται στο Ταμείο της Σχολής και μετά την παρακράτηση του 15% από τον ΕΛΚΕ, το υπόλοιπο του ποσού είναι προς διαχείριση του Τμήματος για την κάλυψη των προαναφερόμενων δαπανών. Στους ασθενείς, ανάλογα με το ασφαλιστικό ταμείο στο οποίο ανήκουν, μπορεί να τους επιστραφεί το σύνολο ή μέρος του ποσού που πληρώνουν ως νοσήλιο.

• ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Για να μπορέσουν να λειτουργήσουν συντονισμένα, εύρυθμα και αποτελεσματικά οι κλινικές και μονάδες που περιγράφηκαν έχουν οργανωθεί οι ακόλουθες κεντρικές υπηρεσίες υποστήριξης .

Επιμελητεία. Έχει την ευθύνη της ομαλής τροφοδοσίας προπτυχιακών και μεταπτυχιακών κλινικών με οδοντιατρικά υλικά. Αναλυτικότερα, η επιμελητεία διενεργεί τους σχετικούς διαγωνισμούς προμήθειας των υλικών και μικροεργαλείων που απαιτούνται σύμφωνα με τις ετήσιες καταστάσεις που καταρτίζουν οι κλινικές - και οι οποίοι διαγωνισμοί γίνονται υπό την ευρύτερη ευθύνη του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (ΕΛΚΕ) του ΕΚΠΑ - και, φροντίζει για την

παραλαβή, φύλαξη και διακίνηση προς τις κλινικές των σχετικών αναλώσιμων. Είναι στελεχωμένη με 5 άτομα προσωπικό.

Τεχνική υπηρεσία. Το σύνολο των 178 οδοντιατρικών μονάδων που λειτουργούν καθημερινά σχεδόν επί 8ωρο, καθώς και ο υπόλοιπος οδοντιατρικός εξοπλισμός, παρουσιάζουν συχνά τεχνικά προβλήματα και απαιτούν συνεχή συντήρηση. Προς τούτο είναι οργανωμένη ειδική τεχνική υπηρεσία στελεχωμένη με 3 άτομα προσωπικό.

Ταμείο. Ασχολείται με την είσπραξη των νοσηλίων των ασθενών, στους οποίους πραγματοποιούνται οδοντιατρικές πράξεις στις προπτυχιακές και μεταπτυχιακές κλινικές. Είναι στελεχωμένο με 2 άτομα προσωπικό.

ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ και ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ του ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΚΛΙΝΙΚΩΝ/ΜΟΝΑΔΩΝ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αν και την τελευταία δεκαετία, με τη σύσταση της ΚΣΑ και την ανάπτυξη των μεταπτυχιακών προγραμμάτων κλινικών ειδικοτήσεων, έχει συντελεστεί μια σημαντική πρόοδος τόσο στην έκταση των οδοντιατρικών θεραπειών που παρέχονται, όσο και στον αριθμό των ασθενών που αντιμετωπίζονται, το όλο σύστημα απαιτεί πέρα από συνεχή παρακολούθηση – η οποία, κατά πλειονότητα, βρίσκεται στην ευθύνη των διευθυντών των εργαστηρίων στις οποίες ανήκουν αυτές οι κλινικές – και βελτιώσεις, ώστε το κλινικό έργο που παρέχεται είτε να διατηρηθεί στο σημερινό του επίπεδο, είτε και να βελτιωθεί όπου αυτό είναι δυνατό.

Αναλυτικότερα, τα προβλήματα εντοπίζονται στα ακόλουθα.

✓ Ο αριθμός των ασθενών που εξετάζονται σε σχέση με αυτόν στον οποίο τελικά παρέχεται θεραπευτικό έργο είναι σημαντικά μεγαλύτερος. Συγχρόνως, δεν υφίσταται σύστημα ώστε οι ασθενείς που τελικά δεν θα αντιμετωπιστούν να ειδοποιηθούν σχετικά εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος. Επίσης, και ο χρόνος αναμονής των ασθενών που γίνονται δεκτοί για θεραπεία είναι μη προσδιορίσιμος. Αν και οι ασθενείς από την πρώτη εξέτάσή τους ενημερώνονται επί όλων αυτών, μια διαφορετική οργάνωση της πρώτης εξέτασης και της προώθησης των φακέλων στις σχετικές κλινικές, καθώς και της επικοινωνίας-ενημέρωσης των ασθενών, θα συνέβαλε στη βελτίωση της ποιότητας εξυπηρέτησης τους.

✓ Λόγω του τρόπου λειτουργίας των κλινικών, ο χρόνος θεραπείας των ασθενών είναι μεγαλύτερος του συνήθους, ενώ η οποιαδήποτε αιφνίδια διακοπή της λειτουργίας του πανεπιστημίου σημαίνει και διακοπή της νοσηλείας, χωρίς να υφίσταται τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος. Θα πρέπει αυτά τα δύο να αποσυνδεθούν και να υπάρξει ένα σχέδιο κοινής συμφωνίας του τμήματος με τους φοιτητές, που θα εξασφαλίζει την ανεμπόδιστη λειτουργία των κλινικών κάτω από οποιεσδήποτε συνθήκες.

✓ Δεν υπάρχει κεντρικά οργανωμένο σύστημα επανάκλησης και επανελέγχου των ασθενών που θεραπεύονται στις κλινικές. Επανεξέταση γίνεται μόνο σε κάποιο ποσοστό ασθενών που έχουν υποστεί περιοδοντική θεραπεία και σποραδικά, αλλά όχι

συστηματικά, σε κάποιες μεταπτυχιακές κλινικές. Η οργάνωση της επανάκλησης αν όχι του συνόλου, τουλάχιστον μέρους των ασθενών που θεραπεύονται στην ΚΣΑ, θα πρέπει να μπει στα άμεσα μελλοντικά σχέδια, σε θέση προτεραιότητας.

✓ Ένα μεγάλο μέρος του αριθμού των ασθενών που προσέρχονται για θεραπεία έχουν εκτεταμένης φύσης οδοντιατρικά προβλήματα, με αποτέλεσμα η αποκατάσταση των βλαβών τους να αποτελεί τον κεντρικό στόχο της θεραπείας τους, σε βάρος της προληπτικής αντιμετώπισης, τουλάχιστον της πρωτογενούς, η οποία ως κλινική πρακτική δεν προσφέρεται συστηματικά σε όλους τους ασθενείς. Είναι στα άμεσα σχέδια του τμήματος, η προώθηση σε κλινικό επίπεδο της πρωτογενούς πρόληψης στους ασθενείς.

✓ Ένα πρόσθετο έλλειμμα που διαπιστώνεται στο συνολικό θεραπευτικό έργο που προσφέρεται είναι η απουσία οργάνωσης αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών κατά ένα συστηματικό τρόπο. Ως έκτακτα περιστατικά αντιμετωπίζονται μόνο εκείνα όπου εμφανίζεται οξύς πόνος δοντιού, για το οποίο απαιτείται ενδοδοντική θεραπεία, ενώ και πολλά άλλα περιστατικά εμπίπτουν στην κατηγορία του έκτακτου. Η οργάνωση συστήματος αντιμετώπισης των έκτακτων, στη λογική του συστήματος επανάκλησης, θα πρέπει να μελετηθεί μελλοντικά.

✓ Η παροχή οδοντιατρικής περίθαλψης γίνεται μεν από τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, αλλά με την επίβλεψη και αρκετές φορές την προσωπική εργασία των μελών του διδακτικού προσωπικού, τα οποία φέρουν και τη συνολική ευθύνη της αντιμετώπισης του ασθενούς. Για το έργο τους αυτό όμως δεν καλύπτονται ούτε νομικά ούτε και ασφαλιστικά από την πολιτεία, μένοντας εκτεθειμένοι σε οτιδήποτε ήθελε συμβεί. Θα πρέπει να κινηθούν οι νομικές διαδικασίες επίλυσης του θέματος είτε από το Πανεπιστήμιο, είτε από το ΥΠΕΠΘ, στο οποίο και ανήκουμε.

✓ Από την όλη περιγραφή γίνεται κατανοητό, ότι το διδακτικό προσωπικό της σχολής δεν παρέχει μόνο εκπαιδευτικό έργο - όπως συμβαίνει με τους συναδέλφους όλων των άλλων πανεπιστημιακών τμημάτων (εκτός των ιατρικών), για το οποίο και αμείβονται - αλλά και σημαντικό πρόσθετο κλινικό, για το οποίο δεν υπάρχει καμιά μορφή πρόσθετης αποζημίωσης.

✓ Ταυτόχρονα, ο αριθμός του διδακτικού προσωπικού της οδοντιατρικής, δεν έχει προγραμματιστεί λαμβάνοντας υπόψιν και τον επιπλέον φόρτο κλινικής εργασίας που απαιτείται, με συνέπεια να είναι ανεπαρκής. Η μέχρι σήμερα λειτουργία των κλινικών, στο βαθμό που περιγράφηκε, γίνεται εφικτή γιατί στην κλινική εκπαίδευση συμμετέχουν και μεταπτυχιακοί φοιτητές των τελευταίων ετών, και υποψήφιοι διδάκτορες, αλλά και εξειδικευμένοι συνάδελφοι, κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων, οι οποίοι προσφέρουν εθελοντική εργασία.

✓ Στην χρηματοδότηση που λαμβάνει η οδοντιατρική από το ΥΠΕΠΘ,, δεν συνυπολογίζεται και το κόστος της νοσηλείας των ασθενών, με αποτέλεσμα το τμήμα να έχει αναπτύξει μηχανισμούς εξασφάλισης ίδιων πόρων για την αντιμετώπιση του. Από τη στιγμή όμως που γίνεται παροχή οδοντιατρικής περίθαλψης σε τόσο μεγάλο

αριθμό ασθενών και εύρος πράξεων, θα πρέπει να υπάρξει πρόσθετη χρηματοδότηση, η οποία θα μπορούσε να προέρχεται από το Υπουργείο Υγείας.

✓ Στην παραπάνω λογική, δεν έχουν αναγνωριστεί μέχρι σήμερα από την πολιτεία οι ιδιαίτερες ανάγκες της οδοντιατρικής σε ειδικευμένο νοσηλευτικό προσωπικό, πέραν του γραμματειακού και διοικητικού, κατηγορίες που αναγνωρίζει για όλα τα πανεπιστημιακά τμήματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την πρόσληψη προσωπικού από το ίδιο το τμήμα με συμβάσεις έργου, και συνεπώς με αποζημίωση από ίδιους πόρους. Πρόσθετα, επειδή το εξειδικευμένο προσωπικό είναι υψηλού κόστους, γίνεται πρόσληψη σχετικά ανειδίκευτου προσωπικού, το οποίο στη συνέχεια εκπαιδεύει η ίδια η σχολή.

Πίνακας Ι. Αριθμός ασθενών που θεραπεύτηκαν και οδοντιατρικών πράξεων που πραγματοποιήθηκαν στην Κλινική Συνολικής Αντιμετώπισης Ασθενή (2003-2007).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΟΛΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΜΕΡΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ				
			ΟΔΟΝΤΙΚ ΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓ ΙΚΗΣ	ΕΝΔΟΔΟΝ ΤΙΑΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΝΤ ΟΛΟΓΙΑΣ	ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗΣ	ΚΙΝΗΤΗΣ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗΣ
2003-2004	773	261	3067	778	439	2506	521
2004-2005	750	249	3212	1179	495	2536	556
2005-2006	648	253	2552	1007	539	2313	482
2006-2007	1025	649	5390	1105	880	3605	741
ΣΥΝΟΛΑ#	3196	1412	14121	4069	2796	10960	2300

Το σύνολο των φοιτητών που πραγματοποίησαν αυτές τις οδοντιατρικές πράξεις ήταν 655.

ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΓΝΑΘΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ				
	2003-2004	2004-2005	2005-2006	2006-2007	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ	216	169	181	186	

Πίνακας II. Αριθμός ασθενών που θεραπεύτηκαν και επεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν κάτω από την ευθύνη της Κλινικής Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής (2004-2007).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΔΟΝΤΙΩΝ	ΜΙΚΡΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ		ΜΙΚΡΕΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ (Ειδικοί ασθενείς)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚ ΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩ Ν (Νοσοκομείο «Π.Α. Κυριακού»)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ (Εξωτερικά Ιατρεία Νοσοκομείου «Ευαγγελισμός»)		ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΕΜΒΑΣΕΩΝ (Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός»)
2004-2005	7200	1329*	1007* *	17*	Δεν είναι διαθέσιμα- **	113	2847*	847**	157
2005-2006	4351	1087	822	11	28	145	3670	897	131
2006-2007	3071	582	652	10	88	152	5220	1290	132
ΣΥΝΟΛΑ	14622	2998	2481	38	116	410	11377	3034	420

* Αριθμός ασθενών ** Αριθμός επεμβάσεων

Πίνακας III. Αριθμός ασθενών που εξετάστηκαν, διαγνώστηκαν και αντιμετωπίστηκαν στην Κλινική της Στοματολογίας και στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός» καθώς και αριθμός βιοψιών που πραγματοποιήθηκαν (2003-2007).

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ (Οδοντιατρική Σχολή)	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΙΟΨΙΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ (Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός»)
2003	975	852	197
2004	1191	974	229
2005	1030	1011	281
2006	1122	898	328
2007	995	880	380
ΣΥΝΟΛΑ	5313	4615	1415

Πίνακας IV. Αριθμός ασθενών που εξετάστηκαν και θεραπεύτηκαν καθώς και οδοντιατρικών πράξεων που πραγματοποιήθηκαν στην προπτυχιακή Κλινική της Παιδοδοντιατρικής (2003-2007).

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΗΚΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ ΠΟΥ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΚΑΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ
2003-2004	103	572	3935
2004-2005	146	580	3945
2005-2006	198	580	3945
2006-2007	163	580	3685
ΣΥΝΟΛΑ	610	2312	15510

Πίνακας V. Αριθμός ασθενών που αντιμετωπίστηκαν στην προπτυχιακή Κλινική της Ορθοδοντικής (2003-2007).

	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ				
	2003	2004	2005	2006	2007
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΘΕΝΩΝ	34	61	48	39	40

12. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

12.1 Τα κυριότερα θετικά σημεία του Οδοντιατρικού Τμήματος έχουν ως ακολούθως.

Σε ό,τι αφορά στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών:

- Το μοντέλο που ακολούθησε το Τμήμα σε ό,τι αφορά τις σπουδές, που για τουλάχιστον σαράντα χρόνια προσομοίαζε με το αντίστοιχο μοντέλο των Σχολών των Η.Π.Α., όπου η Οδοντιατρική ήταν ανεξάρτητη Σχολή και όχι κλάδος της Ιατρικής, κάτι που συμβαίνει ακόμη και σήμερα σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες. Αποτέλεσμα του ανωτέρω ήταν η αυτοδύναμη ανάπτυξη της Οδοντιατρικής και κύρια της κλινικής εκπαίδευσης σε διεθνή πρότυπα.
- Οι συνεχείς, μεγάλου ή και μικρότερου βαθμού αναμορφώσεις που υφίσταται το Πρόγραμμα Σπουδών, σε όλα τα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας (στόχοι μαθημάτων, μέθοδοι εκπαίδευσης και αξιολόγησης, εκπαιδευτικό υλικό) έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις.
- Η συνεχής παρακολούθηση και συμμετοχή από το Τμήμα, στα ευρωπαϊκά αλλά και διεθνή δρώμενα στο χώρο της οδοντιατρικής εκπαίδευσης. Αυτό αποδεικνύεται και από τη διοργάνωση στο Τμήμα μας, του Συνεδρίου της Association for Dental Education in Europe, το 2005, με συμμετοχή πανεπιστημιακών από τουλάχιστον 40 διαφορετικές χώρες απ' όλο τον κόσμο.
- Το υψηλό επίπεδο των φοιτητών, που προκύπτει από το συγκεκριμένο σύστημα εισαγωγής μέσω των πανελληνίων εξετάσεων.

Σε ό,τι αφορά στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών:

- Οι δύο κατευθύνσεις του πρώτου κύκλου που αφορούν στις βασικές επιστήμες και στις κλινικές ειδικεύσεις, όπου δίνεται η δυνατότητα, ο υποψήφιος ανάλογα με τις ικανότητές του να επιλέξει μεταξύ μιας κλινικής εξειδίκευσης ή μιας βασικής επιστήμης. Ο διαχωρισμός αυτός πληροί τις πλέον σύγχρονες διεθνείς προϋποθέσεις, ώστε οι απόφοιτοι του προγράμματος να μπορούν να αποτελέσουν ένα φυτώριο αυριανών ακαδημαϊκών δασκάλων, που θα καλύπτουν και τις βασικές επιστήμες αλλά και την κλινική οδοντιατρική.
- Ο περιορισμένος αριθμός εισερχόμενων μεταπτυχιακών φοιτητών, σε σχέση με τον αριθμό των αιτούντων, δίνει τη δυνατότητα να επιλεγούν οι καλύτεροι, με διαφανή κριτήρια και διαδικασίες.
- Η όλη δομή του προγράμματος των κλινικών ειδικοτήσεων - όπου διδάσκονται μαθήματα κορμού, μαθήματα ειδίκευσης, αλλά και των θεωρητικών κλινικών μαθημάτων παράλληλα με εκτεταμένη κλινική άσκηση - έχει ως αποτέλεσμα οι απόφοιτοι να διαθέτουν ένα ισχυρό επιστημονικό υπόβαθρο γνώσεων, συνδυαζόμενο με πολύ καλή κλινική εμπειρία.

- Τα προγράμματα κλινικής ειδικεύσης 3ετούς διάρκειας, με όλη αυτή την ποικιλία θεωρητικών μαθημάτων και κλινικής άσκησης, είναι πρωτοπόρα για τον ευρωπαϊκό χώρο.
- Η διπλωματική εργασία των προγραμμάτων κλινικής ειδικεύσης, που πρέπει να έχει ερευνητική κατεύθυνση, με αποτέλεσμα ο απόφοιτος να διαθέτει πέρα από το κλινικό υπόβαθρο γνώσεων και δεξιοτήτων, και ένα ικανοποιητικό υπόβαθρο ερευνητικής σκέψης και μεθοδολογίας έρευνας.

Σε ό,τι αφορά στο διδασκτικό προσωπικό:

- Η σταδιακή ανανέωση των μελών ΔΕΠ, τα τελευταία κυρίως χρόνια, με τις θέσεις που δημιουργούνται από την αποχώρηση-συνταξιοδότηση παλαιότερων μελών.
- Η σε μεγάλο βαθμό υψηλού επιπέδου, κατάρτιση των νεοεισερχόμενων μελών ΔΕΠ, που στις περισσότερες περιπτώσεις πέρα από το απαραίτητο διδακτορικό δίπλωμα, διαθέτουν και ικανοποιητικούς τίτλους ειδικεύσης από το εσωτερικό, αλλά και πολλοί από αυτούς από το εξωτερικό.
- Η διάθεση των περισσότερων μελών ΔΕΠ να προσφέρουν εκπαιδευτικό έργο υψηλού επιπέδου, χωρίς να φείδονται κόπου και χρόνου, παρ' όλο το όχι και τόσο ικανοποιητικό εργασιακό πλαίσιο και τις απολαβές.

Σε ό,τι αφορά στις υποδομές:

- Η σταδιακή, τα τελευταία χρόνια, αντικατάσταση του εξοπλισμού των κλινικών, με νέες οδοντιατρικές μονάδες.
- Η ανάπτυξη και βελτίωση του εξοπλισμού σε όργανα και συσκευές, στοιχείο απαραίτητο για τη σωστή εφαρμογή πρωτοκόλλων αποστείρωσης και διακίνησης εργαλείων και για την αποφυγή διασποράς λοιμώξεων.
- Η μελέτη και άδεια για την κατασκευή του τρίτου κτηρίου, που θα καλύψει σύγχρονες ανάγκες και στον τομέα της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης οδοντιάτρων, αλλά και στην έρευνα.
- Η ανακατασκευή του 5^{ου} ορόφου του παλαιού κτηρίου που βελτίωσε τις συνθήκες εργασίας και δημιούργησε σύγχρονους χώρους γραφείων και άλλων χρήσεων.

Σε ό,τι αφορά στην έρευνα:

- Η δημιουργία του 5^{ου} Τομέα των Βασικών Επιστημών και Βιολογίας Στόματος, που με τη σταδιακή στελέχωσή του με μέλη ΔΕΠ με ισχυρό ερευνητικό υπόβαθρο και εμπειρία, προσβλέπουμε ότι θα αναπτυχθούν νέοι ερευνητικοί χώροι και παράλληλα θα βελτιωθεί το επίπεδο της έρευνας.
- Ο υψηλού επιπέδου εξοπλισμός και στελέχωση σε προσωπικό του Εργαστηρίου Βιοϋλικών.
- Παρ' όλη την έλλειψη σταθερής χρηματοδότησης για έρευνα, εντούτοις πρέπει να επισημάνουμε τη διάθεση, ειδικότερα των νεώτερων μελών ΔΕΠ,

για έρευνα, μια διάθεση που πολλές φορές καλύπτει τις οποιεσδήποτε ελλείψεις.

Άλλα:

- Το πολύ μεγάλο και υψηλού επιπέδου κλινικό έργο που παράγεται, που μάλιστα αφορά και ειδικές ομάδες ασθενών, που δύσκολα αντιμετωπίζονται από άλλους κρατικούς αλλά και ιδιωτικούς φορείς.
- Οι υπηρεσίες υποστήριξης, που έχει αναπτύξει το ίδιο το τμήμα, για τις ιδιαίτερες ανάγκες του κλινικού έργου που παρέχει. Τα τελευταία χρόνια, με τα έσοδα από τα νοσήλια αλλά και τα προγράμματα ΕΠΕΑΕΚ, προσελήφθησαν στο τμήμα αρκετά άτομα, που κάλυψαν ανάγκες που δημιουργήθηκαν από τη συνεχή βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλά και ανάπτυξη νέων τομέων, όπως γραμματεία ΚΣΑ, επιμελητεία, ηλεκτρονικά εποπτικά μέσα και Η/Υ, κ.ά.

12.2 Τα κυριότερα αρνητικά σημεία του Οδοντιατρικού Τμήματος έχουν ως ακολούθως.

Σε ό,τι αφορά στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών:

- Η έλλειψη ενός συστηματικού, τεκμηριωμένου και θεσμικού τρόπου μέτρησης επίτευξης των στόχων του ΠΠΣ, όπως και των επιμέρους μαθημάτων του.
- Η αδυναμία σωστής διαμόρφωσης των μαθημάτων βασικών επιστημών και των ιατροβιολογικών μαθημάτων, λόγω του ότι η διδασκαλία τους εξαρτάται από την Ιατρική Σχολή, με αποτελέσματα να μην μπορούν να ανταποκριθούν σε μεγάλο βαθμό στους στόχους του Οδοντιατρικού Τμήματος.
- Οι σε μικρό βαθμό, επικαλύψεις, κενά, επαναλήψεις ύλης, και κακή χρονοθέτηση κάποιων από τα οδοντιατρικά μαθήματα στο ΠΠΣ,. Επίσης, παρατηρείται δυσκολία από τους φοιτητές στη διασύνδεση βασικής γνώσης-θεωρίας και οδοντιατρικής πράξης. Τέλος, ο χρόνος κλινικής άσκησης των φοιτητών, αν και αυξήθηκε με την σύσταση της ΚΣΑ, πιστεύεται ότι θα πρέπει να αυξηθεί περαιτέρω.
- Η έλλειψη τόσο των όποιων κριτηρίων κλινικής αξιολόγησης, όσο και καθεαυτής της κλινικής αξιολόγησης, ως διαδικασία, σε όλα τα αντίστοιχα μαθήματα, καθώς και ενδιάμεσων αξιολογήσεων στα περισσότερα των μαθημάτων του ΠΠΣ.
- Το ότι η εφαρμογή του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών είναι εξαρτώμενο από χρηματοδοτήσεις της πολιτείας ή άλλων φορέων. .

Σε ό,τι αφορά στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών:

- Η έλλειψη συστηματικής αξιολόγησης και μέτρησης της επίτευξης των στόχων των μαθημάτων του ΠΜΣ.

- Ο πολύ μεγάλος αριθμός μαθημάτων, ειδικά Κορμού και Ειδικεύσεων, που περιλαμβάνονται στα ΜΠΕ των κλινικών ειδικοτήσεων. Πρόσθετα, αρκετά από αυτά τα μαθήματα δεν καλύπτουν μερικώς τους στόχους που επιζητούν τα ΜΠΕ κλινικής ειδίκευσης από αυτά.
- Η μικρή κινητικότητα μεταπτυχιακών φοιτητών προς τα ιδρύματα του εξωτερικού, λόγω του πολύ περιορισμένου αριθμού τέτοιων συνεργασιών που έχει αναπτύξει το τμήμα.
- Η αδυναμία χορήγησης κάποιας μορφής υποτροφιών στους μεταπτυχιακούς φοιτητές, ειδικότερα σε αυτούς που συμμετέχουν ενεργά και στην προπτυχιακή εκπαίδευση.
- Σε αρκετές περιπτώσεις, η απασχόληση των μεταπτυχιακών φοιτητών στην προπτυχιακή εκπαίδευση είναι μεγαλύτερη από αυτήν που θα έπρεπε, έτσι ώστε να διαθέτουν, τελικά, λιγότερες ώρες ενασχόλησης τους με το ΜΠΕ τους.

Σε ό,τι αφορά στο διδασκτικό προσωπικό:

- Έλλειψη προσωπικού ΔΕΠ, που θα μπορούσε να διδάξει μαθήματα των βασικών επιστημών, και να στηρίξει την έρευνα σε αυτά τα πεδία.
- Η εκπαίδευση στην οδοντιατρική έχει μεγάλο μέρος κλινικής άσκησης, όπως και εργαστηριακής, με συνέπεια να απαιτείται μεγάλος αριθμός διδασκτικού προσωπικού, τόσο που δεν καλύπτεται από τον αριθμό ΔΕΠ του τμήματος. Σήμερα, η στήριξη μέρους της κλινικής προπτυχιακής εκπαίδευσης και μεταπτυχιακής γίνεται από ειδικευμένους οδοντίατρους, κάτοχους ακαδημαϊκών τίτλων, οι οποίοι όμως προσφέρουν εθελοντικό έργο.
- Η σχετικά μικρή ενασχόληση των μελών ΔΕΠ, και μάλιστα μικρού ποσοστού αυτών με θέματα έρευνας, επίσης, για λόγους που έχουν αναφερθεί στην παρούσα έκθεση.

Σε ό,τι αφορά στις υποδομές:

- Από τη φύση της εκπαίδευσης που παρέχει, το Οδοντιατρικό Τμήμα χρειάζεται την ύπαρξη αλλά και συνεχή λειτουργία, σε υψηλό βαθμό αποτελεσματικότητας, υποδομών που αφορούν κτιριακές εγκαταστάσεις, οδοντιατρικά μηχανήματα και εξοπλισμό, ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις και πολλά άλλα. Διαπιστώνονται ελλείψεις στη σωστή συντήρηση όλων των υποδομών, κυρίως λόγω έλλειψης προσωπικού, αλλά και ανεπάρκειας ειδικών προς τούτο πιστώσεων.
- Οι χρονοβόρες διαδικασίες, που πολλές φορές απαιτούνται, από την επισήμανση ενός προβλήματος που αφορά στις υποδομές, μέχρι του σημείου να αντιμετωπισθεί. Πρώτον, διότι λείπει το αρμόδιο προς τούτο προσωπικό, με συνέπεια και αυτές τις ευθύνες να τις αναλαμβάνουν μέλη ΔΕΠ και δεύτερον λόγω εμπλοκών αρμοδιοτήτων με την κεντρική διοίκηση του Πανεπιστημίου.

- Η παλαιότητα ορισμένων υποδομών, όπως το κύριο κτήριο του Τμήματος, που έχει συμπληρώσει ήδη 40 χρόνια λειτουργίας, και εκ των πραγμάτων δεν μπορεί να καλύψει τις σύγχρονες ανάγκες μιας Οδοντιατρικής Σχολής καθώς και του προσωπικού της.

Σε ό,τι αφορά στην έρευνα:

- Στην ανεπάρκεια προσωπικού, αριθμητικά ικανού να υποστηρίξει σοβαρά ερευνητικά πρωτόκολλα και το οποίο να έχει κύρια απασχόλησή του την έρευνα και μικρότερη εμπλοκή στην εκπαίδευση.
- Στην μη ουσιαστική οικονομική υποστήριξη της έρευνας από κρατικούς πόρους.
- Στον μικρό αριθμό ερευνητικών χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων που να διακινούνται στο τμήμα, γεγονός που οφείλεται σε διάφορα αίτια, που έχουν αναφερθεί στην παρούσα έκθεση.
- Γενικότερα, η έλλειψη κεντρικής πολιτικής έρευνας του τμήματος, με αποτέλεσμα όπως έχει αναφερθεί και αλλού, η έρευνα να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από ατομικές προσπάθειες και να μην είναι συλλογικότερο αποτέλεσμα.

Σε ό,τι αφορά στις υπηρεσίες υποστήριξης:

- Η αριθμητική ανεπάρκεια προσωπικού υποστήριξης.
- Η έλλειψη, πολλές φορές, προσωπικού με τις ανάλογες γνώσεις και εμπειρία, για να καλύψουν τις ανάγκες και τον τομέα εργασίας τους.
- Η έλλειψη κανόνων, που να αφορούν τις υποχρεώσεις και αρμοδιότητες όλου αυτού του προσωπικού, αλλά και κανόνων συμπεριφοράς και ευθύνης.

Άλλα

- Η ελλιπής ανάπτυξη κυρίως των γραμματειακών υπηρεσιών, π.χ. γραμματεία φοιτητών, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να καταγράφεται όλη η πορεία και πρόοδος του φοιτητή. Η αδυναμία αυτή, οφείλεται κυρίως στη μη ύπαρξη του κατάλληλου λογισμικού διαχείρισης των φοιτητών, παρά στη γραμματεία και στο προσωπικό της.
- Αν και την τελευταία πενταετία υπάρχει μια σημαντική βελτίωση του τρόπου διακίνησης των ασθενών μεταξύ των κλινικών του τμήματος – κυρίως λόγω του προγράμματος ηλεκτρονικής καταχώρησης τους – απαιτείται βελτίωση του συστήματος, ώστε να περιοριστεί ο χρόνος αναμονής των ασθενών.
- Έλλειψη οργάνωσης τόσο του συστήματος επανάκλησης των ασθενών που θεραπεύονται στις κλινικές του τμήματος, όσο και αυτού αντιμετώπισης των έκτακτων περιστατικών.

12.3 Ευκαιρίες Αξιοποίησης

Λόγω του υψηλού επιπέδου των φοιτητών της Οδοντιατρικής δίδονται περιθώρια βελτίωσης του προγράμματος σπουδών σε προπτυχιακό αλλά και μεταπτυχιακό επίπεδο. Τα τελευταία χρόνια οι φοιτητές μας, έχουν να επιδείξουν υψηλό αίσθημα ευθύνης για το αντικείμενο των σπουδών τους, που είναι ο άνθρωπος, και το πολυτιμότερο αγαθό, η υγεία.

Πιστεύουμε ότι αυτή η υπευθυνότητα των φοιτητών, καλύπτει σε κάποιο βαθμό τις όποιες αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος και λειτουργεί και ως μοχλός και κίνητρο για το διδακτικό προσωπικό.

Επίσης, το υψηλό επίπεδο κατάρτισης του μεγαλύτερου μέρους των μελών ΔΕΠ, αλλά και το αίσθημα ευθύνης απέναντι στο επίπεδο των φοιτητών, αλλά και απέναντι στους ασθενείς, είναι ένα επιπλέον θετικό στοιχείο για περαιτέρω βελτιώσεις του επιπέδου των σπουδών.

Συγχρόνως, το υψηλό επιστημονικό επίπεδο των μελών ΔΕΠ, δίνει τη δυνατότητα στην ανάπτυξη της συνεχούς επιμόρφωσης των οδοντιάτρων, μια δραστηριότητα που θα πρέπει να αναπτυχθεί σύντομα, μιας και ο ρόλος ενός σύγχρονου Πανεπιστήμιου είναι η εμπλοκή του σε όλο το φάσμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και επαγγελματικής κατάρτισης.

Οι κίνδυνοι που διαβλέπουμε προκύπτουν κυρίως από το γεγονός της γενικά χαλαρής εφαρμογής των νόμων, κάτι που ισχύει όχι μόνο στην εκπαίδευση. Η έλλειψη επίσης εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας του ΕΚΠΑ, κατά το εγγύς παρελθόν, είχε αρνητικές επιπτώσεις στην όλη λειτουργία του Τμήματος και φοβόμαστε ότι αν δεν υπάρξει σύντομα ένας κανονισμός που θα οριοθετεί τις αρμοδιότητες αλλά και τις υποχρεώσεις όλων των εμπλεκόμενων στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, πιθανόν να προκύψουν αρνητικές επιπτώσεις στην εκπαίδευση, στην έρευνα, αλλά και στην ποιότητα της παρεχόμενης περίθαλψης στους ασθενείς που προσέρχονται στο Τμήμα.

13. ΣΧΕΔΙΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Για τη βελτίωση όσων αρνητικών στοιχείων λειτουργίας του Τμήματος, σε κάθε επίπεδο, περιγράφηκαν στην παρούσα έκθεση, αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξη του Τμήματος της Οδοντιατρικής, απαιτείται ένα σύνολο δράσεων, άλλες από τις οποίες μπορούν να υλοποιηθούν μέσα από το ίδιο το Τμήμα και άλλες απαιτούν τη συνδρομή της Πολιτείας καθώς και της Διοίκησης του Ιδρύματος.

Οι βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δράσεις που σχεδιάζεται να υλοποιηθούν από το Τμήμα περιγράφονται, στη συνέχεια, στο εδάφιο 13.1 και αυτές που απαιτούνται από την πλευρά της πολιτείας και της διοίκησης του ιδρύματος στο 13.2.

Τέλος, στο εδάφιο 13.3 περιγράφονται οι γενικές εκείνες δράσεις, που δεν αφορούν μεν άμεσα την Οδοντιατρική, αλλά που κρίνονται ως απαραίτητες από την πλευρά πολιτείας και ιδρύματος για την ορθολογικότερη λειτουργία των ελληνικών πανεπιστημίων.

13.1 Βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες δράσεις από το Τμήμα

- Ήδη η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, ειδικά μετά από την αξιολόγηση των μαθημάτων από τους φοιτητές, αλλά και από τους συντονιστές τους, βρίσκεται στη διαδικασία αναμόρφωσης κυρίως των Βασικών και Ιατροβιολογικών μαθημάτων του ΠΠΣ. Η αναμόρφωση αυτή, θα επιδιωχθεί να γίνει σε συνεργασία με τα αντίστοιχα εργαστήρια της Ιατρικής Σχολής.
- Εκπόνηση σχεδίου από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών σε συνεργασία με τους συντονιστές κάποιων από τα βασικά οδοντιατρικά μαθήματα που έχουν κοινές επιστημονικές περιοχές, ώστε να υπάρξει ορθολογικότερη δόμηση τους και διδασκαλία.
- Αύξηση του χρόνου κλινικής άσκησης των φοιτητών στο ΠΠΣ, και της διδασκαλίας σε μικρές ομάδες φοιτητών. Διεύρυνση του αριθμού των μαθημάτων με διαδραστικό τρόπο διδασκαλίας, μέσω πολλαπλών πηγών, και με περαιτέρω εκμετάλλευσης των ΤΠΕ.
- Διαμόρφωση κατάλληλων κριτηρίων συνεχούς αξιολόγησης του φοιτητή, κατά την κλινική του άσκηση.
- Οργάνωση τόσο του συστήματος επανάκλησης των ασθενών που θεραπεύονται στις κλινικές του τμήματος, όσο και αυτού διακίνησής τους από το Διαγνωστικό προς τις διάφορες κλινικές καθώς και μεταξύ των διαφόρων κλινικών.
- Ενίσχυση της κλινικής εκπαίδευσης των φοιτητών στην πρωτογενή πρόληψη οδοντιατρικών προβλημάτων.

- Διαμόρφωση, σε θεσμική και συστηματική βάση, της μέτρησης των στόχων του ΠΠΣ και ΠΜΣ, με την ενίσχυση της διαδικασίας αξιολόγησης των μαθημάτων τους και στη συνέχεια αξιοποίησης των αποτελεσμάτων τους.
- Εφαρμογή του συστήματος των πιστωτικών μονάδων (ECTS) και του Παραρτήματος Διπλώματος, για τα οποία στο Τμήμα έχει ήδη γίνει η κατάλληλη προετοιμασία.
- Ορθολογικότερος σχεδιασμός και προσαρμογή των μαθημάτων Κορμού και των Ειδικών Μαθημάτων του ΠΜΣ, ώστε να είναι περισσότερο προσαρμοσμένα στους στόχους των ΜΠ των κλινικών ειδικεύσεων.
- Ήδη υπάρχει διαμορφωμένη πρόταση για ένα πρόγραμμα στην αγγλική γλώσσα, που θα αφορά στα εμφυτεύματα, με στόχο την προσέλκυση αλλοδαπών μεταπτυχιακών φοιτητών, που θα καταβάλλουν και ανάλογα δίδακτρα.

13.2 Απαιτούμενες Δράσεις από τη Πολιτεία και τη Διοίκηση του Ιδρύματος για το Τμήμα

- Θέσεις διδακτικού επιστημονικού προσωπικού (ΔΕΠ), που να αφορούν κατά προτεραιότητα γνωστικά αντικείμενα των βασικών ιατροβιολογικών επιστημών, αλλά και κλινικά. **Επίκουροι 4, Λέκτορες 7.**
- Ετήσια κονδύλια για την πρόσληψη, με σύμβαση έργου, οδοντιάτρων αναγνωρισμένης κλινικής εμπειρίας, κατόχων μεταπτυχιακού διπλώματος σπουδών, αλλά όχι απαραίτητα Διδακτορικής Διατριβής. *Το προσωπικό αυτό θα έχει αρμοδιότητες που θα αφορούν αποκλειστικά στην κλινική και εργαστηριακή εκπαίδευση των φοιτητών.* **15 άτομα ετησίως.**
- Θέσεις ειδικού νοσηλευτικού (10 άτομα), καθώς και εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού (7 άτομα).
- Ετήσια χρηματοδότηση από το Υπουργείο Υγείας για την κάλυψη του πρόσθετου προς το εκπαιδευτικό, κόστους λειτουργίας του τμήματος για την παροχή υπηρεσιών οδοντιατρικής υγείας σε όλους τους ασθενείς.
- Πιστώσεις για την κατασκευή του τρίτου κτηρίου της Οδοντιατρικής, τον εξοπλισμό των κλινικών του, τη συμπλήρωση του ερευνητικού εξοπλισμού των εργαστηρίων του 5^{ου} Τομέα των βασικών επιστημών, τη σταδιακή αντικατάσταση και συμπλήρωση παρόντος εκπαιδευτικού εξοπλισμού κλινικών και εργαστηρίων καθώς και την πραγματοποίηση τεχνικών έργων βελτίωσης υπαρχόντων υποδομών.

Τα παραπάνω αναλύονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αιτούμενες Κτιριακές Υποδομές - Εκπαιδευτικός & Ερευνητικός εξοπλισμός και Τεχνικά Έργα βελτίωσης υποδομών	
1. Νέες Κτιριακές Υποδομές	Προϋπολογισμός (ευρώ)
Κατασκευή νέου, τρίτου κτηρίου Οδοντιατρικής (Έχει εκδοθεί η πολεοδομική άδεια και είναι έτοιμα τα τεύχη δημοπράτησης του έργου)	3.500.000
2. Εξοπλισμός νέου, τρίτου κτηρίου Οδοντιατρικής	
2.1 Οδοντιατρικές μονάδες	250.000
2.2 Ακτινογραφικά μηχανήματα	12.000
2.3 Συσκευές αποστείρωσης-απολύμανσης εργαλείων	40.000
2.4 Οδοντιατρικά εργαλεία	30.000
2.5 Βοηθητικός εξοπλισμός (πάγκοι κλπ)	500.000
2.6 Ερευνητικός εξοπλισμός	
2.6.1. ΣΥΣΚΕΥΗ PCR quantitative Real Time PCR(qRT PCR), τύπου Light cycler μαζί με το λογισμικό & τις βοηθητικές συσκευές (φυγόκεντρος)	60.000
2.6.2. Συσκευή δισ-απεσταγμένου νερού Millipore	6.000
6.6.3. Σύστημα ηλεκτροφόρησης / μεταφοράς DNA & RNA	2.000
6.6.4. Καταψύκτες: -80°C & -20°C	15.000
6.6.5. Μικροτόμος παραφίνης	6.000
6.6.6. Κρυοτόμος	6.000
6.6.7. RNA/DNA calculator	8.000
6.6.8. Shaker bath	4.000
6.6.9. Luminex 200	55.000
6.6.10. Αυτόματο σύστημα ανοσοχρώσεων	60.000
6.6.11. Απαγωγέας ατμών	8.500
6.6.12. Ξηραντικός κλίβανος	4.000
6.6.13. Οπτικό μικροσκόπιο και σύστημα ψηφιακής απεικόνισης	8.500
6.6.14. Υδατόλουτρο	3.500
6.6.15. Μικροφυγόκεντρος	3.000
6.6.16. PCR μηχανήμα (θερμικός κυκλοποιητής)	5.000
6.6.17. Διάφορες μικροσυσκευές	10.000
6.6.18. Ενδοστοματικό μικροσκόπιο (X2)	50.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.146.500
3. Ανανέωση-αντικατάσταση παλαιού εξοπλισμού	
3.1 Οδοντιατρικές μονάδες	900.000
3.2 Ειδικός οδοντιατρικός εξοπλισμός (ακτινογραφικά μηχανήματα, χειρουργικές αναρροφήσεις κλπ)	70.000
3.3 Οδοντιατρικά εργαλεία διαφόρων τύπων	50.000
3.4 Συσκευές αποστείρωσης-απολύμανσης εργαλείων	50.000
3.5 Εξοπλισμός Εργαστηρίου Προσομοίωσης	200.000

3.6 Εξοπλισμός διαχείρισης απορριμάτων	20.000
3.7 Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές (εξοπλισμός οδοντιατρικών εδρών)	50.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.340.000
4. Τεχνικά έργα βελτίωσης υποδομών	Προϋπολογισμός
4.1 Επέκταση Εργαστηρίου Προσομοίωσης	Η κοστολόγηση όλων αυτών των έργων θα γίνει μετά την εκπόνηση μελετών από την τεχνική υπηρεσία του ΕΚΠΑ
4.2 Συντήρηση Εργαστηρίου Προσομοίωσης	
4.3 Επέκταση Εργαστηρίου Πληροφορικής	
4.4 Αντικατάσταση παραθύρων παλαιού κτηρίου	
4.5 Σύστημα απαγωγής και επαναφοράς αέρα κλινικών και εργαστηρίων	
4.6 Διαμόρφωση αποθηκευτικού χώρου υλικών	
4.7 Έργα αποχέτευσης και ύδρευσης εξωτερικού προαύλιου χώρου	
4.8 Εκσυγχρονισμός ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων παλαιού κτηρίου	
4.9 Αντικατάσταση παλαιών ανελκυστήρων	
ΣΥΝΟΛΟ 1+2+3	5.986.500

- Νομική και ασφαλιστική κάλυψη των μελών ΔΕΠ του τμήματος, που παρέχουν κλινικό έργο στους ασθενείς.

13.3 Άλλες, Γενικές Δράσεις από τη Διοίκηση του Ιδρύματος και τη Πολιτεία

Το ΕΚΠΑ θα πρέπει να σταθεί αρωγός σε προσπάθειες που θα αναβαθμίσουν το επίπεδο των σπουδών και της έρευνας.

Θα πρέπει να συμπαρίσταται σε πρωτοβουλίες των Τμημάτων, που αφορούν σε προτάσεις που θα αναδείξουν ένα Τμήμα και να μην αντιστρατεύεται τέτοιες προτάσεις. Το βασικότερο όλων είναι το ΕΚΠΑ να προχωρήσει επιτέλους στη διαμόρφωση εσωτερικού κανονισμού, που θα ορίζει τις υποχρεώσεις, τις αρμοδιότητες, αλλά και τις ευθύνες όλων όσων απαρτίζουν την πανεπιστημιακή κοινότητα. Δυστυχώς, πρακτικές των τελευταίων ετών έχουν δείξει, ότι αντί στο ελληνικό δημόσιο Πανεπιστήμιο να επικρατεί ο γνωστικός ορθολογισμός, αυτός περνά σε δεύτερη μοίρα και υποκαθίσταται, σε πάρα πολλές περιπτώσεις, από μια διοικητική-γραφειοκρατική νοοτροπία, μιας και η ισχύς που απορρέει από προσωπικές διασυνδέσεις αποδεικνύεται πιο σημαντική από την επιρροή και το κύρος που βασίζονται στην αποτελεσματική άσκηση των διδακτικών καθηκόντων, της έρευνας, αλλά πολλές φορές και αυτής ακόμη της διοίκησης ενός Τμήματος

Επίσης, το ΕΚΠΑ, θα πρέπει να αναπτύξει αποτελεσματικότερες, σύγχρονες, νέες κεντρικές δράσεις και υπηρεσίες, και να ενισχύσει ήδη υπάρχουσες, ώστε να υποβοηθούν συμβουλευτικά αλλά και ουσιαστικά τα τμήματα στη διαχείριση του πολύπλευρου έργου τους.

Όσον αφορά στην πολιτεία, θα πρέπει να αναπτυχθεί ένας πραγματικός διάλογος με πανεπιστημιακούς, αλλά και φοιτητές, πέρα από τις οποιεσδήποτε κομματικές ή πολιτικές ή συντεχνιακές σκοπιμότητες και ιδεοληψίες.

Οι λεγόμενοι νόμοι πλαίσιο έχουν, όποια και αν ήταν η μορφή τους, τις αδυναμίες τους. Είναι καιρός η πολιτεία μαζί με τους πανεπιστημιακούς, να συζητήσουν σοβαρά και να διαμορφώσουν ένα νέο χάρτη για την ανώτατη παιδεία.

Οι σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνίας, αναγκαστικά έχουν αλλάξει και το ρόλο του σημερινού Πανεπιστημίου. Έτσι, θα πρέπει, κατ' αρχήν, να γίνει μια πλήρης ανάλυση όλων εκείνων των επιστημονικών κλάδων που η σπουδή τους οδηγεί ταυτόχρονα και στην απόκτηση ενός αμιγούς επαγγελματικού τίτλου ή στους κλάδους εκείνους, που η λήψη του πρώτου πτυχίου προϋποθέτει και επί πλέον σπουδές για την απόκτηση των αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Για παράδειγμα, για την απόκτηση του πτυχίου της Οδοντιατρικής, που αυτόματα αντιπροσωπεύει και την αντίστοιχη επαγγελματική ιδιότητα, απαιτείται απαραίτητα η παρακολούθηση 5ετούς προγράμματος σπουδών. Σε άλλους επιστημονικούς κλάδους υπάρχει η δυνατότητα λήψης πρώτου πτυχίου σε λιγότερα χρόνια σπουδών. Ίσως, λοιπόν, θα έπρεπε η πολιτεία να εξετάσει, για ορισμένους επιστημονικούς κλάδους, το πρώτο πτυχίο να μπορεί να αποκτηθεί ακόμη με λιγότερα έτη σπουδών. Σύμφωνα με τα ανωτέρω, θα πρέπει να υπάρξει και σε βασικές γραμμές, αλλά και στις λεπτομέρειες, διαφορετικό θεσμικό πλαίσιο για διαφορετικούς επιστημονικούς κλάδους.

Τέλος, η ανομοιογένεια των Τμημάτων των μεγάλων Πανεπιστημίων δημιουργεί από μόνη της προβλήματα στη διοίκησή τους. Θα πρέπει να υπάρξει ομαδοποίηση Τμημάτων συναφών σπουδών και να ισχύσει ένα πιο αποκεντρωμένο σύστημα διοίκησης, σε αρκετούς τομείς που αφορούν στη λειτουργία ενός ιδρύματος. Επίσης, δεν θα πρέπει τα Τμήματα ή οι Σχολές, ανάλογα με το μέγεθός τους (αριθμός μελών ΔΕΠ, φοιτητών, διοικητικό προσωπικό), να μπορούν να επιβάλλονται σε άλλα μικρότερα Τμήματα.

Στο ήδη υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, προβλέπεται η παρακράτηση του 15% από τα έσοδα των μελών ΔΕΠ, που έχουν από την άσκηση της επαγγελματικής τους ιδιότητας. Η παρακράτηση αυτή είναι μοναδικό φαινόμενο σε όλο τον κόσμο, τη στιγμή που η άσκηση του οποιουδήποτε επαγγέλματος εκτός Πανεπιστημίου, επιτρέπεται από το νόμο και δεν μπορεί να συνδυάζεται με επιπλέον έσοδα του ιδρύματος, από την άσκηση επαγγέλματος των μελών ΔΕΠ.

Τέλος, η πολιτεία θα πρέπει να εξετάσει σοβαρά το μισθολογικό σκέλος των μελών ΔΕΠ. Είναι αδύνατο με το σημερινό μισθολογικό καθεστώς, ένα μέλος ΔΕΠ όσο και να πιστεύει στο ρόλο του πανεπιστημιακού δασκάλου, να εκτελέσει με συνέπεια, όλα όσα προκύπτουν από την ακαδημαϊκή του ιδιότητα, με τις, πράγματι, πολύ χαμηλές απολαβές του, που οδηγούν κατά κανόνα και σε άλλου είδους επαγγελματική ή άλλη απασχόληση.

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος.

		2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Καθηγητές	Σύνολο	9	11	11	13	14
	Από εξέλιξη*	1	0	1	1	2
	Νέες προσλήψεις*	0	0	0	0	0
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	2	1	4	4
	Παρατήσεις*	0	1	0	0	0
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	43	44	46	42	38
	Από εξέλιξη*	1	2	5	2	4
	Νέες προσλήψεις*	0	0	1	1	0
	Συνταξιοδοτήσεις*	1	3	0	1	0
	Παρατήσεις*	0	1	2	0	0
Επικουροι Καθηγητές	Σύνολο	41	44	44	48	53
	Από εξέλιξη*	1	4	2	2	0
	Νέες προσλήψεις*	0	1	0	0	1
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	1	0	1	0
	Παρατήσεις*	0	0	0	0	0
Λέκτορες/Καθηγητές Εφαρμογών	Σύνολο	27	21	23	20	18
	Νέες προσλήψεις*	5	0	6	1	5
	Συνταξιοδοτήσεις*	0	0	0	0	0
	Παρατήσεις*	0	0	0	0	0
Μέλη ΕΕΔΙΠ/ΕΔΙΠ	Σύνολο	5	5	5	5	5
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο	2		4	4	2
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο	40**				
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	(23)				

* Αναφέρεται στο τελευταίο έτος ** Αναφέρεται το σύνολο των κατηγοριών του προσωπικού (Τεχνικού, Κοινωνικών υπηρεσιών, Διοικητικού-Λογιστικού, Βιβλιοθηκονόμου, Γραμματέως Εργαστηρίου),

¹ Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επιπλέον και 23 άτομα, τα οποία, εργάζονται μεν σήμερα στην Οδοντιατρική, εντάχθηκαν όμως πρόσφατα στην κατηγορία των συμβασιούχων αορίστου χρόνου και δεν έχουν τοποθετηθεί ακόμα από το υπηρεσιακό συμβούλιο του ΕΚΠΑ, σε κάποια θέση του Πανεπιστημίου.

Πίνακας 2. Εξέλιξη των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών.

	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Προπτυχιακοί	846*				
Μεταπτυχιακοί	36	28	38	42	40
Διδακτορικοί	118*				
* Λόγω του λογισμικού μηχανογράφησης είναι εφικτό να καταγραφεί μόνο το σύνολο του 2006-2007 κι όχι μεμονωμένα όλων των προηγούμενων ετών.					

Πίνακας 3. Εξέλιξη των εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος.

	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Εισαγωγικές εξετάσεις	474*				
Μετεγγραφές	86				
Κατατακτήριες εξετάσεις	100				
Άλλες κατηγορίες	179				
Σύνολο	839				

* Η μηχανοργάνωση της Γραμματείας επιτρέπει την ανεύρεση των στοιχείων μόνο για τους φοιτητές που δεν έχουν αποφοιτήσει, και αποτυπώνει μόνο την παρούσα κατάσταση.

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών (ΜΠΣ)

Τίτλος ΜΠΣ:		«Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οδοντιατρική του Τμήματος Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών»				
		2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Αιτήσεις (α+β)		122	103	112	168	161
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	93	68	Δ.Υ.	Δ.Υ.	Δ.Υ.
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	29	35	Δ.Υ.	Δ.Υ.	Δ.Υ.
Προσφερόμενες θέσεις		28	32	25	34	31
Εγγραφέντες		36	28	38	42	40
Απόφοιτοι		30	24	44	15	41

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.

		2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003
Αιτήσεις (α+β)		14	22	13	30	7
	(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	7	13	13	18	5
	(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	7	9	-	12	2
Προσφερόμενες θέσεις*		-	-	-	-	-
Εγγραφέντες		12	21	11	23	5
Απόφοιτοι		6	2	4	28	-
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων**						

*Δεν προκηρύσσεται συγκεκριμένος αριθμός θέσεων, γίνεται μόνο πρόσκληση ενδιαφέροντος.

** Δεν μπορεί να υπολογιστεί μέσος όρος και μάλιστα ανά έτος, γιατί ο χρόνος αυτός παρουσιάζει μεγάλο εύρος και συνεπώς μεγάλη τυπική απόκλιση.

Πίνακας 6. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

Τίτλος Μαθήματος	Ιστότοπος	Σελ. ΟΠΣ	Διδάσκοντες (Συντονιστής)	Υ/Ε	Αξιολόγηση από φοιτητή	Διαλέξεις
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51085a&lang=el	100	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ	Στο τέλος του πίνακα παρατίθενται τα αποτελέσματα της Αξιολόγησης όλων των μαθημάτων του ακαδημαϊκού έτους 2007-2008	26
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51085a&lang=el	100	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		13
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ Ι(ΠΡΟΚΛΙΝΙΚΟ)	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51085a&lang=el	100	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		13
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51095c&lang=el	102	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		0
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51095a&lang=el	101	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		13
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51095a&lang=el	101	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		13
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prsthodontics_viewcourse&code=51095c&lang=el	102	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		0
ΑΚΤΙΝΕΣ LASER ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51153&lang=el	177	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Ε		13
ΒΙΟΛΟΓΙΑ (ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΥΤΤΑΡΩΝ) - ΓΕΝΕΤΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51201&lang=el	127	ΚΙΤΡΑΚΗ Ε.	Υ		52

ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51059&lang=el	136	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α.Γ	Y		39
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51065&lang=el	140	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α.Γ	Y		35
ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51202&lang=el	129	ΚΑΤΣΟΥΓΙΑΝΝΗ Ε.Κ.	Y		26
ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ-ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51057&lang=el	133	ΚΙΤΤΑΣ Χ.	Y		24
ΓΕΝΙΚΗ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51190&lang=el	137	ΤΣΕΛΕΝΗ-ΚΩΤΣΟΒΙΛΗ Α.	Y		52
ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51194&lang=el	152	ΠΑΠΑΔΟΓΕΩΡΓΑΚΗΣ Ν.	Y		13
ΓΗΡΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ - ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51154&lang=el	178	ΚΑΡΚΑΖΗΣ Η. / ΝΙΚΟΛΑΤΟΥ-ΓΑΛΙΤΗ ΟΥΡ.	E		20
ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51093&lang=el	117	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		26
ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51209&lang=el	118	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		13
ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51209&lang=el	118	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		13

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ I	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_diagnosis_radiology_viewcourse&code=51203&lang=el	110	ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		15
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ II	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_diagnosis_radiology_viewcourse&code=51207&lang=el	113	ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		0
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ IIA	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_diagnosis_radiology_viewcourse&code=51207a&lang=el	112	ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		13
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ IIB	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_diagnosis_radiology_viewcourse&code=51207a&lang=el	112	ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		0
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ IIG	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_diagnosis_radiology_viewcourse&code=51207&lang=el	113	ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		13
ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51079&lang=el	148	ΤΕΝΤΟΛΟΥΡΗΣ Ν.	Y		26
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΦΥΤΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51220&lang=el	124	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=preventive_community_dentistry_viewcourse&code=51054&lang=el	73	ΚΩΛΕΤΣΗ-ΚΟΥΝΑΡΗ Χ.	Y		42
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51151&lang=el	170	ΧΑΛΑΖΩΝΙΤΗΣ Δ.	E		6
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ I	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51182&lang=el	86	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		19

	ang=el					
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51215d&lang=el	89	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		11
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51182&lang=el	86	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		13
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51215b&lang=el	88	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		13
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51215b&lang=el	88	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		0
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΔ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=endodontics_viewcourse&code=51215d&lang=el	89	ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Π.	Y		0
ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=preventive_community_dentistry_viewcourse&code=51204&lang=el	74	ΠΟΛΥΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ Α.	Y		52
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51157&lang=el	182	ΚΩΛΕΤΣΗ-ΚΟΥΝΑΡΗ Χ.	E		22
ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51047&lang=el	126	ΓΕΩΡΓΙΟΥ Ε.	Y		50
ΙΑΤΡΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51046&lang=el	126	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α.Γ / ΚΟΥΛΟΧΕΡΗ Σ.	Y		39
ΙΑΤΡΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51246&lang=el	132	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α.Γ / ΚΟΥΛΟΧΕΡΗ Σ.	Y		39

ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51156&lang=el	180	ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΥ- ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Α.	Ε		12
ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_pathology_viewcourse&code=51158&lang=el	123	ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ Α.	Υ		26
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51077a&lang=el	104	ΖΗΣΗΣ Α.	Υ		13
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51077a&lang=el	104	ΖΗΣΗΣ Α.	Υ		13
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51219c&lang=el	105	ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΓΡ.	Υ		0
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51219a&lang=el	105	ΚΑΡΚΑΖΗΣ Η.	Υ		13
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51219a&lang=el	105	ΚΑΡΚΑΖΗΣ Η.	Υ		13
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51219c&lang=el	105	ΠΟΛΥΖΩΗΣ ΓΡ.	Υ		0
ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΩΝ ΒΙΟΪΛΙΚΩΝ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=51221&lang=el	108	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		13
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=preventive_community_dentistry_viewcourse&code=51186&lang=el	78	ΜΑΜΑΗ-ΧΩΜΑΤΑ Ε.	Υ		20
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΑ ΥΛΙΚΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=prosthodontics_viewcourse&code=5115	106	ΔΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ Α.	Υ		11

	9&lang=el					
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51160&lang=el	118	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		18
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51155&lang=el	172	ΛΑΓΟΥΒΑΡΔΟΣ Π.	E		12
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51051&lang=el	96	ΚΑΚΑΜΠΟΥΡΑ Α.	Y		0
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51210&lang=el	81	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		26
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51218d&lang=el	84	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		10
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51210&lang=el	81	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		13
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51218b&lang=el	83	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		13
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51218b&lang=el	83	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		0

ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ IIΔ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51218d&lang=el	84	ΒΟΥΓΙΟΥΚΛΑΚΗΣ Γ.	Y		0
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΕΙΟΥ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51152&lang=el	175	ΤΖΟΥΤΖΑΣ	E		16
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ I	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=orthodontics_viewcourse&code=51069&lang=el	62	ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑΚΗΣ Ν.	Y		36
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ II	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=orthodontics_viewcourse&code=51216c&lang=el		ΜΑΚΟΥ Μ.	Y		0
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ IIA	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=orthodontics_viewcourse&code=51216a&lang=el	63	ΜΑΚΟΥ Μ.	Y		10
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ IIB	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=orthodontics_viewcourse&code=51216b&lang=el	63	ΜΑΚΟΥ Μ.	Y		11
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ IIΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=orthodontics_viewcourse&code=51216c&lang=el	65	ΜΑΚΟΥ Μ.	Y		0
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΣΚΛΗΡΩΝ ΟΔΟΝΤΙΚΩΝ ΙΣΤΩΝ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=operative_dentistry_viewcourse&code=51067&lang=el	94	ΔΟΥΒΙΤΣΑΣ ΓΕΡ. ΣΙΣΚΟΣ Γ.	Y		26
ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viwcourse&code=51206&lang=el	141	ΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Λ.	Y		34
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ I	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=paeiatric_dentistry_viewcourse&code=51177&lang=el	68	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥΛΗ- ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ Ε.	Y		30

ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΑ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae
diatric_dentistry_viewcourse&code=5
1177a&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae diatric_dentistry_viewcourse&code=5 1177a&lang=el	70	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥΔΗ- ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ Ε.	Y		0
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΙ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae
diatric_dentistry_viewcourse&code=5
1217&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae diatric_dentistry_viewcourse&code=5 1217&lang=el	72	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥΔΗ- ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ Ε.	Y		0
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΙΑ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae
diatric_dentistry_viewcourse&code=5
1217&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pae diatric_dentistry_viewcourse&code=5 1217&lang=el	72	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΥΔΗ- ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ Ε.	Y		13
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ Ι	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi
ewcourse&code=51058&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi ewcourse&code=51058&lang=el	140	ΚΟΥΤΣΙΛΙΕΡΗΣ Μ.	Y		53
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi
ewcourse&code=51064&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi ewcourse&code=51064&lang=el	136	ΚΟΥΤΣΙΛΙΕΡΗΣ Μ.	Y		53
ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ Ι	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi
ewcourse&code=51060&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi ewcourse&code=51060&lang=el	128	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Σ.	Y		65
ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ ΙΙ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi
ewcourse&code=51066&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=vi ewcourse&code=51066&lang=el	132	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ Σ.	Y		59
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ Ι	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe
riodontics_viewcourse&code=51211&
lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe riodontics_viewcourse&code=51211& lang=el	91	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		26
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe
riodontics_viewcourse&code=51213d
&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe riodontics_viewcourse&code=51213d &lang=el	94	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		26
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΑ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe
riodontics_viewcourse&code=51211&
lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe riodontics_viewcourse&code=51211& lang=el	91	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		13
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΒ	<a href="http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe
riodontics_viewcourse&code=51213b
&lang=el">http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=pe riodontics_viewcourse&code=51213b &lang=el	93	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		13

ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=periodontics_viewcourse&code=51213b&lang=el	93	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		0
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΔ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=periodontics_viewcourse&code=51213d&lang=el	94	ΒΡΟΤΣΟΣ Ι.	Y		0
ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΟΝΟΛΟΓΙΑ			ΤΣΙΧΛΑΚΗΣ Κ.	Y		0
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=preventive_community_dentistry_viewcourse&code=51080&lang=el	76	ΜΑΜΑΗ-ΧΩΜΑΤΑ Ε.	Y		27
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51205&lang=el	121	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		14
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51208&lang=el	122	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		0
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51208a&lang=el	122	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		0
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΒ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51208a&lang=el	122	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		0
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΓ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_maxillofacial_surgery_viewcourse&code=51208&lang=el	122	ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΗΣ Κ.	Y		13
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_pathology_viewcourse&code=5117	115	ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ Α.	Y		13

	3&lang=el					
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_pathology_viewcourse&code=51173&lang=el	115	ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ Α.	Y		13
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_pathology_viewcourse&code=51094&lang=el	116	ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ Α.	Y		13
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=oral_pathology_viewcourse&code=51094&lang=el	116	ΣΚΛΑΒΟΥΝΟΥ Α.	Y		13
ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ Ι	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51073&lang=el	144	ΤΕΣΣΕΡΟΜΑΤΗ ΧΡ.	Y		36
ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51078&lang=el	148	ΤΕΣΣΕΡΟΜΑΤΗ ΧΡ.	Y		37
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΓΝΑΘΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=clinic_kasp_viewcourse&code=51187&lang=el	107	ΔΡΟΥΚΑΣ Β.	Y		52
ΩΤΟΡΡΙΝΟΛΑΡΥΓΓΟΛΟΓΙΑ	http://www.dent.uoa.gr/node.php?n=viewcourse&code=51180&lang=el	156	ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ Ε.	Y		0

Αξιολόγηση μαθημάτων από φοιτητές (ακαδημαϊκό έτος 2007-2008)

(βλέπε Παράρτημα «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθημάτων_1^ο έτους και «Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Μαθημάτων_5^ο έτους)

Το ερωτηματολόγιο αξιολόγησης των μαθημάτων από τους φοιτητές για το ακαδημαϊκό έτος 2007-2008 περιλάμβανε τέσσερις ενότητες. Οι ενότητες αυτές ήταν: α) η θεωρητική εκπαίδευση, β) η εργαστηριακή εκπαίδευση, γ) η κλινική εκπαίδευση και δ) γενικά ερωτήματα για τη συστηματική παρακολούθηση, τη συστηματική μελέτη και τις εβδομαδιαίες ώρες μελέτης των μαθημάτων

Οι πρώτες τρεις ενότητες περιλάμβαναν από 11 ερωτήματα και η τέταρτη τρία. Οι απαντήσεις δίνονταν με βάση πενταβάθμια βαθμολογική κλίμακα (1: καθόλου/ απαράδεκτη - 5:πάρα πολύ/ πολύ καλή). Ειδικότερα, στο 5^ο έτος και για τα μαθήματα που υπάγονται στην Κλινική Συνολικής Αντιμετώπισης τα ερωτήματα περί κλινικής άσκησης περιλάμβαναν 7 εξειδικευμένα ερωτήματα ανά αντικείμενο και 4 γενικά περί λειτουργίας της ΚΣΑ.

Για κάθε ενότητα και για κάθε μάθημα ξεχωριστά υπολογίστηκαν οι μέσοι όροι. Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών σε κάθε ερώτημα και σε κάθε ενότητα θεωρήθηκε αποδεκτός αν ο μέσος όρος βαθμολογίας ήταν άνω του μετρίου (>3). Οι βαθμολογίες οι οποίες ήταν εγγύτερες άνω του 3 (μέτριο) γενικά θεωρούνται ως οριακά αποδεκτές. Οι βαθμολογίες άνω του 4 (τέσσερα) καταδεικνύουν μεγάλο βαθμό ικανοποίησης στους φοιτητές σε συνδυασμό με μεγάλο βαθμό παρακολούθησης. Τα αποτελέσματα συσχετίστηκαν με τη συστηματική παρουσία και μελέτη των φοιτητών ανά μάθημα.

Στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης των μαθημάτων απάντησε το 60% του σώματος των φοιτητών.

Ομάδες μαθημάτων με βάση τον Οδηγό Σπουδών

A. Μαθήματα Βασικών Επιστημών

1) Ιατρική Χημεία I, II.

Οι φοιτητές ήταν αρκετά ικανοποιημένοι από το μάθημα σε θεωρητικό (Μ.Ο: 3.36) και οριακά σε εργαστηριακό επίπεδο (Μ.Ο.:3.03). Τα ποσοστά παρακολούθησης ήταν αρκετά ικανοποιητικά (ΜΟ:3.40) και η συστηματική μελέτη της ύλης σημαντική (ΜΟ:3.04). Τα σημαντικότερα προβλήματα καταγράφηκαν στην οργάνωση της εργαστηριακής άσκησης (ΜΟ:2.72), στη χρησιμότητά της (ΜΟ:2.05) και στη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων στους φοιτητές από τους διδάσκοντες (ΜΟ:2.87).

2) Ιατρική Φυσική

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2.64) όσο και για την εργαστηριακή εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.94). Η συστηματική παρακολούθηση και μελέτη του μαθήματος ήταν επίσης χαμηλές.

3) Γενική Βιολογία - Γενετική

Οι φοιτητές ήταν σε γενικές γραμμές αρκετά ικανοποιημένοι από το μάθημα (Μ.Ο. για τη θεωρητική εκπαίδευση:3.53 και για την εργαστηριακή εκπαίδευση: 3.25). Επίσης παρακολουθούσαν τις διαλέξεις (ΜΟ:3.90) και μελετούσαν συστηματικά το μάθημα (ΜΟ:3.00) σε ικανοποιητικά ποσοστά. Τα σημαντικότερα προβλήματα καταγράφηκαν στην αντίληψη περί χρησιμότητας της εργαστηριακής άσκησης (ΜΟ:2.43) αλλά και στην οργάνωσή της (ΜΟ:2.80).

Β. ΙΑΤΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

4) Περιγραφική Ανατομική Ι,ΙΙ

Οι φοιτητές ήταν σε γενικές γραμμές ικανοποιημένοι από το μάθημα (Μ.Ο. για τη θεωρητική εκπαίδευση:3.33 και για την εργαστηριακή εκπαίδευση: 3.83). Επίσης παρακολουθούσαν τις διαλέξεις (ΜΟ:3.50) και μελετούσαν συστηματικά το μάθημα (ΜΟ:3.07) σε ικανοποιητικά ποσοστά. Στην περίπτωση αυτή η εργαστηριακή άσκηση απέσπασε υψηλά ποσοστά ικανοποίησης από τους φοιτητές (Μ.Ο.: 4.29) σε σχέση με τα άλλα ιατρικά μαθήματα. Ωστόσο οι αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα σε θεωρητικό επίπεδο ήταν αρκετά μεγάλες (ΜΟ:3.08).

5) Γενική Ιστολογία και Εμβρυολογία

Οι φοιτητές ήταν σε οριακό επίπεδο ικανοποιημένοι από το μάθημα (Μ.Ο. για τη θεωρητική εκπαίδευση:3.06 και για την εργαστηριακή εκπαίδευση: 3.10). Αδυναμίες στη θεωρητική εκπαίδευση καταγράφηκαν στην οργάνωση της ύλης (ΜΟ:2.90), στη σαφήνεια των εκπαιδευτικών στόχων (ΜΟ:2.89), στα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.96) και στο ρόλο των διδασκόντων. Η παρακολούθηση διαλέξεων και η συστηματική μελέτη του μαθήματος κυμαίνονταν σε χαμηλά επίπεδα.

6) Πειραματική Φυσιολογία Ι,ΙΙ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2.49) όσο και για την εργαστηριακή εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.57). Η συστηματική παρακολούθηση (ΜΟ:1.96) και μελέτη του μαθήματος (ΜΟ:2.01) ήταν επίσης πολύ χαμηλές.

7) Βιολογική Χημεία Ι,ΙΙ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2.93) όσο και για την εργαστηριακή εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.70). Η συστηματική παρακολούθηση και μελέτη του μαθήματος ήταν επίσης πολύ χαμηλές.

8) Φαρμακολογία Ι,ΙΙ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2.84) όσο και για την εργαστηριακή (Μ.Ο.:2.66) και την κλινική εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.63). Η συστηματική παρακολούθηση (ΜΟ:2.16) και μελέτη του μαθήματος (ΜΟ:1.87) ήταν επίσης χαμηλές.

9) Βιοστατιστική

Η βιοστατιστική είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές, τόσο σε θεωρητικό (ΜΟ:3.67) όσο και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.77). Είχε επίσης υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (ΜΟ:4.00) γεγονός που υποστηρίζει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης

10) Επιδημιολογία

Η επιδημιολογία είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές, τόσο σε θεωρητικό (ΜΟ:3.72) όσο και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.97). Είχε ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (ΜΟ: 4.84), αλλά και συστηματικής μελέτης: (ΜΟ:4.22).

11) Γενική Μικροβιολογία και Ανοσολογία

Οι φοιτητές ήταν σε οριακό επίπεδο ικανοποιημένοι από τη θεωρητική (Μ.Ο.:3.05) και σε υψηλότερο από την εργαστηριακή εκπαίδευση (ΜΟ:3.55). Η παρακολούθηση διαλέξεων ήταν αρκετά ικανοποιητική (ΜΟ:3.26). Εντοπίστηκαν προβλήματα στο κύριο σύγγραμμα και στα εκπαιδευτικά βοηθήματα.

12) Παθολογική Ανατομική

Το μάθημα είχε αρκετά θετική ανταπόκριση στους φοιτητές, τόσο σε θεωρητικό (ΜΟ:3.37) όσο και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.48) και είχε αρκετά υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (ΜΟ: 3.92). Ελλείψεις καταγράφηκαν στα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.61).

13) Ειδική Νοσολογία

Η ειδική Νοσολογία είχε αρκετά θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.18) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.20), αλλά όχι τόσο σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ:2.78) Είχε χαμηλό ποσοστό παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ:2.72) και συστηματικής μελέτης και ιδιαίτερα προβλήματα στο εκπαιδευτικό υλικό, στον εξοπλισμό του εργαστηρίου, στην οργάνωση της κλινικής άσκησης, στη διακίνηση φακέλων, στην υλικοτεχνική υποδομή, στη λειτουργία της εργαλειοδοσίας, στη διασύνδεση θεωρίας και πράξης και στην αντιμετώπιση του ασθενή.

14) ΩΡΑ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν οριακός για τη θεωρητική εκπαίδευση (Μ.Ο.:3.01) και χαμηλός για την εργαστηριακή (Μ.Ο.:2.96) και για την κλινική εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.50). Είναι σημαντικό ότι στο συγκεκριμένο μάθημα η παρακολούθηση των διαλέξεων ήταν μεγάλη (>60%), άρα και η σχετική άποψη των φοιτητών επί της ουσίας. Το εκπαιδευτικό υλικό και η όλη οργάνωση της εργαστηριακής και κλινικής άσκησης μειονεκτούσαν.

15) Γενική Χειρουργική

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν οριακός για τη θεωρητική εκπαίδευση (Μ.Ο.:3.03) και χαμηλός για την εργαστηριακή (Μ.Ο.:2.86) και για την κλινική εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.57). Στο συγκεκριμένο μάθημα η παρακολούθηση ήταν αρκετά μεγάλη (ΜΟ:3.39) άρα και η άποψη των φοιτητών ιδιαίτερα σημαντική. Καταγράφηκαν προβλήματα στην οργάνωση της ύλης, στο εκπαιδευτικό υλικό και στον εξοπλισμό σε θεωρητικό, εργαστηριακό και κλινικό επίπεδο

Γ. ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

16) Ορθοδοντική Ι

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2.26) όσο και για την εργαστηριακή εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.02). Η παρακολούθηση ήταν σχετικά υψηλή (ΜΟ:3.97), γεγονός που υποστηρίζει τα αποτελέσματα της αξιολόγησης

17) Ορθοδοντική ΙΙ Α -ΙΙΒ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν οριακός για τη θεωρητική (Μ.Ο.:3.08) και την εργαστηριακή (Μ.Ο.:3.05) και υψηλότερος για την κλινική εκπαίδευση (Μ.Ο.:3.14). Στο συγκεκριμένο μάθημα η παρακολούθηση των διαλέξεων ήταν υψηλή (ΜΟ:4.82). Γενικά καταγράφηκαν προβλήματα στο εκπαιδευτικό υλικό, στην οργάνωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στον εργαστηριακό εξοπλισμό, στη διασύνδεση της θεωρίας με την πράξη, στη διακίνηση των φακέλων των ασθενών και στην εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα της κλινικής άσκησης.

18) Ορθοδοντική ΙΙ

Καταγράφηκε οριακή ικανοποίηση για το μάθημα από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.25) και κυρίως σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ:3.13). Είχε επίσης υψηλό ποσοστό παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ:4.36). Οι κυριότερες αδυναμίες καταγράφηκαν στην κλινική άσκηση και

αφορούσαν στην οργάνωσή της (ΜΟ:2.88), στις δυσκολίες απόκτησης της δεξιότητας της αποτελεσματικής διαχείρισης του ασθενή (ΜΟ:2.92), στη λειτουργία της εργαλειοδοσίας (ΜΟ:3.00), στη διασύνδεση της θεωρίας με την πράξη (ΜΟ:3.01).

19) Παιδοδοντιατρική Ι

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.40), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.68), και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ:3.45). Είχε επίσης πολύ υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (ΜΟ:4.50), αλλά και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.25). Αδυναμία καταγράφηκε στο κύριο σύγγραμμα (ΜΟ:2.86).

20) Παιδοδοντιατρική ΙΙ

Το μάθημα παρουσίασε αρκετά υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.68) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.75). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στα υψηλά ποσοστά αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.36). Επίσης παρατηρήθηκαν υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.46).

21) Εισαγωγή στην Οδοντιατρική και στις Επιστήμες Συμπεριφοράς

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:2,86) όσο και για την εργαστηριακή εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.78).

22) Προληπτική Οδοντιατρική

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.63), εργαστηριακό (ΜΟ: 3.77) και κλινικό επίπεδο (ΜΟ:3.50) και υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (>60%).

23) Κοινωνική Οδοντιατρική

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν χαμηλός τόσο για τη θεωρητική (Μ.Ο.:1.92) όσο και για την εργαστηριακή (Μ.Ο.:1.73) και για την κλινική εκπαίδευση (Μ.Ο.: 1.49) Η παρακολούθηση ήταν μεγάλη (ΜΟ:4.80), γεγονός που ενισχύει το αποτέλεσμα της αξιολόγησης.

24) Οδοντική Χειρουργική Ι και ΙΑ

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.26) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.53). Επίσης υψηλά ποσοστά παρακολούθησης και συστηματικής μελέτης.

25) Οδοντική Χειρουργική ΙΒ και ΙΙΓ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.81) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.86). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.82) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.33). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στη χαμηλή ικανοποίηση από το κύριο σύγγραμμα (Μ.Ο.:2.78).

26) Οδοντική Χειρουργική ΙΙ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.93) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 4.02). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στη σχετικά χαμηλή ικανοποίηση από το κύριο σύγγραμμα (Μ.Ο.:2.96). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.76) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.33). Ο μέσος όρος ικανοποίησης από τη γενικότερη λειτουργία της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης ήταν 3.68

27) Ενδοδοντία Ι και ΙΑ

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά επιτυχίας στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.04) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.38). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στα υψηλά ποσοστά αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.44). Επίσης παρατηρήθηκαν υψηλά ποσοστά παρακολούθησης και συστηματικής μελέτης.

28) Ενδοδοντία ΙΒ και ΙΓ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.36) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.63). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στη χαμηλή ικανοποίηση από το κύριο σύγγραμμα (Μ.Ο.:2.25) και από τα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.74). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.78) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.17).

29) Ενδοδοντία ΙΙ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.65) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.76). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στη χαμηλή ικανοποίηση από το κύριο σύγγραμμα (Μ.Ο.:2.67). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.75) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.33) Ο μέσος όρος ικανοποίησης από τη γενικότερη λειτουργία της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης ήταν 3.68.

30) Περιοδοντολογία Ι και ΙΑ

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.27) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.25). Επίσης υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.36) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.80). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στα υψηλά ποσοστά αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.73).

31) Περιοδοντολογία ΙΒ και ΙΙΓ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.05) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.89). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.90) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.33).

32) Περιοδοντολογία ΙΙ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.14) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 4.06). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στις αλληλεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (Μ.Ο.:3.49). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.80) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.52). Οι φοιτητές ήταν ικανοποιημένοι από τη γενικότερη οργάνωση της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης, από τη διακίνηση των φακέλων των ασθενών, από την υλικοτεχνική υποδομή και από τη λειτουργία της εργαλειοδοσίας (ΜΟ:3.68).

33) Παθολογία των σκληρών οδοντικών ιστών

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.46) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.13). Οι κυριότερες αδυναμίες που καταγράφηκαν αφορούσαν στα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.91) και στην εργαστηριακή άσκηση (οργάνωση άσκησης, επεξήγηση πειραμάτων)

34) Οδοντική Μορφολογία και Εισαγωγή στη Σύγκλειση

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά αποδοχής στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.10) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.17). Επίσης πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.57) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:4.31). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στο ποσοστό αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.41).

35) Ακίνητη Προσθετική Ι

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.77) και περισσότερο σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.05). Παρατηρήθηκε επίσης σημαντικό ποσοστό συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.25). Η κυριότερη αδυναμία εντοπίστηκε στο ποσοστό αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.52).

36) Ακίνητη Προσθετική ΙΑ

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.29) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.20). Παρουσίασε υψηλή εκτίμηση της χρησιμότητας της εργαστηριακής άσκησης (ΜΟ:4.81) και πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.71) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:4.91). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στο ποσοστό αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.24)

37) Ακίνητη Προσθετική ΠΑ-ΠΒ

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.42) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.76). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.80) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.38)

38) Ακίνητη Προσθετική Π

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.90) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.70). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.75) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.63). Τα ποσοστά αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα στη θεωρητική εκπαίδευση ήταν υψηλά ΜΟ:3.53. Οι φοιτητές ήταν ικανοποιημένοι από τη γενικότερη οργάνωση της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης, από τη διακίνηση των φακέλων των ασθενών, από την υλικοτεχνική υποδομή και από τη λειτουργία της εργαλειοδοσίας (ΜΟ:3.68).

39)Κινητή Προσθετική Ι

Το μάθημα είχε οριακά θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.05) και μεγαλύτερη σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.22). Είχε αρκετά υψηλό ποσοστό παρακολούθησης (ΜΟ:3.49), αλλά και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.29). Αδυναμίες όσον αφορά στην θεωρητική εκπαίδευση αφορούσαν στην οργάνωση της ύλης (ΜΟ:2.99), στη χρησιμότητα του εκπαιδευτικού υλικού (ΜΟ:2.87) και στη μεταδοτικότητα των διδασκόντων (ΜΟ:2.81), ενώ όσον αφορά στην εργαστηριακή εκπαίδευση στην οργάνωση των ασκήσεων (ΜΟ:2.94), στην επεξήγηση των ασκήσεων (ΜΟ:2,78) και στη μεταδοτικότητα από τους διδάσκοντες (ΜΟ:2.90).

40) Κινητή Προσθετική ΠΑ-ΠΒ

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.43) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.63). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.86) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.21)

41) Κινητή Προσθετική Π

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.62) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.58). Καταγράφηκαν επίσης, πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 4.66) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.48). Τα ποσοστά αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα στη θεωρητική εκπαίδευση ήταν υψηλά (ΜΟ:3.22). Οι φοιτητές ήταν ικανοποιημένοι από τη γενικότερη οργάνωση της Κλινικής Συνολικής Αντιμετώπισης, από τη διακίνηση των φακέλων των ασθενών, από την υλικοτεχνική υποδομή και από τη λειτουργία της εργαλειοδοσίας (ΜΟ:3.68).

42) Οδοντιατρικά υλικά

Το μάθημα παρουσίασε αρκετά υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.20) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.74). Επίσης καταγράφηκαν υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.44) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.21). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στην ικανοποίηση από το κύριο σύγγραμμα (ΜΟ:2.92) αλλά και από το βοηθητικό εκπαιδευτικό υλικό (ΜΟ:2.96)

43) Φυσιολογία ΣΓΣ (3^ο έτος) Θεωρία

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών για το μάθημα ήταν γενικά χαμηλός για τη θεωρητική εκπαίδευση (Μ.Ο.:2.89) με σημαντικότερες αδυναμίες σχετικές με την σαφήνεια των εκπαιδευτικών στόχων (ΜΟ:2.82), το εκπαιδευτικό υλικό (ΜΟ:2.31. 2.77, 2.93), την ενθάρρυνση (ΜΟ:2.93) και φιλικότητα των διδασκόντων (ΜΟ:2.85)

44) Φυσιολογία ΣΓΣ (4^ο έτος- κλινική άσκηση)

Η κλινική άσκηση ήταν αρκετά αποδεκτή από τους φοιτητές (ΜΟ:3.13), με σημαντικότερες αδυναμίες το εκπαιδευτικό υλικό (ΜΟ:2,61) και στη διασύνδεση θεωρίας και πράξης (ΜΟ:2,97).

45) Φυσιολογία ΣΓΣ (5^ο έτος- κλινική άσκηση)

Η κλινική άσκηση ήταν αποδεκτή από τους φοιτητές (ΜΟ:3.34), με σημαντικότερη αδυναμία στο εκπαιδευτικό υλικό που χορηγήθηκε (ΜΟ:3.00)

46) Κλινική Εφαρμογή Οδοντιατρικών Βιοϋλικών

Το μάθημα είχε θετική ανταπόκριση στους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.55) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.66). Καταγράφηκαν επίσης υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ: 3.55) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:2,74). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στο ποσοστό αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.55)

47) Διαγνωστική και Ακτινολογία Ι

Το μάθημα παρουσίασε πολύ υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.16) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 4.20). Επίσης πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης (ΜΟ:4.74) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.71). Βασική αδυναμία καταγράφηκε στο ποσοστό αλληλεπικαλύψεων με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.33)

48) Διαγνωστική και Ακτινολογία ΙΙΑ-ΙΙΒ

Το μάθημα παρουσίασε αρκετά υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.36), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.62) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.50). Η βασικότερη αδυναμία εντοπίζεται στην επάρκεια του εκπαιδευτικού υλικού στην εργαστηριακή άσκηση (ΜΟ:2.93). Επίσης καταγράφηκαν υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.86).

49) Διαγνωστική και Ακτινολογία II

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.95), και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.90). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.57) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:2,86). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.83)

50) Στοματολογία I

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά ικανοποίησης των φοιτητών σε θεωρητικό (ΜΟ:3.72), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.71) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.58). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.92) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.09)

51) Στοματολογία II

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:4.06) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.77). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.58) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.08). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.67)

52) Γναθοπροσωπική Χειρουργική I

Το μάθημα παρουσίασε αρκετά υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.26), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.95) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.32). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.92), ενώ στην κλινική άσκηση στην οργάνωση, στη διακίνηση φακέλων, στην υλικοτεχνική υποδομή και στο εκπαιδευτικό υλικό (ΜΟ:3.00).

53) Γναθοπροσωπική Χειρουργική II

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.77) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.73). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.54). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.52)

54) Οδοντιατρική Αναισθησία

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.92), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.73) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.68). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.55). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.46)

55) Στοματική Χειρουργική I

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.74), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.57) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.61). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.48)

56) Στοματική Χειρουργική ΠΑ-ΠΒ

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.41), σε εργαστηριακό (ΜΟ: 3.63) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.31). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στα εκπαιδευτικά βοηθήματα (ΜΟ:2.89), ενώ στην κλινική άσκηση στη διακίνηση φακέλων (ΜΟ:2.23) και στην επάρκεια του εκπαιδευτικού υλικού (ΜΟ:2.81). Τα ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων ήταν πολύ υψηλά (ΜΟ:4.78).

57) Στοματική Χειρουργική Π

Το μάθημα παρουσίασε ικανοποιητικά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.83) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.67). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.55) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:2.97). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.53) και στην κλινική άσκηση στη διακίνηση των φακέλων των ασθενών (ΜΟ:2.69).

58 Ιστολογία-Εμβρυολογία Στόματος

Το μάθημα παρουσίασε υψηλά ποσοστά ικανοποίησης των φοιτητών σε θεωρητικό (ΜΟ:3.98) και σε εργαστηριακό επίπεδο (ΜΟ: 3.96). Τα ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων ήταν υψηλά (ΜΟ:4.12) όπως και της συστηματικής μελέτης (ΜΟ:3.31). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.57)

59) Εισαγωγή στην Εμφυτευματολογία

Το μάθημα παρουσίασε ικανοποιητικά ποσοστά αποδοχής από τους φοιτητές σε θεωρητικό (ΜΟ:3.62) και σε κλινικό επίπεδο (ΜΟ: 3.27). Επίσης καταγράφηκαν πολύ υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων (ΜΟ: 4.36) και συστηματικής μελέτης (ΜΟ:2.90). Η βασικότερη αδυναμία στη θεωρητική εκπαίδευση εντοπίζεται στις αλληλοεπικαλύψεις με άλλα μαθήματα (ΜΟ:3.14), ενώ στην κλινική εκπαίδευση στη διακίνηση των φακέλων των ασθενών (ΜΟ:2.92), στην οργάνωση της κλινικής άσκησης (ΜΟ:2.82) και στη διασύνδεση θεωρίας και πράξης (ΜΟ:2.91).

Συμπερασματικά

Από τις τρεις κατηγορίες μαθημάτων (Μαθήματα Βασικών Επιστημών, Ιατροβιολογικά Μαθήματα και Οδοντιατρικά Μαθήματα), τα υψηλότερα ποσοστά ικανοποίησης καταγράφηκαν στα Οδοντιατρικά. Αυτός είναι ένας ακόμα δείκτης της ανάγκης ριζικής αναδιάρθρωσης της διδασκαλίας των ιατρικών μαθημάτων στους φοιτητές της Οδοντιατρικής.

Ενα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό που προκύπτει από την αξιολόγηση είναι τα υψηλά ποσοστά παρακολούθησης των διαλέξεων από τους φοιτητές (κατά κανόνα πάνω από 60%) δείκτης του ενδιαφέροντός τους για το αντικείμενο.

Πίνακας 7. Μαθήματα Προπτυχιακού Προγράμματος Σπονδών .

Τίτλος μαθήματος	Πολλαπλή Βιβλιογραφία	Σύνολο Ωρών	Διδακτικές Μονάδες	Υ/ΕΠ/ ΓΓ/ΑΔ	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική & επαναληπτική εξέταση	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων Ναι/Όχι*
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΑ		46		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΒ		39		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ Ι(ΠΡΟΚΛΙΝΙΚΟ)		39		ΕΠ-ΑΔ	883	828	ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙ	X	30		ΕΠ-ΑΔ	771	745	ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΑ	X	43		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΒ	X	43		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ
ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΓ	X	30		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ
ΑΚΤΙΝΕΣ LASER ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ		13		ΕΠ			ΝΑΙ
ΒΙΟΛΟΓΙΑ (ΜΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΚΥΤΤΑΡΩΝ) - ΓΕΝΕΤΙΚΗ	X	52		Υ	921	671	ΝΑΙ
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ Ι	X	39		Υ	1604	849	ΝΑΙ
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ ΙΙ	X	35		Υ	1446	913	ΝΑΙ
ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ		30		Υ	947	669	ΝΑΙ
ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ-ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ		52		Υ	1052	696	ΝΑΙ
ΓΕΝΙΚΗ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΑ	X	62		Υ	942	680	ΝΑΙ
ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ		52		Υ-ΑΔ	916	838	ΝΑΙ
ΓΗΡΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ - ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ	X	20		ΕΠ-ΑΔ			ΝΑΙ

ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ Ι		26		ΕΠ-ΑΔ	827	767	NAI
ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ		29		ΕΠ-ΑΔ	894	739	NAI
ΓΝΑΘΟΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΑ		29		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ Ι		55		ΕΠ-ΑΔ	935	704	NAI
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΙΙ	X	30		ΕΠ-ΑΔ	844	707	NAI
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΙΙΑ	X	43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΙΙΒ	X	16		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ ΙΙΓ	X	29		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΕΙΔΙΚΗ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ		52		Υ	1389	897	NAI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΜΦΥΤΕΥΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	X	13		ΕΠ-ΑΔ	801	745	NAI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	X	55		ΕΠ-ΑΔ	1137	673	NAI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ		24		ΓΓ			NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ Ι		52		ΕΠ-ΑΔ	883	738	NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙ		37		ΕΠ-ΑΔ	831	743	NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΑ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΒ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΓ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΕΝΔΟΔΟΝΤΙΑ ΙΙΔ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ		52		Υ-ΓΓ	1038	828	NAI
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ		22		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ		58		Υ	998	631	NAI
ΙΑΤΡΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ Ι	X	39		Υ	1064	671	NAI
ΙΑΤΡΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ ΙΙ	X	39		Υ	1051	494	NAI
ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΣΤΟΜΑΤΟΣ		13		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΣ		65		Υ	885	703	NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ Ι		63		ΕΠ-ΑΔ	942	708	NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΑ		49		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙ		30		ΕΠ-ΑΔ	782	741	NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΑ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΒ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΚΙΝΗΤΗ ΠΡΟΣΘΕΤΙΚΗ ΙΙΓ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΩΝ ΒΙΟΪΔΙΚΩΝ	X	13		ΕΠ	721	590	NAI
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ		20		ΕΠ	1152	821	NAI
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΑ ΥΛΙΚΑ		39		ΕΠ-ΑΔ	1212	711	NAI
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ		40		ΕΠ-ΑΔ	858	767	NAI
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΚΗ		40		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΚΛΕΙΣΗ		26		ΕΠ-ΑΔ	863	693	NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ Ι		78		ΕΠ-ΑΔ	835	737	NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙ		36		ΕΠ-ΑΔ	769	747	NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΑ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI

ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΒ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΓ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΔΟΝΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΙΙΔ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΕΙΟΥ	X	16		ΑΔ			NAI
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ Ι	X	48		ΕΠ-ΑΔ	989	720	NAI
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ ΙΙ		40		ΕΠ-ΑΔ	913	789	NAI
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ ΙΙΑ		40		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ ΙΙΒ		41		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΟΡΘΟΔΟΝΤΙΚΗ ΙΙΓ		30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΣΚΛΗΡΩΝ ΟΔΟΝΤΙΚΩΝ ΙΣΤΩΝ		26		Υ	963	700	NAI
ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ		44		Υ	1013	718	NAI
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ Ι		52		ΕΠ-ΑΔ	929	723	NAI
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΑ		33		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΙ		30		ΕΠ-ΑΔ	803	773	NAI
ΠΑΙΔΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΙΙΑ		43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ Ι		53		Υ	1541	664	NAI
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΙΙ		53		Υ	1574	726	NAI
ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ Ι		65		Υ	980	646	NAI
ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ ΙΙ		59		Υ	710	510	NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ Ι		26		ΕΠ-ΑΔ	881	736	NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙ		52		ΕΠ-ΑΔ	1188	748	NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΑ	X	43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΒ	X	43		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΓ	X	30		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΠΕΡΙΟΔΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΙΙΔ	X	30		ΕΠ-ΑΔ			NAI

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΚΤΟΝΟΛΟΓΙΑ		0					NAI
ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ		34		ΕΠ-ΑΔ	1336	783	NAI
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ I	X	28		ΕΠ-ΑΔ	816	728	NAI
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ II		0		ΕΠ-ΑΔ	874	819	NAI
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ IIA		0		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ IIB	X	16		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΣΤΟΜΑΤΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ IIG	X	29		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ I		26		ΕΠ-ΑΔ	846	754	NAI
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ IA		26		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ II		29		ΕΠ-ΑΔ	930	791	NAI
ΣΤΟΜΑΤΟΛΟΓΙΑ IIA		29		ΕΠ-ΑΔ			NAI
ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ I		36		Υ	1367	753	NAI
ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ II	X	37		Υ	1543	764	NAI
ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΜΑΤΟΓΝΑΘΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ		52		ΕΠ-ΑΔ	800	726	NAI
ΩΤΟΡΡΙΝΟΛΑΡΥΓΓΟΛΟΓΙΑ		20		Υ	961	797	NAI
					883	828	

Πίνακας 8. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών .

Έτος Αποφοίτησης	Κατανομή Βαθμών απόφοιτοι (%)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (Σύνολο αποφοίτων)
	5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2001-2002	12 (8%)	86 (59%)	45 (31%)	2 (1%)	6.75 (145)
2002-2003	21 (16%)	78 (60%)	31 (24%)	0	6.61 (130)
2003-2004	19 (11%)	112 (63%)	48 (27%)	0	6.65 (179)
2004-2005	13 (7%)	136 (75%)	32 (18%)	0	6.64 (181)
2005-2006	17 (12%)	90 (63%)	35 (24%)	1 (1%)	6.66 (143)
Σύνολο	82 (10%)	502 (64%)	191 (25%)	3 (0%)	6.66 (778)

Πίνακας 9. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών και διάρκεια σπουδών*.

Έτος εισαγωγής	Διάρκεια σπουδών (χρόνια) Απόφοιτοι (%)								Σύνολο
	K	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	K+6	Δεν έχουν αποφοιτήσει**	
1995-1996	44	55	17	6	1	1	0		100
1996-1997	45	80	13	3	3	2	0		100
1997-1998	47	65	24	9	6	2	0		100
1998-1999	39	68	17	3	1	0	0		100
1999-2000	22	84	23	6	0	0	0		100
2000-2001	59	89	6	0	0	0	0		100
2001-2002	54	84	0	0	0	0	0		100
2002-2003	40	1	0	0	0	0	0		100

*Η χρονολογία έναρξης του πίνακα αλλάχτηκε από 200-2001 σε 1995-1996, ώστε να μπορέσουν να συμπληρωθούν οι στήλες.

Καθότι οι απόφοιτοι του 2006-07, εισήχθησαν στην Οδοντιατρική το 2002, αν διατηρούνταν τα ακαδημαϊκά έτη του αρχικού πίνακα, θα ήταν και η μόνη σειρά που θα μπορούσε να συμπληρωθεί.

** Ο αριθμός εκείνων που δεν έχουν αποφοιτήσει δεν είναι γνωστός, λόγω αδυναμικών του συστήματος μηχανοργάνωσης.

Πίνακας 10. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οδοντιατρική του Τμήματος Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών».

ΜΑΘΗΜΑ	ΙΣΤΟΤΟΠΟΣ	ΣΕΛ. ΟΔ. ΣΠΟΥΔΩΝ	ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ	ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ/ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΦΟΙΤΗΤΗ (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ
ΒΣ 340 Μορφογένεση κρανιοπροσωπικού συμπλέγματος-1 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Ε.Βασταρδή	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΒΣ 341 Δυσμορφογένεση Κρανιοπροσωπικού συμπλέγματος-2 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Ε.Βασταρδή	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΒΣ 342 Βιολογία πολφού και περιοδοντίου-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΒΣ 347 Σύσταση και μεταβολισμός εναεσβεστιωμένων ιστών-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Κ.Μαρκοπούλου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΒΣ 351 Σύγκλειση-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Μ.Τζάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΒΣΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-1ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Κιτράκη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΒΣΕΣ 2 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-2ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Κιτράκη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΒΣΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-3ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Κιτράκη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΒΣΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-4ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Κιτράκη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΔΙΑΚ 410 Σεμινάριο Διαγνωστικής-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 411 Σεμινάριο Ακτινοτεχνικής-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 412 Ακτινοβιολογία – Ακτινοπροστασία-3 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 413 Ακτινοφυσική-2 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 414 Σεμινάριο, Ψηφιακές Απεικονιστικές Τεχνικές-3 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 415 Σεμινάριο Άλλες Απεικονιστικές Τεχνικές-3 ^ο & 5 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 416 Σεμινάριο Ακτινοδιαγνωστικής- 4 ^ο & 6 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

ΔΙΑΚ 417 Σεμινάριο Ιατροδικαστικής-5°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 418 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης-2ο,4ο,6ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 419 Σεμινάριο Παρουσίασης Περιστατικών-2°-4°-6°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 420 Σεμινάριο Έρευνας-5°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΔΙΑΚ 421.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΔΙΑΚ 421.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΔΙΑΚ 421.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΔΙΑΚ 421.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΔΙΑΚ 421.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΔΙΑΚ 421.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6°			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΕΝΔΟ 460 Βιολογία Πολφού & Περιακρορριζικών Ιστών Ι-1°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 461 Ενδοδοντία Ι-2°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 462 Ενδοδοντία ΙΙ-3°-4°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΕΝΔΟ 463 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης Ι			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 464 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙ			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 465 Τραυματικές βλάβες-5°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 466 Παρουσίαση περιστατικών-1°-4°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 467 Ερευνητικό σεμινάριο-5°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 468 Ειδικά προβλήματα στην Ενδοδοντία-5°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΕΝΔΟ 469.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1°			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι

ΕΝΔΟ 469.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΕΝΔΟ 469.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΕΝΔΟ 469.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΕΝΔΟ 469.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΕΝΔΟ 469.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Π.Πανόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΚΑΣΠ 101 Φυσιολογία και παθολογία του στοματογναθικού συστήματος-2ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 102 Γναθοπροσωπική χειρουργική-4ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 103 Κλινική εξάσκηση στη γναθοπροσωπική χειρουργική-4ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 104 ΩΡΛ-6ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 105 Νευρολογία-Ιατρείο κεφαλαλγίας-5ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 106 Αναισθησιολογία-Ιατρείο πόνου-6ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 107 Γνωσιακή ψυχιατρική Ι-5ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 108 Γνωσιακή ψυχιατρική ΙΙ-6ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 109 Ρευματολογία-5ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 110 Παρουσίαση περιστατικών-3ο- 4ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 111 Παρουσίαση περιστατικών-5ο- 6ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.1 Βιβλιογραφία-1ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.2 Βιβλιογραφία-2ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.3 Βιβλιογραφία-3ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.4 Βιβλιογραφία-4ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.5 Βιβλιογραφία-5ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 112.6 Βιβλιογραφία-6ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 114 Σύγκλιση ΙΙ-4ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΑΣΠ 113.1 Κλινική άσκηση-1 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι

ΚΑΣΠ 113.2 Κλινική άσκηση-2 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΚΑΣΠ 113.3 Κλινική άσκηση-3 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΚΑΣΠ 113.4 Κλινική άσκηση-4 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΚΑΣΠ 113.5 Κλινική άσκηση-5 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΚΑΣΠ 113.6 Κλινική άσκηση-6 ^ο			Καθηγητής Β.Δρούκας	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΚΟ 321 Επιδημιολογία νόσων στόματος-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟ 322 Αιτιοπαθογένεια και πρόληψη νόσων στόματος-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟ 323 Συστήματα κάλυψης αναγκών οδοντιατρικής περίθαλψης πληθυσμού-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Χ.Κωλέτση-Κουνάρη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟ 324 Πρόληψη νόσων στόματος-Οργάνωση & εφαρμογή δημοσιούγειονομικών προγραμμάτων-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Χ.Κωλέτση-Κουνάρη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟ 326 Αγωγή στοματικής υγείας-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΒΕ 1 Βιβλιογραφική ενημέρωση-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΒΕ 2 Βιβλιογραφική ενημέρωση-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΒΕ 3 Βιβλιογραφική ενημέρωση-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΒΕ 4 Βιβλιογραφική ενημέρωση-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΘ 2 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΠ 1 Επιστημονικές παρουσιάσεις-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΠ 2 Επιστημονικές παρουσιάσεις-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΚΟΕΠ 3 Επιστημονικές παρουσιάσεις-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι

			Ε.Μαμάη-Χωματά			
ΚΟΕΠ 4 Επιστημονικές παρουσιάσεις-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Μαμάη-Χωματά	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΜΚ 300 Μοριακή Βιολογία-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ε.Κιτράκη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 301 Βιοχημεία-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Δημόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 302 Μικροβιολογία-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Νάκου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 303 Ανοσοβιολογία-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Νάκου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 304 Ανατομία Κεφαλής- Τραχήλου/Φυσιολογία-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Ι.Ιατρού	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 305 Μεθοδολογία Έρευνας-3 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Α.Πολυχρονοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 306 Φαρμακολογία-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Χ.Τεσσερομάτη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 307 Επιδημιολογία-Βιοστατιστική-4 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Α.Πολυχρονοπούλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 308 Πληροφορική-4 ^ο			Καθηγητής Ι.Μαντάς	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΜΚ 309 Βιοϋλικά-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 360 Μηχανική Υλικών-1 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 361 Ηλεκτροχημική συμπεριφορά υλικών-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Δ.Υφαντής	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 362 Πολυμερή Υλικά-1 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 363 Κεραμικά-2 ^ο			Επικ.Καθηγητής Ε.Παπάζογλου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 364 Μεταλλογνωσία-2 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 365 Προσθετικά Κράματα-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 366 Ορθodontικά σύρματα- οδοντιατρικό αμάλγαμα-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Τ.Παπαδόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 367 Προδιαγραφές-τυποποίηση βιοϋλικών-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΒ 369 Οδοντιατρικά κεραμικά-4 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Τ.Παπαδόπουλος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

ΟΒΕΘ 1 Αρχές και οργανολογία ελέγχου μηχανικών ιδιοτήτων 1 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 2 Οπτική μικροσκοπία/Ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης-Στοιχειακή μικροανάλυση ακτίνων-Χ-2 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 3 Φασματοσκοπία υπεριώδους και ορατού-υπεριώδους. Μοριακός χαρακτηρισμός και χαρτογράφηση επιφανειών –χρωματομετρία-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 4 Υπολογιστική μικροτομογραφία ακτίνων-Χ-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 5 Διαχείριση δοκιμών (συντήρηση-προετοιμασία-αποθήκευση-επιταχυνόμενη γήρανση)-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 6 Χαρακτηρισμός επιφανειών-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΒΕΘ 7 Μη καταστροφικός χαρακτηρισμός δοκιμών (αρχές-εφαρμογές)-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Ηλιάδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 420 Εργαστήριο Ορθοδοντικής-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 421.1 Αύξηση ΚΠΣ Ι-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 421.2 Αύξηση ΚΠΣ ΙΙ-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 422 Κεφαλομετρία-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 423 Ανάπτυξη Οδοντοφυΐας-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 424 Βιολογία Οδοντικών Μετακινήσεων-3 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 425 Ορθοδοντικά Υλικά-3 ^ο -4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 426 Εμβιομηχανική-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΟΡΘΟ 427.1 Κλινικό σεμινάριο Ι-1 ^ο -2 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 427.2 Κλινικό σεμινάριο ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι

ΟΡΘΟ 427.3 Κλινικό σεμινάριο ΙΙΙ-5 ^ο -6 ^ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 428.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 428.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 428.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 428.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΡΘΟ 428.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου			Αναπλ.Καθηγήτρια Μ.Μάκου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΧ 440 Βιβλιογραφική ανασκόπηση Ι.Βασικές αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-1 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 441 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙΙ. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-2 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 442 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙΙΙ. Βασικές αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 443 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙV. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 444 Βιβλιογραφική ανασκόπηση V. Εφαρμοσμένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-5 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 445 Βιβλιογραφική ανασκόπηση VI. Εφαρμοσμένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-6 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 446 Σεμινάριο Ι. Βασικές αρχές- Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-1 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 447 Σεμινάριο ΙΙ. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-2 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 448 Σεμινάριο ΙΙΙ. Βασικές αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

ΟΧ 449 Σεμινάριο IV. Προχωρημένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 450 Σεμινάριο V. Εφαρμοσμένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-5 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 451 Σεμινάριο VI. Εφαρμοσμένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-6 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 452.1 Παρουσίαση περιστατικών-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 452.2 Παρουσίαση περιστατικών-3 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 452.3 Παρουσίαση περιστατικών-5 ^ο -6 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΟΧ 453 Εργαστηριακή άσκηση-1 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΟΧ 454.1 Κλινική άσκηση-2 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΧ 454.2 Κλινική άσκηση-3 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΧ 454.3 Κλινική άσκηση-4 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΧ 454.4 Κλινική άσκηση-5 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΟΧ 454.5 Κλινική άσκηση-6 ^ο			Καθηγητής Γ.Βουγιουκλάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 430 Εισαγωγή στην Παιδοδοντιατρική-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 431 Παθολογία πολφού-1 ^ο			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 432 Έλεγχος της συμπεριφοράς με ψυχολογικές τεχνικές-2 ^ο			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 433 Σεμινάριο Βιβλιογραφικής ανασκόπησης-1ο-5ο-6ο			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 434 Τραυματισμός δοντιών-2 ^ο			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 435 Προληπτική και κατασταλτική ορθοδοντική (διάγνωση, κεφαλομετρία-			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

θεραπευτική αντιμετώπιση)-2°						
ΠΑΙΔΟ 436 Έλεγχος της συμπεριφοράς με φάρμακα & γενική αναισθησία-3°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 437 Τερηδόνα & πρόληψη-3°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 438 Εξέλιξη της οδοντοφυΐας και σύγκλειση-2°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 439.1 Ασθενείς με ειδικές ανάγκες Ι-1°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 439.2 Ασθενείς με ειδικές ανάγκες ΙΙ-2°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 440 Παθολογία Στόματος-5°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 441 Οργάνωση Ιατρείου-6°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 442 Στοιχεία Παιδιατρικής-6°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 443 Στοιχεία Αναισθησιολογίας-6°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΑΙΔΟ 444.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΑΙΔΟ 444.7 Κλινικά σεμινάρια-1°-6°			Καθηγήτρια Ε.Παπαγιαννούλη	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 405.1 Κλινική Εμφυτευματολογίας-2°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 405.2 Κλινική Εμφυτευματολογίας-3°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 405.3 Κλινική			Αναπλ.Καθηγητής	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι

Εμφυτευματολογίας-4 ^ο			Φ.Μαδιανός			
ΠΕΡΙΟ 405.4 Κλινική Εμφυτευματολογίας-5 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 405.5 Κλινική Εμφυτευματολογίας-6 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 450 Βιολογία περιοδοντίου 1 ^ο -2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 451 Περιοδοντολογία Ι-1 ^ο -2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 452 Περιοδοντολογία ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 453.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης Ι-1 ^ο -2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 453.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 453.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙΙ-5 ^ο -6 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 454 Περιοδοντολογία ΙΙΙ-3 ^ο -6 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 456.1 Παρουσίαση περιστατικών-1 ^ο -2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 456.2 Παρουσίαση περιστατικών-3 ^ο -4 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 456.3 Παρουσίαση περιστατικών-5 ^ο -6 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 457.1 Ερευνητικό σεμινάριο-1ο-2ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 457.2 Ερευνητικό σεμινάριο-3ο-4ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 457.3 Ερευνητικό σεμινάριο-5ο-6ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 458 Περιοδόντιο-Γενικά Νοσήματα-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΙΟ 459.1 Κλινική Περιοδοντολογίας-1 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 459.2 Κλινική Περιοδοντολογίας-2 ^ο			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 459.3 Κλινική Περιοδοντολογίας-			Αναπλ.Καθηγητής	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι

3°			Φ.Μαδιανός			
ΠΕΡΙΟ 459.4 Κλινική Περιοδοντολογίας-4°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 459.5 Κλινική Περιοδοντολογίας-5°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΙΟ 459.6 Κλινική Περιοδοντολογίας-6°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΕΡΠΡ 455.1 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-1°-2°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΠΡ 455.2 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-3°-4°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΕΡΠΡ 455.3 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-5°-6°			Αναπλ.Καθηγητής Φ.Μαδιανός	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.1 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 1 ^{ου} εξαμήνου-1°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.2 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 2 ^{ου} εξαμήνου-2°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.3 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 3 ^{ου} εξαμήνου-3°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.4 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 4 ^{ου} εξαμήνου-4°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.5 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 5 ^{ου} εξαμήνου-5°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 470.6 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 6 ^{ου} εξαμήνου-6°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.1 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 1 ^{ου} εξαμήνου-1°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.2 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 2 ^{ου} εξαμήνου-2°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.3 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 3 ^{ου} εξαμήνου-3°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.4 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 4 ^{ου} εξαμήνου-4°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.5 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 5 ^{ου} εξαμήνου-5°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 471.6 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 6 ^{ου} εξαμήνου-6°			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 472.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής			Καθηγητής	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

ενημέρωσης 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο			Α.Δουκουδάκης			
ΠΡΟΣ 472.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 472.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 472.4 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 472.5 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 472.6 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΡΟΣ 475 Εργαστήριο Προσθετικής-1 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΠΡΟΣ 476.2 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΠΡΟΣ 476.3 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΠΡΟΣ 476.4 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΠΡΟΣ 476.5 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΠΡΟΣ 476.6 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο			Καθηγητής Α.Δουκουδάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Όχι
ΠΣ 380 Στοιχειώδης παθολογία στόματος Ι-1 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Ε.Χρυσομάλη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 381 Στοιχειώδης παθολογία στόματος ΙΙ-2 ^ο			Επικ.Καθηγήτρια Ε.Χρυσομάλη	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 382 Γενικές αρχές παθολογοανατομίας-1 ^ο			Λέκτορας Κ.Τόσιος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 383 Διαγνωστική μεθοδολογία νόσων στόματος-1 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 386 Διαγνωστική ιστοπαθολογία στόματος-4ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι

ΠΣ 391 Απεικονιστικές μέθοδοι στην παθολογία και χειρουργική στόματος-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Τσιχλάκης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 392 Βασικές αρχές χειρουργικής στόματος-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣ 393 Φάρμακα στη χειρουργική στόματος-4 ^ο			Λέκτορας Φ.Τζέρμπος	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΠΣΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-1ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ο.Νικολάτου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΣΕΘ 2 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-2ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ο.Νικολάτου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΣΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-3ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ο.Νικολάτου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΠΣΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-4ο			Αναπλ.Καθηγήτρια Ο.Νικολάτου	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΜ 480 Σεμινάριο ιστοπαθολογίας νόσων του στόματος-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 481.1 Σεμινάριο Βιοψιών Ι-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 481.2 Σεμινάριο Βιοψιών ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 481.3 Σεμινάριο Βιοψιών ΙΙΙ-5 ^ο -6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 482 Σεμινάριο Εσωτερικής παθολογίας-2 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 483 Σεμινάριο Στοματολογίας Ι-Παρουσίαση Κλινικών περιστατικών-1 ^ο -6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 484 Σεμινάριο Στοματολογίας ΙΙ-Παρουσίαση Ειδικών θεμάτων-1 ^ο -6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 485.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης Ι-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 485.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 485.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης ΙΙΙ-5 ^ο -6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 486 Διαγνωστική Ιστοπαθολογία Στόματος-4ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΜ 487 Προχωρημένο σεμινάριο ιστοπαθολογίας-3 ^ο -6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι

ΣΤΟΜ 488.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΜ 488.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΜ 488.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΜ 488.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΜ 488.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΜ 488.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο			Καθηγήτρια Α.Σκλαβούνου	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΧ 400 Πρακτικό σεμινάριο Στοματικής Χειρουργικής-1 ^ο -2 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΧ 401 Σεμινάριο Στοματικής Χειρουργικής-1ο-4ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΧ 402 Σεμινάριο Στοματικής Χειρουργικής-Ανάλυση περιστατικών κλινικής-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΧ 403 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΧ 404 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής Ι-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΧ 405 Κλινική εμφυτευμάτων-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΧ 406.1 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής ΙΙ- Εξεταστήριο-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΧ 406.2 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής ΙΙ- Χειρουργείο-1 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Όχι
ΣΤΟΧ 407 Σεμινάριο Εμφυτευμάτων-1 ^ο - 4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Ναι	Ναι
ΣΤΟΧ 408 Πρακτική εμφυτευματολογία- 3 ^ο -4 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι
ΣΤΟΧ 409 Βιοϋλικά στη Στοματική Χειρουργική-1 ^ο			Καθηγητής Κ.Αλεξανδρίδης	Υποχρεωτικό	Όχι	Ναι

Σημειώσεις:

Στήλη Μ: στα κενά εξάμηνα δεν υπάρχουν φοιτητές

Στήλη Ν: αφορά τις εξετάσεις μαθημάτων του Χειμερινού εξαμήνου του ακαδ.έτους 2007-2008 στα οποία έχει σταλεί βαθμολογία

Στήλη Ο: αφορά τις εξετάσεις μαθημάτων του Χειμερινού εξαμήνου του ακαδ.έτους 2007-2008 στα οποία έχει σταλεί βαθμολογία

Πίνακας 11. Μαθήματα Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Οδοντιατρική του Τμήματος Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών».

ΜΑΘΗΜΑ	ΠΟΛΛΑΠΛΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ	ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	Υ/ΕΠ/ΓΓ/ΑΔ	ΚΟ/Ε/ΚΑ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΑΡ.ΦΟΙΤ.ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ	ΑΡ.ΦΟΙΤ.ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ ΕΠΙΤΥΧΩΣ ΣΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΗ & ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ
ΒΣ 340 Μορφογένεση κρανιοπροσωπικού συμπλέγματος-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	18	18	18
ΒΣ 341 Δυσμορφογένεση Κρανιοπροσωπικού συμπλέγματος-2 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	13		
ΒΣ 342 Βιολογία πολφού και περιοδοντίου-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	26	26	15
ΒΣ 347 Σύσταση και μεταβολισμός ενασβεστιωμένων ιστών-4 ^ο	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε	5		
ΒΣ 351 Σύγκλιση-2 ^ο	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε	21		
ΒΣΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-1ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	Ε	5		
ΒΣΕΣ 2 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-2ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	Ε			
ΒΣΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-3ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	Ε			
ΒΣΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-4ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	Ε			
ΔΙΑΚ 410 Σεμινάριο Διαγνωστικής-1 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4
ΔΙΑΚ 411 Σεμινάριο Ακτινοτεχνικής-1 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4
ΔΙΑΚ 412 Ακτινοβιολογία – Ακτινοπροστασία-3 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΔΙΑΚ 413 Ακτινοφυσική-2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			

ΔΙΑΚ 414 Σεμινάριο, Ψηφιακές Απεικονιστικές Τεχνικές-3 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	11	11	11
ΔΙΑΚ 415 Σεμινάριο Άλλες Απεικονιστικές Τεχνικές-3 ^ο & 5 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7	7	7
ΔΙΑΚ 416 Σεμινάριο Ακτινοδιαγνωστικής-4 ^ο & 6 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	8		
ΔΙΑΚ 417 Σεμινάριο Ιατροδικαστικής-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΔΙΑΚ 418 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης- 2ο,4ο,6ο	Ναι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΔΙΑΚ 419 Σεμινάριο Παρουσίασης Περιστατικών-2 ^ο -4 ^ο -6 ^ο	Ναι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΔΙΑΚ 420 Σεμινάριο Έρευνας-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΔΙΑΚ 421.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4
ΔΙΑΚ 421.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΔΙΑΚ 421.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΔΙΑΚ 421.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΔΙΑΚ 421.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΔΙΑΚ 421.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 460 Βιολογία Πολφού & Περιακρορριζικών Ιστών Ι-1 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 461 Ενδοδοντία Ι-2 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 462 Ενδοδοντία ΙΙ-3 ^ο -4 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΕΝΔΟ 463 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης Ι	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 464 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙ	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 465 Τραυματικές βλάβες-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 466 Παρουσίαση περιστατικών-1 ^ο -4 ^ο	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		

ΕΝΔΟ 467 Ερευνητικό σεμινάριο-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 468 Ειδικά προβλήματα στην Ενδοδοντία-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 469.1 Κλινική άσκηση 1 ^ο εξαμήνου-1 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 469.2 Κλινική άσκηση 2 ^ο εξαμήνου-2 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 469.3 Κλινική άσκηση 3 ^ο εξαμήνου-3 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΕΝΔΟ 469.4 Κλινική άσκηση 4 ^ο εξαμήνου-4 ^ο	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΕΝΔΟ 469.5 Κλινική άσκηση 5 ^ο εξαμήνου-5 ^ο	Όχι		8	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΕΝΔΟ 469.6 Κλινική άσκηση 6 ^ο εξαμήνου-6 ^ο	Όχι		8	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 101 Φυσιολογία και παθολογία του στοματογναθικού συστήματος-2ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 102 Γναθοπροσωπική χειρουργική-4ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΑΣΠ 103 Κλινική εξάσκηση στη γναθοπροσωπική χειρουργική-4ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		
ΚΑΣΠ 104 ΩΡΛ-6ο	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 105 Νευρολογία-Ιατρείο κεφαλαλγίας-5ο	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 106 Αναισθησιολογία-Ιατρείο πόνου-6ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 107 Γνωσιακή ψυχιατρική Ι-5ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 108 Γνωσιακή ψυχιατρική ΙΙ-6ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 109 Ρευματολογία-5ο	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 110 Παρουσίαση περιστατικών-3ο-4ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΑΣΠ 111 Παρουσίαση περιστατικών-5ο-6ο	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 112.1 Βιβλιογραφία-1ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4

ΚΑΣΠ 112.2 Βιβλιογραφία-2ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 112.3 Βιβλιογραφία-3ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6	6	6
ΚΑΣΠ 112.4 Βιβλιογραφία-4ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΑΣΠ 112.5 Βιβλιογραφία-5ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 112.6 Βιβλιογραφία-6ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 114 Σύγκλειση ΙΙ-4ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 113.1 Κλινική άσκηση-1°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4
ΚΑΣΠ 113.2 Κλινική άσκηση-2°	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 113.3 Κλινική άσκηση-3°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΚΑΣΠ 113.4 Κλινική άσκηση-4°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΑΣΠ 113.5 Κλινική άσκηση-5°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΑΣΠ 113.6 Κλινική άσκηση-6°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΟ 321 Επιδημιολογία νόσων στόματος-2°	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	4		
ΚΟ 322 Αιτιοπαθογένεια και πρόληψη νόσων στόματος-1°	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε	4	4	4
ΚΟ 323 Συστήματα κάλυψης αναγκών οδοντιατρικής περίθαλψης πληθυσμού-2°	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	4		
ΚΟ 324 Πρόληψη νόσων στόματος-Οργάνωση & εφαρμογή δημοσιοϋγειονομικών προγραμμάτων-3°	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε		2	2
ΚΟ 326 Αγωγή στοματικής υγείας-1°	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	11	11	9
ΚΟΒΕ 1 Βιβλιογραφική ενημέρωση-1°	Ναι		1	ΕΠ	ΚΑ	4	4	4
ΚΟΒΕ 2 Βιβλιογραφική ενημέρωση-2°	Ναι		1	ΕΠ	ΚΑ	4		
ΚΟΒΕ 3 Βιβλιογραφική ενημέρωση-3°	Ναι		1	ΕΠ	ΚΑ		2	2
ΚΟΒΕ 4 Βιβλιογραφική ενημέρωση-4°	Ναι		1	ΕΠ	ΚΑ			
ΚΟΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4

ΚΟΕΘ 2 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΟΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-3°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		2	2
ΚΟΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα-Τεχνικές-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΚΟΕΠ 1 Επιστημονικές παρουσιάσεις-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΚΟΕΠ 2 Επιστημονικές παρουσιάσεις-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΚΟΕΠ 3 Επιστημονικές παρουσιάσεις-3°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		2	2
ΚΟΕΠ 4 Επιστημονικές παρουσιάσεις-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΜΚ 300 Μοριακή Βιολογία-1°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	40	33	33
ΜΚ 301 Βιοχημεία-1°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	32	21	21
ΜΚ 302 Μικροβιολογία-2°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	32		
ΜΚ 303 Ανοσοβιολογία-2°	Ναι	13	1	Υ	ΚΟ	38		
ΜΚ 304 Ανατομία Κεφαλής-Τραχήλου/Φυσιολογία-2°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	35		
ΜΚ 305 Μεθοδολογία Έρευνας-3°	Ναι	13	1	Υ	ΚΟ	38	37	37
ΜΚ 306 Φαρμακολογία-3°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	38	37	37
ΜΚ 307 Επιδημιολογία-Βιοστατιστική-4°	Ναι	26	2	Υ	ΚΟ	39		
ΜΚ 308 Πληροφορική-4°	Ναι	13	1	ΓΓ	ΚΟ	38		
ΜΚ 309 Βιοϋλικά-4°	Ναι	13	1	Υ	ΚΟ	25		
ΟΒ 360 Μηχανική Υλικών-1°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	15	12	9
ΟΒ 361 Ηλεκτροχημική συμπεριφορά υλικών-1°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	10	11	11
ΟΒ 362 Πολυμερή Υλικά-1°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	14	13	12
ΟΒ 363 Κεραμικά-2°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	11		
ΟΒ 364 Μεταλλογνωσία-2°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	8		
ΟΒ 365 Προσθετικά Κράματα-3°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	12	12	5
ΟΒ 366 Ορθodontικά σύρματα-οδοντιατρικό αμάλγαμα-3°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	9	9	9

OB 367 Προδιαγραφές-τυποποίηση βιοϋλικών-4°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	14		
OB 369 Οδοντιατρικά κεραμικά-4°	Ναι	13	1	ΕΠ	ΚΑ	7		
ΟΒΕΘ 1 Αρχές και οργανολογία ελέγχου μηχανικών ιδιοτήτων 1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΟΒΕΘ 2 Οπτική μικροσκοπία/Ηλεκτρονική μικροσκοπία σάρωσης-Στοιχειακή μικροανάλυση ακτίνων-Χ-2°	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΟΒΕΘ 3 Φασματοσκοπία υπερύθρου και ορατού-υπεριώδους. Μοριακός χαρακτηρισμός και χαρτογράφηση επιφανειών – χρωματομετρία-3°	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1	1	1
ΟΒΕΘ 4 Υπολογιστική μικροτομογραφία ακτίνων-Χ-3°	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΟΒΕΘ 5 Διαχείριση δοκιμίων (συντήρηση-προετοιμασία-αποθήκευση-επιταχυνόμενη γήρανση)-4°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΟΒΕΘ 6 Χαρακτηρισμός επιφανειών-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΟΒΕΘ 7 Μη καταστροφικός χαρακτηρισμός δοκιμίων (αρχές-εφαρμογές)-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΟΡΘΟ 420 Εργαστήριο Ορθοδοντικής-1°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΡΘΟ 421.1 Αύξηση ΚΠΣ Ι-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 421.2 Αύξηση ΚΠΣ ΙΙ-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΡΘΟ 422 Κεφαλομετρία-1°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΡΘΟ 423 Ανάπτυξη Οδοντοφυΐας-3°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 424 Βιολογία Οδοντικών Μετακινήσεων-3°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 425 Ορθοδοντικά Υλικά-3°-4°	Ναι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 426 Εμβιομηχανική-1°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3

ΟΡΘΟ 427.1 Κλινικό σεμινάριο Ι-1°-2°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΡΘΟ 427.2 Κλινικό σεμινάριο ΙΙ-3°-4°	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 427.3 Κλινικό σεμινάριο ΙΙΙ-5°-6°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΡΘΟ 428.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΡΘΟ 428.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 428.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΟΡΘΟ 428.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΡΘΟ 428.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου	Όχι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 440 Βιβλιογραφική ανασκόπηση Ι.Βασικές αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 441 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙΙ. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 442 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙΙΙ. Βασικές αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-3°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2	2	2
ΟΧ 443 Βιβλιογραφική ανασκόπηση ΙV. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2		
ΟΧ 444 Βιβλιογραφική ανασκόπηση V. Εφαρμοσμένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-5°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 445 Βιβλιογραφική ανασκόπηση VI. Εφαρμοσμένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά έμμεσων	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		

αποκαταστάσεων-6°								
ΟΧ 446 Σεμινάριο Ι. Βασικές αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-1°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 447 Σεμινάριο ΙΙ. Προχωρημένες αρχές-Τεχνικές-Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-2°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 448 Σεμινάριο ΙΙΙ. Βασικές αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-3°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2	2	2
ΟΧ 449 Σεμινάριο ΙV. Προχωρημένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2		
ΟΧ 450 Σεμινάριο V. Εφαρμοσμένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά άμεσων αποκαταστάσεων-5°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 451 Σεμινάριο VI. Εφαρμοσμένες αρχές- Τεχνικές- Υλικά έμμεσων αποκαταστάσεων-6°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 452.1 Παρουσίαση περιστατικών-1°-2°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 452.2 Παρουσίαση περιστατικών-3°-4°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2	2	2
ΟΧ 452.3 Παρουσίαση περιστατικών-5°-6°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 453 Εργαστηριακή άσκηση-1°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 454.1 Κλινική άσκηση-2°	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΟΧ 454.2 Κλινική άσκηση-3°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2		
ΟΧ 454.3 Κλινική άσκηση-4°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2		
ΟΧ 454.4 Κλινική άσκηση-5°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΟΧ 454.5 Κλινική άσκηση-6°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΠΑΙΔΟ 430 Εισαγωγή στην Παιδοδοντιατρική-1°-2°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 431 Παθολογία πολφού-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5

ΠΑΙΔΟ 432 Έλεγχος της συμπεριφοράς με ψυχολογικές τεχνικές-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	12		
ΠΑΙΔΟ 433 Σεμινάριο Βιβλιογραφικής ανασκόπησης-1ο-5ο-6ο	Ναι		6	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	10		
ΠΑΙΔΟ 434 Τραυματισμός δοντιών-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	10		
ΠΑΙΔΟ 435 Προληπτική και κατασταλτική ορθοδοντική (διάγνωση, κεφαλομετρία-θεραπευτική αντιμετώπιση)-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 436 Έλεγχος της συμπεριφοράς με φάρμακα & γενική αναισθησία-3°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΠΑΙΔΟ 437 Τερηδόνα & πρόληψη-3°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΠΑΙΔΟ 438 Εξέλιξη της οδοντοφυΐας και σύγκλειση-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		7	7
ΠΑΙΔΟ 439.1 Ασθενείς με ειδικές ανάγκες Ι-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		8	8
ΠΑΙΔΟ 439.2 Ασθενείς με ειδικές ανάγκες ΙΙ-2°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΑΙΔΟ 440 Παθολογία Στόματος-5°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5
ΠΑΙΔΟ 441 Οργάνωση Ιατρείου-6°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 442 Στοιχεία Παιδιατρικής-6°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 443 Στοιχεία Αναισθησιολογίας-6°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 444.1 Κλινική άσκηση 1 ^{ου} εξαμήνου-1°	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5
ΠΑΙΔΟ 444.2 Κλινική άσκηση 2 ^{ου} εξαμήνου-2°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 444.3 Κλινική άσκηση 3 ^{ου} εξαμήνου-3°	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		5	5
ΠΑΙΔΟ 444.4 Κλινική άσκηση 4 ^{ου} εξαμήνου-4°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			

ΠΑΙΔΟ 444.5 Κλινική άσκηση 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5
ΠΑΙΔΟ 444.6 Κλινική άσκηση 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΑΙΔΟ 444.7 Κλινικά σεμινάρια- 1 ^ο -6 ^ο	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	10		
ΠΕΡΙΟ 405.1 Κλινική Εμφυτευματολογίας-2 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 405.2 Κλινική Εμφυτευματολογίας-3 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 405.3 Κλινική Εμφυτευματολογίας-4 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 405.4 Κλινική Εμφυτευματολογίας-5 ^ο	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΠΕΡΙΟ 405.5 Κλινική Εμφυτευματολογίας-6 ^ο	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΕΡΙΟ 450 Βιολογία περιodontίου 1 ^ο -2 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 451 Περιοδοντολογία Ι-1 ^ο - 2 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 452 Περιοδοντολογία ΙΙ-3 ^ο - 4 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 453.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης Ι-1 ^ο - 2 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 453.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙ-3 ^ο - 4 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 453.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ανασκόπησης ΙΙΙ- 5 ^ο -6 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΕΡΙΟ 454 Περιοδοντολογία ΙΙΙ-3 ^ο - 6 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΕΡΙΟ 456.1 Παρουσίαση περιστατικών-1 ^ο -2 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 456.2 Παρουσίαση περιστατικών-3 ^ο -4 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 456.3 Παρουσίαση περιστατικών-5 ^ο -6 ^ο	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		

ΠΕΡΙΟ 457.1 Ερευνητικό σεμινάριο-1ο-2ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 457.2 Ερευνητικό σεμινάριο-3ο-4ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 457.3 Ερευνητικό σεμινάριο-5ο-6ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΕΡΙΟ 458 Περιοδόντιο-Γενικά Νοσήματα-2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 459.1 Κλινική Περιοδοντολογίας-1 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5
ΠΕΡΙΟ 459.2 Κλινική Περιοδοντολογίας-2 ^ο	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΠΕΡΙΟ 459.3 Κλινική Περιοδοντολογίας-3 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 459.4 Κλινική Περιοδοντολογίας-4 ^ο	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΕΡΙΟ 459.5 Κλινική Περιοδοντολογίας-5 ^ο	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4	4	4
ΠΕΡΙΟ 459.6 Κλινική Περιοδοντολογίας-6 ^ο	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΕΡΙΠΡ 455.1 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-1 ^ο -2 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	12		
ΠΕΡΙΠΡ 455.2 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-3 ^ο -4 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	14		
ΠΕΡΙΠΡ 455.3 Σεμινάριο Περιο-Προσθετικής-5 ^ο -6 ^ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	10		
ΠΡΟΣ 470.1 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		6	6
ΠΡΟΣ 470.2 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΡΟΣ 470.3 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		3	3
ΠΡΟΣ 470.4 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		
ΠΡΟΣ 470.5 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΡΟΣ 470.6 Σεμινάριο Ακίνητης Προσθετικής 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		

ΠΡΟΣ 471.1 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		6	6
ΠΡΟΣ 471.2 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΡΟΣ 471.3 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		3	3
ΠΡΟΣ 471.4 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		
ΠΡΟΣ 471.5 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΡΟΣ 471.6 Σεμινάριο Κινητής Προσθετικής 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΠΡΟΣ 472.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 1 ^{ου} εξαμήνου-1 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		6	6
ΠΡΟΣ 472.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΡΟΣ 472.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		3	3
ΠΡΟΣ 472.4 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		
ΠΡΟΣ 472.5 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΡΟΣ 472.6 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΠΡΟΣ 475 Εργαστήριο Προσθετικής-1 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		6	6
ΠΡΟΣ 476.2 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 2 ^{ου} εξαμήνου-2 ^ο	Όχι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΠΡΟΣ 476.3 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 3 ^{ου} εξαμήνου-3 ^ο	Όχι		4	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		3	3
ΠΡΟΣ 476.4 Κλινική άσκηση στην	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		

Προσθετική και Εμφυτευματολογία 4 ^{ου} εξαμήνου-4 ^ο								
ΠΡΟΣ 476.5 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 5 ^{ου} εξαμήνου-5 ^ο	Όχι		7	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		4	4
ΠΡΟΣ 476.6 Κλινική άσκηση στην Προσθετική και Εμφυτευματολογία 6 ^{ου} εξαμήνου-6 ^ο	Όχι		7	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΠΣ 380 Στοιχειώδης παθολογία στόματος Ι-1 ^ο	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε		22	16
ΠΣ 381 Στοιχειώδης παθολογία στόματος ΙΙ-2 ^ο	Ναι	26	2	ΕΠ	Ε	2		
ΠΣ 382 Γενικές αρχές παθολογοανατομίας-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε			
ΠΣ 383 Διαγνωστική μεθοδολογία νόσων στόματος-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε		28	27
ΠΣ 386 Διαγνωστική ιστοπαθολογία στόματος-4ο	Ναι		2	ΕΠ	Ε	2		
ΠΣ 391 Απεικονιστικές μέθοδοι στην παθολογία και χειρουργική στόματος-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε			
ΠΣ 392 Βασικές αρχές χειρουργικής στόματος-1 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε		11	11
ΠΣ 393 Φάρμακα στη χειρουργική στόματος-4 ^ο	Ναι	13	1	ΕΠ	Ε	23		
ΠΣΕΘ 1 Ερευνητικά θέματα- Τεχνικές-1ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1	1	1
ΠΣΕΘ 2 Ερευνητικά θέματα- Τεχνικές-2ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΠΣΕΘ 3 Ερευνητικά θέματα- Τεχνικές-3ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΠΣΕΘ 4 Ερευνητικά θέματα- Τεχνικές-4ο	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	2		
ΣΤΟΜ 480 Σεμινάριο ιστοπαθολογίας νόσων του στόματος-1 ^ο -2 ^ο	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	4		
ΣΤΟΜ 481.1 Σεμινάριο Βιοψιών Ι- 1 ^ο -2 ^ο	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		

ΣΤΟΜ 481.2 Σεμινάριο Βιοψιών ΙΙ-3°-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΜ 481.3 Σεμινάριο Βιοψιών ΙΙΙ-5°-6°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΣΤΟΜ 482 Σεμινάριο Εσωτερικής παθολογίας-2°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΣΤΟΜ 483 Σεμινάριο Στοματολογίας Ι-Παρουσίαση Κλινικών περιστατικών-1°-6°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΣΤΟΜ 484 Σεμινάριο Στοματολογίας ΙΙ-Παρουσίαση Ειδικών θεμάτων-1°-6°	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	9		
ΣΤΟΜ 485.1 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης Ι-1°-2°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΣΤΟΜ 485.2 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης ΙΙ-3°-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΣΤΟΜ 485.3 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης ΙΙΙ-5°-6°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΣΤΟΜ 486 Διαγνωστική Ιστοπαθολογία Στόματος-4ο	Ναι		3	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΜ 487 Προχωρημένο σεμινάριο ιστοπαθολογίας-3°-6°	Ναι		8	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	6		
ΣΤΟΜ 488.1 Κλινική άσκηση 1 ^ο εξαμήνου-1°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3	3	3
ΣΤΟΜ 488.2 Κλινική άσκηση 2 ^ο εξαμήνου-2°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	3		
ΣΤΟΜ 488.3 Κλινική άσκηση 3 ^ο εξαμήνου-3°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5	5	5
ΣΤΟΜ 488.4 Κλινική άσκηση 4 ^ο εξαμήνου-4°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	5		
ΣΤΟΜ 488.5 Κλινική άσκηση 5 ^ο εξαμήνου-5°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1	1	1
ΣΤΟΜ 488.6 Κλινική άσκηση 6 ^ο εξαμήνου-6°	Όχι		5	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	1		
ΣΤΟΧ 400 Πρακτικό σεμινάριο Στοματικής Χειρουργικής-1°-2°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ			
ΣΤΟΧ 401 Σεμινάριο Στοματικής	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		

Χειρουργικής-1ο-4ο								
ΣΤΟΧ 402 Σεμινάριο Στοματικής Χειρουργικής-Ανάλυση περιστατικών κλινικής-1°-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 403 Σεμινάριο βιβλιογραφικής ενημέρωσης-1°-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 404 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής Ι-1°-4°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 405 Κλινική εμφυτευμάτων-1°-4°	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 406.1 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής ΙΙ-Εξεταστήριο-1°-4°	Όχι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 406.2 Κλινική Στοματικής & Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής ΙΙ-Χειρουργείο-1°-4°	Όχι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 407 Σεμινάριο Εμφυτευμάτων-1°-4°	Ναι		1	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7	25	23
ΣΤΟΧ 408 Πρακτική εμφυτευματολογία-3°-4°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ	7		
ΣΤΟΧ 409 Βιοϋλικά στη Στοματική Χειρουργική-1°	Ναι		2	ΕΠ-ΑΔ	ΚΑ		7	7

Σημειώσεις:

Στήλη Μ: στα κενά εξάμηνα δεν υπάρχουν φοιτητές

Στήλη Ν: αφορά τις εξετάσεις μαθημάτων του Χειμερινού εξαμήνου του ακαδ.έτους 2007-2008 στα οποία έχει σταλεί βαθμολογία

Στήλη Ο: αφορά τις εξετάσεις μαθημάτων του Χειμερινού εξαμήνου του ακαδ.έτους 2007-2008 στα οποία έχει σταλεί βαθμολογία

Πίνακας 12. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά Προγράμματα Σπουδών .

	2006-2007	2005-2006	2004-2005	2003-2004	2002-2003	<i>Σύνολο</i>
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε ξένο ΑΕΙ	2	2	2	1	2	9
Επισκέπτες φοιτητές ξένων ΑΕΙ στο Τμήμα	-	-	-	-	-	-
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που μετακινήθηκαν σε άλλο ΑΕΙ	-	-	-	-	-	-
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων ΑΕΙ που μετακινήθηκαν στο Τμήμα	-	-	-	-	-	-

Πίνακας 13. Επιστημονικές δημοσιεύσεις.

	A*	B**	Γ*	Δ*	Ε*	Ζ*	Η*	Θ*	Ι*
2007		84							
2006		54							
2005		58							
2004		95							
2003		60							
Σύνολο		351							

Επεξηγήσεις:

A: Βιβλία/μονογραφίες

**B: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές (στοιχεία από την ηλεκτρονική βάση δεδομένων Scopus)

Γ: Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Δ: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

Ε: Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

Ζ: Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Η: Άλλες εργασίες

Θ: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που εκδίδουν πρακτικά

Ι: Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

* Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Πίνακας 14. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου.

	A*	B**	Γ**	Δ**	Ε**	Ζ**	Η**
2007	72						
2006	88						
2005	346						
2004	631						
2003	341						
Σύνολο	1478						

Επεξηγήσεις:

*Α: Ετεροαναφορές (στοιχεία από την ηλεκτρονική βάση δεδομένων Scopus, όπου συμπεριλαμβάνονται και οι αυτό-αναφορές)

B: Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ: Βιβλιοκρισίες

Δ: Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

Ε: Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

Ζ: Προσκλήσεις για διαλέξεις

Η: Διπλώματα ευρεσιτεχνίας

****** Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.